JO NESBØ

Daktaras Proktoras ir laiko vonia

Alma littera

Versta iš: Jo Nesbø
Doktor Proktors
Tidsbadekar
Aschehoug

UDK 821.113.5-93
Ne-154

Šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo ir mokslo įstaigų bibliotekose, muziejuose arba archyvuose, draudžiama mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISBN 978-609-01-1208-3

Copyright © Jo Nesbø 2008
Published by agreement with Salomonsson Agency
Knygos iliustracijos © Per Dybvig
© Vertimas į lietuvių kalbą, Alvyda Gaivenienė, 2013
© Leidykla „Alma littera“, 2013

JO NESBØ

Daktaras Proktoras ir laiko vonia

Iš norvegų kalbos vertė
Alvyda Gaivenienė

Alma littera
VILNIUS / 2013

1 skyrius

Atvirukas iš Paryžiaus

MOKYKLOS SPORTO SALĖJE BUVO TYLU. Nesugirgždėjo nei viena iš dvylikos rudų gimnastikos sienelių, nei senas šuoliams daryti skirtas ožys supleišėjusia oda, nesujudėjo nei palubėje pakabintos aštuonios pilkos nutrintos virvės. Neišleido nė garso ir šešiolika berniukų bei mergaičių – Diolgeno mokyklos muzikantų. Jie tyliai žiūrėjo į dirigentą Madseną.

– Na... – tarė Madsenas, pakėlė dirigento lazdelę ir įdėmiai į ją žvelgė pro tamsius lakūno akinius nuo saulės.

Madsenas nerimavo, jo žvilgsnis viltingai ieškojo Biulės. Jis žinojo, kad kiti orkestrantai erzina raudonplaukį trimitininką dėl jo itin mažo ūgio. Šitai buvo aišku kaip dieną. Tačiau skirtingai nei jie, mažylis išties muzikalus ir greičiausiai galėtų jiems pagelbėti. Nesuradus Biulės, Madseno žvilgsnis užkliuvo už vienintelės jam žinomos Biulės draugės

Lizos, pučiančios klarnetą. Tik ji, regis, orkestre visada atlieka namų užduotis. O gal jis veltui tikisi?

– Pasiruošiam...

Visi pakėlė prie lūpų savo instrumentus. Buvo taip tylu, kad galėjai girdėti už lango sklindančius šiltos spalio popietės garsus: paukštelių čiulbesį, žoliapjovės burzgesį ir žaidžiančių vaikėzų juoką. Sporto salėje buvo prietema. Ir pasidarys dar tamsiau.

– Pradedam! – riktelėjo Madsenas ir didingai sumojavo dirigento lazdele.

Iš pradžių nieko nenutiko, buvo girdėti vien paukštelių giesmė, žoliapjovė ir vaikėzų juokas. Tada nedrąsiai subliuvo trimitas, atsargiai sucypė klarnetas ir bumbtelėjo bandomasis smūgis į didįjį būgną. Netikėtas trenksmas privertė valtorną atsipalaiduoti, ir ji net sužvigo. Tolimiausiame orkestro kampe kažkas garsiai suprunkštė, ir Liza pagalvojo apie mėlynąjį banginį, panūdusį išnirti į paviršių po savaitės, praleistos vandenyje. Ne visi tonai buvo derantys, tad Madseno veidas jau įgavo raudoną atspalvį, įspėjantį apie artėjantį pykčio protrūkį.

– Trys, keturi!.. – užriko Madsenas ir taip mostelėjo dirigento lazdele, tarsi ši būtų rimbas, o jie – vergai prie romėnų galeros irklų. – Na, pasigailėkit manęs, grojam toliau! Turi skambėti kaip „Marselietė“, nacionalinis prancūzų himnas! Tegul jis pakylėja jus, pradedam!

Tačiau nė vienas iš orkestrantų nesijautė pakylėtas.

Veidai priešais Madseną arba rūsčiai žvelgė į natas ant pultų, arba buvo stipriai užsimerkę, tarsi sėdėtų tualete ir stenėtų.

Madsenas pasidavė, jam visai nusviro rankos, kai tūba galų gale išgavo garsą ir vieniša garsiai subaubė.

– Stot, stot! – suriko Madsenas, kiek palaukęs, kol tūbininkas atgaus kvapą. – Jeigu tik prancūzai dabar jus girdėtų... Iš pradžių nukapotų galvas, o tada sudegintų ant laužo. Šlovė „Marselietei“!

Kol Madsenas toliau plūdosi, Liza palinko per pultą ir sušnibždėjo:

– Atsinešiau atviruką nuo daktaro Proktoro. Jis keistas.

Su ja kalbančio mokinio balsas aidėjo nuo išgaubto trimito:

– Atrodo, lyg būtų paprasčiausias atvirukas. „Lizai ir Biulei linkėjimai iš Paryžiaus nuo daktaro Proktoro.“ Argi ne taip ten parašyta?

– Na taip, bet...

– Iš tiesų tas nepaprastas atvirukas visiškai paprastas, Liza. Vienintelis keistas dalykas, kad tas paprastas atvirukas parašytas tokio pašėlusiai nepaprasto žmogaus kaip daktaras Proktoras.

Juos nutraukė griaudėjantis Madseno balsas:

– Biule! Ar tu čia?

– Pone seržante! – pasigirdo iš už nuleisto trimito.

– Palypėk aukščiau, kad galėtume tave matyti, Biule!

– Bus padaryta, puikios muzikos ir visų visatos tonų valdove!

Atsitraukęs nuo pulto ir išsiviepęs iki ausų, raudonplaukis strazdanotas mažylis greitai užšoko ant kėdės. Jis buvo ne šiaip mažas, jis buvo nykštukėlis. Ir ne raudonplaukis, o ugniaplaukis. Nepasakytum, kad jo šypsnys platus, bet vis tiek dalijo mažą veidelį pusiau. Ir tik strazdanos buvo ne tiek didelės, kiek... jos... na, jos buvo tiesiog milžiniškos.

– Sugrok mums „Marselietę", Biule! – sudundėjo Madsenas. – Taip, kaip derėtų.

– Kaip įsakysite, visų dirigentų tėve ir orkestrantų karaliau – Šiaurės Sacharos ir Rytų...

– Nustok taukšti niekus ir trimituok!

Ir Biulė ėmė pūsti. Jausmingi ir šilti tonai suskambėjo sporto salėje ir šią malonią rudens popietę išvilnijo pro langą. Net paukšteliai, išgirdę nuostabią muziką, nuščiuvo, susigėdę savų giesmelių. Štai kokios mintys lindo Lizai, išgirdus mažutėlį kaimyną ir patį geriausią draugą Biulę grojant senuoju senelio trimitu. Lizai patiko jos klarnetas, bet trimitas – visai kas kita. Ir trimituoti ne taip sudėtinga. Biulė buvo ją išmokęs trimitu

išvinguriuoti himną. Na, ji nesugebėjo pūsti taip gerai kaip Biulė, tačiau slapčia įsisvajojo vieną dieną pagroti himną trimitu didžiulei auditorijai. Tik pamanykit! Tačiau manyti yra viena, svajonės dažnai ir lieka svajonės.

– Puiku, Biule! – šūktelėjo Madsenas. – O dabar visi kartu su Biule! Vienas, du, trys, keturi!..

Ir Diolgeno mokyklos orkestras pratrūko. Tarškėdamas, mėgaudamasis ir klupdamas. Būgnai, saksofonai, valtorna, cimbolai ir lėkštės. Skambėjo taip, tarsi kas būtų aukštyn kojomis apvertęs virtuvę ir visą spintelių bei stalčiukų turinį pažėręs žemėn. Tada kartu su tūba pasigirdo didysis būgnas. Salė ėmė drebėti. Gimnastikos sienelės tirtėjo it dantimis kalendamos, virvės maskatavo skersai išilgai tarsi prieš audrą, o nudrengtas odinis ožys centimetras po centimetro šokčiojo grindimis durų link, lyg ketintų sprukti.

Kai pagaliau jie baigė groti „Marselietę“, visa nuščiuvo. Ir salėje, ir lauke. Nei paukštelių giesmės, nei vaikų juoko. Tebuvo girdėti dvynių Trulso ir Trymo paskutinių beviltiškų smūgių į būgnus ir ausų būgnelius aidas.

– Ačiū, – sudejavo Madsenas. – Manau, šiandien užteks. Susitiksime pirmadienį.

– Išties keistokas atvirukas! – kalbėjo Liza, jiedviem su Biule grįžtant namo Pabūklų gatve.

Vakarais jau temo anksčiau, ir šitai jiems patiko. Ypač Biulei. Jam atrodė, kad šviesios vasaros naktys – ne kažin koks atradimas. Užtat tamsūs, šilti rudens vakarai, kai gali žaisti slėpynių ir galbūt net nugvelbti obuolį, – nuostabus išradimas, beveik prilygstantis daktaro Proktoro išradimų svarbai. Biulė manė, kad profesorius – pats geriausias išradėjas pasaulyje, nors visas pasaulis anaiptol nemanė, kad daktaras Proktoras būtų išradęs ką nors labai reikšminga. Tačiau ką žmonės apie tai išmano? Kas gi, pavyzdžiui, sukūrė stipriausiai sprogstančius pasaulyje bezdalų miltelius? O dar svarbiau, žinoma, buvo, kad daktaras Proktoras gamindavo skaniausią pasaulyje karamelinį pudingą, buvo pats geriausias pasaulyje draugas ir kaimynas. Tai jis išmokė Biulę ir Lizą neimti į galvą, jei kiti mano, kad jie – apgailėtina trijulė: mažutėlis raudonskruostis vaikis, išsigandusi mergiotė su kaselėmis ir vidutiniškai protingas profesorius paišinais motociklininko akiniais. „Tik mes žinome tai, ko nežino jie, – sakydavo daktaras Proktoras. – Žinome tai, kad kai trys draugai pasižada niekada neatsisakyti vienas kitam padėti, jų jėga būna daug galingesnė nei trijų žmonių."

Šitaip tada buvo pasakyta. Ir kad būtum draugas, nereikia dažnai rašyti. Ypač profesoriui. Vienintelis liūdnas atvirukas – tai viskas, ką jie gavo praėjus trims mėnesiams po to, kai jis sėdo ant savo motociklo, užsidėjo odinį šalmą ir atsisveikinęs išvyko į

Paryžių, nusprendęs vėl susirasti didžiąją gyvenimo meilę – Džuljetą Margarin. Keistomis aplinkybėmis ji buvo dingusi iš jo gyvenimo prieš daugelį metų, kai jis dar studijavo Prancūzijoje. Liza su Biule profesoriaus laboratorijoje ant sienos buvo matę tik Džuljetos nuotrauką, kurioje abu su profesoriumi atrodė vienas kitą įsimylėję. Toje nuotraukoje jie buvo tokie laimingi, kad Liza net apsiašarojo. Taigi ji ir paskatino daktarą Proktorą važiuoti ieškoti mylimosios.

– Išties keista! – nenustygo Liza. – Pats pažiūrėk.

Biulė pažvelgė į Lizos perduotą atviruką ir vaizdą.

– Chm, – numykė jis.

Berniukas stabtelėjo po gatvės žibintu ir ėmė apžiūrinėti atviruką, vis murmtelėdamas „chm“. Skambėjo ir gąsdinamai, ir reikšmingai.

– Čia iš Paryžiaus, – tarė Liza, rodydama į nespalvotą nuotrauką, darytą ankstų rytmetį apniukusiu oru.

Didžiulė atvira aikštė, nors matei gausybę praeivių su skėčiais ir skrybėlėmis, atrodė liūdnai ištuštėjusi. Vienintelis dalykas, jiems bylojantis, kad čia pasaulinio garso Prancūzijos sostinė – apačioje išspausdintas miesto pavadinimas „Paryžius“.

– Ar matai tą patį, ką aš? – susimąstęs paklausė Biulė.

– Ir ką gi?

– Kad šioje aikštėje kažko trūksta. Šioje nuotraukoje.

– Galbūt, – pritarė Liza, supratusi, kad Biulė teisus, tačiau negalėjo pasakyti, ko ten trūksta.

– Nors vaizdas liejasi... – pratarė Biulė, atsargiai spausdamas atviruką rankose. – Jis buvo peršlapęs ir išdžiovintas. Prisipažink, jį skaitydama maudeisi duše?

– Žinoma, kad ne, – atsakė Liza. – Toks jis atkeliavo.

– Aha! – pertraukė Biulė ir iškėlė mažutėlį smilių apgraužtu nagu. – Proto galiūnas Biulė vėl sumaniai ir nenuginčijamai išspręs mįslę. Paryžiuje šį atviruką sulijo!

Liza išpūtė akis.

– Iš kur žinai?

– Tai paprasta, mano mieloji Liza. Taip parašyta. Skaityk pati, – pasakė Biulė, grąžindamas jai atviruką.

Tačiau Lizai skaityti nereikėjo. Šį trumpą laišką jau buvo perskaičiusi bent dvylika kartų ir išmokusi atmintinai. O jeigu kartais jūs jo neskaitėte, galite pažvelgti čia:

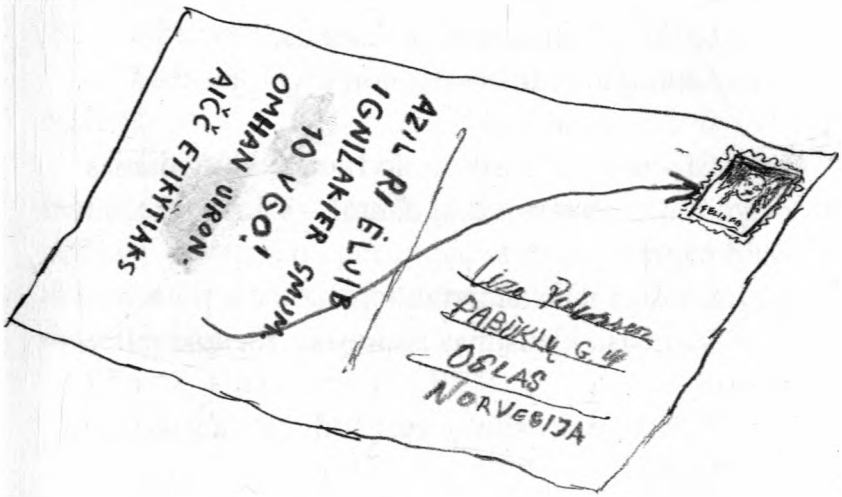

– Paryžiuje lyja. Ką dar norėtum sužinoti? – patenkintas paklausė Biulė.

Jis ir toliau apžiūrinėjo apgraužtus savo nagus, pasiruošęs ir vėl imtis darbo.

– Ne tai, kaip jis sušlapo, nors šitai keista, – kalbėjo Liza. – O tai, ką jis parašė! Kas gi, pavyzdžiui, yra Azil ir Ėluib?

– Gal jis pamiršo mūsų vardus? – stebėjosi Biulė.

– Ne, jis adresavo visiškai teisingai – Lizai Pedersen.

– Chm, – stebėjosi Biulė, ir nuskambėjo jau nebe taip sumaniai, kaip anuos kartus ištarus „chm“.

– Azil ir Ėluib atvirkščiai, – pasakė Liza.

– Paprasta, – pareiškė Biulė ir pasiskubino perskaityti žodį atvirkščiai. Azil tai Liza. – O kas gi yra Ėluib?

– Spėk! – Liza sužybčiojo akimis.

– Chm... Liza aukštyn kojomis?

– Biulė atvirkščiai!

– Cha cha... – nusikvatojo Biulė, parodydamas nelygią eilę labai smulkių dantų. – Tikri juokeliai. Kaip paprasta.

Jos ausų speneliai paraudo.

– Vadinasi, klausimas išspręstas. Ką apie tai manai?

– Keista ne dėl šito! – susijaudinusi sušuko Liza.

– O dėl ko gi?

– Dėl paties teksto!

Biulė skėstelėjo trumpomis rankomis.

– Jis mums rašo, kad Paryžiuje lyja, Liza. Lietus spalio mėnesį nieko nestebina. Net ir Kalahario dykumoje spalį lyja. Ir pila taip stipriai, kad visa dykuma patvinsta ir purvinas Namibijos raganosis – užsispyrėlis, atsisakantis mokytis plaukti, – stovi dugne įsispyręs ir sulaikęs kvapą iki pat lapkričio. Nieko čia keista, jei Paryžiuje kiek pakrapnoja.

– Purvinas Namibijos raganosis? – skeptiškai perklausė Liza.

– Taip, – atsakė Biulė. – Apie tai pasakojama 620-ajame knygos GYVŪNAI, KURIŲ GERIAU NEBŪTŲ puslapyje.

Liza atsiduso. Biulė dažnai cituodavo tą didžiulį veikalą, kurį jo senelis greičiausiai turėjo knygų lentynoje. Tačiau nei ji, nei visi kiti, kuriuos ji pažįsta, tikrai nebuvo matę šios knygos.

– O kas tas VGO? – rūpinosi Liza. – Ką tai galėtų reikšti?

– Visai paprasta, – tarė Biulė. – Tai prancūziškas matavimo vienetas. Maždaug kaip milimetras Norvegijoje. Pavyzdžiui, per radiją sako, kad rytoj iškris dešimt milimetrų kritulių. Paryžiuje tai vadinama dešimt VGO.

Liza nepatikliai žvelgė į Biulę.

– O kas čia per žodžiai?

Biulė gūžtelėjo pečiais.

– Linkėjimai *nuo man* – daktaro Proktoro. Skamba lyg ir švediškai.

– Nesąmonės ir tauškalai! – sušnarpštė Liza. – Pirma, profesorius Proktoras ne švedas. Antra, jis juk žino, kad reikėtų rašyti „nuo manęs“...

– O argi ne taip ir parašyta? – paklausė Biulė, kasydamasis kairįjį, įraudusį taip pat kaip ir dešinysis, žandą.

Liza nusivylusi atsiduso.

– O ką reiškia žodžiai toliau?

Biulė atlaidžiai prunkštelėjo.

– Miela drauguže riešuto dydžio smegenėlėmis, tai itin paprasta atspėti. Dešimt VGO lietaus užtektų, kad perplauktum Paryžių. Iš Šiaurės jūros ten pasirodo Grenlandijos ruoniai ir makaluojasi palei kojas paryžiečiams, plaukiantiems nusipirkti prancūziškų bandelių. Pavojinga, žinoma, jeigu čiuptų bandelę, bet apskritai jie negrėsmingi.

– Gana, Biule! – įspėjo Liza.

Biulė sumišęs pažvelgė į ją ir nuolankiai pliaukštelėjo rankomis.

– Čia kažkas yra, – pasakė ji.

– Kas? – sukluso Biulė. – Kas yra?

– Nežinau, bet kažką matau. O jeigu atlipintum pašto ženklą. Ar nemanai, kad jis kažkoks ne toks?

– Ne, galėčiau pasakyti, kad keturkampis pašto ženklas dantytais krašteliais ir rimto vyro paveikslas nesukelia man noro iš džiaugsmo šokinėti ant kėdės.

– Bet ar matei, kas parašyta ant pašto ženklo?

– Ne, – teko pripažinti Biulei.

Liza vėl padavė jam atviruką.

– Feliksas Forė, – perskaitė Biulė. – Vyro vardas. Ir 1888-ieji metai. Fui!

– Fui? – perklausė Liza.

– Taigi pamąstyk, kaip lyžtelėti pašto ženklą, kuriam daugiau nei šimtas metų.

– Tikrai, bet nejaugi tau atrodo, kad šis pašto ženklas panašus į tokį, kuriam daugiau nei šimtas metų.

Biulė atidžiai žiūrėjo į pašto ženklą. Ir turėjo pripažinti, kad Liza teisi. Nors ir ženklas turėjo sušlapti, jis atrodė naujutėlaitis, ryškių spalvų ir nenusitrynusiais krašteliais.

– Gal ta data – korektūros klaida? – svarstė Biulė, nors jau nevisiškai užtikrintai.

– Taip manai? – susidomėjo Liza.

Biulė papurtė galvą.

– Kažkas čia užklijuota.

– Viskas apversta aukštyn kojomis, – dėstė savo mintis Liza.

– Man atrodo, pati sakei, kad viskas čia atvirkščiai, – sumurmėjo Biulė.

– Ką sakai? – nesuprato Liza.

– Tu šitai sakei.

– Ką?

– Kad viskas atvirkščiai, – tarė Biulė.

– Taip, – pasakė Liza ir čiupo atviruką. – Taip!

Ji ėmė jį apžiūrinėti. Ir aikčioti.

– Kas yra? – sunerimo Biulė.

– Mmm... man regis, daktaras Proktoras pavojuje, – visa perbalusi pralemeno ji. – Skaityk viską nuo galo.

Biulė taip ir padarė. Ir jūs galite taip padaryti. Kad ir dabar, pavyzdžiui.

– Parašyta „skaitykite ččia“, – skaitė berniukas. – „Noriu nahmo! Mums reikalingi Biulė ir Liza.“

– Štai kas čia parašyta, – suaimanavo Liza. – Nutiko kažkas baisaus.

– Taip, – susirūpino Biulė. – Jis neteisingai parašė žodžius: „namo“ su *h* ir „čia“ su dviem *č*.

– Ne tai svarbu! – pertraukė Liza. – Tu nesupratai?

– Ne, – prisipažino Biulė, kasydamasis žandą. – Nesuprantu, ką jis turi galvoj, rašydamas „skaitykite ččia“.

– Pažvelk į rodyklę, – tarė Liza, įdėmiai apžiūrinėdama atviruką. – Ji rodo į pašto ženklą.

Biulė įsikišo dešinį smilių į dešinę ausį ir ėmė sukioti ratu, kartu užmerkęs ir dešinę akį. Šitaip Biulė geriau mąstydavo. Na, tarsi pasuktum raktelį ir paleistum automobilio variklį. Taip jo smegenys imdavo geriau mąstyti. Jam ištraukus pirštą, pasigirsdavo aiškus „klapt“.

– Jau žinau, – tarė Biulė ir it pakerėtas spoksojo į savo pirštą. – Atvirukas – slapta žinutė mums ir daugiau niekas apie ją neturi žinoti. Proktoras numanė, kad toks sumanus vaikis kaip aš supras: kažkas tekste ne taip.

Liza išvertė akis, bet Biulė apsimetė to nepastebėjęs.

– „Skaitykite ččia“ ir rodyklė į pašto ženklą reiškia, – aiškino Biulė, – kad toliau tekstas yra po pašto ženklu. Mums tereikia jį nuplėšti.

– Aš pirma tai supratau, – tarė Liza.

Biulė atkišo atviruką Lizai ir patenkintas suprunkštė:

– Kaip šaunu, kad esu čia ir išsiaiškinu visus slaptaraščius, taip nemanai?

2 skyrius

Daktaro Proktoro rūsys

LIZOS TĖVAS, KOMENDANTAS, pabudo svetainėje ant sofos nuo spaustuvinių dažų skonio burnoje. Kaip buvo įpratęs, jis ir tądien miegojo su laikraščiu ant veido ir taip stipriai knarkė, kad net užuolaidos judėjo. O apatinis laikraščio skelbimų puslapis su kiekvienu įkvėpimu buvo vis giliau įtraukiamas į burną. Jis pažvelgė į laikrodį ir supratęs, kad netrukus reikės ruoštis miegui, patenkintas atsiduso. Tačiau iš pradžių dar pasidarys sumuštinį su vištiena. Arba kokius du. Jis numetė laikraštį ant staliuko. Tada atrėmė savo didžiulį pilvą į sofos kraštą ir šitaip iškart atsistojo.

– O, sveiki, – įėjęs į virtuvę tarė jis.

Liza stypsojo prie spintelės, o šalia jos ant kėdės stovėjo Biulė, mažutėlis kaimynas, kurio keistoka šeimyna buvo atsikrausčiusi į Pabūklų gatvę pavasarį. Priešais juos tirtėte tirtėjo virdulys, pro angą besispjaudantis vandens garais.

– Sakykit, ar judu ne per maži gerti kavą? – sušnibždėjo komendantas.

– Ai, ai, pone komendante, – tarstelėjo Biulė, – mes neruošiam kavos.

Tik dabar komendantas atkreipė dėmesį, jog Biulė buvo nuspaudęs mygtuką žemyn, kad arbatinukas neišsijungtų ir vis virtų. O jo dukra laikė kažką panašaus į atviruką kaip tik virš garų.

– Ką čia veikiat?

– Tėti, išeik, – paprašė Liza.

– Ei, tarsi ir aš čia komendantas! – pasakė jis. – Noriu žinoti, kuo čia užsiėmę!

– Atleiskite, pone komendante, – tarė Biulė. – Tai yra taip slapta, kad jeigu mes jums atskleisime, jūs žinosite per daug. O jūs juk suprantate, kas nutinka žmonėms, žinantiems per daug, tiesa?

– Ir kas gi? – pasiteiravo komendantas, įsispręsdamas rankomis į šonus.

– Jiems nupjauna liežuvį, kad negalėtų nieko pasakyti. Ir visus dešinės rankos pirštus, kad negalėtų parašyti.

– O jeigu aš – kairiarankis? – pasidomėjo komendantas.

– Tada jums labai nepasisekė, nes netektumėt ir šios rankos pirštų.

– O jeigu sugebėčiau parašyti kojų pirštais?

– Netektumėt ir abiejų kojų pirštų, pone komendante. Atsiprašau, šnipinėjimas – grubus reikalas.

– Na, mes dar pažiūrėtume, – atsiduso komendantas.

– Bet nėra to bloga, kas neišeitų į gera, – kalbėjo Biulė. – Tuomet ir iki Velykų ant sofos pragulėtu-

mėt. Nereikėtų nei slidžių sutepti, nei kojinių išsiplauti, nei batų raištelių užsirišti.

– Daug šneki, – tarė komendantas. – O kas bus, jei man šaus į galvą įsikišti rašiklį į burną? Arba išsiųsti signalą akių mirksniais?

– Apgailestauju, kad jūs visa tai išsiaiškinote, pone komendante. Dabar teks jums iškart nukirsti galvą.

Komendantas taip pratrūko juoktis, kad net jo didžiulis pilvas kretėjo.

– Nustokit kvailioti, – pyktelėjo Liza. – Tėti, išeik! Tai įsakymas!

Kai purtydamas galvą komendantas išėjo, Liza atitraukė atviruką nuo garų. Jie atsisėdo prie virtuvinio stalo, ir Liza nepaprastai atsargiai pincetu atlupo pašto ženklą.

– Pasisekė! – nutraukė tylą Liza. – Iš kur tu žinojai, kad vandens garai atlipins pašto ženklą?

– Na, tai tik trupinėlis elementarių žinių tyrinėjimams, – tarė Biulė, būdamas ir pats ne mažiau nustebęs.

– Čia, kur buvo pašto ženklas, kažkas parašyta, tačiau raidės itin mažos, negaliu įskaityti, – tarė Liza, nukreipdama atviruką į šviesą. – Gal tau būtų lengviau, kai esi... ech, mažesnis?

– Ir kaipgi šitai susiję? – pakeldamas antakį pasiteiravo Biulė.

Liza gūžtelėjo pečiais.

– Mažesni žmonės renkasi mažesnio dydžio drabužius ir nedidelius automobilius. Tad kodėl gi negalėtų pasirinkti ir smulkesnio šrifto?

– Na, matysim, – suniurnėjo Biulė, griebė atviruką ir įdėmiai įsižiūrėjo.

– Ničnieko, – pasakė jis ir, nežiūrėdamas į Lizą, ištiesė ranką. – Didinamąjį stiklą! Ačiū!

Liza nuskubėjo prie virtuvinio stalčiuko, surado mamos didinamąjį stiklą ir įdėjo Biulei į atkištą ranką.

– A-ha, – tarė Biulė, viską perskaitęs.

Ir štai kas buvo parašyta:

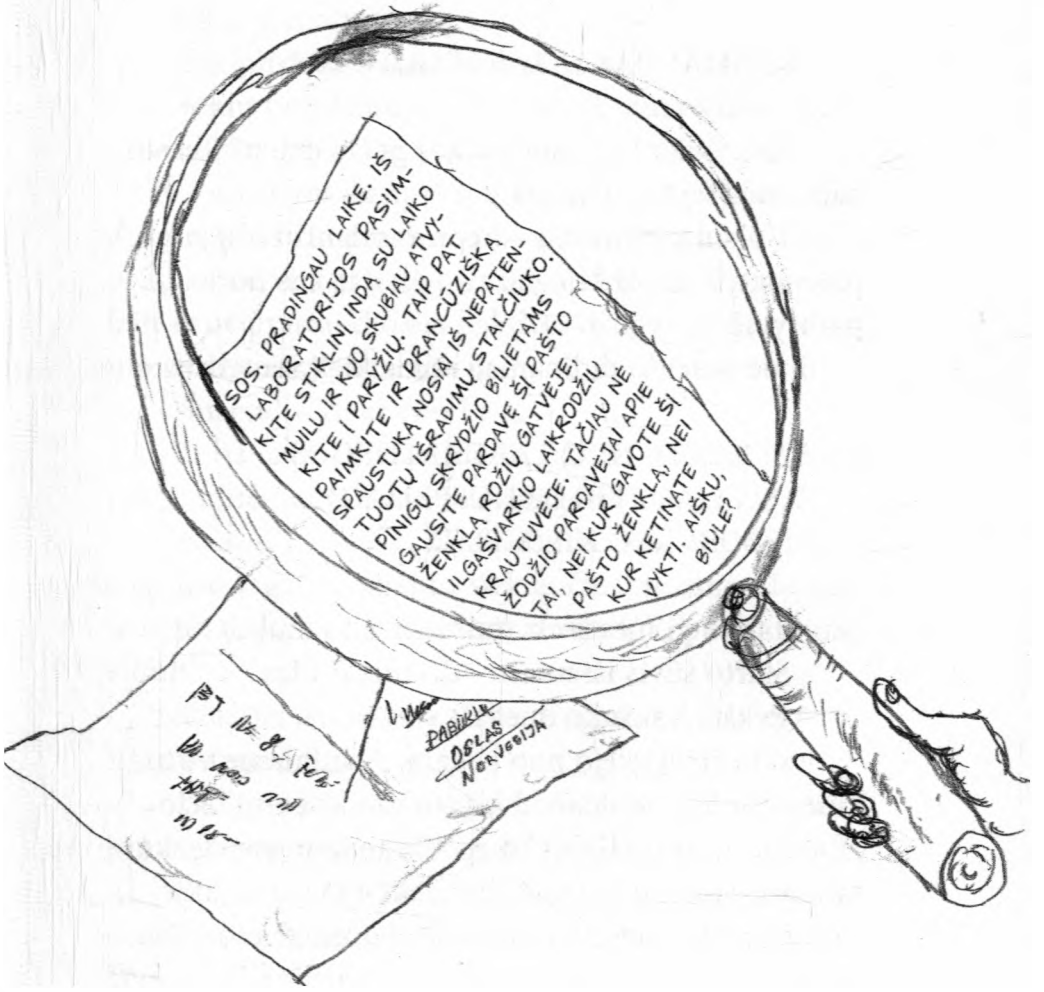

– Aišku, supratau, – sumurmėjo Biulė ir atitraukė didinamąjį stiklą.

PARYŽIUJE VYKITE TIESIAI Į PENSIONĄ „POM FRIT“. KAI JUDU ATVYKSITE TEN...

...KĖJIMAI DAKTARAS PROKTORAS

– Ei, – šūktelėjo Biulė, – kas gi čia dabar? Teksto dalis šioje vietoje ištrinta!

– Išplauta vandens, – beprarandanti žadą jam palei petį sušnibždėjo Liza. – Ar dar kas nors parašyta?

Biulė nuleido didinamąjį stiklą kiek žemėliau.

P. S. RAKTĄ NUO LABORATORIJOS PASLĖPIAU ITIN NENUSPĖJAMOJE VIETOJE – PO KILIMĖLIU.

– Tai ko gi mes laukiam? – sušuko Biulė.

– Starto šūvis iššautas! – džiaugėsi Liza.

– Pykšt! – sušuko duetu.

Juodu stryktelėjo nuo kėdžių. Apatiniame virtuvinės spintelės stalčiuje Liza surado kišeninį tėčio žibintuvėlį. Ir jie iškart išbėgo į Pabūklų gatvelę, kur tamsa ir tyla jau buvo užslinkusi virš visų sodų ir medinių namelių. Mėnulis smalsiai žvilgčiojo į abu, šokančius per tvorelę į nedidelio namelio kiemą su

aukščiausia žole. Vaikai nuskuodė pro kriaušę iki rūsio ir pakėlė prie durų gulintį kilimėlį.

Mėnulio šviesoje aiškiai sublizgo raktas.

Jie įkišo jį į senų nedažytų durų rakto skylutę. O kai pasuko, metalas įspėjamai sucypė.

Vaikai sustingę žvelgė į duris.

– Eik pirmas, – sušnibždėjo Liza.

– Jokių problemų, – ištarė Biulė, nurydamas seiles.

Jis atsiduso. Ir tada iš visų jėgų spyrė į duris.

Buksuodami durų vyriai šaižiai sucypė. Šaltas priduseęs rūsio oras prasiveržė vos pravėrus duris, kažkas prasklendė virš jų galvų ir dingo naktyje. Tai galėjo būti ir neįprastai didelis naktinis drugys ar tik vidutinio dydžio šikšnosparnis.

– Šiurpu! – išlemeno Liza.

– Ir baugu! – pritarė Biulė, užžiebė kišeninį žibintuvėlį ir nenatūralia eisena įžengė vidun.

Liza apsidairė. Net ir jaukioji kriaušė atrodė užsiauginusi raganos pirštus, siekiančius mėnulį. Mergaitė stipriau įsisupo į striukę ir nuskubėjo paskui Biulę vidun.

Tačiau jis jau buvo kažkur dingęs, o ji atsidūrė visiškoje tamsoje.

– Biule, – sušnibždėjo Liza, žinodama, kad tamsoje garsiai šnekantis žmogus jaučiasi dar vienišesnis.

– Štai čia, – sukuždėjo ir Biulė. Liza nuėjo garso kryptimi ir pastebėjo ant sienos kišeninio žibintuvėlio skleidžiamą šviesą.

– Ar suradai laiko muilą? – paklausė ji.

– Ne, – atsakė Biulė. – Bet suradau patį didžiausią vorą visame Šiaurės rytų pusrutulyje. Su septyniomis net nenuskustomis kojomis ir tokia didžiule burna, kad net lūpas gali įžiūrėti. Tik pažvelk į tą parazitą!

Liza pastebėjo ant rūsio sienos įprastą ir visiškai neypatingo dydžio vorą.

– Septynkojis siurbėlė voras iš Peru. Gana retas! – susijaudinęs kalbėjo Biulė. – Jis įsisiurbia į kitų vabzdžių smegenis.

– Smegenis? – nustebo Liza ir pasižiūrėjo į Biulę. – Aš maniau, kad vabzdžiai smegenų neturi.

– Būtent todėl perujietiškas septynkojis siurbėlė voras yra toks retas, – tyliai tarė Biulė. – Jis beveik niekur neranda vabzdžių su smegenimis.

– O iš kur tu viską žinai? – paklausė Liza.

– Tai parašyta...

– Nebesakyk, – pertraukė Liza. – Knygoje GYVŪNAI, KURIŲ GERIAU NEBŪTŲ.

– Žinoma, – pritarė Biulė. – Ir jeigu tik tu surastum laiko muilą ir spaustuką nosiai, aš tuojau pat pamėginčiau sugauti šį retą egzempliorių. Gerai?

– Bet mes teturim tik vieną žibintuvėlį.

– Tuomet įsijunk šviesą.

– Švie... – pratarė Liza ir sumirksėjo akimis. – Kodėl gi mes iškart apie tai nepagalvojom?

– Nes tuomet nebūtų buvę tokios jaukios prieblandos, – tarė Biulė, nukreipdamas kišeninį žibintuvėlį į prie durų esantį elektros jungiklį. Liza jį pasuko, ir jau kitą akimirką daktaro Proktoro atradimų rūsys maudėsi baltoje šviesoje.

Čia buvo pilna keptuvių ir puodų: paprastų ir greitvirių. Ir pilnos lentynos stiklinių indų su įvairiausiais miltelių mišiniais bei chemikalais. Apstu metalinių, stiklinių, skirtų bandymams ir visokių kitokių vamzdelių, net ir senas šautuvas su ledo ritulininkų rituliu, pritvirtintu prie antgalio. O ant sienos, šalia šautuvo, kabojo Lizos mėgstama nuotrauka. Tai daktaras Proktoras jaunystėje Prancūzijoje šalia savo motociklo. Priekaboje sėdėjo ji, gražioji Džuljeta Margarin ilgais rausvai rudais plaukais – jo mylimoji ir gyvenimo meilė. Jie šypsojosi ir atrodė tokie laimingi, kad Lizai net širdis apsalo. Anąkart atviruke iš Prancūzijos jis rašė aptikęs jos pėdsakus. Kitame atviruke, išsiųstame birželio mėnesį iš Paryžiaus, jis jau rašė sekąs jais. Įdomu, ar dabar jis ją jau susirado?

Lizos žvilgsnis toliau klaidžiojo po patalpą ir sustojo ties beveik tuščiu stikliniu indu su braškių

raudonio spalvos milteliais palei dugną. Braškių raudonio spalvos buvo ir etiketė. Ji atrodė šitaip:

Liza nuo lentynos nukėlė stiklainį ir nuėjo tiesiai prie didžiulės, aprūdijusios archyvų spintos. Ji ištraukė stalčiuką su užrašu NEPATENTUOTI IŠRADIMAI, atsivertė katalogą ties raide *P* ir beveik tiksliai – geltoną aplanką su užrašu „Prancūziški nosies spaustukai“. Tada atsegė aplanką ir apvertė aukštyn kojomis – iškrito du mėlyni ir labai įprastai atrodantys spaustukai. Bet nebuvo jokio aprašo. Ji įsidėjo juos į striukės kišenę ir šūktelėjo:

– Suradau! Jau eikim iš čia!

Liza pasisuko ir pamatė Biulę, stovintį prie darbo stalo ir ranką įkišusį į kitą stiklinį indą.

– Ką čia darai?

– Na, pasiimu šiek tiek pirstukonautų miltelių.

– Biule! Šie milteliai yra pavojingi gyvybei ir draudžiami!

– Tuomet kaltink mane, – tarė Biulė. – Beje, vartojant nedidelį kiekį bezdėti sveika.

– Nedidelį kiekį? Anąkart suvalgei valgomąjį šaukštą šių miltelių ir pabezdėjai taip smarkiai, kad net išskridai į kosmosą!

– Miela Liza, tai man būdingas hiperbolizavimas, – teisinosi Biulė ir prisipylė pilną saują šviesiai žalsvų pirstukonautų miltelių į vieną mažą plastikinį maišelį, jį užspaudė ir įsikišo į švarko kišenę. – Pakilau gal tik penkiasdešimt metrų aukštyn į orą, o tai nėra labai aukštai, jeigu, pavyzdžiui, palygintum su...

Eifelio bokštu. Tu esi mergaitė ir neturi polinkio bezdėti. Mergaitės leidžia sau pabezdėti tik kaip pelytės.

Biulė smarkokai purptelėjo ir paklausė:

– Girdėjai? Dabar tavo eilė.

– Purpt, – atsakė Liza. – Aš irgi kartais purpsiu, tačiau tik tada, kai būtina.

– Mieloji panele Pasipūtėle, – ištarė Biulė, pasukdamas užraktą ir nušokdamas žemyn. – Galiu lažintis iš tonos lipnios karamelės, kad tu niekada nepabezdėsi taip garsiai, kad žmogaus ausis galėtų tai užfiksuoti. Tai būdinga tik mums, vyrukams.

– Luktelk ir pamatysi, – leptelėjo Liza.

– Turbūt norėjai pasakyti „palauk ir išgirsi“, – pataisė Biulė ir pridėjo ranką už ausies. – Ir... *Nieko* negirdžiu!

Jie užgesino šviesą, užrakino duris, padėjo raktą po kilimėliu ir nupėdino kiemu. Tada stabtelėjo po kriauše ir pakėlė akis į mėnulį.

– Tai vis dėlto mes vyksim į Paryžių, – pasakė ji. – Vieni.

– Vieni, tačiau kartu, – patikslino Biulė. – Iki Paryžiaus ne taip ir toli.

– Toliau nei iki Sarpsborgo, – pataisė ji.

– Šiek tiek, – sutiko Biulė.

– Turėsiu atsiklausti mamos ir tėčio, ar išleis, – toliau kalbėjo Liza.

– Pamiršk tai, – pareiškė Biulė. – Neleis. Jie tik

pasakys, kad turėtum pranešti Paryžiaus policijai. O kaip bus toliau – mes jau numanome.

– Tikrai? – nusistebėjo mergaitė. – Kas tada bus?

– Nieko, – tęsė Biulė. – Joks suaugęs žmogus nepatikės tuo daktaro Proktoro išradimu. Jie nusistebės: „Laiko muilas! Ar kada girdėjot panašią nesąmonę?“ Būtent todėl profesorius ir atsiuntė atviruką mums. Jis žinojo, kad visi kiti juo nepatikės, tiesa?

– Greičiausiai, – atsargiai pritarė Liza. – Bet... ar tu įsitikinęs, kad mes turėtume juo patikėti? Jis mielas, tačiau iš tiesų truputį... ech, kvaištelėjęs.

– Žinoma, esu įsitikinęs, kad privalome juo pasitikėti, – atsakė Biulė. – Beje, daktaras Proktoras ne truputėlį kvaištelėjęs. Jis pašėlusiai išprotėjęs.

– Būtent, – stebėjosi Liza. – Tai kaip tuomet gali būti toks tikras?

– Paprasčiausiai, mano mieloji Liza. Daktaras Proktoras yra mūsų draugas. O draugai vieni kitais pasitiki.

Liza ilgai žiūrėjo į mėnulį. O tada linktelėjo.

– Tai pati tikriausia tavo ištarta tiesa. Tai ką darysime?

– Rytoj penktadienis, ar ne? Kai pareisi namo, pasakyk, kad draugė pakvietė praleisti savaitgalį Sarpsborge ir kad po pamokų išvyksi traukiniu, o ji tave pasitiks traukinių stotyje.

– Na, gal ir patikės, – pratarė Liza ir prikando lūpą. – O kaip tu?

– Aš pasakysiu mamai, kad savaitgalį išvykstu į Arviką, į žygį su orkestrantais.

– Su orkestrantais? Šitaip greitai?

Biulė patraukė pečiais.

– Motina nė nemirktels ir nieko nesiaiškins. Greičiausiai ji net labai apsidžiaugs, kad manęs kelias dienas nebus. Iš ryto įsimesk į kuprinę keletą daiktų. Nedaug, tik kelis smulkius dalykėlius iš raidės *P*: pasą, piniginę, pastilių ir panašiai. Eisime į mokyklą ir apsimesime, kad viskas gerai, sutariam? Bet po pamokų drožiam tiesiai į centrą, į tą laikrodžių krautuvę...

– Ilgašvarkio laikrodžių krautuvę, – pataisė Liza.

– Tikrai. Parduosime pašto ženklą, autobusu nuvažiuosim iki oro uosto, nusipirksime bilietus artimiausiam skrydžiui į Paryžių. Užsiregistruosime, ir štai – mes jau ten.

Liza galvojo apie tai, ką pasakė Biulė, ir kramtė apatinę lūpą. Štai aš čia, o štai jau ir ten, mąstė ji. Kalbėdamas Biulė sugebėdavo paversti itin komplikuotus dalykus labai paprastais.

– O dabar? – paklausė Biulė. – Ką darom toliau?

Liza pasižiūrėjo į stiklinį indą. Mėnulio šviesoje ypač gražiai ir net kiek paslaptingai švytėjo rausvi braškių milteliai. Pradingęs laike? Laiko muilas? Laiko vonia? Tai itin pavojinga.

– Būtų geriausia, jei vis dėlto parodytume atviruką tėčiui, – ėmė maldauti mergaitė.

– Geriausia? – nusistebėjo Biulė. – Jeigu šitai būtų geriausia, daktaras Proktoras būtų užsiminęs apie tai atviruke!

– Žinau, bet būk realistas, Biule. Pažvelk į mus! Kas gi mes? Tik *vaikai*.

Biulė sunkiai atsiduso. Tada uždėjo ranką Lizai ant peties, rimtai į ją pasižiūrėjo ir, giliai atsiduseęs ir tarsi besiruošdamas suteikti paskutinį patepimą, prabilo:

– Klausyk, Liza, mes esame komanda. Ir nesukame sau galvos dėl to, kad kiti galvoja, jog mes – tik vargana trijulė... Nes mes žinome tai, ko nežino jie.

Biulė buvo toks įsijautęs, kad net balsas ėmė drebėti:

– Mieloji Liza, mes žinome... mes žinome... mes... ech, na, kaip gi ten?

– Mes žinome, – perėmė iniciatyvą Liza. – Kai draugai pasižada vieni kitiems padėti, vienas plius vienas plius vienas yra žymiai daugiau nei trys.

– Būtent! – pradžiugo Biulė. Na, tai ką sakai? Taip ar ne?

Liza ilgokai žvelgė į Biulę. Ir teištarė vienintelį žodį:

– Skėtį.

– Skėtį? – nesuprasdamas pakartojo Biulė.

– Pasiimsiu skėtį. Girdėjau, kad šiuo metų laiku Paryžiuje nuolat lyja.

Biulė porą kartų sumirksėjo. Ir galiausiai suprato esmę.

– Jėga! – džiūgaudamas jis ėmė šokinėti. – Keliaujam į Paryžių. Kankano šokėjos! Šampanas! Eliziejaus laukai!

Biulė ir toliau vardijo Paryžiui būdingus dalykus, kol Liza pyktelėjo, kad jau pakaks, laikas miegoti.

Liza palinkėjo tėvams „labos nakties“ ir tėtis užsidarė miegamojo duris. Ji kaip įprasta dar sėdėjo lovoje ir spoksojo į geltoną namelį kitoje Pabūklų gatvelės pusėje. Į pilkas langines antrame aukšte. Ji žinojo, kad netrukus įsižiebs skaitymui skirta šviesėlė, kuri bus nukreipta į pakeliamas užuolaidas. Ir tuomet Biulė pradės vakaro šešėlių pasirodymą vienintelei žiūrovei – Lizai. Mažutėliai piršteliai ant užuolaidų sukurs šešėlių teatrą ir tęsis kankano šokėjos, aukštai kilnojančios kojas, pasirodymas. Žvelgdama į tuos šešėlius, ji prisiminė daktaro Proktoro papasakotą istoriją apie mistinį Džuljetos dingimą tąkart, prieš daugelį metų. Keistoji istorija skambėjo maždaug taip:

Džuljeta ir daktaras Proktoras susitikę Paryžiuje ir įsimylėję vienas kitą. Po dviejų draugystės savaičių vieną naktį Džuljeta pasibeldusi į pensiono, kuriame jis gyvenęs, duris. Jis buvęs nepaprastai laimingas, kai ji tiesiai šviesiai jo paklaususi, ar jis nenorįs jos vesti. Bet nustebęs, kai ji pasiūliusi tučtuojau nakčia sėsti ant motociklo, vykti į Italijos sostinę Romą

ir ten kuo skubiau susituokti. Džuljeta nenorėjusi nieko aiškinti, kam šitokia skuba. Daktaro Proktoro daugiau raginti nereikėję – jis pasiėmęs vienintelį savo kostiumą ir užsivedęs motociklą. Nuojauta jam kuždėjusi, kodėl reikią šitaip elgtis. Džuljetos tėvas – baronas. Ir nors jau praėję daug laiko nuo tada, kai barono Margarino šeima buvusi labai turtinga, vis dėlto jam atrodę, kad nelaimėlis išradėjas norvegas – ne pati tinkamiausia pora kilmingai Džuljetai. Ir štai nakčia Džuljeta su Proktoru važiuoją per visą Prancūziją tuoktis. Pakelės miestelyje, šalia Italijos sienos, užsipylę degalų ir privažiavę tiltą. Ir čia kažin kas nutikę. Tik daktaras taip iš tiesų ir neišsiaiškinęs, kas tiksliai įvyko. Visa aptemę, o kai Proktoras atsibudęs, susivokęs gulįs ant asfalto skaudančiu kaklu. Tada pamatęs ir užsiverkusią, virš jo palinkusią Džuljetą ir link jų judantį juodą limuziną. Džuljeta pasakiusi, kad tai jos tėvo, barono, automobilis ir kad ji viena turinti su tėvu pasikalbėti. O Proktorui geriau būsią važiuoti į kitą sienos pusę ir jos ten laukti. Proktoras, sutrikęs ir svaigstančia galva, neprotestuodamas padaręs tai, ko ji prašiusi. Kai tiltelio gale jis apsukęs motociklą, pamatęs Džuljetą lipant į limuziną. Automobilis apsigręžęs tiltelio pabaigoje ir nurūkęs tuo pačiu keliu, kuriuo čia atvažiavęs. Tai buvęs paskutinis kartas, kai daktaras Proktoras matęs Džuljetą.

Liza atsiduso. Likusioji profesoriaus jaunystės meilės istorijos dalis ne mažiau liūdna.

Tris dienas pralaukęs Džuljetos kitapus sienos, iš telefono automato kavinėje jis paskambinęs jai į namus. Telefono ragelį pakėlęs pats baronas. Jis paaiškinęs, kad Džuljeta viską blaiviai įvertinusi ir supratusi, jog santuoka su Proktoru jai būtų buvusi netinkama. Ji išties apgailestaujanti, tačiau visas šis romanas buvęs jai toks skausmingas, kad ji nei norinti su juo kalbėtis, nei juo labiau – matytis. Šitaip esą geriausia.

Nusivylęs ir išvargęs daktaras Proktoras sugrįžęs motociklu į Paryžių, o įėjęs į pensioną, radęs jo belaukiantį policininką. Anas įteikęs Proktorui laišką ir stačiokiškai paliepęs jį perskaityti. Laiške buvę rašoma, kad jis metamas ne tik iš universiteto, bet ir iš Prancūzijos dėl įtarimų terorizmu ir masinio naikinimo ginklo kūrimu. Tokių įtarimų priežastis – eksperimentas universiteto chemijos laboratorijoje, per kurį studentas Proktoras ir dar vienas studentas norvegas mėgino pakelti į orą visą universitetą.

Negelbėję nė tai, kad Proktoras paaiškinęs policininkui, jog jiems bandant sukurti miltelius laiko mašinai, netikėtai įvykęs nelaimingas atsitikimas. Ir kad iš tiesų tai tebuvęs tik „menkutis rimtas sprogimas iš rimtesnių“. Policininkas paliepęs Proktorui susikrauti lagaminą. Proktoras galėjęs lažintis, kad šis išsiuntimas iš šalies – barono Margarino darbas, tačiau nieko negalėjęs pakeisti.

Taigi prieš daugel metų vieną vėlų vakarą vienas jaunas meilės kankinamas vyriškis, atvykęs į Oslą ir apsigyvenęs sukrypusiame ir nuošaliame namelyje Pabūklų gatvėje. Namelis buvęs nebrangus, be telefono ir niekas jame nesilankydavęs. Tai puikiausia vieta nenorinčiam bendrauti su kitais, tik būti pačiam savimi ir ką nors išradinėti.

Iš savo raudonojo namelio Liza žvelgė į mėlynąjį profesoriaus namuką. Ir suko galvą, ar tik dėl viso to, kas atsitiko, nebus kalta ji pati. Argi ne ji pri-

mygtinai siūlė daktarui Proktorui vykti į Paryžių ir vėl susirasti Džuljetą Margarin? Juk šitaip ir buvo. Ji prisidėjo prie to, kad pasiųstų jį tiesiai į bėdą, kad ir kokia ji ten būtų.

Biulės pirštų šešėliai kitoje gatvelės pusėje baigė šokį ir nusilenkė. Tada įprastai atsisveikino – du kiškučiai pašokinėjo, ir šviesa išsijungė.

Liza atsiduso.

Tąnakt Liza miegojo zuikio miegu. Ji gulėjo ir mąstė apie itin tamsius rūsius, apie labai plaukuotus vorus iš Peru, apie nepaprastai didžiulius miestus ir įvairius dalykus, galinčius baigtis blogai.

Tuo pačiu metu kitoje keliuko pusėje Biulė miegojo kuo kiečiausiai ir laimingiausiai. Jis sapnavo skrendąs į kosmosą ant bezdalų oro pagalvės, sprendžiąs paslaptingas užduotis, gelbstįs genialius profesorius ir dar įvairiausių dalykų, kurie būtinai, tikrų tikriausiai turį baigtis gerai. Bet labiausiai už viską jis troško Paryžiaus Mulen Ružo scenoje sušokti kankaną, kur įsiaudrinusi publika ir visos šokėjos plotų į taktą ir šauktų: „Biule! Biule!“

3 skyrius

Ilgašvarkio laikrodžių krautuvėlė

PONIOS STRUBĖS ŽVILGSNIS siekė gerokai toliau jos nepaprastai ilgos nosies. Jis skverbėsi pro itin storus akinių, besilaikančių ant paties jos nosies galiuko, stiklus. Susitelkė ties mažiausiais klasėje ir kiaurai pervėrė patį mažiausiąjį iš visų.

– Ponaiti Biule! – sugriaudėjo jos balsas it trinktelėjus botagu.

– Ponia Strube! – tuo pačiu atsikirto mažylis. – Kaip gi galėčiau įsiteikti Jums šį nuostabų penktadienio rytą, kurį grožiu pralenkia tik jūsiškė prabloškianti išvaizda, mano mieloji ir intelektualioji mokytoja?

Paprastai, kai Biulė atsakinėdavo, ponia Strubė būdavo suirzusi. O suirzusi todėl, kad nebuvo linkusi juoktis. Ir meilikauti.

– Pirmiausia liaukis švilpavęs tą idiotišką melodiją... – sudraudė ji.

– Tyliau, ponia Strube! – išskėtęs išgąsčio kupinas akis sušnibždėjo Biulė. – Juk tai „Marselietė“. Jeigu kas nors iš Prancūzijos ambasados išgirstų Jus vadinant jų nacionalinį himną idiotišku, be menkiausios abejonės nedelsdamas praneštų savo prezidentui. Jis gi kuo skubiausiai paskelbtų karą Norvegijai. Prancūzams patinka kelti karus, nors ir ne itin sekasi kariauti. Ar Jums, ponia Strube, pavyzdžiui, teko girdėti apie prancūzų šimtametį karą su Anglija?

Visa klasė pratrūko juoktis, tuo tarpu ponia Strubė barškino nagais į stalą ir žvilgsniu tyrinėjo tą keistą mažylį, kuris jos klasėje jau nuo pavasario.

– Jeigu, užuot švilpavęs, būtum atidžiai klausęsis, būtum išgirdęs, kad aš čia kaip tik ir pasakoju apie Prancūzijos Šimtametį karą. Ką gi aš, pavyzdžiui, sakiau apie Joaną Arkietę?

– Joana Arkietė, – pakartojo Biulė ir pasikasė sau skruostą prie kairiosios ausies. – Chm, girdėta. Tai moteris, tiesa?

– Tiesa.

– Garsi kankano šokėja?

– Ponaiti Biule!

– Gerai, jau gerai. Ar galiu pateikti daugiau pavyzdžių?

Ponia Strubė atsiduso:

– Joana Arkietė buvo pamaldi, miela kaimo mergina. Dar būdama labai jaunutė ji buvo paslaptingai

perspėta, kad privalo surasti kažkur Prancūzijoje besislapstantį karališkojo sosto įpėdinį ir jam padėti.

– Labai girdėta istorija, – linksėjo Biulė. – Ar tik ji atsitiktinai nebus gavusi žinutės atviruke su Paryžiaus vaizdu ir retu 1888-ųjų pašto ženklu?

– Apie ką tu čia šneki? Joanai Arkietei šią žinią mintimis perdavė angelas!

– Atsiprašau, ponia Strube, mano mažytės, tačiau sudėtingos smegenys prastai gaudo signalus.

Biulė žvelgė į Lizą, parimusią virš suolo ir vėl susiėmusią rankomis už galvos.

– Šitai daugiau nepasikartos, ponia Strube, – pažadėjo Biulė. – Ir kaipgi baigėsi tai merginai?

Ponia Strubė palinko virš stalo.

– Iki čia ir priėjome. Joana Arkietė surado princą ir juodu kartu kovėsi su anglais. Jaunoji panelė apsivilko šarvus, išmoko meistriškai valdyti kardą ir vedė prancūzų pulkus į mūšius. Dabar ji – prancūzų nacionalinė didvyrė. Užsirašykite šitai visi!

– Nuostabu! – riktelėjo Biulė. – Miela mergina laimėjo. Man patinka istorijos su laiminga pabaiga!

Ponia Strubė nunarino ilgą savo nosį, kad ji beveik lietė stalą, ir nužvelgė visą klasę pro akinių viršų.

– Tai bent laimė. Ją uždarė į kalėjimą ir pardavė anglams, kurie ją nuteisė mirties bausme už raganavimą. Į šventę Ruano turgaus aikštėje buvo sukviesti visi miestelėnai, Joaną pririšo prie stulpo, į laužą prikrovė malkų ir padegė...

Klasėje pasigirdo laibas, lyg maldaujantis šūksnis:

– ...tačiau čia pat pasirodė princas ir ją išgelbėjo.

Visi sužiuro į Lizą, persigandusią ir prie burnos prispaudusią ranką. Niekas – nei pati Liza – nesitikėjo, kad šitoks šūksnis galėtų pasigirsti kaip tik iš jos.

– Atidžiau pažvelk į paveikslėlį istorijos vadovėlyje, Liza, – paragino ponia Strubė. – Juk matote liepsnas, laižančias baltą Joanos Arkietės suknelę. Ar įžiūrite ką nors, kas ją gelbėtų?

– Ne! – choru atsakė visa klasė.

– Taip, jos niekas neišgelbėjo, – toliau pasakojo ponia Strubė. – Ją sudegino gyvą, o pelenus išbėrė į upę. Joanai Arkietei buvo tik devyniolika.

Liza įsižiūrėjo į paveikslėlį istorijos vadovėlyje. Mergaitės veidas jai priminė kitą veidą kitame paveiksle. Jaunąją Džuljetą Margarin profesoriaus Proktoro motociklo priekaboje. Nuo minties apie šiurpų nutikimą Lizos akyse sužvilgo ašaros.

– Akivaizdu, kad mergina mirė, – susimąstė Biulė.

Ponia Strubė net nusiėmė akinius ir paklausė:

– Kodėl tu tai sakai, Biule?

– Kad taptum didvyriu, turi būti miręs.

Klasė juokėsi, o ponia Strubė pritariamai linkčiojo.

– Turbūt, – murmėjo ji. – Greičiausiai.

Taip bekalbant nuaidėjo skambutis. Ir dar prieš poniai Strubei besiruošiant ištarti *g* palinkint „gero savaitgalio“, pirmieji mokiniai jau buvo už durų. Juk penktadienis, paskutinioji pamoka. Dabar jie laisvi.

Besivilkdama koridoriuje kabėjusią striukę, Liza nugirdo kelias mergaites džiugiai šnekant apie kažkokią šventę, į kurią pakviesti visi. Išskyrus ją. Ir, žinoma, Biulę. Ji girdėjo jas šnabždantis ir apie tai, koks jis mažas ir keistas, kaip kvailai kalba ir elgiasi, o kiti vaikai jo visiškai nesupranta.

– Ei!

Tai Biulė užšoko ant suolo prie pat Lizos ir susirado savo striukę.

Kitos mergaitės, susispietusios krūvon, šnibždėjosi ir krizeno. Tada drąsiausia iš jų atsisuko į Biulę su Liza, o kitos bekikendamos pasislėpė jai už nugaros.

– O ką gi tokio įdomaus savaitgalį veiksit judu, balandėliai?

– Visų pirma, mieloji, tu nė nežinai, kas tie balandėliai, – greitai užsisagstęs striukę, kurioje vietos – tik dviem sagoms, kalbėjo Biulė. – Vis dėlto, jeigu tavo smegenyse užtenka vietos, galėtum pamėginti įsikalti sau į galvą, kad balandžiai – kiek primenantys driežus karvelinių šeimos atstovai su vėžlio kiauto spalvos plunksnomis, iškapojantys akis net savo jaunikliams. Visų antra, mes pakviesti į vieną kitą mirtinai nuobodų vakarėlį mieste, kur greičiausiai nė neisim. Ir iš viso Oslas – gana nuobodus miestas.

– Nuobodus, panašiai kaip ir tu, – pyktelėjo mergaitė ir įsisprendė rankomis į šonus, tačiau neatrodė, kad žinotų, ką dar pridurti. Tad tepasakė: – Ei!

– O! Ei! – pakartojo mergaitės jai už nugaros. Tačiau viena jų neiškentė ir paklausė:

– Tai... tai ką tuomet veiksit?

– Mes... – tarė Biulė, nušokdamas nuo suolo ir atsistodamas šalia Lizos, – ...eisim į Mulen Ružą Paryžiuje šokti kankano. Jaudinančio savaitgalio, mažylės.

Nors ir nematė, Liza žinojo, kad mergaitės spoksojo išsižiojusios, kai juodu su Biule atsuko nugaras ir nuėjo žvilgančios rudeniškos saulės nutvieksti.

Biulė su Liza paėjėjo iki sustojimo, įsėdo į septynioliktojo numerio tramvajų ir pavažiavo juo iki Rotušės aikštės. Išlipę patraukė tiesiai į Rožių gatvę, gana judrią nedidelę gatvelę su daugybe krautuvėlių ir gausybe praeivių. Rožių gatvės gale virš raudonai dažytų durų ir mažytės vitrinos lange su galybe laikrodžių kabojo gana graži iškaba: ILGAŠVARKIO LAIKRODŽIŲ KRAUTUVĖLĖ.

Durų spyruoklė buvo tokia kieta, kad jiems teko stumti iš visų jėgų. Ir po tiek pastangų durys vos pajudėjo. Spyruoklė žviegė it protestuodama, tarytum nenorėtų Biulės su Liza įsileisti. Vis dėlto kai juodu galų gale įžengė vidun, durys už jų nugarų piktai užsitrenkė. Staiga gatvės triukšmas nutilo, ir jie tegirdėjo vien tiksint laikrodžius. Tik tak, tik tak. Vaikai apsižvalgė. Nors lauke ir švietė saulė, tuščioje krautuvėlėje buvo keistokai tamsu. Tarsi staiga jie būtų atsidūrę visiškai kitame pasaulyje. Čia, viduje, laikrodžių buvo apstu visur – ant sienų, lentynų ir stalų!

– Sveiki! – šūktelėjo Biulė.

Jokio atsako.

– Šitie laikrodžiai tokie seni. Ir tokie keisti. Pažvelk į šį su sekundžių rodykle. Jis eina... atbulai.

Ir kaip tik tuo metu laikrodžių tiksėjimą permušė pasigirdęs gailiai šaižus nesuteptų ratelių girgždesys.

Biulė su Liza sužiuro į tą pusę, iš kurios sklido garsas – į kitą krautuvėlės galą, kur kabojo oranžinė užuolaidėlė su drambliu.

– Kas?.. – sušnibždėjo Liza, tačiau kaip tik tą akimirką užuolaidėlė buvo nublokšta į šalį.

Abu aiktelėjo. Prie jų itin greitai artėjo žmogysta. Aukšta moteris – gerokai aukštesnė nei kas nors kada nors yra matęs. Visa joje buvo ilga, liesa ir aštru. Išskyrus šukuoseną, kuri atrodė lyg dykumoje išsikerojęs krūmas, leidžiantis šaknis ten, kur vėjas mėgina išrauti. Būtent šis krūmas įleidęs šaknis veide su tokia glotnia oda, kad buvo neįmanoma nusakyti, kokio jis amžiaus. Be to, veidas buvo gana smarkiai pagražintas juodu pieštuku, o itin plonos lūpos – ryškiai raudonu lūpdažiu. Ji vilkėjo akinamai juodą odinį švarką iki kulkšnių, kuris buvo pilnai atsagstytas, kad galėtum pamatyti verksmingo girgždesio ir greičio priežastį. Viena jos koja buvo medinė su apačioje pritvirtinta ratukine pačiūža, kuri akivaizdžiai prašėsi būti sutepta. Kita koja ji spyrėsi artyn prie jų, o sustabdžiusi rūsčiai juos nužvelgė. Kimiu balsu pašnibždomis prabilusi priminė vėjo skleidžiamus garsus senoje lūšnoje:

– Vaikai, jūs supainiojote adresą. Eikite ten, iš kur atėję.

Nemaloni moters išvaizda bei pasklidęs bjaurus pūvančios mėsos ir gižus kojinių kvapas išgąsdino Lizą ir privertė atsisukti į duris. Tuo tarpu Biulė smalsiai nužvelgė moterį odiniu švarku.

– Kodėl šis laikrodis eina atbulai? – pasiteiravo Biulė, rodydamas pirštu jai virš peties.

Moteris atsakė nė neatsisukdama:

– Jis skaičiuoja laiką iki pasaulio pabaigos. O jūsų šitai laukia jau dabar. Lauk!

– O kas gi yra šiam? – klausinėjo Biulė, rodydamas į kitus laikrodžius. – Jis neina. Ar parduodate ir sugedusius laikrodžius?

– Tauškalai! – suriko ji. – Tai laikrodis, kuris patvirtina, kad laikas stovi vietoje. Kas žino – galbūt jis teisus.

– Laikas negali sustoti, – atgavusi savitvardą įsiterpė Liza.

Dama nukreipė žvilgsnį į mergaitę.

– Akivaizdu, kad tu, kvaila mergiūkšte, nieko neišmanai apie laiką, todėl pasilaikyk savo nepraustaburnį liežuvį už dantų. Viskas istorijoje vyksta vienu metu ir nuolatos atsikartoja. Tačiau daugelio žmonių smegenys per menkos tai suprasti. Žmonės nesugeba suvokti visumos, manydami, kad viskas vyksta nuosekliai vienas po kito. Kaip laikrodžiui tiksint – tik tak, tik tak. Daugiau nebeturiu laiko tuščiažodžiauti, taigi – marš iš čia.

Ji apsisuko ant pačiūžos ratu ir iškėlė koją, pasiruošusi vaikus išspirti lauk.

– Tai prieštarauja logikai, – susirūpino Biulė. – Jeigu laikas stovi vietoje, tada visas pasaulio laikas priklauso tau.

Moteris akimirksniu į jį atsigręžė.

– Chm. Greičiausiai pudelis turi gerokai didesnes smegenis. Ir vis dėlto dabar jau išeikite.

– Mes norime parduoti pašto ženklą, – mėgino sudominti Biulė.

– Manęs tai nedomina. Lauk.

– Jis išleistas 1888 metais. O atrodo it naujutėlaitis, – patikslino Liza.

– Sakote, naujutėlaitis? – dama pakėlė vieną antakį, kuris atrodė lyg išpieštas virš akies itin smailiu juodu pieštuku. – Parodykit.

Liza jai ištiesė delną su pašto ženklu.

Moteris išsitraukė iš kišenės didinamąjį stiklą ir palinko virš Lizos delno.

– Chm, – nustebo ji. – Feliksas Forė. Iš kur jį gavot?

– Paslaptis, – tepasakė Liza.

Moteris pakėlė ir antrąjį, lygiai tokį pat plonytį antakį.

– Paslaptis?

– Tikra tiesa, – patvirtino Biulė.

– Atrodo taip, lyg būtų buvęs sušlapintas, – pasakė pašnibždomis kimiu balsu. – Be to, pašto ženklo kamputis su baltomis apnašomis. Ar laikėte jį vandenyje su muilu?

– Ne, – atsakė Biulė, nepastebėjęs įspėjančio Lizos žvilgsnio.

Moteris ištiesė smilių su ilgu, raudonai nudažytu nagu. O tada įsikišo jį į burną. Atrodė taip, tarytum lygiame veide būtų atsiradęs įtrūkimas. Moteris sučepsėjo. Ir abu jos antakiai pakilo aukštyn.

– Papūskit man į uodegą, – sušnibždėjo ji.

– Kaip? – nesuprato Biulė.

– Perku. Kiek už jį norėsite?

– Nedaug, – atsakė Biulė. – Tik tiek, kad užtektų bilietams į... Ai!

Jis įsižeidęs pažvelgė į Lizą, ką tik įspyrusią jam į koją.

– Keturių tūkstančių kronų, – patikslino Liza.

– Tu, devyngalvi slibine! – susierzino moteris. – Keturi tūkstančiai už pašto ženklą su nykaus, jau mirusio prezidento atvaizdu.

– Gerai, trys tūks... – pradėjo Biulė, tačiau sulaukė naujo spyrio į koją.

– Keturi tūkstančiai, arba išeinam, – užsispyrė Liza.

– Trys tūkstančiai, ir dar pridėsiu po laikrodį kiekvienam iš jūsų, – pareiškė moteris. – Pavyzdžiui, šį, lėčiau einantį laikrodį, specialiai pagamintą tokiems žmonės, kurie turi atlikti daugybę darbų. Arba šį, skubantį – nuobodžiaujantiems.

– Gerai! – sušuko Biulė.

– Ne! – Liza laikėsi savo. – Keturi, o dar po penkių sekundžių kaina išaugs ir iki penkių tūkstančių.

Moteris piktai dėbtelėjo į Lizą. Ji jau žiojosi kažką sakyti, bet pastebėjusi Lizos veido išraišką, kaipmat užsičiaupė. Atsidususi tik pavartė akis ir iš nevilties pro dantis iškošė:

– Gerai jau, gerai, tu siurbėle, mergiūkšte.

Moteris su ratukine pačiūža dingo už užuolaidos,

o grįžusi ištiesė Biulei pluoštą banknotų. Jis lyžtelėjo dešinį nykštį ir ėmė skaičiuoti.

– Kažin ar suskaičiuosi, – sumurmėjo ji.

– Paprasčiausia aritmetika, – atsakė Biulė. – Dvidešimt šimtinių plius du seni tūkstančio kronų banknotai. Viso – keturi tūkstančiai. Dėkui už sandėrį, ponia?..

– Mano vardas – Raspa, – pasakė ji, vos šyptelėjusi, it bijodama, kad nuo kiek platesnės šypsenos neįplyštų veidas.

– O kuo vardu jūs, mielieji?

– Biulė ir Liza, – atsakė Biulė, atiduodamas pinigus Lizai. Šioji įsidėjo juos į mokyklinę kuprinę.

– Puiku, Biule ir Liza, pridėsiu jums ir šiuos auksinius laikrodžius.

Ji vikriai pamosikavo jiems žvilgančiomis laikrodžių apyrankėmis.

– Stilinga! – ištarė Biulė, norėdamas pačiupti vieną jų, tačiau Raspa jį sulaikė.

– Iš pradžių turiu juos nustatyti tai laiko zonai, kur keliausite, – ištarė ji. – Ir kurgi vyksite?

– Į Paryžių! – šūktelėjo Biulė. – Prancūzijos sos... Ai!

Jo akys tarsi išsprogo nuo skausmo.

– Oi, atsiprašau, ar užmyniau tau ant kojos? – susizgribo Liza. – Ar labai stipriai?

Ji pasilenkė prie Biulės ir tyliai pakuždėjo jam į ausį, kad neišgirstų Raspa:

– Atviruke buvo parašyta, kad nė žodeliu neprasitartume apie tai, kur keliausime!

– Kaltink mane, – paniuręs sumurmėjo Biulė.

– Aha, vadinasi, į Paryžių, – išsiviepė moteris, rodydama baltus aštrius dantis. – Kartą ten lankiausi. Puikus miestas.

– Ne-a, nieko ypatinga, – suniurnėjo Biulė, kasydamasis sau koją. – Persigalvojom. Ten nebevyksim.

– Ak, šit kaip! Ir kodėl gi? – sužvango Raspa.

– Dabar spalis. Itin dažnai lyja. Girdėjom, kad Paryžius plaukia. Gatvės pilnos grenlandinių ruonių, kurie maitinasi prancūziškais batonais ir gąsdina žmones.

Raspa pasilenkė prie Biulės ir prieš jį iškvėpė pūvančios mėsos ir parūgusių kojinių kvapą.

– Ką gi, tuomet jums puikiai tiktų drėgmei atsparūs laikrodžiai.

– D-drėgmei atsparūs? – susirūpino Biulė, kuris niekada nemikčiodavo.

– Taip, – sušnibždėjo Raspa, tačiau taip tyliai, kad jiems girdėjosi visų parduotuvėje esančių laik-

rodžių tiksėjimas. – Tai reiškia, kad su jais galėsite nerti po vandeniu. Ir maudytis. Kad ir vonioje, tiesa?

– V-vonioje? – susidomėjo Biulė ir susirūpino, kodėl gi jis mikčioja.

– Juk greičiausiai žinot, ką turiu galvoje, ar ne? – Raspa smalsiai sumirksėjo.

– N-ne, – atrėžė Biulė ir pamanė, kad tik nepradėjus mikčioti.

Moteris kaipmat išsitiesė ir susierzinusi prisitraukė artyn auksinius laikrodžius.

– Beje, gausite kai ką vertingiau už juos. Patarimą kelionei. – Nuo Raspos šnabždesio skambėjo visoje krautuvėlėje. – Atminkite, kad mirtis ir tik mirtis gali pakeisti istoriją.

– Tik m-m-mirtis?

– Tik ji. Istorija iškalta akmenyje, ir tik žvelgdamas mirčiai į akis gali pakeisti įrašą. Sudie, vaikai!

Raspa apsisuko ir su girgždančia cypiančia pačiūža tarsi vaiduoklių laivas nulingavo per kambarį ir dingo už oranžinės užuolaidėlės.

– S-s-s... – lemeno Biulė.

– Sudie, – tarė Liza, nusitempdama Biulę prie durų.

4 skyrius

Į Paryžių

IŠĖJĘ IŠ ILGAŠVARKIO LAIKRODŽIŲ KRAUTUVĖLĖS juodu iškart pasuko link Rotušės aikštės. O ten įsėdo į autobusą, važiuojantį į oro uostą. Po valandos jie įžengė į didžiulę oro uosto laukimo salę, kurioje šurmuliavo keleiviai. Liza su Biule atsistojo į eilę prie oro linijų bendrovės „Air France“ bilietų kasos. Čia jiems bestovint Lizai pasirodė, kad pro balsų klegesį, batų kaukšėjimą ir iš garsiakalbių sklindančių pranešimų gaudesį ji išgirdo pažįstamą garsą. Aimanuojantį nesuteptos ratukinės pačiūžos garsą. Ji staigiai atsisuko, tačiau tepamatė nepažįstamus veidus ir skubančius žmones. Ji ėmė uosti, mėgindama aptikti pūvančios mėsos ir surūgusių kojinių kvapą. Bet nieko panašaus neužuodė. Greičiausiai tai tebuvo lagaminų rateliai, pamanė Liza. Ji net šoktelėjo, pajutusi tarsi pirštais gręžiant jai į nugarą. Atsisuko. Tai Biulės darbas.

– Ei, nesnausk! Tavo eilė, – paragino jis.

Jie priėjo prie nepaprastai gražios ponios su neįtikėtinai ruda oda ir nenusakomai baltais plaukais.

– Kuo galiu jums padėti, mielieji? – pasiteiravo ši.

– Du bilietus į Paryžių, – išpyškino Liza.

– Tau ir kam dar?

Iš kažin kur žemai sklindančiame atsakyme pasigirdo nepasitenkinimo gaidelė:

– Na, taigi man!

Moteris pasilenkė ir pažvelgė žemyn.

– Štai kaip. Viso bus trys tūkstančiai penki šimtai kronų.

Liza padavė pinigus. Pirmiausia moteris perskaičiavo dvidešimt šimtinių, tačiau, pamačiusi du banknotus po tūkstantį kronų, stabtelėjo ir kilstelėjo antakį.

– Ar tai pokštas? – paklausė ji.

– Pokštas? – nesuprato Liza.

– Taip. Šios tūkstantinės negalioja. Jos išleistos dar... – ji atidžiau jas apžiūrėjo, – 1905 metais. Jau seniai išimtos iš apyvartos. Ar turite kitų galiojančių banknotų?

Liza papurtė galvą.

– Atleiskite, tačiau tegaliu jums parduoti tik vieną bilietą skrydžiui į Paryžių.

– Bet... – nusiminusi bandė sakyti Liza, – bet...

– Gerai, – pasigirdo balsas iš po prekystalio, – duokite mums vieną bilietą.

Liza pasižiūrėjo į Biulę, įsakmiai linksintį galva.

Kai ji vėl pakėlė akis aukštyn, moteris jau buvo paruošusi ir ištiesusi jai bilietą.

– Geros kelionės į Paryžių. Tikiuosi, ten bus suaugusiųjų, kurie jus pasitiks.

– Ir aš tikiuosi, – garsiai atsiduso Liza, paimdama bilietą ir senąsias Raspos tūkstantines.

– Ką dabar darysim? – jiems artėjant prie kontrolės punkto paklausė nusivylusi mergaitė.

– Nusiramink, – guodė Biulė, – turiu idėją.

– Tikrai? Ir kokią gi?

– Kad tu skrisi viena, – atsakė berniukas.

Liza išsižiojusi iš nuostabos pažvelgė į Biulę.

– Vie-viena?

Na, štai. Dabar jau mikčiojo ji.

Lizai įėjus į lėktuvą, maloniai pasikvėpinusi ir pasidažiusi lūpas stiuardesė jai nusišypsojo.

– Oho! Net su dviem kuprinėm?

– Daug pamokų ruošos, – sau panosėje sumurmėjo Liza. Mergaitė atrodė kiek priblokšta ir itin vieniša.

– Leiskite jums padėti, – tarė dama, griebdama kuprines, sprausdama jas tarp dviejų lagaminų bagažui skirtoje lentynoje ir užtrenkdama dangtį.

Liza susirado savo vietą, užsisegė saugos diržą ir ėmė spoksoti pro langą. Už jo nesimatė nė gyvos dvasios, tik degalų pripilanti mašina ir dar kažin kas panašaus į žaislinį traukinį su atviruose vagonuose sukrautais lagaminais. Ties lėktuvo sparnais žmonių

nebuvo. Nei kairėje, nei dešinėje. Taip ir bus. Tačiau dar pora minučių iki skrydžio.

Liza žvilgtelėjo į paveikslėlius saugos instrukcijų brošiūrėlėje, kur rodoma, kaip žmonės čiuožia pripučiamu avariniu išėjimu ir atrodo, kad jiems labai linksma. Ji nusižiovavo. Ši diena buvo itin jaudinanti, be to, ji beveik nemiegojo ir praėjusią naktį. Mergaitė užmerkė akis, o mintyse monotoniškai skambėjo ponios iš „Ilgašvarkio laikrodžių krautuvėlės" žodžiai: „Vien mirtis gali pakeisti istoriją. Ir tik žvelgdamas mirčiai į akis gali pakeisti įrašus akmenyje."

Paskui Liza užmigo ir nė nepastebėjo, nei kada lėktuvas pakilo, nei kada nusileido. Ir kaip žemė tarytum skendo. Kaip Oslas vis mažėjo ir mažėjo, kol pradingo. Tada žemė prapuolė ir jie atsidūrė virš jūros. O kai ji vėl pasirodė, jau vadinosi Vokietija ir Olandija. Jiems ėmus leistis Paryžiuje, Liza pabudo nuo piloto balso, prašančio užsisegti saugos diržus. Buvo jau tamsu ir tūkstančiai šviesėlių blykčiojo ir žaižaravo žemai, apačioje. Liza žinojo, kad ten, žemai, gyvena keli milijonai žmonių. O ji viena, mažytė mergaitė iš Pabūklų gatvelės. Liza iškart pasijuto labai vieniša, ir jai teko šiek tiek krimstelėti sau po lūpa, kad šioji nustotų virpėti.

Lėktuvas nusileido milžiniškame oro uoste, pavadintame kažin kokio jau mirusio prezidento Šarlio vardu. Stiuardesė padėjo Lizai nusikelti kuprines, padrąsinamai paplekšnojo per skruostą ir plonu bal-

seliu palinkėjo puikiai praleisti savaitgalį. Liza ėjo ilgais koridoriais, stovėjo ilguose eskalatoriuose, laukė ilgose eilėse prie pasų kontrolės, pasikeitė likusias kronas į eurus. Visiškai išvargusi ji pagaliau stovėjo kitoje terminalo pusėje ir krovė kuprines ant užpakalinės taksi automobilio sėdynės, o paskui ir pati įsiropštė vidun.

– U alle vu?* – paklausė taksistas.

Deja, Liza nesuprato nė žodžio prancūziškai, tačiau suvokė, kad pirmiausia taksi vairuotojas turėtų paklausti: „Kur važiuosim?“ Nelaimei, mergaitė susivokė, kad šioje sumaištyje ji bus pamiršusi pensiono pavadinimą. Prisiminė tik tiek, kad pavadinimas kažkaip susijęs su bulvėmis.

– Pensionas „Bulvė“, – pamėgino ji, prisitraukdama kuprines artyn.

– Keske vosave di? – paklausė vairuotojas, žvelgdamas į ją veidrodėlyje.

– Ech, – lemeno Liza, – migdolinės bulvės?

Taksi vairuotojas atsisuko į mergaitę ir pakartojo, tik jau aiškiai susierzinęs ir gerokai garsiau:

– U?

Lizos galvelėje viskas visuomet būdavo sudėliota į lentynėles, o šįkart buvo visiška sumaištis.

– Kers Pink? – verkšlendama pamėgino ji.

Vairuotojas papurtė galvą.

---

* Čia ir kitur netaisyklingai prancūziškai – vert. p.

– Pensionas „Bulvių košė“?

Taksistas išspjovė pora prancūziškų žodžių, kurie toli gražu nebuvo iš mandagiųjų. Tada jis pasilenkė prie užpakalinių durelių visai šalia jos ir sušuko „lauk“, grubiai pirštu parodydamas į gatvę.

– Pom frit!

Vairuotojas tarsi akimirką sustingęs žvelgė į ją. Greičiausiai todėl, kad balsas, ištaręs „pom frit“, buvo nepanašus į mažos mergaitės balsą. Ir kad jis sklido ne iš mergaitės, o iš vienos kuprinės, kurias ji laikė tvirtai suspaudusi.

– Aha, – nudžiugo vairuotojas ir pasitikslino: – „Pangsion le Pom frit“?

Liza skubiai ir energingai palinksėjo.

Suniurnėjęs taksistas užtrenkė dureles, užsivedė automobilį ir pajudėjo.

Liza atsilošė kėdėje ir lengviau atsikvėpė.

Visai šalia jos pasigirdo šnabždesys:

– Ššš! Gal jau mane išleistum, ką manai?

Liza atsegė kuprinę. Ir tuomet iš jos iššoko nykštukėlis berniukas su didelėmis strazdanomis ir raudona Elvio šukuosena.

– O dieviškasis laisvės kvape, CO_2 ir kietųjų dalelių pabaiga, – tarė Biulė, įsitaisydamas šalia Lizos, ir patenkintas sukryžiavo rankas už galvos.

Liza atkreipė dėmesį, kad nors geriausias jos draugas ir atrodo kiek pasiraukšlėjęs, tačiau šiaip jis buvo gana neblogos formos.

– Na, mieloji Liza-mamyte, ar labai dėl manęs liūdėjai per skrydį?

– Visiškai ne, – atsakė ji. – Aš miegojau. O tu ką veikei?

– Skaičiau knygą GYVŪNAI, KURIŲ GERIAU NEBŪTŲ, kol kišeninio žibintuvėlio baterija nusilpo. Jei jau apie tai užsiminiau, tai perskaičiau apie Kongo cėcė dramblį.

– Cėcė dramblį? – nepatikėjo Liza ir pyktelėjo ant savęs, kam iš viso apie tai paklausė.

– Jis dydžio sulig namu ir kenčia nuo narkolepsijos, – kalbėjo Biulė. – Tai tokia liga, kai nei iš šio, nei iš to paprasčiausiai imi ir užmiegi. Jei nesilaikai atokiau nuo jų, yra grėsmė, kad aštuoniolikos tonų cėcė dramblys iš Kongo tave ims ir užgrius. Prieš keletą metų mažoje Lilesando gyvūnų krautuvėlėje vieno cirko darbuotojai teiravosi, kur nusipirkti šitokį gigantišką dramblį. O jie ten nė nežinojo, kad yra toks...

– ...cėcė dramblys iš Kongo, – atsidususi ir žvalgydamasi pro langus užbaigė mintį Liza.

– Tikrai taip, – patvirtino Biulė. – Dramblys snūduriavo per pirmąjį savo pasirodymą, o vėliau jam nugriuvus iš po pjuvenų teko atkapstyti trijų kartų rusų akrobatus.

– Užsičiaupk, nėra tokių dramblių!

– Dar ir kaip yra! Senelis pasakojo matęs pora jų Tokijo zoologijos sode. Jie buvę atgabenti iš paties

Kongo džiunglių, o dėl laiko skirtumo sutrikęs organizmo paros ritmas. Kartą jie snūduriavo...

Šitaip intensyviai dirbo Biulės liežuvis, kol galiausiai taksi automobilis sustojo, o vairuotojas tarė:

– Madam e mesjo, pangsion le pom frit.

Tikra tiesa! Juodu stovėjo priešais aukštą, siaurą ir gana kreivą pastatą, kurį, pamanytum, mūrininkai statė prisigėrę per daug raudonojo vyno. Pensiono balkonai buvo maži, bet jaukūs, o ant pastato švietė užrašas: PENSIONAT LES POMMES FRITES. Arba, tiesą sakant, užrašas buvo toks: PEN ONAT LES POMM F I S, mat nemaža dalis raidžių nešvietė.

Liza sumokėjo taksi vairuotojui ir jie išlipo gatvėje. Tolumoje girdėjosi akordeono muzika ir iššaunančio šampano kamščio garsas.

– Ak! – teištarė Biulė, užsimerkdamas ir įkvėpdamas. – Paryžius!

Juodu priėjo prie pensiono durų. Registratūroje stovėjo besišypsanti raudonskruostė moteris ir toks aukštas stambus vyriškis. Jie priminė Lizai mamą su tėčiu namuose, Pabūklų gatvelėje.

– Bon suar, – tarė dama. Ir nors Liza nežinojo, ką tai reiškia, suvokė, kad tai draugiškas kreipimasis, todėl atsakė jai „labas vakaras“. Mergaitė lengvai pritūpė, niuktelėjo Biulei, ir jis žemai nusilenkė. Liza numanė, kad niekuomet neapsiriksi truputį tūptelėjęs ar nusilenkęs. Bent jau Paryžiuje tai tikrai, nes dabar jau abudu registratūroje šypsojosi dar meiliau.

LES POMM
le coq
SPORTIF

– Daktaras Proktoras? – pamėgino Liza, nusiteikusi kalbinei painiavai. Kaip ji apsidžiaugė, kai raudonskruostės moters veidas nušvito ir ji tarė:

– A, lio profesior!

– Taip, – drauge sušuko Liza su Biule, entuziastingai linksėdami galvomis.

– Vuset famij? – paklausė moteris, tačiau Liza su Biule tik stovėjo ir spoksojo į ją.

– Parle vū france? – atsargiai pasiteiravo vyriškis.

– Kodėl purtai galvą? – pašnibždomis domėjosi Biulė.

– Nes esu beveik tikra, kad jis paklausė, ar mes kalbame prancūziškai, – irgi pašnibždomis atsakė Liza.

Toji pora registratūroje dar kurį laiką šnekėjosi, o Biulei su Liza pasirodė, kad prancūzų kalba turėtų būti sunkoka net ir patiems prancūzams. Kad būtų suprasti, kalbėdami jie turi pasitelkti veidą, abidvi rankas, visus pirštus ir visą kūną.

Galiausiai moteris pasiėmė raktą, kabojusį ant lentos jai už nugaros, išėjo iš registratūros ir pamojo Lizai su Biule sekti paskui ją mediniais laiptais.

Jiems pakilus dvidešimt šešis laiptelius ir nuėjus pusę koridoriaus, moteris atrakino duris ir įleido juos į kambarį.

Kambarys buvo gana paprastas, su dviem lovom, nedidele sofa-lova, drabužių spinta ir rašomuoju stalu, užverstu įvairiausiais užrašais. Kambaryje buvo

dar vienos durys, vedančios į vonios kambarį, kuris kaip tik buvo remontuojamas. Ant veidrodžio lentynėlės, šalia dviejų stiklinių, skirtų valytis dantims, gulėjo plaktukas, atsuktuvas ir klijų tūbelė. Palei vieną sienelę stovėjo vonia, o iš surūdijusio vamzdžio lašėjo vanduo. Kol Biulė kraustė savo tualetinius reikmenis ant veidrodžio lentynėlės, Liza pasidėjo kuprinę šalia rašomojo stalo. O ties stalo viduriu jos akis užkliuvo už vieno piešinio. Ji pakėlė jį. Čia buvo pavaizduota vonia, būtent tokia, kokia stovi vonios kambaryje. Po piešiniu buvo prirašinėta daugybė skaičių. Atrodė taip, lyg tai būtų sąskaitos ir gana sudėtingos. Čia buvo reikalinga skolintis, dauginti ir dalyti, mąstė Liza.

– Kas čia? – atėjęs iš vonios kambario paklausė Biulė.

– Nežinau, – ištarė Liza, – bet rašysena kaip daktaro Proktoro.

– O čia lyg ir Proktoro motociklininko šalmas, – kalbėjo Biulė, pravėręs drabužių spintą ir imdamas rudą odinį šalmą. – O čia štai jo ilgos, baltos, šiltos apatinės kelnės.

Raudonskruostė ir tikra prancūzaitė moteris ėmė kalbėti prancūziškai. Ji dramatiškai skėstelėjo rankomis, pakartojo žodį „evaporė“ ir suglaudė pirštus, it rodydama paukštelį, kuris išskrido.

– Jis pradingo, – susirūpino Liza.

– Taip ir maniau, – konstatavo Biulė.

Raudonskruostė pirmiausia parodė į Biulę ir Lizą, paskui, suglaudusi visus penkis pirštus – į savo burną.

– Kaip manai, ko ji paklausė dabar? – tikrino sumanumą Liza.

– Kiek pirštų sutelpa mums į burną? – atsakė Biulė.

– Kvailystės. Ji klausia, ar mes norim valgyti.

Liza atliko tūpsnį, linktelėjo galvą ir kumštelėjo Biulei, kuris kaipmat palinksėjęs nusilenkė.

Tuomet malonioji moteris nusivedė juos į virtuvę ir pasodino prie stalo. Ji patiekė vištienos šlauneles ar sparnelius, o gal kažką panašaus, tačiau buvo nepaprastai skanu. Šitaip manė Biulė taip persivalgęs,

kad net atsirūgo. Jis skubiai atsistojo, mandagiai nusilenkė, tarsi suradęs ypatingą būdą šiam veiksmui atlikti, ir pradėjo ilgą surimuotą atsiprašymo kalbą. Tuo priversdamas ponią su ponu garsiai nusikvatoti, nors ir nesupratus nė žodžio. Tada Biulė taip plačiai nusižiovavo, jog atrodė, kad jo galva perplyš pusiau.

Moteris išėjo ir grįžo nešina dviem patalynės komplektais, kuriuos įdavė kartu su rakteliu nuo daktaro Proktoro kambario.

Kol juodu ruošėsi kiekvienas savo lovą, Biulė prasitarė, kad viščiuko šlaunelės buvusios tokios menkos, kad galėtum pamanyti, jog tai varlių šlaunelės. Iš šito jie gardžiai pasijuokė – ir kas gi galėtų sugalvoti maitintis varlių šlaunelėmis?

– Chm, – po akimirkos stebėjosi Biulė. – Kodėl tavo lova atrodo tvarkingiau už manąją?

– Todėl, kad antklodę protingiau apvilkti užvalkalu, skirtu antklodei, o ne pagalvei, – atsiduso Liza ir priėjo prie Biulės lovos, pasiruošusi jam padėti.

Paskui vaikai nuėjo į vonios kambarį valytis dantų.

– Kaip mes rasim profesorių? – susirūpino Liza.

– Esu per daug pavargęs, kad galėčiau mąstyti, – pusiau primerkęs akis nusižiovavo Biulė ir pasiėmė atsuktuvą nuo lentynėlės, pasiruošęs pradėti naudoti dantų pastos tūbelę. – Rytoj jį surasim.

– Bet kaipgi mes jį surasim, jeigu niekas nesupranta mūsų kalbos? O mes nesuprantame jų.

– Rytoj turėsime išmokti prancūzų kalbą, – pabrėžė Biulė.

– Rytoj? Neįmanoma!

– Jeigu net vietiniai vaikai išmoksta šią kalbą, tai nejaugi ji tokia sunki? – dėstė Biulė, išspaudęs baltos masės ant dantų šepetuko ir ėmęs valytis dantis.

– Tai gali užtrukti daug savaičių ir mėnesių, – garsiai mąstė Liza. – Bijau, kad mes neturime tiek daug laiko.

– Tai jau tikrai, – suklegėjo Biulė. – Pirmadienį orkestro repeticija.

– Užteks kvailioti, Biule! Ne apie tai šneka.

Ji atsisukusi pažvelgė į savo draugą, iššiepusį kreidos baltumo dantis. Stebinamai baltus. Tiesa, baltesnius, nei kada nors yra mačiusi, o juk Biulė ne iš tų, kurie juos visuomet valytųsi.

– Biule, – kreipėsi Liza, – kas tavo dantims? Atsakyk!

Bet Biulė tik stovėjo išsišiepęs ir atrodė, tarsi apatinio žandikaulio dantys būtų buvę kuo tvirčiausiai priklijuoti prie viršutiniojo. O kai Liza pastebėjo jo išsigandusias akis, o jį patį – pašėlusiai gestikuliuojantį su dantų šepetuku rankoje, suprato, kad kaip tik taip ir bus nutikę. Ji žvilgtelėjo į veidrodžio lentynėlę. Taip ir bus. Jo dantų pastos tūbelė nepraimta, o šalia – nuo klijų tūbelės nusuktas dangtelis.

Ji greit pačiupo tūbelę ir ėmė garsiai skaityti:

– Daktaro Proktoro greitai veikiantys ypatingi klijai! Supainiojai tūbeles, Biule.

Berniukas tarsi atsiprašydamas patraukė pečiais ir toliau tebesišypsojo savo susigėdusiu idiotišku šypsniu.

Liza atsiduso, pasirausė kosmetinėje ir išsitraukė dildę nagams.

– Stovėk ramiai! – sukomandavo ji. – Ir padėk man!

Biulė abiem rankom bandė atplėšti lūpas į šalis, o Liza pro kairį lūpų kamputį tarp dantų įkišo dildę ir ėmė ja darbuotis iš kairės į dešinę. Biulė niūniavo „Marselietę“, kol ji lėtai atskyrė viršutinę dalį dantų nuo apatinės.

– Gerasis Dieve! – ištarė Biulė, kai ji baigė. – Pažvelk į šiuos baltutėlius dantis. Jie jau užplombuoti, jokių skylių juose nebebus, Liza, motinėle. Daugiau

jokių dantų gydytojų. – Jis pačiupo klijų pakuotę. – Mėginsi?

– Ačiū, ne. Kaip manai, ką tai galėtų reikšti, kad daktaro Proktoro itin greitai veikiantys klijai yra būtent čia?

– Paprasčiausia, – tarė Biulė, – jis restauruoja vonią.

– Galbūt, – nusižiovavo Liza. – Šiandien mąstyti užteks.

Jiems atsigulus, Liza vis neužmigo ir klausėsi, kaip vonios kambaryje kapsi vanduo. Tai skambėjo it liūdnas atodūsis. Kažin kur toli girdėjosi transporto keliamas triukšmas ir raudančio akordeono muzika. Ir dar vienas garsas, kurio ji nė nemokėjo įvardyti, panašus į lempos, siūbuojančios vėjyje arba, pavyzdžiui, ratukinės pačiūžos, užmautos ant medinės kojos, girgždesį.

Juk būdamas vienas svetimame mieste tamsoje daug visko prisigalvoji. Ji žvilgtelėjo į Biulę. Taigi, galima sakyti – vienas.

Rytoj viskas atrodys linksmiau.

Ir išties, ji pasirodys esanti teisi.

5 skyrius

Kankanas, sraigės ir margarinas

BIULĖ PRABUDO PAJUTĘS, kad Liza jį purto.

Jis įsižiūrėjo į dienos šviesą, tvieskiančią pro langą, ir pamatė, kad Liza jau apsirengusi.

– Jau devynios, – pranešė ji. – Pamėginsiu išsiaiškinti, kur yra biblioteka, ir pasiskolinsiu kišeninę norvegų–prancūzų pasikalbėjimų knygelę.

– Ką tokią?

– Prancūzų ir norvegų kalbų žodynėlį, kad mus lengviau suprastų.

Biulė atsisėdo lovoje.

– O kaip surasi biblioteką?

– Pasiklausiu gatvėje. Juk prancūziškai biblioteka skamba taip pat.

– Žinau, – atsakė Biulė. – O kas pusryčiams?

– Nieko, – atkirto Liza. – Pusryčiams šioje šalyje patiekiamas tik oras su „kafė o lė“. Grįždama nupirksiu prancūzišką batoną.

– Paskubėk! – paprašė Biulė, mataruodamas iškištomis kojomis. Kojelės tabalavo virš linoleumo, tarsi tyrinėdamos, ar grindys šaltos.

Kai Liza trinktelėjo durimis, Biulė nušoko ant grindų – ne šaltų, o ledinių – ir nuskuodė į vonią. Tirtėdamas jis stryktelėjo ant kėdės, stovinčios priešais kriauklę, ir sveikindamasis šyptelėjo žmogeliui veidrodyje. Ir jam atsakė tuo pačiu tas nepaprastai drąsus raudonplaukis kuklių fizinių duomenų, tačiau anaiptol ne kuklios inteligencijos ir žavesio, jaunuolis. Iš tiesų, Biulė buvo toks patenkintas vaizdu veidrodyje, kad kaipmat pritarė minčiai apie maloniai karštą vonią šį vėsų rytmetį.

Biulė atsuko visus vonios čiaupus ir ėmė leisti vandenį, o pats puolė dairytis vonios putų ar ko nors panašaus. Nieko neradęs prisiminė, kad Liza greičiausiai bus pasiėmusi muilo miltelių. Jis paėmė jos kuprinę ir joje šalia dviejų spaustukų nosiai rado stiklinį indą su užrašu „Laiko muilas“. Biulė pasiėmė vieną spaustuką nosiai ir, įpylęs šiek tiek braškių raudonio miltelių, puolė į vonią.

Laikas mano ir tik mano, pamanė sau Biulė, pastebėjęs, kaip greitai ėmė burbuliuoti ir kilti putos. Nelyginant didžiulė balta sniego pusnis, užpildydama visą vonią. Biulė buvo nuogutėlis. Užsiropštęs ant vonios kraštelio užspausta nosimi suriko: „Bomba!“

Jis šoktelėjo aukštyn ir kojas palenkęs po savimi

bei apglėbęs jas rankomis nušvilpė putų paviršiumi. Berniukas šauniai slydo vandeniu, efektas buvo kuo puikiausias. Muilo ir vandens purslai tiško ant sienų ir net ant lubų. Patenkintas Biulė leido sau nugrimzti į dugną ir sulaikius kvėpavimą bei žvelgiant į vandens paviršių kiek pagulėti. O pastarasis buvo

padengtas tokiu storu putų sluoksniu, kad tik menka švieselė tegalėjo pro jį prasiskverbti. Ir toje šviesoje jis įžiūrėjo nuostabiai gražią vaivorykštę. Panašią į eilę ryškiaspalvių, aukštai kojas keliančių kankano šokėjų Paryžiaus Mulen Ruže 1909-aisiais. O ten tai buvo reginys.

Ir tuo pat metu Biulė pastebėjo, kad vonia tarytum ėmė svyruoti, o vandens paviršius virš jo pradėjo siūbuoti aukštyn ir žemyn. Lyg būtų lingavusios grindys. Velniava! Kad tik namas nenugriūtų. Ar tik nebus išgirdęs muzikos?

Biulė tučtuojau apsisuko ir atsistojo vonioje. Stovėjo nuogut nuogutėlis, o jo kūnu varvėjo putos. Grindys staiga nustojo lingavusios, mat eilė raudonai išsipusčiusių kankano šokėjų liovėsi šokusios. Jos tik spoksojo į jį išsižiojusios panašiai kaip ir Biulė į jas.

– Kaip jis čia atsirado? – berniukas nugirdo sušnibždėjus vieną šokėją.

– Ir iš kur ta vonia? – paklausė kita.

– Kas ten jam ant nosies? – sušuko trečioji.

– O jis gana gražutis, – sukrizeno ketvirtoji.

Biulė sumirksėjo nuo ryškios šviesos, o publika sėdėjo išsižiojusi, bežadė, ir, atrodo, jautėsi taip, lyg būtų tapusi netikėto nusileidimo iš mėnulio liudininke. Biulė nieko nesuprato, išskyrus vienintelį dalyką: jis besąs Mulen Ružo scenoje.

Liza ėjo didžiuliu plačiu aveniu, kuriame gausu madingų drabužių ir parfumerijos parduotuvių. Ir jokių bibliotekų. Ji galvojo pasiklausianti raudonskruostės moters dar prieš išeidama iš pensiono, tačiau registratūroje nieko nebuvo. Vestibiulio minkštasuolyje sėdėjo į begemotą panašus vyras, kuris skaitė laikraštį ir nulydėjo ją įtartinu bei akylu žvilgsniu. Ji dar labiau nuliūdo, mat visi, į kuriuos kreipėsi, kaipmat atsukdavo jai nugaras, supratę, kad ji nekalba prancūziškai. Mergaitė suvokė, kad ne visi prancūzai tokie nuoširdūs nepažįstamiesiems kaip vakarykštė

pora pensione „Pom frit“. Jos žvilgsnis slydo vitrinomis, stebint, ar niekas nepardavinėja knygų. Tačiau pardavinėjo daugiausia vien sukneles. Iš tiesų, nepaprastai gražias sukneles. Liza sustojo paspoksoti į vieną itin puošnią suknelę. Šitaip bestovėdama ji atkreipė dėmesį į vaizdą vitrinos atspindy. Į moterį ilgu švarku ir didokais akiniais nuo saulės, stovinčią kitoje gatvės pusėje. Moteris buvo gana toli, kad Liza galėtų gerai į ją įsižiūrėti, ir vis dėlto joje buvo kažin kas pažįstama. Ir nors Liza nežinojo, kas toji moteris, mergaitė buvo visiškai įsitikinusi, kad ji pastebėjo ją.

Liza vėl ėmė eiti ir apsimetė besižvalganti po vitrinas, o moteris kitoje gatvės pusėje pradėjo sekti jai iš paskos. Liza juto, kaip širdis ir kojos ėmė ją nešti sparčiau. Kas toji dama? Ko jai reikia? Ar tai... ar gali būti?..

Dama jau pasiruošusi pereiti gatvę!

Liza pradėjo bėgti.

Šaligatviu ėjo daugybė praeivių, todėl Liza pabandė greitai šmurkštelėti tarp jų. Ėjo įtraukusi galvą, kad jos nepamatytų. Vis dėlto kiek grįžtelėjusi ji pastebėjo minioje šmėžuojantį ilgą švarką. Liza įsuko į skersgatvį ir vėl ėmė bėgti. Po to pastebėjo, kad atsidūrė akligatvyje, kuris remiasi į tvorą. Nugara prisispaudusi prie sienelės už nuotekų vamzdžio ir žvelgdama į pagrindinę gatvę, ji laukė. Štai ir moteris su švarku! Ji... Ji... kirto gatvelę nesidairydama nei į kairę, nei į dešinę. Liza lengviau

atsikvėpė. Dabar teliko grįžti į pensioną: pasikalbėjimų knygelė ir prancūziškas batonas palauks. Jau ketinusi eiti į pagrindinę gatvę, ji ir vėl pastebėjo švarką. Grįžusį ir lūkuriuojantį kaip tik palei skersgatvį. Liza pamatė šalia metalinius laiptus, vedančius žemyn, ir ėmė leistis į rūsį. Laipteliai vedė prie durų. Mergaitė stovėjo priešais jas ir, sulaikiusi kvėpavimą, laukė.

Sekundės bėgo.

Tuomet išgirdo nuo gatvelės atsklindančius garsus. Kažkas artinosi.

Liza palenkė durų rankeną žemyn. Koks palengvėjimas – durys atsivėrė! Ji žengė į tamsą, uždarė duris iš vidaus ir nugara į jas įsirėmė. Širdis daužėsi, tarsi ištrūkęs į laisvę triušis. Nė kiek nekeista, kad durys neužrakintos, mat ji blausiai galėjo įžiūrėti didžiulį tuščią kambarį. Keisčiausi buvo garsai ir kvapai. Girdėjosi tarytum čepsintis, kliuksintis, siurbčiojantis orkestras, kuriame susėdę apie šimtą nematomų tėvelių čia pat kemša avieną su kopūstais. O jau kvapas... sugedusios mėsos ir prarūgusių kojinių. Ir čia pat ji suklykė. Kažkas drėgnas, glitus ir šaltas palietė jai kaklą! Ji puolė gilyn į patalpą ir apsidairė. Dabar jau akys kiek apsiprato prie šitokios tamsos ir ji galėjo įžiūrėti kažin ką ant sienų... kažką judant jomis ir krutinant ilgas storas antenas. Ir ne tik čia, bet ir čia, ir čia... jų buvo pilna visur, ir būtent jos skleidė garsus, o sienos tapo lyg gyvos.

Kol Liza šitaip stypsojo sukaustyta baimės, atsidarė rūsio durys. Dienos šviesoje ji pamatė moters figūrą, stovėjusią kitoje aveniu pusėje.

– Labas, Liza, – prašneko moteris, uždarydama duris ir paspausdama jungiklį. Patalpoje įsijungė šviesa. Liza apsidairė aplinkui. Jai labiausiai norėjosi iš čia dingti.

– Kodėl tokia išblyškusi? – pasiteiravo moteris, prieidama prie Lizos. – Ar nejauku, kai tokios didžiulės sraigės lipa sienomis? Jos nepavojingos, čia žemai jos veisiasi. Kai pakankamai ūgteli, patiekiamos vakarienei viršuje esančiame restorane. Šiame krašte sraigės – delikatesas.

– Tikrai? – tik tiek tepaklausė Liza, nes moteris priėjo pakankamai arti ir Liza galėjo matyti jos veidą. O šį ji buvo gana gerai įsiminusi.

– O dabar, matyt, susidomėjai, kuo jos čia, žemai, minta, Liza?

– Ir kuo... kuo gi? – paklausė Liza ir pajuto sukalenus dantis burnoje.

Dama garsiai nusijuokė.

– Žole ir salotomis. Panašiais dalykais. O kaip tu manei?

Liza lengviau atsiduso.

– Esu... – pradėjo ponia.

– Aš puikiai žinau, kas jūs esat, – įsiterpė Liza.

– Šit kaip? – tikrų tikriausiai nustebo moteris.

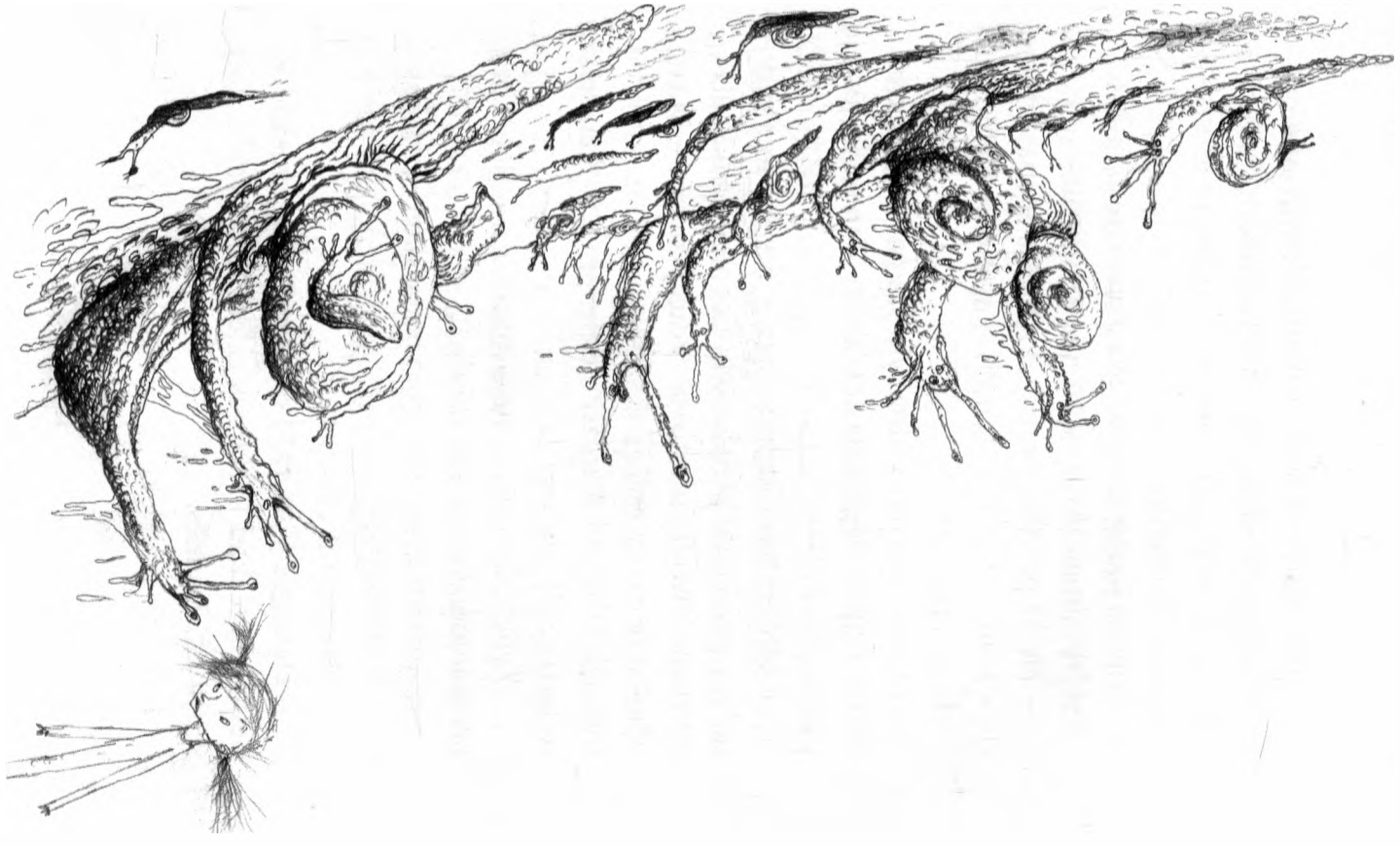

– Taip. Esu mačiusi jus nuotraukoje. Namuose pas daktarą Proktorą. Jūs abudu sėdite ant motociklo su lopšeliu. Jūs esate sena profesoriaus meilė Džuljeta Margarin.

Priešais ją stovinti moteris plačiai nusišypsojo.

– Įspūdinga. Ar iškart mane atpažinai?

– Ne. Iš pradžių maniau, kad jūs – Joana Arkietė.

– Joana Arkietė? Šventoji? – apstulbo moteris.

Liza nusijuokė:

– Mūsų istorijos vadovėlyje yra paveikslas, kur Joana Arkietė deginama ant laužo. Man regis, jūs į ją panaši.

– Ačiū už pasitikėjimą, Liza, – nusišypsojo moteris ir pasakė tai kiek laužyta norvegų kalba, kilstelėdama savo ilgus rausvai rudus plaukus. – Mūsų plaukai panašūs, tačiau aš tikrai nesu drąsuolė šventoji. Tik Džuljeta Margarin. Beje, prancūziškai reikėtų tarti „Žyliet Margaria“.

– Žyliet Margaria, – pakartojo Liza. – Bet iš kur jūs žinojote, kad aš esu Liza?

– Apie judu su Biule man papasakojo Viktoras.

– Viktoras?

– Daktaras Proktoras.

– Daktaras Viktoras Proktoras? – Liza niekados nesusimąstė, kad Proktoras galėtų turėti vardą, kaip ir visi kiti žmonės.

Džuljeta šyptelėjo.

– Be to, tai aš jums persiunčiau tą jo atviruką. Ir nuo to laiko vis lūkuriavau jūsų prie pensiono. Tu nė neįsivaizduoji, kokia buvau laiminga, pamačiusi tave šįryt. Pagalvojau: „Na, galų gale jie čia!“

– Bet... kodėl paprasčiausiai neužėjote į pensioną, kodėl turėjote mane sekti? Kur yra daktaras Proktoras? Ir kodėl čia viskas taip paslaptinga?

– Kliše, – pratarė Džuljeta.

– Kas?

Džuljeta atsiduso.

– Atsakymas į visus tavo klausimus – Kliše. Deja, Klodas Kliše itin blogas žmogus. Tačiau tai ilga istorija, o tu – alkana. Kodėl gi mums nesusiradus kavinės, kur suvalgytume po raguolį ir išgertume kavos su pienu?

– Mielai, – atsakė Liza ir, apsižvalgiusi aplinkui, pajuto, kaip nugara eina pagaugais. Nors ir nepavojinga, vis dėlto gana bjauru būti patalpoje, kurioje sienas aplipusios didžiulės sraigės.

– Tačiau, – tęsė Džuljeta, pravėrusi duris ir akylu žvilgsniu pažvelgusi į dešinę ir į kairę, – lai čia bus ta vieta, kurioje niekas mūsų nesuras...

6 skyrius

Keisti Džuljetos Margarin prisiminimai

DŽULJETA MARGARIN su Liza susirado lauko kavinukę nuošalioje gatvelėje. Kiekviena užsisakė po prancūzišką raguolį, plius dar vieną, kurį Liza vėliau parneš Biulei į pensioną. Tačiau jam dar teks kiek lukterėti, nes kaip tik dabar Liza turi išgirsti, ką papasakos Džuljeta.

– Aš tiksliai nežinau, kur yra Viktoras, – prašneko Džuljeta. – Tačiau buvau su juo prieš jam išvykstant ir žinau, kur jis ketino vykti. Tai ilga istorija, todėl manau, kad reikėtų pradėti nuo pradžių.

– Puiku, – atsakė Liza ir atsikando didelį raguolio gabalą.

– Visa tai prasidėjo prieš daugel metų vieną sekmadienį man bevaikštinėjant Paryžiaus Monmartro kvartale. Ten visuomet būdavo daug dailininkų, siūlančių turistams už menkus pinigus nupiešti jų portretus. Tarp jų pastebėjau jauną, keistokos išvaizdos vyriškį, kurį jau buvau mačiusi universitete. Jis, kaip

CAFE

ir aš, studijavo chemiją. Žinojau, kad jis – Viktoras Proktoras, būsimasis išradėjas, atvykęs iš Norvegijos. Retsykiais jausdavau, kad jam norėjosi mane užkalbinti, tačiau jis vis neišdrįsdavo. Tačiau tądien Monmartre jis priėjo prie manęs ir parodė keistą įrenginį – jo paties sukurtą aparatą portretams paišyti. Teužtruks minutėlę ir už pusę kainos. Taigi aš leidau jam – o, tiksliau sakant, jo aparatui – mane nutapyti. Kai portretas jau buvo užbaigtas, jis porą sekundžių žvelgė į jį, paskui tik sudejavo iš nevilties ir sudraskė į skutelius. Pasiteiravau, kas nutiko, o jis atsakė, kad jau baigta su tais nenusisekusiais išradimais. Mat aparatas nesugebėjęs perteikti mano veido grožio. Jis grąžino man pinigus ir jau buvo pasiruošęs nueiti, bet aš paklausiau, ar už sukeltus rūpesčius negalėčiau bent jau pavaišinti jo kava su pienu. Mes atėjome kaip tik į šią kavinę, kur dabar mudvi ir sėdime, ir iki sutemų šnekėjome apie chemiją. Tuomet užsisakėme vyno ir toliau šnekučiavomės apie mūsų gyvenimus, pomėgius, apie tai, kas mums teikia džiaugsmą, ir apie mūsų svajones. O kai tą vakarą jis lydėjo mane iki metro, jau buvau iki ausų jį įsimylėjusi ir žinojau, kad tik su juo norėčiau būti. Tik pamanyk, aš tai žinojau, – juokėsi Džuljeta. – Nuo tos dienos mąsčiau vien tik apie jį – jauną ir gražų išradėją iš tolimos šiaurės šalies.

– Gražų? – nustebo Liza. – Daktarą Proktorą?

– O taip. Žinai, jis buvo žavingas. Aš visą savaitę

kasdien dairiausi jo universitete, tačiau niekaip negalėjau rasti. Sekmadienį vėl vaikštinėjau po Monmartrą, ir ten vėl jį pamačiau. Toje pačioje vietoje, tik jau be to aparato. Jis buvo sušalęs, visas drebėjo, bet nušvito pamatęs mane. Mes pabučiavome vienas kitam į abu žandus, kaip esame įpratę sveikintis Prancūzijoje. Kai jo paklausiau, ką jis veikęs visą šią savaitę, atsakė laukęs. Kur? Paklausiau. Čia. Atsakė jis. Ko laukei? Tavęs. Toks buvo jo atsakymas. Nuo tos dienos mudu su Viktoru tapome pora.

– Oi, – pertraukė pasakojimą Liza, – kaip romantiška!

– Taip, tikrai, – palinksėjo Džuljeta, liūdnai nusišypsojo ir gurkštelėjo kavos. – Tačiau kai kas man turėjo paruošęs kitokių planų.

– Jūsų tėvas, baronas, – įsiterpė Liza. – Jis nenorėjo, kad jūs ištekėtumėt už vargšo išradėjo, tiesa?

– Iš dalies taip, tačiau ne jis man sugalvojo planą, apie kurį šneku. Žinai, Margarinų šeima sena ir kilminga. Tėvas baronas, motina baronienė, o aš – barono dukra. Kažkada seniai buvome ir turtingi. Iki tol, kol mano proproprosenelis, Monte Krispo grafas, po prancūzų revoliucijos prieš daugiau nei du šimtus metų buvo nukirsdintas budelio pravarde Kraujo šulinys. Nelaimei, jo brolis baronas Braileta Margarinas paveldėjo šeimos turtą. Jis buvo lošėjas ir girtuoklis, visą palikimą pastatęs ant aštuoniukės.

– Ant aštuoniukės?

– Braileturi vis nesisekė ir nesisekė, bet po vieno ėjimo Tulūzoje, surinkęs visas keturias aštuoniukes, jis įtikėjo, kad sėkmė galiausiai atsigręžė ir į jį. Jis ir vėl surizikavo visu šeimos turtu. Deja, vienas lošėjų, klastingas žmogus, vardu Elgamelis Klišė, irgi surinko keturias aštuoniukes...

– Bet...

– Braileto pralošė ir įpykęs apkaltino Elgamelį Klišė sukčiavimu ir auštant iškvietė jį į dvikovą. Tačiau išaušus Braileto buvo toks girtas, kad vos pastovėjo ant kojų. Ir kai Klišė persmeigė jį kardu, galėjai įtarti, kad iš jo kūno smelkiasi ne tiek kraujas, kiek konjakas.

– Tai bent.

– Kaip tik šitaip. Pinigų nebeliko, o šeima tik šiaip ne taip išlaikė Margarinų pilį, įkeistą iki paties kamino. Nuo tada mes teturime vien titulą ir mažai žemiškų gėrybių.

– Tačiau jeigu jūs buvote tokie neturtingi, kodėl jūsų tėvas neleido jums ištekėti už vargšo išradėjo?

Džuljeta liūdnai palingavo galva.

– Vieną vakarą pas mane atėjo tėvas ir pasakė išgirdęs puikių naujienų. Kad aš turinti gerbėją. Ir ne bet kokį, o turtuolį magnatą. Aš persigandau ir pasakiau, kad turiu mylimąjį ir jis tai puikiai žinąs! Išties, atsakė tėvas, tačiau šis gerbėjas pasižadėjęs panaikinti Margarinų pilies areštą ir pakylėti Margarinų šeimą iki anuomet turėtos šlovės. Argi Proktoras

šitai sugebėtų? Šis gerbėjas paprašęs mano rankos, o tėvas sutikęs, vadinasi, sandėris įvykęs. Beje, jo vardas esąs Klodas Klišė, tada tarė tėvas ir persigandęs žvelgė į mane, mat ėmiau garsiai šaukti. Žinai, tėvas nebuvo griežtas žmogus, greičiau jau kiek naivokas. Turbūt jis buvo vienintelis žmogus Paryžiuje, negirdėjęs apie Klodą Klišė ir jo begemotų gaują.

– Begemotų gaują?

– Klodas Klišė buvo niekšas, slidus it žaltys, ir praturtėjo pasinaudodamas savo begemotų gauja. Jos nariai kilę iš Inavelio miestelio Provanso srityje, kur beveik visi yra giminės ir atrodo panašūs į bege-

motus. Jie prastai skaičiuoja mintinai, tačiau yra labai stiprūs ir važinėja didžiuliais juodais limuzinais. O jų darbas – dalyti kišenpinigius.

– Kišenpinigius?

– Jeigu nenori sutikti su Klodo Klišė verslo pasiūlymu parduoti jam, pavyzdžiui, restoraną už juokingai mažą kainą, pasirodo begemotai. Jie sakosi atvykę sumokėti grynaisiais. Ir pripila tau pilnas kišenes smulkių monetų, kurių užtektų du mėnesius be paliovos lindint lošimo namuose. Paskui suriša tau rankas ir kojas, padėkoja už sandėrį ir įmeta į Seną, kurioje nuskęsti it grimzdas. Ir jeigu niekas tavęs nesuras anksčiau, pačiame dugne praleisi porą mėnesių.

– U-ta-ta. Ar nepasakojot savo tėvui, kad tas Klišė – tikras banditas?

– Pasakojau, tačiau tėvas nusijuokė ir pasakė, kad tai greičiausiai pramanai, ir Klodas vargu ar yra blogesnis už visus kitus. Nebūtų buvę taip ir blogai, jeigu tėvas pats nebūtų mūsų privertęs šokti kartu kalėdiniame baliuje.

– Ir jūs šokot?

– Vienintelį šokį. Ir šokau tik todėl, kad sėdėjome prie vieno stalo ir nenorėjau pasirodyti nemandagi, kai jis pakvietė. Negalėjau jo pakęsti. Jo akys buvo išsprogusios it žuvies, ūsai tarsi išdžiūvę, o lūpos drėgnos ir storos, besispjaudančios seilėmis jam pasakojant, kaip sudarė savo pirmąjį verslo sandėrį su dviem broliais, išradusiais petnešų spaustukus.

– Petnešų spaustukus? Maniau, kad jie visuomet buvo.

– Ne, ne, anksčiau vyrai turėdavo petnešas užsisegti. Petnešų spaustukų atradimas – svarbus žingsnis pirmyn žmonijos kelyje, panašiai kaip... na, eskalatorius ar elektrinis dantų šepetėlis. Kad ir kaip ten būtų, po to, kai begemotai prikišo broliams pilnas kišenes smulkių monetų, Klodas Klišė užvaldė patentą ir apteko pinigais. Štai todėl jis visuomet vaikšto su petnešomis.

– Nė kiek nekeista, – pareiškė Liza. – Jūs negalėjote jo pakęsti, o jis taip jus įsimylėjo, kad troško vesti sutikęs vieną vienintelį kartą.

– Įsimylėjo! – sušnirpštė Džuljeta. – Klodas Klišė nežino, ką reiškia įsimylėti. Jis norėjo mane vesti tik dėl vienintelės priežasties – troško tapti kilmingas. Vedęs barono dukrą išsyk tampi barometru. Šitai pasakiau tėvui, bet jis pareiškė, kad jeigu aš atsisakysiu, mes bankrutuosime ir būsime išmesti iš pilies. Geriau jau būsią man persigalvoti, nes Klodas pasiruošęs tą pačią dieną viską sutvarkyti.

– Dvigubai liūdniau! – sunerimo Liza. – Ir ką gi jūs darėte?

– Užsirakinau savo kambaryje, ėmiau mąstyti. Ir apsisprendžiau, ką turiu daryti.

– Ir ką gi?

– Ištekėti už Viktoro, kol dar niekas neužkirto tam kelio. Nes tik pirmąkart barono dukrai tekant,

jos vyras tampa barometru. Jei vyriškis veda barono dukterį, kuri anksčiau jau buvo ištekėjusi, mato kilmingumą kaip savo ausis. O ypač tokį, kaip barono. Jei pasiskubinčiau ištekėti už Viktoro, Klodui Klišė jau būtų per vėlu ir jis paliktų mus ramybėje. Šitoks buvo mano sumanymas. Aš taip pat galvojau, kad nenaudėlis Klodas Klišė visur aplink apsistatęs savo ausimis ir akimis, tad protingiausia būtų važiuoti Italijos sienos link, kur mudu su Viktoru galėtume slapčia susituokti. Todėl aš išsiropščiau pro langą, nuvažiavau tiesiai į pensioną „Pom frit“ ir pasisiūliau už jo tekėti.

Liza nusijuokė.

– Girdėjau šitai pasakojant daktarą Proktorą. O kaip jūs pasisiūlėt?

Džuljeta patraukė pečiais.

– Pasibeldžiau į duris, jis jas atidarė ir tarė: „Labas.“ O aš paklausiau tiesiai šviesiai: „Ar nori mane vesti?“ Jis atsakė: „Taip“ ir aš tariau: „Pasiimk motociklininko šalmą, dabar važiuosim į Romą tuoktis.“ Daugiau jam nieko neaiškinau, neužsiminiau apie tai, kad būsimasis uošvis nenori jo žentu matyti ir pažadėjo mano ranką kitam.

– O ką atsakė profesorius?

– Viktoras tik juokėsi ir darė kaip lieptas. Sėdom ant motociklo ir nurūkom. Iš Paryžiaus pietų kryptimi, link kalvotojo Provanso ir sienos su Italija. Važiavom visą naktį, buvo šalta, tačiau abudu buvome

stipriai apsivynioję devyniolikos metrų ilgio Viktoro šaliku, megztu jo sukurta mezgimo mašina.

– Kaip... miela.

– Miela, tiesa. Tačiau aš jau žinojau, kad Klišė paskelbė pavojaus signalą ir išsiuntė savo begemotus. Viktorui nieko nepasakojau. Kam jam tai žinoti? Jis buvo puikiai nusiteikęs, o mes – jau toli nuo Paryžiaus, tad greitai viskas pasibaigs. Brėkštant pravažiavome užrašą su vietovės pavadinimu, o Viktoras užmatė degalinę ir sustojo. Sėdėdama lopšelyje sušukau jam, kad čia nestotų, o važiuotų tolyn. Geriau jau užsipilti degalų Italijoje, juk iki sienos tik keletas kilometrų. Tačiau variklio gausmas ir ilgo šaliko plevenimas neleido jam manęs išgirsti. Jis priėjo prie aukšto vaikino su kombinezonu ir cigarete lūpų kamputyje, pasilenkusio prie vienintelio benzino siurblio. Už jo, užsikniaubusi ant kėdės, sėdėjo į lipnų gniutulą panaši žmogysta ir skaitė laikraštį. Viktoras pasakė norįs prisipilti pilną baką degalų ir neatkreipė dėmesio, kad aš išsipainiojau iš šaliko ir susigūžiau lopšelyje.

– Kodėl taip padarėte?

– Aš spėjau perskaityti užrašą su vietovės pavadinimu ir pastebėjau tuos du tipus. Jų plačiuose žandikauliuose didžiuliai dantys tarsi antkapiniai akmenys. Jie panėšėjo į...

– Aš žinau, – sušnibždėjo Liza. – Į begemotus! Jūs atsidūrėte Inavelyje. Kaip baisu!

– Vaikinas su kombinezonu ėmė pilti degalus ir įtariai stebėjo Proktorą. Tuomet per petį šūktelėjo savo dvyniui broliui: „Ką šefas sakė apie tą profesorpalaikį? Kaip jis atrodo?“ Neatitraukdamas akių nuo laikraščio brolis atsakė: „Ilgas, liesas ir bjaurus tarsi žibinto stulpas su motociklininko akiniais. Atrodo, vardu Proktoras.

Buvau persigandusi, kad Klodas Klišė žinojo ne tik tai, kad išnešiau kudašių, bet dar ir su kuo jį išnešiau. O Viktoras, nieko nenumanydamas, nušvito: „O, jūs apie mane girdėjot? Na, žinau, kad studentų laikraštyje jie rašė apie mano laiko vonią ir mane nufotografavo. Bet kad kas nors žinotų taip toli nuo Paryžiaus...“

Šioje vietoje pertraukiau Viktorą ir kaip įmanydama garsiau sušnibždėjau: „Važiuok! Važiuok dabar!“

– Bet, mieloji Džuljeta, šie šaunūs vyrukai nori tik...

– Važiuok. Kitaip laiku nespėsime pas kunigą!

– Turiu užsimokėti už benz...

Viktoras neatkreipė dėmesio, kad artinasi begemotai. Tuomet aš atsistojau lopšelyje, nuspaudžiau užvedimo pedalą ir atgal pasukau greičio svirtį. Motociklas pašoko ir metėsi pirmyn. O aš, krisdama iš lopšelio, atlikau salto. Galva trenkiausi į asfaltą, tuo tarpu benzino žarna sukosi ir šokinėjo, laistydama degalus ant begemotų ir manęs.

– O ne, ne! – pertraukė Liza pasilenkdama, kad net apvirto kavos puodelis.

– O taip, taip! – atsakė Džuljeta, gelbėdama likusią menką kavos dalį. – Jau mačiau žvaigždes, tačiau atsistojau ant kojų ir svirduliuodama ėmiau bėgti paskui motociklą. Abudu begemotai bėgo man įkandin. Išspjoviau benziną ir šaukiau Viktorą, tačiau jis manęs nei matė, nei girdėjo. Mačiau, kaip jis nusijuokė ir kažką pasakė. Jis manė, kad vis tebesėdžiu lopšelyje. Jam atrodė, kad tai linksmas sumanymas sprukti nesusimokėjus.

– Jūs pražuvusi!

– Ir aš taip maniau. Du begemotai artėjo prie manęs. Tasai su kombinezonu ir cigarete jau buvo bečiumpąs man už plaukų, bet staiga pasigirdo „pliupt“ ir jis dingo.

– Kas nutiko?

– Deganti cigaretė ir benzinas. Netikęs derinys. Tačiau jau artėjo antrasis. Girdėjau, kaip jo kišenėse skamba monetos. Ir sunkų jo dūstantį kvėpavimą. O Viktoras nė nemanė lėtinti greičio, tik jį spartino.

– Tai jau jūs dvigubai pražuvusi!

– Turėjau pasiduoti. Tuomet mano akys užkliuvo už Viktoro šaliko. Jis vilkosi palei motociklo galą. Jau jutau begemoto pirštus įsikimbant man į nugarą. Iš paskutinių jėgų yriausi pirmyn, pačiupau šaliko kraštelį, tvirtai į jį įsikibau ir taip ištrūkau.

– Jus tempė asfaltu?

– Taip. Nuo asfalto greit prasitrynė mano kelnių keliai, o jau kaip bjauriai dvokė. Ir vėl pakilau ant kojų, o batų padais įsirėmiau taip, kad už motociklo stovėjau panašiai, kaip stovėdama ant vandens slidžių.

– Tai pats baisiausias dalykas, kokį tik esu girdėjusi!

– Ne, jis dar tik prasidės! – pasakė Džuljeta. – Viktoras vis dar nebuvo pastebėjęs, kas nutiko. O aš buvau įsikibusi į šaliką, kai staiga atsidūrėme ties posūkiu ir važiavome tiesiai tilto link. Prieš jį puikavosi užrašas „Gustavo Eifelio tiltas“. Suvokiau, kad teliko paskutinė galimybė. Atsargiai slysdama kelkraščiu pasistengiau apvažiuoti užrašą. Jau po akimirkos šalikas su manimi vis vyniojosi ir vyniojosi aplink stulpą. Tai buvo pati greičiausia karuselė mano gyvenime. Aš buvau tokia apkvaitusi, kad atsistojusi svirduliavau. Apie vidurį tilto pamačiau gulintį Viktorą, o motociklą kiek tolėliau nuo jo. Nubėgau tiesiai prie jo. Mano vargšo mylimo Viktoro veidas buvo pamėlęs, akys – stulpu. Jis mėgino, tačiau neišlemeno nė žodžio...

– Ar jis buvo sužeistas?

– Ne, tiktai šalikas užsiveržęs jam aplink kaklą. Kai jį atlaisvinau – Viktoras vėl įkvėpė oro ir prašneko. Tiesą pasakius, jis prabilo labai keistu balsu, na, maždaug tokiu...

Džuljeta šnekėjo laibu trūkčiojančiu balsu.

– Kas nutiko, Džuljeta?

Liza sukrizeno. Džuljeta – jai iš paskos.

– Pasakiau, kad pavojaus nėra, kad dabar turime vykti į Romą ir susituokti. Paskui paėmiau jam už rankos ir kartu nubėgome prie motociklo. Viktoras jį užvedė, tačiau buvo pažeistas vienas ventilis. Jis sakė, kad reiksią važiuoti greičiau. Viktoras tikėjosi, kad kunigas trupučiuką luktelės. Ir kaip tik tuo metu pastebėjau platų juodą limuziną riedant kalva tilto link.

– Juodas limuzinas, – pastebėjo Liza. – Begemotai!

– Limuzinas buvo toks platus, kad akimirką patikėjau, jog tiltas jam bus per siauras. Tačiau jis kaipmat įsirangė ir važiavo į mus.

– Dabar jau jūs *išties* prapuolusi!

– Taip, Liza, šįkart tikrai. Su nulūžusiu ventiliu nebūtume nuvykę į Italiją anksčiau už juos. Apačioje, po tiltu, tekėjo upė – plati ir gili. Jau žinojau, ką begemotai mums padarytų, jeigu sugautų abudu kartu.

– Taip, – dusdama kalbėjo Liza. – Jūsų kišenes prikiš monetų ir numes abu nuo tilto.

– Viktorą numes, – aiškino Džuljeta, – o manęs – ne. Mane jie nuveš į Paryžių, apvilks vestuvine suknele ir nutemps į bažnyčią, kur Klišė su smokingu ir petnešomis bei siaurais ūsais lauks manojo „taip“, kad pagaliau galėtų vadintis... BAROMETRU!

Džuljeta pliaukštelėjo ranka į stalą, kad net balinta kava suteliūskavo, ir tęsė pasakojimą verksmingu tonu:

– Tačiau aš žinojau ir tai, kad begemotai medžioja tik mane, jie nesivargins persekioti jį. Viktoras jau nebe toks svarbus, jeigu jie iš pradžių prigriebs mane. Todėl aš... aš padariau tai, ką privalėjau.

Džuljeta įkišo ranką į rankinuką, išsitraukė taip gražiai išsiuvinėtą nosinaitę, kokia galėtų būti tik barono dukros, ir nusišluostė didelę skaidrią ašarą.

– Pamelavau Viktorui. Pasakiau, kad tai mano tėvo limuzinas, kad jis greičiausiai mudu sekė ir kad aš turėčiau su juo pasikalbėti. Liepiau Viktorui pasiskubinti, važiuoti sienos su Italija link ir ten manęs laukti. Jis priešinosi, bet aš primygtinai to reikalavau. Stumtelėjau jį ant motociklo, tariau *au revoir* – „greit pasimatysime“ – ir jis nuvažiavo.

7 skyrius

Džuljeta pasakoja toliau

DŽULJETA ŽVELGĖ priešais save. Tuomet prisidėjo nosinaitę ir išsipūtė nosį. Stipriai it trimituodama, visiškai ne taip, kaip tikėtumeisi iš barono dukters.

– Po trijų dienų tuokiausi su Klodu Klišė Paryžiaus Dievo Motinos katedroje. Vakare Klodas Klišė pralošė pinigų vienam iš tėvo svečių, dalyvavusių vestuvėse. Po savaitės svečias buvo rastas Senos dugne su pilnomis kišenėmis monetų. Manau, tai galiausiai atvėrė tėvui akis, kas per tipas tas Klodas Klišė. Tėvas pasivadino mane nuošaliau ir pasiteiravo, ar esu laiminga. Jis sakė neprieštarausiąs, jeigu reikalaučiau skyrybų, ir kad mums jau nebereikia pilies. Kad galėtume gyventi mažame bute, o jis susirastų darbą. Vargšas tėvas! Jis nežinojo, kad Klodas Klišė niekados nesileis šitaip žeminamas. Ir jeigu mudu bent žodžiu apie tai užsiminsime, abudu atsidursime Senos dugne. Todėl pasakiau: „Ne, man viskas puiku.“ Tiesa, žinoma,

buvo tokia, kad aš vos ne vos tvėriau gyvendama su šitokiu pabaisa.

– Trigubas blogis!

– Taip. Ir šitaip bėgo metai. Tėvas anksti suseno, o prieš dvejus metus apsirgo ir numirė nuo plaučių uždegimo. Jį laidojant Klodas Klišė man pašnibždėjo, kad dabar, kai nebėra tėvo, kuris mane prižiūrėtų, aš galinti bėgti ieškoti savo profesoriaus. Ir jeigu bandyčiau tai, sužinočiau, ką reiškia būti Senos dugne pilnomis kišenėmis monetų sulaikius kvėpavimą ir laukiant, kol prigersi. Jis paplekšnojo man per skruostą ir pasakė, kad begemotai pasirengę mane stebėti.

– Tai... tai... stuobrys! – sušnibždėjo Liza ir pajuto akyse besitvenkiant ašaras.

– Aš jau buvau palaidojusi laimingo gyvenimo viltį, – tęsė Džuljeta. – Kol vasaros pradžioje paštu gavau keistą atviruką. Išsiųstą iš Paryžiaus. Išskyrus vardą, visos kitos raidės buvo neįskaitomos. Tačiau iškart atpažinau mano mylimo Viktoro rašyseną. Tik pagalvok, visus šiuos metus jis manęs neužmiršo! Mano širdis džiūgavo. Tuomet prisėdau ir ėmiau aiškintis turinį. Ir žinai, ką išsiaiškinau?

Liza linktelėjo.

– Manau, kad taip. Buvo parašyta atvirkščiai.

– Taip! – pertraukė Džuljeta. – Ir tu atspėjai... oi, buvau pamiršusi, kad gavai panašų atviruką.

– Kaip jūs sužinojot... – pratarė Liza, tačiau Džuljeta uždėjo delną jai ant rankos.

– Greit prieisim ir prie šios pasakojimo dalies, mieloji. Perskaičiusi atvirkščią atviruko tekstą supratau, jog Viktoras norėtų, kad rytojaus vakarą slapčia prasmukčiau į pensioną „Pom frit“. Jis apsistojęs tame pačiame kambaryje, kurį nuomojosi prieš daugybę metų. Jis rašė, kad ponia Trottoir buvo papasakojusi jam visas naujienas, kad buvau varu varoma tekėti už baisiausio Paryžiaus bandito – Klodo Klišė. Drebėjau iš jaudulio, stovėdama priešais duris. Ir kai jas Viktoras atidarė, o aš puoliau jam į glėbį, atrodė, kad niekados nebuvome išsiskyrę.

Džuljeta prisimerkė ir pakerėta sušnibždėjo:

– Oooo...

– Oooo, – sušnabždėjo Liza ne mažiau susijaudinusi.

– Viktoras norėjo, kad bėgtume abudu, tačiau aš paaiškinau, kad Klišė – įtakingesnis, turtingesnis ir turi daugiau nei bet kada anksčiau smulkių monetų. Ir kad jis persekios mus iki pasaulio pabaigos, kol vis tiek galų gale suras. Tada Viktoras pasiūlė savo pašėlusiai pašėlusią mintį...

– Kokią mintį?

– Išbandyti daktaro Proktoro laiko mašiną.

– Daktaro Proktoro ką tokią?

Džuljeta jau ruošėsi atsakyti, kai staiga Liza pastebėjo jos žvilgsnį užkliuvus už kažko kitoje gatvės pusėje.

– Turime iš čia dingti, Liza.

– O kas nutiko?

– Begemotų pavojaus signalas. – Džuljeta užsidėjo akinius nuo saulės ir paliko ant stalo keletą monetų. – Eime. Turim surasti slėptuvę.

Liza pasižiūrėjo į tą pačią pusę kaip ir Džuljeta. Ir gana tiksliai. Kitoje gatvės pusėje stovėjo dvi žmogystos, kurių begemotų veido išraiškos su niekuo nesupainiosi.

– Biulė, – ištarė Liza ir mažais žingsniukais pasileido paskui Džuljetą, skubiai žingsniuojančią šaligatviu. – Turime surasti Biulę.

– Sek paskui mane, – ragino Džuljeta, duodama Lizai standų kartoninį, į bilietą panašų popierėlį ir pasukdama link laiptų, vedančių žemyn lyg į pačias žemės gelmes.

Tai *buvo* bilietas, o laiptai *vedė* žemyn.

– Tai metro, – tarė Džuljeta, jiedviem stovint požeminėje salėje ir kišant kiekvienai savąjį bilietą į geltoną aparatą taip, kad priešais jas esanti metalinė užtvara pasikeltų.

Jos bėgo vėsiais drėgnais koridoriais ir laiptais, vedančiais vis gilyn. Joms įėjus į peroną, į vieną iš kriptą primenančių erdvių įvažiavo traukinys, ir durys atsivėrė. Jos nepastebimai prasmuko vidun. Ir belaukiant, kol durys užsidarys, pasigirdo tolimas dundesys, tarytum artintųsi kažin kas sunkaus. Džuljetai nereikėjo aiškinti Lizai, kas tai galėtų būti, bet ji vis tiek pasakė:

– Begemotų žingsniai.

Liza spoksojo į laiptus. Pirmiausia ji pastebėjo begemotų pėdas. Paskui – kūnus, vėliau – veidus. Jie stovėjo ir dairėsi. Vienas iš jų kažką suriko ir parodė pirštu į traukinį. Į Lizą. Ji susigūžė po langu ir spoksojo į vis dar atviras suveriamas duris.

– Užsiverkit, – maldaujamai sušnibždėjo mergaitė.

Ir vėl ji išgirdo sunkius bėgančių begemotų žingsnius.

Metalinis balsas kažką pasakė per garsiakalbius, pagaliau durys išleido šnarpščiančią aimaną ir susiglaudė vienos su kitomis. Liza girdėjo įsiutusius šūksnius ir trankymus į traukinio šonus, stebėjo pašėlusį trenksmą tiesiai virš savęs, nuo kurio dužo stiklas.

Traukinys pajudėjo. Ji apsidairė. Langas pabolavo. O kitoje jo pusėje į ją spoksojo įpykęs veidas. Tačiau ne begemoto. Išsprogusiomis akimis, storomis ir drėgnomis, lyg aptekusiomis sraigių gleivėmis, lūpomis bei itin siaurais ūsais viršum jų. Per pilvą ir pečius kabojo plačios kelnių petnešos. Džuljetai nesinorėjo apie tai pasakoti Lizai, tačiau vis dėlto ji tai padarė. Drebančiu iš baimės balsu ji sušnibždėjo:

– Klodas.

8 skyrius

Biulė sutinka Džuljetą ir atvirkščiai

DŽULJETA SPOKSOJO į mažutėlį raudonplaukį berniuką, ką tik atvėrusį jiedviem su Liza duris. Ne vien todėl, kad berniukas, apie kurį, be abejo, jai buvo pasakojęs Viktoras, iš arti buvo dar mažesnis. O, be to, dar ir nuogas – neskaitant aplink liemenį apvynioto rankšluosčio. Kiaurai permirkęs ir varvantis, o jo nosis buvo užspausta mėlynu spaustuku. Tačiau labiausiai ji suglumo išgirdusi jo ištartą frazę: „Bon žur, madam.“ Tai išvertus reiškia: „Laba diena, ponia.“ Visiškai natūraliai ir puikia prancūzų tartimi.

– Že siui Žyliet Margaria, – atsakė Džuljeta. – E ty e Biule? Reiškia: „Esu Džuljeta Margarin. O tu – Biulė?“

– Oui, madam Žyliet, – tarė Biulė pro nosį, žemai nusilenkė ir tiesiai priešais jas atlapojo duris.

Džuljeta su Liza įėjo vidun, o Liza paskubėjo uždaryti duris, kol Džuljeta užėmė poziciją prie lango ir žvelgė į gatvę.

– Klišė begemotai seka mus, – pasakė Liza. – Mums pasisekė pasprukti, tačiau jau greitai jie bus čia. Tas vaikinas, skaitęs laikraštį vestibiulyje, įtartinai panašus į begemotą.

– Eskyse mua? – įsiterpė Biulė.

– Paaiškinsiu vėliau. Greitai renkis, turim iš čia dingti.

Biulė atrodė kaip peršlapęs mažytis klaustukas su muilo putomis ant galvos?

– Kio ty di? – paklausė ypatingu nosiniu balsu.

– Kalbėk normaliai, nėra kada kvailioti, – pyktelėjo Liza ir atėmė spaustuką nosiai.

– Galite manęs maldauti, panele furija, tačiau aš nesuprantu nė žodžio, ką jūs sakote, – pareiškė Biulė.

– Ko tu nesupranti? – paklausė Liza.

– Labas, o dabar štai tave jau pažįstu!

– Tai jau kaip ir laikas, – sumurmėjo Liza, pasiruošusi krautis daiktus į kuprinę. – Džuljeta nusives mus į kitą pensioną. Klodas Klišė su begemotais sekė ją paskutines keletą savaičių. Jie nenuleido akių ir nuo pensiono „Pom frit“, jeigu kartais Džuljeta čia pasirodytų.

– Ir tik todėl aš niekaip neišdrįsau užeiti į pensioną ir įsitikinti, ar jūs ten, – pasakojo Džuljeta. – Žinojau, kad vienas iš begemotų sėdi vestibiulyje ir tikisi, kad pasirodysiu. Todėl stovėdavau kieme, kitoje gatvės pusėje, ir laukdavau, kada jūs atvyksit, kad su jumis susisiekčiau. Bijau, kad Lizą truputį išgąsdinau.

– Šiek tiek, – kilniai ištarė Liza. – Paskubėk, Biule, begemotas registratūroje mus matė, netrukus jie bus čia.

– Taigi gerai, tik leiskit man trumpam susikaupti, – tarė Biulė, žvelgdamas į drabužius ant lovos. – Na štai, iš pradžių kelnes, o tada – batus. PIRMIAUSIA kelnės, VĖLIAU – batai. Taip bus teisinga, išties.

Jis užsitempė kelnes. Tada apsiavė batais.

– Kojines, – priminė Liza.

– Velniava! – riktelėjo Biulė, nusispirdamas batus ir maudamasis kojines.

– Ir ką tu išvis veikei? – pasiteiravo Liza.

– Maudžiausi, – atsakė Biulė. – Ir šokau kankaną Mulen Ruže. Vienai šokėjai pasirodė, kad esu gražus.

– Kurgi ne, – pyktelėjo Liza.

– Tikrai, – kalbėjo Biulė. – Aš tik panirau į vonią su vandeniu, o kai vėl išnirau, jau buvau Mulen Ruže. Ir atrodė, kad šitie laikai jau praėję, mat visi buvo apsirengę senoviniais drabužiais.

– Pasakyk man, ar tu niekad nepavargsti prisigalvoti istorijų? – paklausė Liza, užsekdama kuprinę. Ji jau buvo pasiruošusi.

– O ten stovėjau aš, – tęsė Biulė. – Nuogut nuogutėlis, kokį sukūrė Dievas. Priešais didžiulę auditoriją ir aštuonias nenusakomai gražias kankano šokėjas. Ar vis dar manai, kad tai kvailystės?

Liza matė, kaip stovėdama prie lango ir žvelgdama į gatvę Džuljeta net tirta iš juoko.

– Tada įšokau atgal į vonią ir panirau. Sulaikiau kvėpavimą ir tetroškau vėl grįžti į viešbučio kambarį. Ir atspėkite, kas atsitiko? Kai išnirau, jau buvau čia, tarsi nieko nebūtų nutikę!

– Tai todėl, kad nieko ir *nenutiko*, – pareiškė Liza. – Išskyrus tą makalynę tavo keistose smegenyse. Priešingai, šiame realiame gyvenime daug visko nutiko, todėl skubinkis.

Prieš sukraudamas atgal išimtus iš kuprinės daiktus, jis pasiėmė mažą stiklinį indelį su pradurta skylute orui dangtelyje. Biulė atsargiai įsikišo indelį į kišenę.

– Kas čia? – griežtai paklausė Liza.

– Septyniakojis įsisiurbiantis voras iš Peru.

– Ką? Tu jį pasiėmei?..

Biulė gūžtelėjo pečiais.

– Daktaro Proktoro rūsyje jis jautėsi toks vienišas. Nei profesoriaus, nei draugužių iš Peru, tiesa? Nusprendžiau pavadinti jį Periu. Gali mane kaltinti, tačiau mes buvome susitarę pasiimti keletą smulkių daiktų iš raidės *P*, ar ne?

– Gerai jau, gerai, – sudejavo Liza. – Bet dabar jau tikrai paskubėk. Ir daugiau jokių istorijų.

– Aš nerandu...

– Nerandi? Kaip tu galėtum suprasti, kad šokėja tau sako, jog esi gražus? O gal moki prancūziškai?

Juodu nutraukė ramus Džuljetos, stovinčios prie lango, balsas:

– Ei, jaunime! Turiu vieną gerą ir vieną blogą naujieną.

Biulė su Liza atsisuko į ją.

– Geroji tokia, kad Biulei nebereikia skubėti, o blogoji – kad begemotai jau apsupo pensioną, taigi mes nebeturime, kur eiti.

– Oi, – tyliai sudejavo Liza.

– Oi, – suaimanavo Biulė.

– Tai ką mums dabar daryti? – nerimavo Liza. – Begemotai prikiš mums pilnas kišenes smulkių monetų ir įmes į Senos upę.

– Ką? – užriko Biulė. – Tik pamanyk, smulkių monetų! Tai pašlemėkai. Norėčiau daugybės pinigų. Stambiomis kupiūromis!

– Ša, vaikai, – ramino Džuljeta. – Galbūt dar yra išeitis. Tačiau tai reiškia, kad turit labai atidžiai klausytis, gerai?

Atrodo, jie sutiko. Bent jau abudu užsičiaupė ir spoksojo į Džuljetą, o jų ausys tarytum dar labiau atsitraukė nuo kaukolės, kad geriau viską girdėtų. Ir jūs būtumėte darę tą patį, nes dabar jau Džuljeta buvo pasiruošusi papasakoti kažką, kas galėtų paaiškinti keistus Biulės potyrius laiko vonioje, kai jis galėjo suprasti prancūzų kalbą ir ja šnekėti. Ir kaip pradingo daktaras Proktoras, ir kaip Lizai su Biule būtų įmanoma – deja, tik įmanoma – gelbėtis nuo begemotų ir Senos upės. Tačiau apie tai sužinosite kitame skyriuje.

9 skyrius

Daktaro Proktoro laiko vonia

DŽULJETA STAIGIAI ATVĖRĖ vonios kambario duris ir pirštu dramatiškai parodė į vonią. Ji iki kraštų buvo sklidina vandens ir muilo putų, nors muilo sluoksnis buvo gerokai sumažėjęs po to, kai Biulė nėrė it bomba.

– Tai, – virpančiu balsu prašneko Džuljeta, – yra laiko vonia. Su ja galite keliauti laiku ir erdve. Visa, ką jums reikia daryti – pripilti į ją vandens, įberti laiko muilo ir palaukti, kol suputos, o tada panerti. Reikia susikaupti ties vieta ir tiksliu laiku – metais, diena ir valanda, kada ir kur norėtumėt nukeliauti. Po septyneto sekundžių jau gali vykti, ir štai – tu esi vietoje! Vyksti ten, kur tau patinka, tačiau ne daugiau nei vienąkart. Vadinasi, turi tik vienintelę galimybę konkrečioje vietoje pakeisti praeitį.

– Genialu! – džiūgavo Biulė. – Kada Proktoras atrado šį dalykėlį?

– Gyvendamas Paryžiuje, prieš pat sutikdamas mane. Sakykime, Viktoras...

– Viktoras?

– Daktaras Proktoras, – patikslino Liza. – Taigi – daktaras Viktoras Proktoras.

– *Viktoras* Proktoras? – nepatikliai įsiterpė Biulė.

– Jis juk turi turėti vardą kaip ir visi kiti, – pareiškė Liza.

– Suprantama, – tarė Biulė. – Pavyzdžiui, Daktaras. Itin šaunus vardas.

– Bet kuriuo atveju, – kantriai aiškino Džuljeta, – tai Viktoras išrado pačią vonią, o jo asistentas – laiko muilą.

– Nuostabu, – sušnibždėjo Liza.

– Cha! – sukryžiavęs rankas šypsojosi Biulė. – Ar dabar jau manim patikėsi? Atsiguliau į vonios dugną ir mąsčiau apie Mulen Ružą 1909-aisiais. Ir štai tau kad nori...

– ...tu ten pabuvojai, – sutiko Liza. – Puiku. Atleisk, kad abejojau, Biule. Tu visuomet tiek šneki.

Biulė primerkė akis ir žvelgė į gailestingąją Lizą.

– Aš ne iš tų, kurie nusipelno užuojautos, mieloji Liza. Užriši man batraiščius kitą savaitę – būsim atsiskaitę.

Liza susirūpinusi žvelgė į jį.

– Taigi, vaikai, greičiau į vonią, – ragino Džuljeta, – Klišė jau pakeliui.

– Ar esate tikra, kad tai veiks, jei vonioje mes būsime keliese? – skeptiškai paklausė Liza, lipdama į vonią pas Biulę.

– Tikrai veiks, – atsakė ji. – Viktoras su asistentu ją tinkamai ištestavo.

– Kaip keista, – stebėjosi Liza, – jeigu visus šiuos metus tai buvo išrasta, kodėl apie šį fantastišką atradimą niekas pasaulyje nežinojo?

– Tikra tiesa! – įsiterpė Biulė. – Juk tada jis būtų buvęs turtingas ir garsus visame pasaulyje.

– Nes laiko vonios be laiko muilo nepanaudosi, – kalbėjo Džuljeta. – Ir tik asistentas žinojo, kaip juos pagaminti. Tačiau jie tapo priešai, o be laiko muilo Viktoras negalėjo užpatentuoti atradimo. Jis turėjo tik mažą stiklinį indelį su laiko muilu, kurį buvo pasiėmęs su savimi į Norvegiją, kai buvo išsiųstas iš Prancūzijos.

– Stiklinį indelį rūsyje, Pabūklų gatvėje, – patikslino Liza.

Džuljeta linktelėjo, laikydama rankose stiklinį indelį su braškių raudonio milteliais.

– Prieš du mėnesius sugrįžęs į Paryžių jis turėjo pasiėmęs truputį laiko muilo iš šio indo. O prieš tris savaites, būdamas šioje vietoje, kaip ir judu dabar, atsisveikino su manimi ir persikėlė laiku į 1969 metų liepos 3-iąją, į Inavelį kalvotame Provanse, pasiruošęs pakeisti istoriją.

– Pakeisti istoriją? – choru sušuko Biulė su Liza.

– Ir ne mažiau, – atsakė Džuljeta. – Planas buvo toks: sugrįžti atgal į Inavelį ir laukti benzino kolonėlėje, į kurią tąkart užvažiavome motociklu. Jis pats

laikytų didžiulį plakatą norvegų kalba, perspėjantį neužsukti ir nesipilti degalų šioje degalinėje, o važiuoti tiesiai į Italiją. Net jeigu ten degalai už litrą kainuotų dešimčia eurų brangiau.

– Viskas aišku! – tarė Liza. – Vadinasi, tai, kas įvyko, nebepasikartotų.

– Būtent, – kalbėjo Džuljeta. – Mes nenorime būti surasti begemotų. Mudu su Viktoru norime susituokti Romoje, kad Klišė neturėtų galimybės būti barometru, o Viktoras su asistentu vėl taptų draugais ir kartu laiko voniai bei laiko muilui išsiimtų patentą. Juodu taptų garsūs pasaulyje ir tokie turtingi, kad padėtume mamai su tėčiu išsimokėti skolas.

– Tačiau jeigu viskas būtų vykę pagal planą šioje kelionėje laiku, Viktoras būtų jau sugrįžęs, – prasitarė Liza. – Ir kas galėjo nutikti?

– Paprasčiausia, – atsakė Biulė, – daktaras Proktoras pritrūko laiko muilo ir negali grįžti. Štai kodėl jis mums atsiuntė žinutę atviruke. O kaip jis galėjo jį išsiųsti?..

– Tai aš jį išsiunčiau, – tarė Džuljeta, į laiko vonią įpylusi truputį laiko muilo miltelių.

– Jūs? – sukluso Biulė.

– Tiksliau sakant,aš jį persiunčiau. Įslinkdavau kasdien į jo kambarį įsitikinti, ar Proktoras nesugrįžo, sėdėdavau prie vonios ir laukdavau, tačiau nieko neįvyko. Kol vieną dieną neiškrito atvirukas. Jo adresatas buvo Liza, apie kurią buvau daug girdėjusi.

– Ir Biulė, – patikslino Biulė.

– Ir Biulė, – pritarė Džuljeta.

– Štai kodėl atvirukas buvo sušlapęs, dalis užrašo nutrinta, o ant pašto ženklo likę muilo nuosėdų, – aiškino Liza.

– Jeigu paklaustumėt manęs, – tarė Biulė, – tai tik todėl atvirukas ir sušlapo, raštas nusiplovė, o ant pašto ženklo liko muilo žymių.

Džuljeta įbėrė į vandenį dar truputį muilo miltelių.

– Maišykit, kad pasidarytų kuo daugiau putų. Greičiau, begemotai gali įpulti bet kada.

Biulės rankos dirbo vandenyje it sraigtai.

– Kodėl Viktoras negalėjo pričiupti štai to asistento ir priversti pagaminti daugiau miltelių? – susirūpino Biulė.

Džuljeta atsiduso.

– Viktoro asistentas buvo labai ypatingas žmogus. Iškart po to, kai mudu su Viktoru tapome pora, juodu pasidarė priešais. Nežinau kodėl, bet kai Viktoras dingo, asistentas mėgino pavogti jo laiko vonios išradimą. Laimei, Viktoras nepaliko jokių eskizų, viską išlaikė galvoje. Ir tik jis pats žinojo, kaip vonia turi būti įrengta, kad funkcionuotų kaip laiko vonia. Ir...

Džuljeta nuščiuvo, kai jie visi išgirdo aiškų girgždesį koridoriuje.

– K... kas tai? – paklausė Biulė.

Džuljeta ištiesė ranką. Joje gulėjo du mėlyni spaustukai nosiai.

– Greičiau, imkit šituos ir nerkit.

– Nereikia, – tarė Liza ir iškėlė du pirštus parodyti, kad gali pasinaudoti jais ir užspausti nosies šnerves.

Džuljeta praskėtė vieną spaustuką nosiai ir suspaudė taip, kad jis spragtelėjo.

– Au! – sudejavo Liza.

Antrąjį nosies spaustuką Džuljeta padavė Biulei.

– Pasilaikykit juos, daug sužinosit.

Į duris stipriai pabeldė.

– Jau nerkit! – sušnibždėjo Džuljeta, užsuko muilo miltelių dangtelį ir padavė Lizai.

– Ir jūs galėtumėt nerti kartu su mumis, – šnibždėjo Liza.

– Ne, turiu likti čia.

– Ką? – pašnibždomis klausė Liza. – Klišė ir vėl jus uždarys. O be jūsų pagalbos mes niekados nesurasime daktaro Proktoro!

Į duris vėl pabeldė, tik šįkart gerokai stipriau.

Džuljeta pasilenkė ir pabučiavo į kaktą pirmiausia Lizai, o paskui – Biulei.

– Viktoras sakė, kad judu – sumanūs vaikai. Ir aš jau matau, kad jis buvo teisus. Paskubėkit, suraskit jį ir grįžkit.

Jie girdėjo pašėlusius riksmus koridoriuje ir skubius žingsnius, o po akimirkos jau sudundėjo durys, tarytum kažkas būtų jas pastūmęs. Durų linkis prapuolė, jos atsilaikė, tačiau ir vėl girgždėjo grindų lentos, lyg kas būtų pasirinkęs naują bėgimo greitį.

Liza su Biule giliai įkvėpė ir paniro po muilo putomis.

Dabar jau jie skendėjo šlapioje prietemoje, kurioje vyravo visiška tyla.

Besikaupdamas galvoti apie tikslą, Biulė galėjo jausti Lizos ranką, laikančią jo ranką. Labiausiai jis būtų norėjęs grįžti į Mulen Ružą pas tą mergaitę, kuriai jis labai patiko, tačiau į tą patį laiką ir vietą grįžti nevalia. Todėl jam reikėjo galvoti apie... apie...

O kur jie ten keliauja? Taip, į Provanso kalvas. Į... 1969 metų liepos 3-iąją! Tiesą sakant į... į... kokią ten vietą Džuljeta minėjo? Velniava, kažkas su *In*! In... In...

Ilgiau kvėpavimo nebesulaikys.

In... In...

Reikia įkvėpti!

In... VELNIAS!

Biulė atsistojo vonioje, gaudydamas orą.

Jis stovėjo vonioje margaspalvės gėlių pievos vidury. Švietė saulė, aplinkui dūzgė laukinės bitės ir čiulbėjo paukšteliai, o iš visų pusių driekėsi gana aukštos kalvos. Kitoje pievos pusėje jis pastebėjo žmonių būrelį, sėdinčių kelio pakrašty ant sulankstomųjų kėdučių. Jie mosavo prancūziška vėliava, kėlė vyno taures ir kažką šūkaliojo pro juos pravažiuojantiems dviratininkams pavymui. Šalyje buvo išties nuostabiai graži vasaros diena. Vis dėlto Biulę neramino du dalykai. Pirmasis tas, kad niekur aplink nesimatė Lizos. Antrasis gi – jautis, kurio ragai lyg kongietiško cėcė dramblio iltys, visu greičiu lėkė į jį.

10 skyrius

„Tur de Frans“

Jautukas buvo ūgio sulig nedideliu traktoriumi, tačiau žymiai už jį greitesnis. Ir nors Biulė skuto kiek tik mažos kojelės nešė, jautė, kad jautis tuoj jį pagriebs. Žemė po juo drebėjo ir berniukas girdėjo įsiutusio gyvulio šnarpštimą. Bitutės ir paukšteliai išgąsdinti išsiskraidžiojo po visas puses, kol Biulė trypė gėlių pievą, dar visai neseniai tokią gražią ir taikią.

– Gelbėkit! – šūktelėjo Biulė, bet gana tyliai, mat žinojo, kad niekas jam nepadės, todėl svarbu nepritrūkti oro.

Jis turėjo šitaip elgtis norėdamas atsirasti už tvorelės anksčiau negu raumeningas raguotas pabaisa. Todėl dar kartą gana tyliai sušuko: „Gelbėkit“, tačiau suprato, kad ir kaip bekvėpuotų, vis tiek neatbėgs pirmas iki užtvaro. Ir panašu, kad netrukus sūpuosis ant didžiulių iešmais tapusių kažkieno ragų. Todėl Biulė šoktelėjo aukštyn. Palenkęs po savimi kojas,

o rankomis jas apglėbęs, jis susirietė į kamuoliuką ir šaukė (netaupydamas oro): „Bomba!“

Ir po šių žodžių mažutėlis berniukas dingo. Jautis sustojo ir spoksojo į žemę, kurioje augo aukšta Bermudų žolė, laukinės begonijos, pakalnutės ir kitos panašios grožybės, besistiebiančios prancūziškoje pievelėje, kurios pavadinimo jautukas nežinojo. Jis knisosi po salotas su vienu ragu vis labiau niršdamas. Už kokio karvės užpakalio šis mažas ir neįtikėtinai erzinantis vaikis pasislėpė?

Biulė šliaužė žole ir tik įsitikinęs, kad prašliaužė palei tvorelę ir atsidūrė už jos, atsistojo. Atsisukęs į jautį, tebestovintį pievoje ir tebešniukštinėjantį po žemę, suriko:

– Ei, tu, ten! Labas, vidutiniškai paspirgintas jautuk!

Jautis pakėlė galvą ir pasižiūrėjo į Biulės pusę. Į vieną ir kitą ausį Biulė buvo įsikišęs po nykštį ir plasnojo rankomis tarsi sparnais ant galvos, o liežuvį buvo iškišęs ir pūtė taip, kad net purslai tiško. Jautis atsakė jam išpūsdamas pro šnerves garuojantį šiltą orą, įsispirdamas kojomis į žemę ir nuleisdamas galvą. Kas per nepakenčiamas, neišauklėtas šelmis, pamanė jautukas. Ir puolė bėgti. Bet ne į raudonplaukio kūdikio pusę. Po sekundės kitos didžiuliai jaučio ragai įsmigo į idiotišką vonią, dėl vienokios ar kitokios priežasties tūnančią pievoje. Vonia buvo

pakelta į orą, apsisuko ir nusileido dugnu aukštyn, o visas vanduo su muilo milteliais išsiliejo.

Užuot juokęsis, Biulė sustingo. Nervingai pasirausęs šlapiose kišenėse, surado tik keletą daiktų iš *P* raidės: parkavimo* bilietą, plastikinį mazgu surištą maišelį su pirstukonautų milteliais ir dar slyvos kauliuką. Ne to jis ieškojo. Žinoma ne to, mat indelį su laiko muilo milteliais buvo pasiėmusi Liza. Tuštutėlė laiko vonia – štai kas jam beliko! Kaip jam dabar reikės grįžti atgal?

Biulė įsikišo smilių į ausį, kiek pasukiojo ir ištraukė. Plop! Bet tai negelbėjo, smegenys nepateikė jokio atsakymo. Jis žlugęs. Taigi Biulei buvo nebejuokinga, visiškai nebejuokinga.

Tačiau buvo juokinga kai kam kitam.

Biulė atsisuko į besijuokiantįjį. Ir atkreipė dėmesį į nedidelį liesą žmogelį, gulintį žolėje ant nugaros su šiaudu lūpų kamputyje. Jis vilkėjo mėlynus dviratininko marškinėlius su starto numeriu.

– Puikus spurtas, – juokėsi vyriškis. – Turėtum pradėti nuo dviračių sporto, berniuk.

– Ačiū, – padėkojo Biulė.

O kadangi jis buvo iš prigimties optimistas, mėgstąs draugiją bei malonius pokalbius, į situaciją ėmė žvelgti šviesiau.

---

* Žodis „parkuoti" yra nevartotinas. Taisyklingiau sakyti: „Statyti automobilį".

– Ar žinote, kodėl šitokie jautukai taip stipriai įniršta? – paklausė Biulė. – Ar aš šiam mėsos kalnui ką nors padariau?

– Raudoni plaukai, – atsakė vyrukas, rodydamas į Biulės plaukus.

Biulė pakreipė galvą ir pažvelgė į žmogelį.

– Kodėl jūs kalbate norvegiškai?

Vyriškis vėl nusikvatojo.

– Aš kalbu prancūziškai, mano drauge. Ir tu taip pat.

– Ir aš?

– Esi pokštininkas ir ganėtinai linksmų plaučių. Kuo tu vardu?

– Biulė. Aš ne pokštininkas.

– Tikrai? – nustebo vyriškis. – Na, tuomet turėsi man atleisti, Biule, mat pamaniau, kad šitokia yra klouno nosis.

Biulė susiėmė už nosies. Taigi visiškai pamiršo spaustuką nosiai. Kažin kas pamažu jam ėmė aiškėti. Jis nusiėmė spaustuką ir pamėgino:

– Kuo Jūs vardu, žmogau mėlynais dviratininko marškinėliais?

Vyriškis nesuprasdamas žvelgė į jį.

– Kes ke ty a di?

– A-ha, – triumfuodamas šaukė Biulė.

Jam ėmė viskas aiškėti, itin šviesu pasidarė jo galvoje ir jis pradėjo viską suvokti. Na, gerai, beveik viską. Galų gale jis susivokė, iš kur galėjo

suprasti kankano šokėjos žodžius ir ką turėjo galvoje Džuljeta, sakydama, kad su spaustukais nosiai sužinosią žymiai daugiau. Mat tai buvo tikri prancūziški spaustukai nosiai, ir tik juos užsidėjęs gali suprasti prancūzų kalbą ir ja susišnekėti. Jėga, gana genialus Proktoro atradimas!

Biulė buvo toks kupinas energijos, jog užmiršo visas problemas. Jis užsispaudė nosį ir pasiteiravo vyriškio vardo ir kodėl jis guli žolėje, kai kiti jo matyti dviratininkai sunkiai mina tolyn.

– Mano vardas Edis, o dviračiui šiandien trečiąkart nuleido padangą. – Jis parodė ranka į kelią, kur lenktynių dviratis gulėjo ratais aukštyn. – Daugiau jau nebegaliu. Finišas ten, aukštai, viršukalnėje.

Edis vėl parodė aukštyn, o Biulei teko ištempti kaklą, kad pamatytų priešais juos esančią snieguotą viršukalnę.

– Kas tau, Biule?

– Atvykau iš ateities, – prasitarė Biulė. – Manau, kad atvykau tinkamu metu, bet į netinkamą vietą. Kokie dabar metai ir kaip vadinasi ši vieta?

Edis dar garsiau nusikvatojo.

– Labai ačiū, Biule, bent jau pakelsi man nuotaiką.

– Aš nejuokauju.

– Na, gerai, – tarė Edis. – Dabar 1969-ieji, o ši vietovė vadinasi Insiorenas*. O kur turėtum būti?

* inVelnias – vert. p.

– Insiorenas? – sumurmėjo Biulė, kasydamasis kairįjį žandą. – Turėjau būti kažkur, kas prasideda „In“, bet kitą dalį pavadinimo užmiršau. Ten dabar yra Liza, suprantate?

– Liza?

– Taip, mes turime surasti daktarą Proktorą. Galbūt ji jau bus jį suradusi ir dabar abudu laukia manęs pasirodant. Faktiškai tai gyvenimo ar mirties klausimas. Aš privalau juos rasti, kitaip pasiliksiu čia 1969 metuose.

– Skamba nekaip, – pasakė Edis, gurkšteldamas iš gertuvės truputį vandens ir pasiūlydamas Biulei. – Mat 1969-ieji – išties suknisti metai.

– Ką? – nustebo Biulė.

– Tas padangų keitimas kiekviename etape, – aiškino Edis. – Panašiai prasti kaip ir 1815-ieji Napoleonui.

– 1815-ieji? Napoleonui?

– Argi neprisimeni?

Biulė susimąstė.

– Manau, kad tada dar nebuvau gimęs.

– Iš istorijos pamokų, tu, juokdary! 1815 metų birželio 18-oji. Tuo metu, kai Napoleonas su savo armija...

– ...perėjo Alpes? – pamėgino Biulė.

– Ne, – pasakė Edis, nuvydamas šalin bitę. – Pralaimėjo Vaterlo mūšyje. Aš tai labai gerai žinau, nes dviračiu numinti nuo tėvo dviračių parduotuvės Belgijoje iki Vaterlo man užtektų keleto minučių. Lygių lygiausia vietelė. Žinai ką? Kadangi jau baigiau lenktyniauti, parminsiu namo ir pasiteirausiu dėl darbo.

– Šauniai sugalvota, – pritarė Biulė, atsigerdamas vandens. – Juk kokia nauda iš to važinėjimosi aukštyn žemyn po šiuos gana aukštus kalnus.

– Nauda? – Edis spoksojo į Biulę taip, tarsi anas būtų jam priminęs kažką užmiršta.

– Taip, – atsakė Biulė, gurkšteldamas dar kiek vandens, mat šioje kelionėje laiku jis nepaprastai ištroško.

– Juk tai „Tur de Frans“, – negalėjo patikėti Edis. – Tas, kuris laimi šį kalnų etapą, gauna pinigų, gražių merginų bučinių į skruostą, duoda interviu televizijai ir jį pamato visi iki vieno visoje Prancūzijoje.

Biulė apie tai pamąstė ir nusprendė, kad vis dėlto tai šiokia tokia nauda. Ypač dėl jaunų merginų bučinių. O kad tave pamatytų visi iki vieno visoje Prancū...

– Ei! – šūktelėjo Biulė. – Sakėte VISI IKI VIENO VISOJE Prancūzijoje?

– Absoliučiai visi, – paaiškino Edis. – Kai vyksta „Tur de Frans“, visame krašte visuose namuose įjungiami televizoriai. Tada jau neliksi nepamatęs.

– O jeigu neturi televizoriaus namuose?

– Jie pastato televizorius kiekvienoje kavinėje, restorane ar krašto krautuvėlėje. Merde! Geriau jau su manimi apie šiuos dalykus nė nešnekėti, Biule! Aš tik noriu vėl sėstis ant dviračio ir laimėti šį velnišką važiavimą.

– Tai taip ir padaryk! – šūktelėjo Biulė, pribėgo prie Edžio ir truktelėjo jam už kojų.

– Ką? – nesuprato Edis.

– Pirmiausia tau padėsiu sutvarkyti dviračio padangas, o paskui mes užskrisime vėju į šį kalną ir duosime interviu televizijai.

– Mes? – stebėjosi Edis, Biulės stumiamas prie dviračio.

– Tikrai. Tame interviu ir aš dalyvausiu ir pranešiu Lizai su daktaru Proktoru, jog jie gali atvykti pasiimti manęs, kad galėtume grįžti į savąjį laikmetį.

– Vėl šneki vėjus, – sumurmėjo Edis ir išsitraukė reikalingus taisyti įrankius. – Tačiau bent grąžinai man norą laimėti.

Po poros minučių dvi atrajojančios avys pakėlė galvas, kai pro jų užtvarą pralėkė dviratis.

– Matei? – viena atrajojanti avis paklausė kitos. – Dviese ant dviračio. Ar tai ne triukas?

Antroji avis mieguistai sumirksėjo akimis.

– Chm, kodėl gi? Taip dar sunkiau. Be to, jie vis tiek prie paskutinių.

– Ne tai svarbiausia, – atsakė pirmoji. – Ar taip LEIDŽIAMA?

Antroji vėl kiek paatrajojo.

– Nežinau, – atsakė galų gale. – Juk avis iš viso nenori nieko prisiminti.

Edis atsistojo ant pedalų ir ėmė juos minti taip greitai, kaip tik sugebėjo. Jis stovėjo ant pedalų ne todėl,

kad taip greičiau, o dėl to, kad sėdynę buvo užėmęs mažas raudonplaukis berniukas su nosies spaustuku ir rėkė tiesiai jam į ausį:

– Varyk, Edi! Greičiau, Edi! Tu geriausias, Edi!

O kai Edis imdavo truputį lėtinti tempą, tada šaukė:

– Aršiau, Edi! Ar nori pralošti, Edi? Ar norėtum, kad tai būtų tavasis Vaterlo mūšis, Edi? Ar visą laiką norėtum vien tik remontuoti dviračius, Edi? Tu vertas daugiau! Kaip malonu būti pavargus!

Tačiau tai jau nebepadėjo. Netrukus juos vėl ėmė lenkti dviratininkai, atvipusiais žandikauliais žvelgiantys į keistą porininkų komandą su šaukiančiu mažu berniuku.

– Mink, Edi! Kiti dar labiau pavargę! Galvok apie merginas, laukiančias viršukalnėje, Edi! Jų lūpos minkštos. Miiiinkštos, Edi. Greičiau, nes antraip tu gausi apvalų kokosą! Ir ne mielą, o kiaulinį!

Edis, kuris nė nežinojo, kas tas kokosas, bet ir netroško to žinoti, ėmė minti. Mynė iškišęs liežuvį, kvėpavo leisdamas keistą gergždžiantį garsą. Ir vėl juodu ėmė lenkti dviratininką po dviratininko ir užvažiavo ganėtinai aukštai į kalną, kurio pašlaitės buvo nuklotos sniego dribsniais. Ir nors Biulės drabužiai pradžiuvo saulėje, jis taip šalo, kad net kaleno dantimis toliau it poterius berdamas savo padrąsinimų ir grasinimų pynę. Kol galiausiai jį nutraukė pūškuodamas Edis:

– Nebegaliu...

– Ką? – pro kalenančius dantis užstaugė Biulė. – Tai ir tegausi k-k-kokosą, tu b-b-belgiškas vafli!

– Jau netoli iki finišo... – šnopavo Edis. – Visų neprivysim.

– Niekis, – tarė Biulė. – Sakiau, kad užskrisime vėju į šį kalną, o jeigu Biulė šitaip sako, būk toks malonus ir...

– Tai pats ir užskrisk... – suaimanavo Edis. Liežuvis nukaro palei dviračio ragus, o dviratis ėmė pavojingai svirduliuoti. – Pažvelk į šlaitą priešais.

Biulė pakėlė galvą. Šlaitas buvo toks status it siena. O tolumoje dideliame aukštyje jis pamatė geltonus lyderio marškinėlius.

– Na, gerai, – atsakė Biulė.

– Kas gerai? – toliau pūškavo Edis.

– Pats užskrisiu.

Biulė įsikišo ranką į kišenę ir išsitraukė maišelį, jį ryžtingai praplėšė ir susipylė jo turinį į burną.

– Kas čia buvo? – paklausė Edis.

– Menka pagalba važiavimo efektui pasiekti iš raidės *P*, – ištarė Biulė ir atsiraugėjo. – Stipriai laikykis. Šeši – penki – keturi – trys – du...

– Man laikytis?..

Daugiau jau Edis nebespėjo paklausti. Driokstelėjo taip smarkiai, kad jam pasirodė, jog ausų siera prisispaudė prie ausies, o akys išsprogo ant kaktos. O dar tas gaudesys it galingo raketos

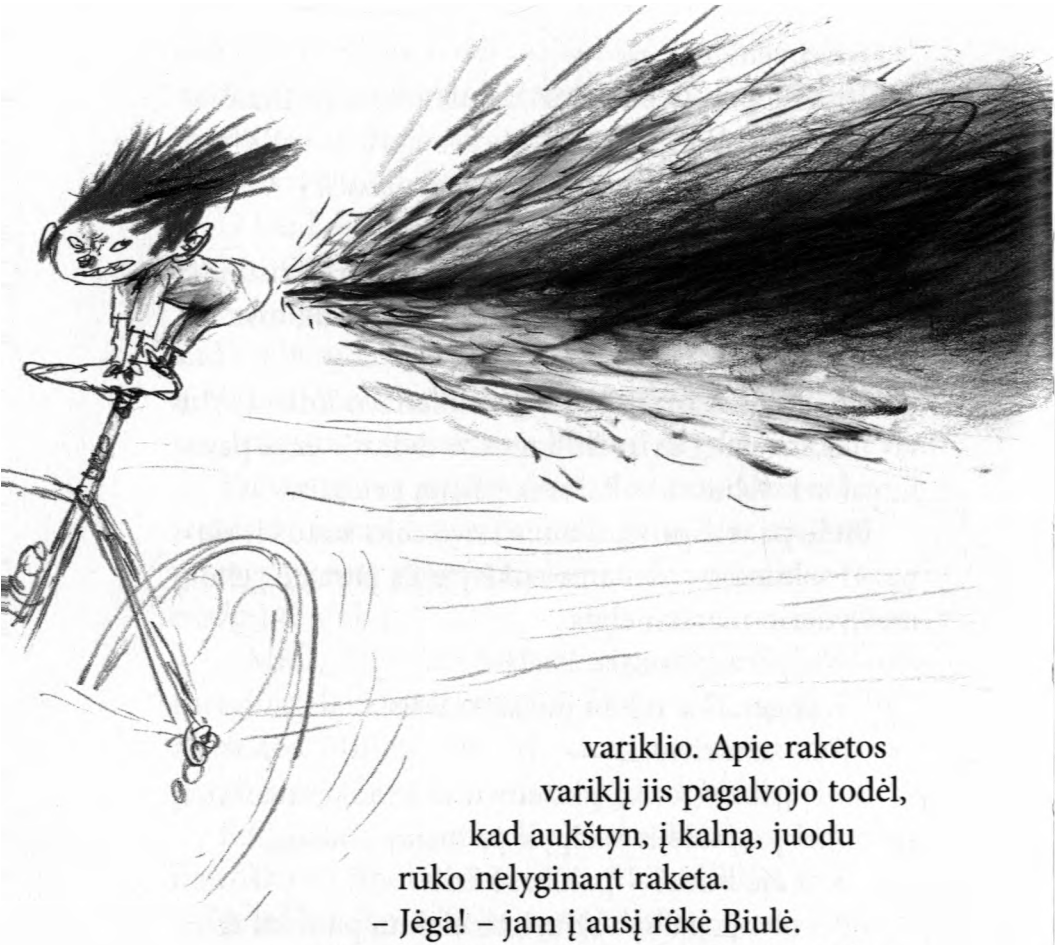

variklio. Apie raketos variklį jis pagalvojo todėl, kad aukštyn, į kalną, juodu rūko nelyginant raketa.

– Jėga! – jam į ausį rėkė Biulė.

– Smagumėlis! – džiūgavo Edis, jiems lenkiant dviratininkus, ir tik geltonais lyderio marškinėliais vilkintis vaikinas buvo prieš juos. Betgi čia pat finišas, o geltonmarškiniui iki jo – tik keletas metrų.

– Lenk, Biule! – šaukė Edis ir taip tvirtai spaudė dviračio vairą, kad tik nenuriedėtų pašlaitėn. –

Skrisk kiek įmanydamas! Kitaip liks tik kokosas!

– Pamėginsiu, – sudejavo Biulė visas įraudęs.

– Greičiau, Biule, kitaip nespėsim! Galvok apie miiiinkštas lūpas.

Ir Biulė galvojo. Galvojo apie tai, kad jeigu jiems nepasiseks, greičiausiai jau niekad nebepamatys Lizos su daktaru Proktoru. Ši mintis dar labiau privertė žarnyną įsitempti ir išspausti šiek tiek dujų, kad galėtų stipriau pabezdėti.

Žiūrovai, kurie visa tai stebėjo, visus metus vėliau kalbės, kaip jie tapo fantastiško spurto Provanso kalnuose 1969-ųjų „Tur de Frans“ liudininkais. Tuomet legendinis Edis ir keistas raudonplaukis keleivis, kurio vardo niekas neprisiminė, skrido iki finišo taip, tarytum ant savojo dviračio būtų įsitaisę varikliuką. Vieni tvirtino, kad dviratis pakilo nuo žemės, kiti fantazavo, kad matė keistą baltą dūmelį rūkstant iš po kūdikio kelnių apačios bei sėdynės.

Vis dėlto jie atrodė praradę viltį, kol važiuojant paskutinius metrus sugebėjo paspartinti greitį ir ties finišo linija neįtikėtinai milimetru aplenkė geltonųjų marškinėlių savininką. Tai buvo pirmoji pasaulyje pagaliau išgarsėjusio Edžio, turėjusio laimėti ir pasaulines dviračių lenktynes, pergalė. Jis savo prisiminimuose aprašys, kaip pergalė Provanse suteikė jam pasitikėjimo savimi.

Tačiau viskas dar ateityje – arba praeityje – nelygu, kaip pažiūrėsi. Būtent dabar – arba anuomet – Edis su Biule džiaugėsi pergale. Abudu buvo pakelti nuo dviračio ir džiūgaujančios minios nešami iki pat nugalėtojų pakylos, kur jie buvo apdovanoti medaliais, pliušiniais meškučiais ir miiiinkštų lūpų bučiniais į skruostus. Paskui jiems pakišo mikrofoną prie pat veido, ir Biulė kaipmat pasitempė.

– Alio, – smalsavo jis, – ar tai televizija?

– Taip, – atsakė moteris į mikrofoną. – Ar galėtumėte papasakoti prancūzų publikai, kas jūs esate?

– Žinoma, – atsakė Biulė. – Kur kamera?

– Čia, – parodė moteris į didžiulę kamerą už jos nugaros, sunkvežimio plane.

Biulė nukreipė žvilgsnį į kamerą ir išsitiesė.

– Sveiki, prancūziškoji publika, – pratarė jis. – Aš esu Biulė ir mano vardą, manau, įsidėmėsite. Jeigu čia būtų kas nors vardu Liza arba daktaras Proktoras, prašyčiau prieiti prie manęs. Aš, Biulė, dabar esu ant kalno, kuris vadinasi...

– Mes žinome, kaip jis vadinasi, – nekantravo ponia su mikrofonu. – Atsiradote dviračių sporte tarsi kometa, mesjė Biule, bet ar liksite?

– Ne, – atrėžė Biulė. – Norėčiau dingti iš čia kaip įmanoma greičiau, taigi, jeigu Liza su daktaru Proktoru galėtų atvykti ir mane pasiimti, laukčiau jų viršukalnėje... Beje, kuo vardu šis kalnas?

– Mo Bla, – jam į ausį sušnibždėjo Edis.

– Mo Bla! – šūktelėjo Biulė. – Tiesą pasakius...

– Viešbutis „Mo Bla“, – pašnibždomis kalbėjo Edis.

– Viešbutis „Mo Bla“! – šūktelėjo Biulė.

– Mano draugas ir aš gyvename bokšto apartamentuose, – kalbėjo Edis į kamerą. – Nugalėtojas visuomet gauna apartamentus bokšte. Paskubėkite, Liza ir daktare Proktorai!

Po interviu jie buvo nugabenti į apartamentus bokšte pasimėgauti masažu ir malonia šilta vonia. Į kambarį užėjo siuvėjas, išmatavo Biulę ir, prieš išeidamas, palingavo galva. Po poros valandų grįžo į kambarį nešinas kostiumu, marškiniais ir batais. Biulei buvo pasakyta, kad jis turėtų juos apsivilkti vakarienės, skirtos nugalėtojams, metu.

– Puikumėlis! – šūktelėjo Biulė, nužvelgdamas save veidrodyje. – O kankanas bus?

Edis juokėsi ir purtė galvą panašiai kaip ir siuvėjas.

– Kitas rungtynių etapas prasideda rytoj aštuntą

valandą ryto. Suvalgysiu keturis gabalėlius skrudintų bulvyčių ir eisiu miegoti.

– Vakaro griovėjau! – sušuko Biulė naujais lakuotais bateliais pastuksendamas taip, kad net skambėjo marmuro grindys. – Švęskime!

Nugalėtojų vakarienė vyko restorane, viešbutyje „Mo Bla“. Čia buvo daug gražiai apsirėdžiusių žmonių, norinčių pasisveikinti su Biule, bet jokio kankano nė kvapo. Keletas kitų dviratininkų priėjo prie Biulės ir pašnibždomis klausinėjo apie miltelius, kuriuos jie matė jį išsitraukiant, kur galėtų jų nusipirkti, o Biulei papurčius galvą, šaukė „apgavystė“. Apskritai tai buvo gana nuobodu. Jau po užkandžių Biulės galva ėmė knapsėti, kol nepastebėtas sukniubo kėdėje ir dingo iš akiračio. Tai Edis pastebėjo jį miegantį. Tris kartus mėginęs pažadinti, jis persimetė berniuką per petį ir užnešė laiptais aukštyn į bokšto apartamentus. Paguldė į didžiausią iš dviejų lovų, o pats susirangė mažesnėje. Du kartus nusižiovavęs, Edis užgesino šviesą.

Biulė pabudo ir pramerkė akis. Plonytis saulės spindulys bokšto apartamentuose prasiskverbė pro plyšį tarp užuolaidų ir apšvietė jo strazdanotą veidelį. Biulė pasirąžė ir pastebėjo ant naktinio stalelio kažkieno paliktus mažyčius geltonus marškinėlius. Ant jų buvo užrašyta „Tur de Frans 1969“, o šalia gulėjo lapelis su tekstu:

Labas rytas, Biule! Ačiū už pagalbą. Nenorėjau tavęs žadinti. Kai skaitysi šį raštelį, mes jau būsime pradėję kitą etapą. Tikiuosi, Liza ir daktaras greit pasirodys.
Visuomet tavo draugas, Edis.

Biulė pasirąžė ir suprato besąs geros nuotaikos bei puikios formos. Iš esmės jis netgi galėtų sau leisti dar šiek tiek snūstelėti. Apie tai kiek pamąstęs nusižiovavo ir vėl užmerkė akis. Pagalvojo ir apie pusryčius. Tuo pat metu jis išgirdo kažką atsargiai įeinant pro duris ir pajuto gerai pažįstamą maisto kvapą. Jis šypsojosi ir galvojo apie tai, kokie skanumynai dabar vežami jam patiekti. Taip, jam nereikėjo pramerkti akių, kad sužinotų, jog tai vežimėlis, jis girdėjo ratukų girgždesį.

Ratukų girgždesį...

Biulė įsmeigė akis į lubas. Ir vėl įkvėpė maisto kvapo. Bet tai ne kumpis su kiaušiniais. Tai... pūvančios mėsos ir sugižusių kojinių kvapas.

Jis pašoko lovoje vėl užsiveriant durims ir kažkam pasukant raktą duryse. Čia, tiesiai priešais jį, stovėjo aukšta žmogysta, vilkinti ilgą juodą fraką ir su medine koja, kyšančia iš apačios.

Raudonai dažytos jos lūpos ištemptos į neįtikėtinai platų šypsnį, atidengusį aštrius, baltus it kreida dantis. Rankoje ji laikė ilgavamzdį šautuvą, tarsi nugvelbtą iš muziejaus. Jos balsas buvo šiurkštus lyg dykumų vėjas:

– Labas rytas, Biule. Kur jis? Kur yra daktaras Proktoras?

– R-r-r... – lemeno Biulė. – Ra-ra-ra...

Jokių abejonių. Jis ir vėl pradėjęs mikčioti.

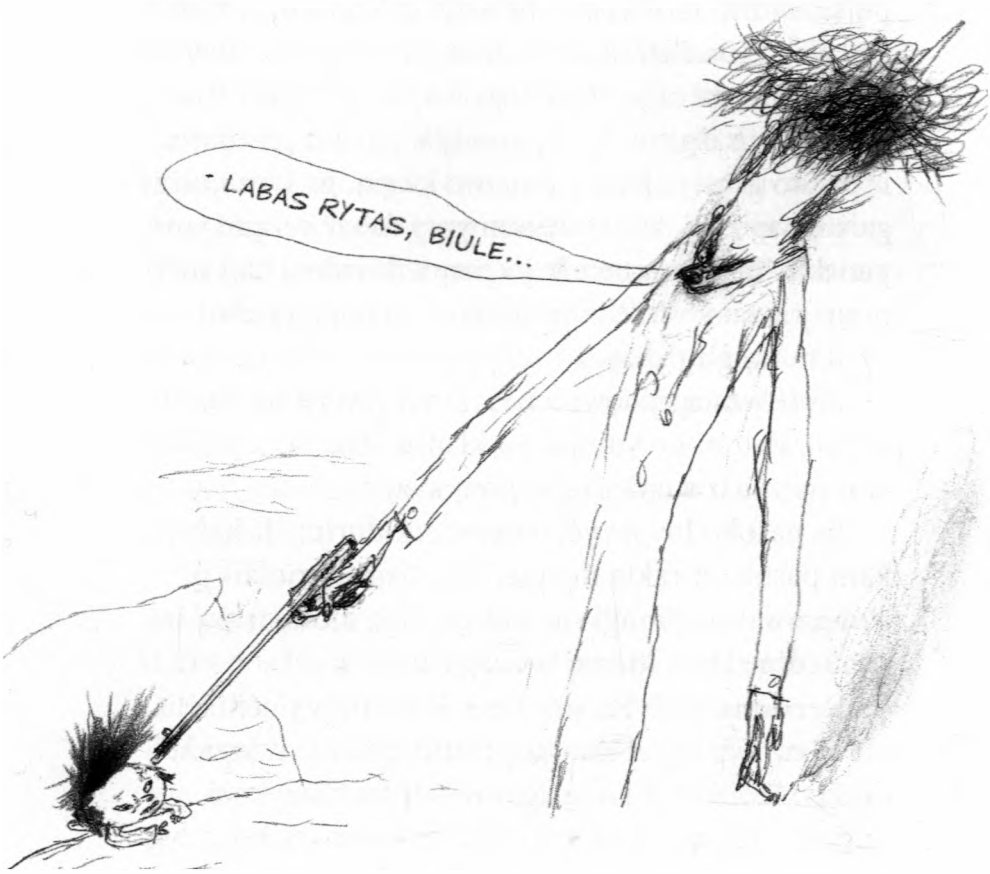

11 skyrius

Tiltas Provanse

LIZA STOVĖJO VONIOJE, o vanduo varvėjo nuo drabužių jai valantis muilo putas iš blakstienų. Mergaitė apsidairė. Pirmas dalykas, kurį ji pastebėjo: ją supa aukšti kalnai, užstojantys saulę. Antra, ji atkreipė dėmesį į tai, kad vonia stovi kalno įduboje. Trečia, Liza pamatė, kad tiesiai priešais ją buvo tiltas, pilkas plieno tiltas, nuo senumo suodinas ir nupilkęs. Ir ketvirta – ji buvo vienut vienutėlė. Kitaip tariant, niekur nebuvo matyti Biulės.

– Biule! – šūktelėjo Liza.

– Biule! – atsiliepė aidas, pirmiausia nuo kalnų, o vėliau dar ir dar kartą.

Ji iššoko iš vonios ir paėjėjo iki kalno atbrailos. Gili praraja buvo atsivėrusi tarp kalnų ir tilto.

– Biule!

– Biule! Biule! Biule... – aidas tarytum mirė.

– Ei!

Šūksnis sklido nuo tilto. Liza prisidengė akis nuo saulės ir jai atsirado vilties kibirkštėlė. Mat jos žvilgsnis užkliuvo už žmogaus, stovinčio ant keliuko tilto pakrašty ir jai mojančio. Gal tai Biulė? Arba daktaras Proktoras?

– Ei! – atsiliepė Liza, taip pat pamojavo ir ėmė eiti žolėmis apaugusiu šlaitu link keliuko.

Beeidama išgirdo kažkokį lyg ir artėjančio variklio gaudesį. Ir kad balsas iš ten kažin ką šūktelėjo. Ji stabtelėjo, norėdama geriau įsiklausyti.

– Paskubėk! Jie ateina!

Tai nebuvo nei Biulės, nei daktaro Proktoro balsas. O mergaitės. Liza girdėjo variklio burzgesį ir instinktyviai juto, kad jai reikėtų paklausyti mergai-

tės. Ir ji paklausė. Pasiskubino. Liza bėgo kiek įmanydama, o variklis vis burzgė ir burzgė. Pribėgusi tiltą, Liza pamatė dar šiek tiek už ją jaunesnę mergaitę tamsiais plaukais, rudomis akimis ir raudonu apsiaustu. Šioji čiupo Lizą už rankos ir, motociklui artėjant prie posūkio, nusitempė ją slėptis į šalikelėje esantį griovį.

Tai buvo motociklas, kurį greitai Liza atpažins.

Su lopšeliu, o vairuotojas – lieknas ir aukštas, su motociklininko akiniais, odiniu šalmu ir neįprastai ilgu vilnoniu šaliku, dingstančiu toli už posūkio. Vis dėlto iš už posūkio pasirodo ir šaliko galas. Į jį įsikibusi moteris atrodo taip, lyg stovėtų ant vandens slidžių. Rūksta juodas susvilusios jos padų gumos

dūmelis. Negalėdama patikėti Liza net išsižiojo. Ji jau žinojo, kas nutiks!

O nutiko būtent tai, kas ir turėjo nutikti. Tik daug greičiau, nei Liza įsivaizdavo iš Džuljetos pasakojimo. Moteris čiuožė kelkraščiu ir šalikas vyniojosi aplink stulpą su užrašu, esantį priešais tiltą. Kiek tolėliau už tilto žemėn buvo nusviestas motociklininkas, o šalikas užsiveržė jam aplink kaklą. Tuo tarpu moteris spirale sukosi aplink stulpą vis prie jo artėdama. Čiuožiantis tiltu motociklas paliko ryškias ratų žymes, tačiau pagaliau jam sustojus kalnų slėnyje įsivyravo tyla.

– Džuljeta! – šūktelėjo Liza moteriai, kuri galiausiai išsilaisvino iš šaliko ir atrodė gana apsvaigusi po tokios karuselės, mat svirduliavo tiltu, neatkreipusi dėmesio į Lizos šūksnį.

– Džuljeta! – šaukė Liza, pasiruošusi bėgti jai iš paskos, tačiau mergaitė su apsiaustu ją sustabdė.

– Jis sakė, kad turime čia būti, – pareiškė ji.

– Kas sakė? – suriko Liza, norėdama ištrūkti.

– Daktaras Proktoras, – tarė mergaitė.

– Ar daktaras Proktoras čia buvo? – sustingo Liza.

– Taip, – atsakė ji. – Jis sakė, kad nemėgintume trukdyti tam, kas privalo įvykti. Kad tai galėtų sužlugdyti kitus jo planus. Lenkis, štai begemotai artinasi!

Ir kaip tik tuomet Liza vėl išgirdo variklio burzgesį ir dabar jau žinojo, kad tai tikrai jie, kaip

Džuljetos pasakojime. Viskas vyko itin tiksliai: juodas limuzinas artėjo prie posūkio. Jis atsargiai važiavo link tilto, kuris buvo tik šiek tiek platesnis už limuziną.

Liza tupėjo susigūžusi ir žvelgė į moterį, kuri kaip tik pakėlė vairuotoją ant kojų.

– Jis netrukus sės ant motociklo ir važiuos į Italiją, – sušnibždėjo Liza. – O ji paklus begemotams. Jie parveš ją į Paryžių Klodui Klišė, už kurio ji turi ištekėti.

– Aš šitai žinau, – atsakė mergaitė, o kai Liza pažvelgė į ją nustebusi ir it klausdama, dar pridūrė: – Man apie tai papasakojo profesorius. Iš kokio tu laikmečio?

– To paties, kaip ir daktaras Proktoras. Iš kur žinai, kad keliavau laiku?

– Pastebėjau laiko vonią. Kuo tu vardu?

– Liza. Liza Pedersen. Atvykau čia ieškoti daktaro Proktoro. O tu irgi keliavai laiku?

Mergaitė nusijuokė ir papurtė galvą.

– Aš iš čia ir šio laikmečio. Esu Ana. Ana Šioli.

– Kaip keista, – nusistebėjo Liza. – Mano geriausia draugė irgi Ana. Ji gyvena Sarpsborge. Mano tėvai galvoja, kad aš dabar pas ją ir svečiuojuosi. – Liza pajuto akyse tvenkiantis ašaras vien prisiminus mamą su tėčiu.

Ana nusišypsojo ir tarsi guosdama paplekšnojo Lizai per skruostą. Nors ir atrodė esanti mažiausiai

vienais metais jaunesnė už Lizą. Kita vertus, jeigu Liza kada nors sugrįžtų į savąjį laikmetį ir ten susitiktų Aną, pastaroji būtų maždaug mamos metų.

– Ar tu viena? – paklausė Ana.

– Taip, žinoma, – atsakė Liza. – Biulė užmiršo, kur keliaujam. Kartais jam nesiseka susikaupti.

Motociklas ant tilto staiga užsivedė ir ėmė važiuoti.

– Ei! – šaukė besistodama Liza. – Daktare Proktorai! Nevažiuokit!

– Ša, – ją sudraudė Ana ir vėl patupdė. – Tai jaunasis daktaras Proktoras. Jis nežino nieko, apie ką tu kalbi.

– Ką? – paklausė Liza. – O tai kas tuomet nutiko senajam daktarui Proktorui?

Ana atsiduso.

– Jis išvyko atgal.

– Ar jis čia buvo? Ar tu jį sutikai?

Ana linktelėjo.

– Jis atklydo į Inavelį šįryt permirkęs iki siūlelio. Atsirado tuo metu, kai pusbroliai Tranai kaip visuomet mane murkdė Inavelio upelyje.

– Pusbroliai Tranai?

– Du bjaurūs berniūkščiai, gyvenantys su manimi toje pačioje gatvelėje. Jie apvertė mano dviratį, iškratė kuprinę, o į kišenes prigrūdo vinių. Supranti, jie mokosi tapti begemotais, kaip ir jų tėvai.

– Žinau, – atsiduso Liza.

– Manau, kad jie išsigando trapios jo išvaizdos. Be to, jis dar šūktelėjo jiems pavymui kažką keista kalba ir pagrūmojo kumščiu. Pusbroliai Tranai išsibėgiojo, bet pasakė man, kad atsives savo tėtušius. Paskui profesorius padėjo man susirinkti knygas ir rašymo reikmenis. O pamatęs, kad turiu storą rašiklį, paprašė paskolinti, kad galėtų parašyti žinutę ant benzino kolonėlės sienos.

– Žinutę?

VAŽIUOK
TOLIAU!!!

– Taip. Jis norįs save perspėti, pats taip sakė. Daktaras Proktoras užsirašys, kad ten nesustotų, o važiuotų tiesiai į Italiją. Jis papasakojo man visą savo istoriją.

– O tu juo patikėjai? – nustebo Liza.

– Ne, ne, – juokėsi Ana. – Pamaniau, jis mielas, bet gerokai kvaištelėjęs profesorius. Nors ir parodė vonią, su kuria primygtinai tvirtino galėjęs keliauti laiku. Ji stovėjo Hipo laužyne tarp sudaužytų automobilių nuolaužų. Tada išgirdau tolumoje skambant mokyklos skambutį ir paaiškinau jam, kuriuo keliu eiti iki benzino kolonėlės, kad nesusitiktų pusbrolių Tranų tėvelių. Ir tuomet nubėgau į pamoką.

– Na, gerai, – tarė Liza. – Bet kodėl dabar tu ne mokykloje?

– Niekuomet taip toli nesu buvusi. Kai užbėgau už kampo, pamačiau stovinčius ir manęs laukiančius pusbrolių Tranų tėtušius. Jie mane papurtė ir paklausė, kas jis toks tas pakvaišęs užsienietis, išgąsdinęs mielus ir gražius jų berniukus. Buvau tokia išsigandusi, kad viską jiems papasakojau. Jų veidai įgavo keistą formą, kai pasakojau apie jaunąjį profesorių, pabėgusį motociklu kartu su Žyliet Margaria. Jie kažką sumurmėjo, kad tai galėtų būti jų viršininko, pono Klišė, sekamas vyrukas. Dar paklausė, ar aš žinanti, kur dabar tas užsienietis, tačiau apsimečiau, kad nežinau. Tuomet jie mane paleido ir šnekėjosi tarpusavyje. Juodu vieningai sutarė, kad reikia įspė-

ti kitus miestelio begemotus, kad pasektų įtartiną užsienietį. Ir kad būtų smagu pradėti nuo Inavelio degalinės, jeigu svetimšalis kartais ten užsuktų. Taigi juodu įšoko į savo limuziną ir nuvažiavo.

– Ką tuomet darei?

– Staiga supratau, kad toje profesoriaus istorijoje kažkas reikšminga. Bėgau kiek įmanydama tuo keliu, apie kurį pasakojau jam. Mon dio, kaip aš bėgau! Laimei, sutikau jį alėjoje visiškai prieš pat degalinę. Viską jam papasakojau. Mes atsargiai išsliūkinome

iš alėjos, stebėdami stovintį limuziną ir tėtušius Tranus, besišnekančius su degalinės darbuotojais.

– Štai paaiškina, kodėl jie buvo tokie susimąstę tuomet, kai Proktoras su Džuljeta turėjo užsipilti degalų, – pratarė Liza.

Anos akys buvo pilnos ašarų.

– Tai vis mano kaltė, tiesa?

– Visiškai ne, – pareiškė Liza, plekšnodama Anai per skruostą. Tu negalėjai žinoti, kad profesorius Proktoras nėra visiškai pakvaišęs. Aš ir pati kartais taip pamanydavau...

Ana nusišluostė ašaras.

– Profesorius pasakė, kad planas nepasisekė ir reikia sugalvoti kažką kita.

– Ir ką gi? – sukluso Liza.

– Jis sakė, kad galima tik kartą mėginti pakeisti istoriją, todėl jam belieka keliauti į kitą laikmetį ir ten kažką keisti.

– Kur? – klausė Liza. – Kur?

– Sakė turįs genialią mintį.

– Kas per mintis? – šūktelėjo Liza.

– Nerk! – perspėjo Ana.

Platus limuzinas atbuline eiga riedėjo tiltu ir pasuko į keliuką prieš pat mergaites. Liza atsargiai žvilgtelėjo pro griovio kraštelį ir limuzino viduje pastebėjo baltą veidelį už tamsių juosvų stiklų. Tai buvo Džuljeta. Tuo metu spustelėjo akseleratorius ir automobilis dingo dulkių debesyje.

– Kas per mintis? – kosėdama pakartojo klausimą Liza.

– Profesorius norėjo vykti pas inžinierių, kuris projektavo šį tiltą. Dar prieš jį pastatant, kad būtų galima paprašyti pakeisti brėžinius.

– Pakeisti tiltą? Kodėl?

– Nes begemotų vairuojamas limuzinas yra toks pat platus kaip ir amerikiečių karinis transportas, kuris dardėjo čia, viršum tilto, ir išlaisvino Prancūziją nuo Hitlerio Antrajame pasauliniame kare. Tu juk pati matei, kad limuzinas vos ne vos tilpo ant tilto, tiesa?

– Tikra tiesa, – atsakė Liza.

– Taigi profesorius kalbėjo, kad jeigu jam pavyktų 1888-aisiais priprašyti inžinierių nubraižyti šiek tiek siaurėlesnį tiltą, limuzinas netilptų ir tektų atsisakyti jo ir Džuljetos medžioklės. O jie dumtų apdaužytu motociklu iki Romos ir ten susituoktų. Tiek juos ir tematytų...

– Fantastika! – pertraukė Liza. – Genialu! Bet... iš kur jis sužinojo, kas šio tilto inžinierius ir kada jis suprojektuotas?

– Labai paprasta! Štai čia parašyta, – parodė Ana. Abidvi mergaitės išlipo iš griovio ir nuėjo tiesiai prie užrašo, už kurio buvo užsikabinęs šalikas.

– 1888 metais suprojektuotas Gustavo Eifelio, – skaitė Liza. – Užbaigtas 1894-aisiais. Palaukite! Eifelis? Ar ne tas pats, nupiešęs...

– Taip, – atsakė Ana. – Tas pats, kuris nupiešė ir Eifelio bokštą, ir šį tiltą. Profesorius nusprendė aplankyti Gustavą Eifelį 1888 matais. Jis atsisveikino, nėrė žemyn po vandeniu ir štai – jo nebėra! Paieškojau jo po vonios dugną. Ir tada suvokiau, kad ne toks jis ir pamišęs! Todėl, užuot mynusi dviračiu namo, atvažiavau čia pasižiūrėti, ar tai, ką pasakojo profesorius, iš tiesų įvyks. Kaip tik šitai ir įvyko.

Ana vėl staiga sunerimo:

– Vargšelė profesoriaus mylimoji, priversta tekėti už tokio piktadario Klodo Klišė. Baisu net pagalvoti.

Staiga ji sugniaužė kumštį.

– Ir nė vienas Paryžiaus bailys teisėjas nesiryžta nuteisti šio bandito. Aš tokia pikta dėl to, kad visi šoka pagal jo dūdelę!

– Deja, su tokiais kaip Klišė mes nieko negalime padaryti, – įsiterpė Liza. – Tačiau dabar aš turiu susirasti Proktorą, turiu jam reikalingų laiko muilo miltelių. – Liza paplekšnojo sau per švarko kišenę.

Ana sekė paskui Lizą, užėmusią bėgikės poziciją. Jos peršoko griovį ir dabar bėgo atgal, kalno lomos, kurioje stovėjo laiko vonia, link. Joms priėjus Liza atkreipė dėmesį, kad, laimei, muilas vis tebeputojo.

– Dėkui už pagalbą, Ana, – pasakė Liza, įšokdama į vonią. – Pamatysi, tu irgi būsi padėjusi išgelbėti profesorių.

– Tikiuosi, – atsakė Ana. – Tačiau manau, kad tu neturėsi teisės, jeigu nutiks kitaip.

– Ką turi galvoje?

– Kad nieko negalime padaryti, norėdami sustabdyti tokį kaip Klodas Klišė.

– Pamėgink, – pareiškė Liza. – Sėkmės, Ana Šioli!

– Ir tau sėkmės, Liza Pedersen. Kai pamatysi profesorių, perduok jam labų dienų.

– Pažadu.

Liza jau ketino nosį užspausti pirštais, tačiau netikėtai apčiuopė tebeturinti mėlynąjį spaustuką nosiai.

– Beje, profesorius pasakė ir dar vieną dalyką, – prasitarė Ana. – Kad pasisergėčiau, jeigu staiga pasirodytų jo senasis asistentas. Jis, žinoma, gali aptikti laiko muilo pėdsakus ir pasekti keliaujančiuosius laiku.

– Taip ir žinojau, kad tas asistentas – abejotinas tipas, – pareiškė Liza. – Iki!

– Bet... – pradėjo Ana.

Bet buvo per vėlu – Liza pradingo po muilo putomis.

– ...asistentas – tai joks ne tipas, – murmėjo sau Ana. – Profesorius pasakojo, kad tai moteris. Ir labai ypatinga moteris...

Tuo tarpu po vandeniu Liza susikaupė ties Gustavo Eifelio kontora ir 1888 metais.

O kokia tikslesnė data? Pasirinko pačią pirmą, šovusią jai į galvą – gegužės 17-ąją. Juk tai tokia pat gera data kaip ir visos kitos, tiesa?

Iš lovos bokšto apartamentuose, viešbutyje „Mo Bla“, Biulė spoksojo į senovinio pistoleto vamzdį. Ir mąstė, kad geriau jau žvelgtų į lėkštę su kiaušiniene ir kumpiu. Ir ne vien dėl to, kad buvo baisiai išalkęs, o todėl, kad panašūs pistoletai – atgrasūs žiūrėti. Juk netikėtai gali pasirodyti kulka.

– Kojas ant žemės, skarmalus ir visa kita – ant stalo, – sukomandavo dama su pistoletu.

– K-k-kodėl? – sumikčiojo Biulė, tempdamas antklodę prie smakro.

– Nes tu padėsi rasti žmogų, kuris sugadino man gyvenimą.

– K-k-ką tokį?

Raspos akyse suspindo neapykanta ir ji sušnibždėjo:

– Aišku, kad daktarą Proktorą.

12 skyrius

Raspos istorija

LEISKITE ATSUKTI pasakojimą penkiomis sekundėmis atgal ir pradėti nuo tos vietos, kur dar ilsimės.

– Tu padėsi rasti žmogų, kuris sugadino man gyvenimą, – švokštė Raspa, nukreipusi pistoletą į lovą, kurioje visut visutėlis Biulė gulėjo užsiklojęs antklodę iki paties smakro.

– K-k-ką tokį? – sušnibždėjo Biulė, kuris jau nebeatrodė taip didvyriškai nusiteikęs, kokį galbūt tikėjomės pamatyti.

Raspos akyse suspindo neapykanta ir ji sušnibždėjo:

– Aišku, kad daktarą Proktorą.

Biulė nurijo seiles.

– A-a-ar jį sutikęs negalėčiau tik perduoti jūsų linkėjimų?

– KELKIS! – bliovė Raspa, o šautuvas tirtėjo jos rankose.

– Gerai jau, gerai! – atsakė Biulė, nustūmė antklodę šalin ir iššoko iš lovos. – Nėra reikalo

šitaip rėkti. Ir ko gi jums vis dėlto reikia iš to seno, nukriošusio profesoriaus?

– Nedaug, – atsakė Raspa, įsitaisydama krėsle ir stebėdama besirengiantį Biulę. – Atsiimti tai, kas priklauso man.

– O tai yra?

– Paprasčiausias dalykas, mano mielasis junga. Tai laiko vonios brėžiniai.

– Jūsų? Argi tai ne daktaro Proktoro išradimas...

– Bet tai aš atradau LAIKO MUILĄ! – Raspa sušvokštė taip, kad iš burnos ėmė tikšti balti seilių purslai. – Ir dar tas idiotas mane išdavė! Visa ko priežastis – meilė tai Džuljetai. Burnoje man apkarsta tik ištarus šitą vardą. Jis viską sugriovė!

– Tai jūs buvote... jūs buvote...

– Taip, aš buvau jo asistentė. Ir ne mažiau apsukri nei jis!

– O dabar norėtumėt jį surasti, kad pasivogtumėte jo išradimo dalį?

– Pasiskubink!

Biulė susivokė, kad apsiavė batais neapsimovęs kelnių, todėl reikės pradėti viską iš naujo.

– Kodėl turėčiau padėti jums rasti profesorių, jeigu jūs tiesiog norite jį apiplėšti?

Raspa pamojavo šautuvu.

– Žinoma, žinoma, – sumurmėjo Biulė ir apsimovė kelnes. – O kas bus su mumis, jeigu jūs atimsite brėžinius?

– Na, – ištarė Raspa ir šautuvu pasikasė nosies kraštą, – jumis dėta apie tai pasistengčiau negalvoti. Geriau pasuk galvą, kur galėtų būti profesorius.

– Nežinau, – atšovė Biulė. – Galite mane kaltinti, bet aš iš tikrųjų nežinau, kur jis.

– Negyvėlių neapkaltinsi, – pamosikavusi šautuvu atrėžė Raspa.

– Beje, prisimenu, kad vietovė prasideda *In*, – pasiskubino atsakyti Biulė. – Variantų daugybė. Pavyzdžiui, Indija. Arba Indonezija. Inkų karalystė. Indrė Enebak Norvegijoje...

– Stop! – švokštė Raspa ir pakėlė šautuvą. – Tu nesiruoši man padėti, snargliau. Tuomet iki...

Biulė pastebėjo ilgą kreivą jos smilių lenkiantis ties gaiduku ir spaudžiant jį iš viršaus.

– Palaukite! – rėkė jis. – Kaip tik dabar ir ruošiausi apie tai pasakoti!

Raspa įtariai primerkė vieną akį nenuleisdama šautuvo.

– Ruošeisi?

– Taip, taip, taip! – Biulė taip energingai linksėjo, kad nuo kirpčiukų ore sklido rausvi virpesiai.

– Šit kaip? Ir kurgi?

– Mums reikia laiko vonios ten nuvykti. – Jis nubėgo į vonios kambarį ir atvėrė duris. – Ar galėtumėt paruošti šią vonią?

– Ne, idiote! – šnypštė Raspa. – Be Proktoro brėžinių negaliu. Turime grįžti prie laiko vonios, stovin-

čios toje prakeiktoje gėlių pievelėje. Čia atvykdama nusileidau ant galvos... – Raspa patrynė kaktą ir tik dabar Biulė atkreipė dėmesį į mėlyną atsikišimą plaukuose.

– Keliavote ta pačia laiko vonia kaip ir aš?

– Žinoma, – suburbėjo Raspa.

– Ir kaipgi taip?

– Gana šnekų, turim atsitraukti, – subarė Raspa, atidarė išėjimo duris ir pamojo Biulei šautuvu.

Biulė aiktelėjo, negalėdamas tuo patikėti.

– PRIEŠ pusryčius? Ar tikrai žinote, kad tai ĮSKAIČIUOTA į kambario kainą, ar, kitaip tariant, tai NEMOKAMAI?

– DABAR!

Biulė gūžtelėjo pečiais.

– Gerai, – tarė nekaltai. Lygiai taip pat nekaltai, kaip ir bet kuris kitas, kuris būtų turėjęs ir ne tokių jau nekaltų ketinimų. Mat Biulei buvo kilusi mintis, kad jie turi išeiti į gatvę, o tada jis paspruks ir, būdamas toks mažas, pradings žmonių minioje.

– Eime, – tarė Biulė ir ėmė išdidžiai žingsniuoti. Raspa sekė jam iš paskos, tačiau lipdama laiptais žemyn įsikišo šautuvą sau į kišenę. Jiedviem išėjus į gatvę, Biulė nustebęs apsidairė.

Naktį dangų buvo užtraukę debesys ir atrodė taip, tarsi tučtuojau pradės lyti. Tačiau ne dėl to Biulei buvo labiausiai neramu.

– Kurgi dingo visi žmonės? Juk vakar jų čia knibždėte knibždėjo.

– Visi iškurnėjo paskui dviratininkus-cirkininkus į kitą vietą, – atsakė Raspa ir apžvelgė tuščią gatvę. – Žlugo tavo planas – pasprukti ir tokiam mažutėliui kaip tu pradingti minioje.

Biulė neatsakė. Nejaugi ji moka ir mintis skaityti?

Raspa nusijuokė.

– Ateik, mažiau, šok man ant nugaros.

– Ant nugaros?

– O gal matai kur taksi?

– Ne... – atsakė dvejodamas.

Raspa pasilenkė.

– Šok. Dinkim iš šito prakeikto kalno, kol dar nepradėjo pilti kaip iš kibiro.

Biulė vis dvejojo, tačiau užšoko. Kai Raspa įsitikino, kad jis iš tikrųjų gerai į ją įsikabinęs, tik tada atsispyrė. Nesutepti medinės kojos rateliai girgždėjo. Dardėdami asfaltu kirto finišo liniją, esančią gana aukštai. Greitis vis didėjo.

– Tvirtai laikykis, – įspėjo Raspa grįžtelėjusi. – Dabar jau visu greičiu pirmyn.

Ji susirietė. Tolumoje nugriaudėjo griaustinis, o į veidą Biulei pūtė vėjas jiems švilpiant žemyn tuo pačiu tuščiu ir labai stačiu kalnų keliu, kuriuo Edis su Biule vakar vargo kildami aukštyn. Guminiai ratukai sucypdavo Raspai įveikiant posūkius.

O Biulė – jis iš tiesų Biulė – visiškai užmiršo, kokioje subtilioje situacijoje atsidūrė, todėl nevaržomas džiūgavo:

– Jėga! Greičiau! Greičiau!

Ir gavo tai, ką norėjo. Galiausiai jie taip greitai čiuožė, kad oro slėgis virpino skruostus, lupo akių obuolius ir spaudė nosis prie veidų. Biulė staiga liovėsi šaukęs, jo liežuvis dingo gerklėje ir jam teko užsičiaupti, kad galėtų vėl kostelėti.

Dvi avys viena šalia kitos stovėjo pakelėje ir spoksojo į, švelniai tariant, keistą ponią su berniuku ant kupros, ką tik prašvilpusius pro jas keliu.

– Ar tik nesam matę šio raudonplaukio vaikio anksčiau? – paklausė viena atrajojanti avis kitos.

– Nežinau, – atsakė antroji atrajojanti avis pirmajai. – Juk avis nieko nenori prisiminti.

Paskutiniame posūkyje prieš keliukui išsitiesinant Raspa su Biule tiesiog atsigulė skersai kelio ir Biulės akis užmatė gėlių pievą. Ir apverstos vonios kojas.

Ir kaip tik tuomet pratrūko lyti. Na ir prasidėjo! Atrodė, tarsi visi didžiausi pasaulyje lietaus lašai būtų susirinkę virš šios pievelės varžytis pasaulio čempionate.

– Puiku, – šūktelėjo Raspa, peršoko tvorelę ir nušlubavo žole prie vonios.

– Pui-ku? – paklausė Biulė, šokinėdamas aukštyn žemyn ant jos nugaros, o lietaus vanduo sunkėsi kaklu ir po marškiniais.

Raspa spyrėsi koja iki pat vonios. Ji taip apsisuko, kad Biulė nukrito į žolę. Tada ji įsikibo į vieną vonios koją ir tarė:

– Padėk man paruošti šį įrenginį.

Biulė atsistojo ir padarė kaip lieptas. Jie apsuko laiko vonią reikiama kryptimi ir žvelgė į lietų, kapsintį į emaliuotą vonios dugną. Raspa išsiėmė stiklinį indą, jį atidarė ir šliūkštelėjo į vonią. Gerai pažįstami

braškių raudonio milteliai išsibarstė vonioje, o stiprus lietus čaižė muilo miltelius ir jie iškart ėmė putoti.

– Dabar tik lauksim, kol vonia prisipildys, – pasakė Raspa, lipdama į vonią ir įsitaisydama vienoje jos pusėje.

Biulė irgi įšoko į laiko vonią ir įsitaisė kitoje jos pusėje.

– Kaip vis dėlto jūs mane radot? – pasiteiravo Biulė.

– Paprasčiausiai, – atsakė Raspa. – Kai pamačiau jus su 1888-ųjų pašto ženklu, kuris atrodė it naujut naujutėlis, bet su baltomis muilo apnašomis ant kraštelių, man kilo įtarimų. Tačiau kai užuodžiau jį kvepiant braškėmis, žinojau, kad tai gali reikšti tik viena: Proktoro laiko vonia veikia. O ir pats, junga, esi ne itin gabus saugoti šį aparatą paslaptyje. Kai pasakei, kad ruošiatės į Paryžių, jutau, kad nuvesite mane tiesiai pas jį.

– Jūs mus sekėte.

– Sekiau. Praeidama pro pensioną „Pom frit“, pastebėjau mergaitę su baisiąja moterimi...

– Džuljeta Margarin jums baisi?

– Neminėk šito vardo! – sušvokštė Raspa. – Jos įėjo vidun, o aš maniau, kad jūs ten keturiese. Todėl pabeldžiau...

– Manėm, kad ten begemotai, – paaiškino Biulė, jausdamas, kad vonia jau šiek tiek prisipildė vandens, tačiau ir liūčiai pripildyti pilną vonią dar užims laiko.

– Mėginau jėga atidaryti duris, bet jos nepasidavė. Todėl nubėgau į apačią, kreipiausi į netikėlį registratūroje ir mandagiai paprašiau kambario rakto.

– O jis jį ėmė ir davė? – nepatikėjo Biulė.

– Aš *labai* mandagiai paprašiau, – atsakė Raspa. – Be to, laikiau nukreipusi į jį šautuvą.

– A-ha, – pritarė Biulė, – neblogas sumanymas.

– Bet kai įėjau į vidų, neradau nei Proktoro, nei ko nors kito, – atsiduso Raspa. – Išnaršiau kambarį. Nė gyvos dvasios. Pastebėjau tik kvailą vorą su septyniomis kojomis. Su septyniomis kojomis! Tik pamanykit, surasti septynkoję perujietišką siurbėlę vorą, kai žinai, kad tokie padarai iš viso neegzistuoja.

Biulė nieko neatsakė.

– Taigi, pamaniau, kad jūs pabėgot laiko vonia, ir ėmiau skaityti pėdsakus muilo putose...

– Ar tikrai galite skaityti pėdsakus?

– Žinoma, – sušnirpštė Raspa suirzusi. Lietus nuplovė jos akių makiažą ir jis nubėgo juodais dryžiais. – Aš atradau laiko muilą, todėl VISKĄ apie tai išmanau. Problema tik ta, kad jūs visi iškeliavote į skirtingas vietas. Todėl turėjau pasirinkti vieną. Štai kodėl atsidūriau čia. Nusigavau iki kavinės ir pamačiau tave per televizorių. Kaip miela, kad papasakojai, kaip tave rasti. O dabar gal būsi toks malonus ir nuvesi mane pas Proktorą. Keliaukim ir nemėgink daugiau nieko vieni patys ko nors imtis. Atmink, kad kur benuvyktum, seksiu tavo pėdsakais.

– Bet aš... – lemeno Biulė, įsikišęs smilių į ausį ir sukdamas jį.

– Dabar! – ištarė Raspa ir išsitraukė šautuvą. Iš vamzdžio varvėjo vanduo. – Ištrauk pirštą!

Vėl nugriaudėjo, tik šįkart taip stipriai, kad sudrebėjo žemė.

– G-g-gerai, – drebėdamas ištarė Biulė ir, kai skubiai ištraukė pirštą iš ausies, pasigirdo silpnas „plop".

Tačiau ne ginklas privertė Biulę drebėti. Ir ne šaltas vanduo. Ir net ne pamišėliškas planas, po garso „plop" užgimęs jo galvoje. Biulė drebėjo todėl, kad suprato, jog griaustinis, sudrebinęs žemę, kilo ne iš dangaus. Jį sukėlė kažkas bėgantis sunkus ir griaudėjantis tiesiai į juos iš už nugaros. Juodas, milžiniškas ir visiškai neprognozuojamas įsiutęs jautis.

– Neriu dabar, – ištarė Biulė ir nėrė po vandeniu.

Jis sulaikė kvėpavimą ir susikaupė. Susikoncentravo prie to apie ką pasakojo Edis. Tai naujai subrandintas planas. Jis nebuvo tikras, ar tai ypač *geras* planas, bet galvojo ir apie tą vietą, kuri yra netoli dviračių krautuvės Belgijoje. Ta vieta vadinasi Vaterlo. O data – 1815 metų liepos 18-oji, Napoleono Bonaparto miegamasis. Kaip tik ties tomis mintimis ir susikaupė Biulė.

Kai vėl iškeliavo laiku, ėmė nerimauti, kad nepasiseks, mat be paliovos griaudėjo. Tačiau jis atsipeikėjo suvokęs, jog aplinkui visiška tamsa, o jis esąs palapinės viduje. Suprato, kad griaudžia jau nebe

griaustinis, ir ne buliaus kanopos. Girdėjosi žemi kurtinantys garsai naktyje, o Biulė buvo atkeliavęs į Vaterlo mūšį, garsiausią mūšį pasaulio istorijoje. O iš istorijos jis žinojo ganėtinai nemažai ir suprato, kad atsidūrė toje pusėje, kuri mūšį pralaimės, bus sudaužyta į šipulius, sudraskyta į skutelius ir priversta bėgti.

Trumpiau tariant, Biulė jau nebedvejojo, jis buvo tikrų tikriausiai įsitikinęs, kad tai *nėra* geras planas.

13 skyrius

Vaterlo

BIULĖ SUMIRKSĖJO TAMSOJE. Jis buvo šlapias, išsigandęs ir dar nepusryčiavęs. Trumpiau tariant, dienos pradžia buvo ne tokia, kokios jam norėjosi. O čia dar ir pati blogiausia diena prancūzų karų istorijoje, kai šie gaus į kailį nuo prakeiktų anglų ir ne mažiau prakeiktų vokiečių.

Biulės akys apsiprato tamsoje ir jis pamatė, kad kurtinantis garsas sklinda iš lovos, stovinčios vidury palapinės. Šalia lovos stovėjo kėdė, ant kurios atkaltės buvo tvarkingai pakabinta uniforma. Biulės kūnu perbėgo drebulys. Uniforma, žinoma, buvo per didelė, tačiau mažų mažiausiai sausa. Jis palengva išlipo iš vonios ir nuėjo prie kėdės, išvertė savo šlapius drabužius ir apsivilko uniformą. Ir ką jūs manote? Ji tiko! Biulė žvilgtelėjo į lovą, kurioje ant nugaros gulėjo vyriškis ir prasižiojęs knarkė. Ar tik nebus čia aukščiausiasis generolas ir diktatorius Napoleonas Bonapartas? Vyriškio būta tokio paties mažutėlio

kaip ir Biulės! Tačiau dabar nėra kada apie tai galvoti. Biulė pasiskubino užsisagstyti blizgias uniformos sagas, užsisegti diržą su spindinčiu kardu, beveik siekiantį žemę, ir pasičiupti keistą trikampę skrybėlę, gulėjusią ant kėdės. Ir kaip čia žinoti, kur jos priekis? Bet nėra kada apie tai galvoti, nes greitai Raspa išsiaiškins laiko muile paliktus pėdsakus. Biulė užsimaukšlino skrybėlę ant galvos ir iš šlapių kelnių kišenės išsitraukė pirstukonautų miltelius. Staiga net pašoko, išgirdęs, kaip kažkas nusičiaudėjo. Bet tai ne Raspa. Čiaudulys pasigirdo už palapinės.

– Į sveikatą, – išgirdo balsą lauke.

Biulė lengviau atsiduso, pradarė maišelį su pirstukonautų milteliais ir, nusitaikęs viršum knarkiančio generolo pražiotos burnos, juos supylė. Tačiau kaip tik tuo metu mažasis žmogus giliai iškvėpė net sušvilpęs ir išpūtė miltelius tiesiai Biulei į veidą. Vanduo aptaškė jam akis, o milteliai – nosį, tad juos besivalydamas nusičiaudėjo. Kai vėl pramerkė akis, pamatė, kad visas generolo veidas dėmėtas nuo sudrėkusių miltelių. Biulė sulaikė kvėpavimą.

– Ir pačiam į sveikatą, – išgirdo kitą balsą lauke.

Ir vėl tęsėsi visa nustelbiantis Napoleono knarkimas, o Biulė pasiskubino pasinaudoti proga ir suberti miltelius jam į gerklę. Staiga begalinis knarkimas liovėsi ir akimirką Biulės širdis nuščiuvo plakusi. Keletą sekundžių buvo girdėti tik žiogų čirpimas. Toliau tęsėsi generolo nesiliaujantis knarkimas ir

Biulės širdelės stabčiojimas. Dabar teliko laukti ir skaičiuoti. Biulė pratraukė palapinės viršų, užsimerkė, užsikimšo ausis ir ėmė mintyse skaičiuoti.

Šeši – penki – keturi – trys – du – vienas...

BUUUM!!!

Priešais palapinę stovėjo du generatoriaus Napoleono Bonaparto asmeniniai sargybiniai. Abu mieguisti ir priekurčiai nuo visų pabūklų sprogimų, kuriuos jų ausiai teko skaičiuoti per ilgą kareivio gyvenimą. Tačiau jie staiga pašoko išgirdę garsų sprogimą.

– Kas gi čia po galais buvo? – paklausė vienas sargybinis, nusiėmė nuo peties ginklą, nervingai jį prapūtė ir nukreipė vamzdį į riestaūsį.

– Maniau, kad tai tu nusičiaudėjai, – pasakė kitas, nusiimdamas nuo peties ginklą ir, nervingai prapūsdamas vamzdį, nukreipė jį į sargybinio nukarusiais ūsais pusę.

– Ša, – tarė riestaūsis, rodydamas į dangų.

O tenai, dideliame geltono mėnulio kontūre, jie stebėjo plazdenantį skraiduolį tol, kol jis dingo tamsoje kitoje kelio į Briuselį pusėje. Toje, kur anglai ruošėsi nakčiai stovykloje.

– Kas čia buvo? – pasiteiravo riestaūsis.

– Jeigu gerai nežinočiau, pamanyčiau, kad čia skrenda labai jau guvus vaikinas naktiniais marškiniais, – pratarė nuleistaūsis. – Bet dabar tik 1815-ieji, tad skraidyti dar nemokame.

– Tikrai. Tačiau eikime pasižiūrėti, ar generatoriui viskas gerai.

Sargybiniai praskleidė palapinės kraštą ir įėjo vidun. Pirmiausia jie pamatė mėnulį, šviečiantį pro skylę palapinėje, o mėnulio šviesoje skraidė gražios mažos plunksnelės iš pūkinės antklodės.

– Kas čia per... – pradėjo riestaūsis, pakėlė ilgą ginklą su ne trumpesniu durtuvu ir, pribėgęs prie lovos, suriko: – Generatoriaus čia nėra!

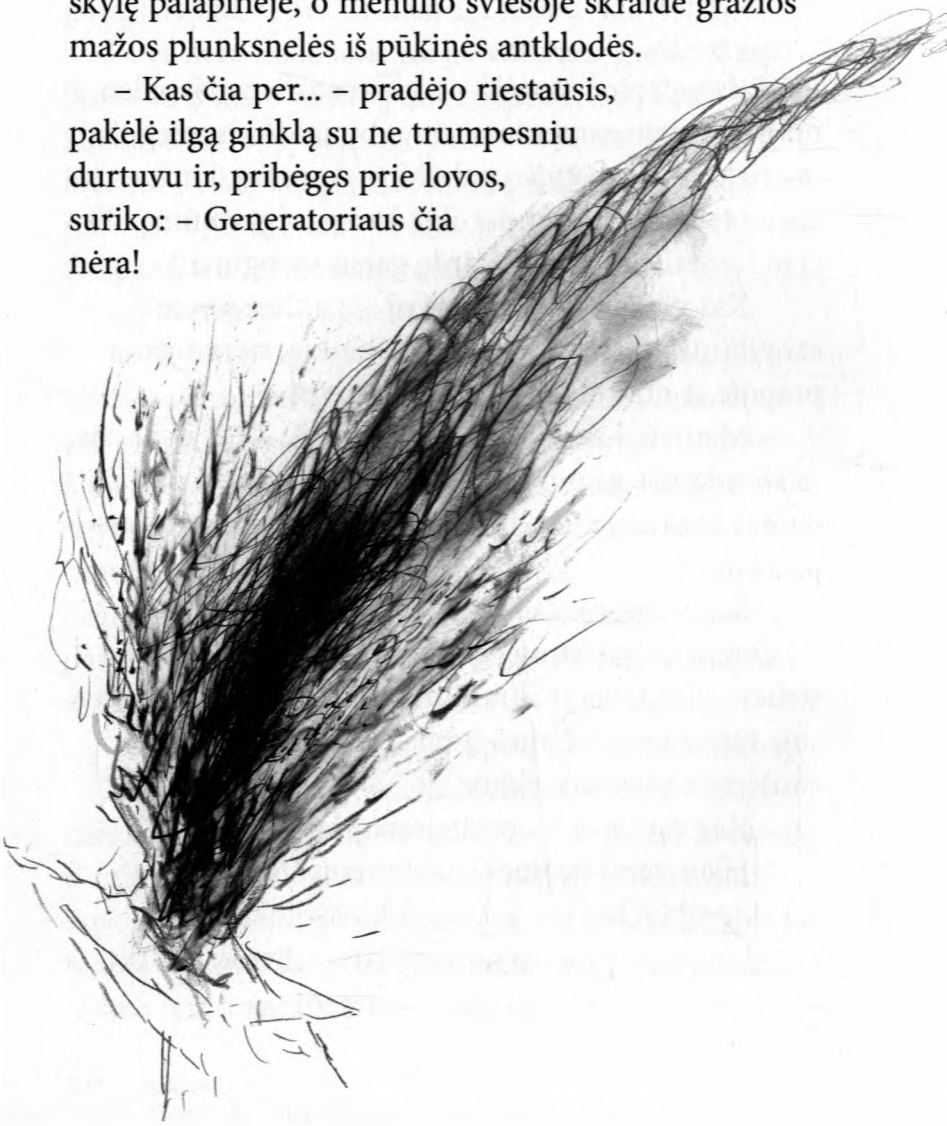

– Nei jo antklodės, – priėjęs artyn patvirtino sargybinis nukarusiais ūsais.

– Sveiki, – pasisveikino Biulė, įžengdamas į mėnulio apšviestą ruožą.

Abudu sargybiniai vėl stryktelėjo į eilę su nuleistais prie šono ginklais.

– Priežastis ta, kad mes nepamatėme Jūsų, pone generatoriau! – suriko riestaūsis.

– Viskas gerai, kareiviai, – nuramino Biulė. – Kas tai galėtų būti per garsas, kurį greičiausiai girdėjote?

– Neturime nė menkiausio supratimo, pone generatoriau! – raportavo nuleistaūsis.

– Tai anglų surengtas pasikėsinimas. Bomba lovoje. Laimei, Prancūzijoje esu žmogus A...

– Kas toks?

– Keliuosi anksti. Stovėjau čia ir valiausi dantis.

– Ką? – nepatikėjo nuleistaūsis. – Niekam ne paslaptis, kad prancūzai nesivalo...

– Užsičiaupk, Žakai, – sudraudė riestaūsis, užtaisytą šautuvą nukreipęs į debesis. – Kur anglai ir kaip jie čia pateko?

– Štai vienas jų, – tarė Biulė. – Bet iš tiesų tai moteris ir ji slepiasi vonioje.

Abudu sargybiniai apsisuko ir nukreipė ginklus į vonią.

– Maniau, kad mes, prancūzai, nesiprausiam, – pasigirdo murmesys iš nuleistaūsio pusės.

– Nurimk, Žakai, – sušnibždėjo riestaūsis. – Juk girdėjai, kad ji – anglė.

– Ša! – sudrausmino Biulė. – Būkite pasiruošę ją suimti!

Visi trys buvo ypač pasiruošę ir spoksojo į vonią.

– Ko mes laukiam? – galų gale paklausė riestaūsis.

– Sulaikiusi kvėpavimą ilgai ji neišbus ir iškils į paviršių, – paaiškino Biulė.

– Ar negalime jos paprasčiausiai ištraukti? – paklausė nuleistaūsis.

– Galėtume pamėginti, – atsakė Biulė. – Tačiau mes kalbame apie didžiąją anglų šnipę nulis kablelis nulis – Raspą Hari, labai garbingose dvikovose nudūrusią dvidešimt šešis prancūzus, užsmaugusią

smauglį ir pilvo presu iškėlusią keturis rusus. Būkite malonūs, pradėkite veikti.

– Na, – ištarė riestaūsis, – neturime kur skubėti, tiesa, Žakai?

– Nėra tokio dalyko, kuris negalėtų palaukti, – patvirtino nuleistaūsis.

Taigi visi trys toliau rimtai nusiteikę tebestovėjo prie vonios ir žvelgė į ją.

– Na ir plaučiai tų moteriškių, – sušnibždėjo nuleistaūsis.

– Tarytum pūstų dviese, – tarė Biulė, pastebėjęs, kad mėnulio šviesa silpo, o tamsa ėmė įgauti vis ryškesnį pilką atspalvį.

Ir kaip tik tuo metu vanduo užpildė vonią, kurioje stovėjo ji: aukšta ir laiba, su juodu fraku ir dviem plačiai išskėstomis akimis viršum pražiotos burnos su mažais plėšriais dantimis.

– Oi oi, – išsigandęs teišlemeno sargybinis nukarusiais ūsais ir ėmė trauktis atbulomis.

– Atvėsk, tu, bjauri ragana! – riaumojo riestaūsis. – Šausiu, jeigu nors kiek pajudėsi kaip koks raganosis!

Raspa išsižiojo. Užsičiaupė, vėl išsižiojo, vėl užsičiaupė ir taip toliau. Tačiau nepajudėjo.

– Uždėkit jai antrankius, – šūktelėjo Biulė.

– Ką tokį? – plačiai išsižiojęs spoksojo nuleistaūsis ir atrodė vis dar labai susirūpinęs.

– O taip, tiesa. Jie dar neatrasti, – tarė Biulė ir pasikasė sau po keistąja skrybėle. – Na, belieka virvė. Imkite ir suriškite šnipę nulis kablelis nulis – Raspą Hari. Tučtuojau! Tai yra... ech, įsakymas!

Dviese sargybiniai kaipmat iškėlė rėkiančią, besispardančią ir protestuojančią Raspą iš vonios ir surišo taip, kad ji tapo panaši į kukurūzų burbuolės kotą.

– Griežtai draudžiama damai prasižioti, – įsakė riestaūsis, nusitraukė atspurusį kairį aulinį batą, nusimovė skylėtą kojinę nuo kairės kojos ir sugrūdo jai į burną.

Ir kaipmat tapo tylu.

– Ką darysim dabar, generatoriau?

– Apieškokite ją!

Riestaūsis padarė kaip lieptas.

– Stiklinaitė su milteliais, – tarė jis. – Chm, kvepia braškėmis.

– Pamėtėkite ją čia, – įsakė Biulė ir sugavo oru skriejantį stiklinį indelį. – O šnipę įstumkite į požeminę kalėjimo skylę. Juk ji jau išrasta, tiesa?

– Vaje, tikrai taip, – atsakė nuleistaūsis ir ištempė Raspą su ratukine pačiūža iš palapinės. – Eime, gražioji šnipų mergele.

– Būtų gerai, kad ją saugotumėt, – paprašė Biulė sargybinio riestais ūsais.

– Bet, generatoriau, maršalo Riavholo Lipe įsakymu mes privalome saugoti Jus dieną naktį.

– Štai kaip? – nusistebėjo Biulė. – Čia aš įsakinėju. Juk, šiaip ar taip, aš čia esu... ech, generatorius, tiesa?

– Žinoma, generatoriau! – Riestaūsis paėjėjo į dešinę, atidavė pagarbą, apsisuko ant kulno ir išėjo iš palapinės.

Ir tik palapinės krašteliui atsidūrus vietoje Biulė nuskuodė prie vonios ir šliūkštelėjo į ją miltelių iš indo su laiko muilu. Iš už diržo išsitraukęs kardą, panardino jį į vandenį ir ėmė maišyti. Greit suputojo. Biulė pagriebė indelį su laiko muilu ir užšoko ant vonios krašto. Jis ir vėl norėjo pavirsti bomba. Gulėti sau dugne ir trokšti vėl atsidurti pensione „Pom frit“, kur visi greičiausiai laukia tik jo vieno: ir Liza, ir daktaras Proktoras, ir Džuljeta Margarin. Klodas Klišė niekados nebūtų gyvenęs ir nesutikęs nė vieno iš jų. Biulė sulenkė kelius pasiruošęs šuoliui.

– Ar galiu įeiti? – pasigirdo skardus balsas.

Biulė apsidairė. Prieangyje stovėjo žmogus beveik tokia pat gražia uniforma, kaip ir jo paties. Jis buvo lieknas, aukštas ir tarsi su V formos randu ant vieno žando.

– Labą rytą, generatoriau Napoleonai.

– Tiksliau tariant, labą naktį, – atsakė Biulė ir pasiskubino į uniformos vidinę kišenę įsikišti indelį su laiko muilo milteliais.

Vyriškis nesivaržydamas įėjo į palapinę.

– Atrodo, pamiegoti šiąnakt Jums buvo į naudą, generatoriau. Nuo vakar dienos atrodote metais atjaunėję.

– O, prašau. Dėkingas, – atsakė Biulė ir pamėgino sugalvoti, kokiu būdu kaip įmanoma greičiau šį vaikiną išprašyti lauk. – Tai tik drabužiai. Jie nauji.

– Nauji imperatoriaus drabužiai? – nusišypsojo vyriškis, sėsdamas į kėdę.

– Ar aš imperatorius? – išsigando Biulė.

Vyriškis nusikvatojo.

– Jūs pats šitai sprendžiate. Tačiau paskutinis jūsų įsakymas, kad norite būti vadinamas generatoriumi.

– Žinau. Ir kodėl gi aš to norėjau?

– Ar tai jau pamiršote? Generolas ir diktatorius. Tai ir bus generatorius, tiesa? Na, iš esmės tai buvo mano idėja. Šiomis dienomis šitaip geriausia. – Jis atsiduso ir dėbtelėjo į savo baltas pirštines. – Gal pradėsime darbą?

– Darbą? – sunerimo Biulė. – Kaip matote, esu įpusėjęs rytinį tualetą. Ir net nepusryčiavęs. Tad jeigu paliktumėt mane vieną kelioms minutėlėms, pone... pone?..

Vyriškis pakėlė antakį.

– Tai aš, maršalas Lipė!

– Žinau, – nervingai ir apsimestinai spiegiančiu balseliu nusijuokė Biulė. – Riavholas Lipė, atleiskite, turiu tiek maršalų.

– Turėjote du, – nepatenkintas patikslino maršalas. – Antrasis vakar žuvo nuo anglų durtuvų. Atrodo, lyg būtumėte praradęs dalelę savęs, generatoriau.

– O taip, – tarė Biulė. – Tik... tik... šitas... ech, spaustukas nosiai.

Lipė atsistojo.

– Jeigu Jūs baigėte valyti savo kardą, turėsime ruoštis į mūšį, generatoriau.

– Mūšį? – apstulbo Biulė. – Kokį mūšį? Protų mūšį?

– Anglų armija laukia kitoje kelio pusėje. Argi nesate dėl to sunerimęs?

– Labai sunerimęs, – atsakė nurydamas seiles.

– Tai ir pradėkime. Mes pasiruošę.

– Patikslinkite, kas tie mes? – paklausė Biulė, mėgindamas numatyti, ar jam nevertėtų šokti į vonią, bet panašu, kad šis žmogus progos greičiausiai nesuteiks.

– Jie, aš, Jūsų žirgas ir... – jis praskleidė palapinės kampą, – ...ir maždaug septyniasdešimt tūkstančių vyrų.

Biulė spoksojo išsižiojęs. Prieblandoje priešais palapinę jis gana aiškiai matė baltutėlį pabalnotą žirgą. Bet ne šitai privertė Biulę išsižioti iš nuostabos. Už žirgo kiek tik akis užmato stovėjo išrikiuoti kareiviai, vilkintys mėlynais uniformų švarkais ir laikantys ginklus su iškeltais durtuvais.

Maršalas Lipė sustojo palapinės prieangyje.

– Vyrai, pasveikinkite savo generatorių! – riktelėjo jis.

Nugriaudėjo suderintas septyniasdešimties tūkstančių vyrų šūksnis:

– Tegyvuoja Napoleonas! Tegyvuoja Prancūzija!

Biulė žvilgtelėjo į šalia putojantį muilą. Jis nekantravo įšokti į vonią.

– Ar esate pasiruošę mirti už savo generatorių? – vėl sušuko Lipė.

– Oui! – šaukė kariai.

Biulė jau buvo belenkiąs kelius šuoliui, kai staiga vienoje jo smegenų dalyje šmėstelėjo mintis apie tai, ką buvo sakiusi Džuljeta. Apie galimybę pakeisti istoriją. Ir kas iš to? Klausė kita smegenų dalis. Spruk, jei tik gali! Biulė nėrė. Tiksliau tariant, jis buvo įsitikinęs, kad ners, tačiau, pažvelgęs į vandenį, dvejojo. Jis negalįs. Paprasčiausiai negalįs. Atsiduseęs nušoko nuo vonios krašto, įkišo kardą už diržo ir išėjo iš palapinės.

Vienas kareivis jo laukė ir laikė pakreipęs balną, kad Biulei būtų lengviau užšokti ant baltojo žirgo. Nelaimei, Biulei šokant ant žirgo kardas nuslydo tarp kojų ir taip suskaudo, kad jam teko keletą kartų giliai įkvėpti ir iškvėpti, stengiantis nepradėti garsiai rėkti. Jo akyse ištryško skausmo ašaros, tačiau Biulė atkreipė dėmesį į jį žvelgiančias septyniasdešimties tūkstančių kareivių akis. Šimtas keturiasdešimt tūkstančių akių. Aišku, minus keletą tų – po vieną

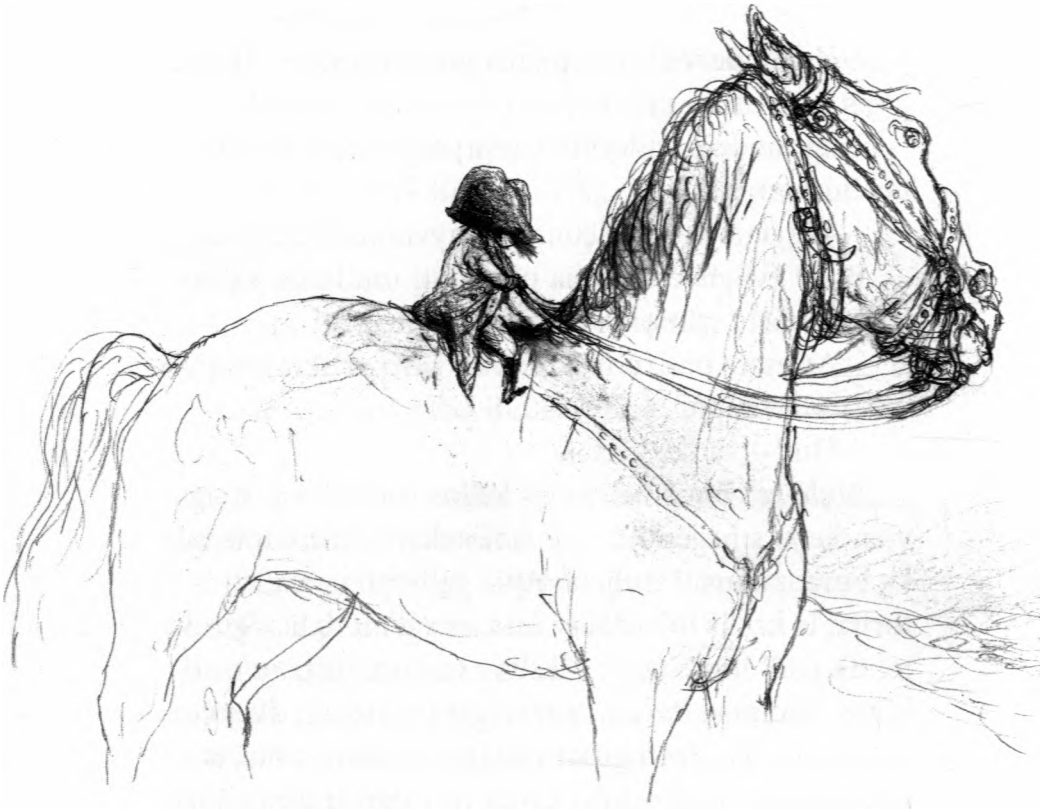

ar abi iškart prarastų mūšiuose Rusijoje ir Prūsijoje. Tačiau visi iki vieno dviakiai, vienaakiai ir beakiai atrodė labai ryžtingi, pasitempę, įtraukę pilvus ir pakėlę pečius.

– Ramiai! – sušuko Biulė.

Tada visi septyniasdešimt tūkstančių vyrų kartu atsikvėpė, nuleido pečius ir ginklus.

Chm, pagalvojo Biulė. Žavu. Norėčiau žinoti...

– Šypsena! – riktelėjo Biulė.

Septyniasdešimt tūkstančių vyrų jam nusišypsojo.

– Aukštyn! – vėl sukomandavo Biulė.

Septyniasdešimt tūkstančių vyrų pašoko aukštyn, o jiems nusileidus sudrebėjo žemė.

Tebelaikydamas ranką prie indelio su laiko muilu, Biulė atsisėdo ir pamėgino įsisąmoninti, kad tai gana malonus jausmas. Tikra tiesa, jis greit įprastų vadovauti septyniasdešimties tūkstančių vyrų armijai. Ypač jeigu iš pradžių papusryčiautų.

Šalimais prie jo priėjo žirgas, ant kurio sėdėjo maršalas Lipė.

– Jūsų skrybėlė... – judindamas lūpų kampučius sušnibždėjo maršalas.

– Taip? – klustelėjo Biulė.

– Ji ne taip uždėta.

– Ne taip?

– Smailuma turi būti priekyje. Jūs atrodote šiek tiek... na, juokingai.

– Ša, – sudraudė Biulė. – Jeigu aš galiu vadintis imperatoriumi ir priversti septyniasdešimt tūkstančių karių šokinėti, galbūt galiu nuspręsti ir kaip turi būti uždėta skrybėlė. Argi ne, Riavholai?

Maršalo Riavholo Lipė veidas išblyško ir atrodė taip, lyg būtų pilnas įtampos.

– Argi ne? – garsiau pakartojo Biulė.

– Taip, pone generatoriau, – atsakė Lipė linktelėdamas, tačiau Biulė pastebėjo jo žandikaulio raumenį suvirpant iš pykčio. – Galbūt įkvėptumėte karius mūšiui?

– Taip ir padarysiu, – tarė Biulė, pasisuko į savo armiją, atsikvėpė ir šūktelėjo, leisdamas balsui aidėti rytmečio tyloje: – Mano drąsieji ir ištikimieji kariai!

– Oui! – džiūgavo kareiviai.

– Mes ilgai kovojome! – rėkė Biulė.

– Oui! – pritarė kariai.

– Išties per ilgai, tikriausiai norėtumėt pasakyti ne vienas!

– Oui, – ošė kareiviai, tačiau kai kurie jų jau ėmė žvalgytis tarpusavyje.

– Daugelis iš mūsų net nepusryčiavę!

– Oui, – nuskambėjo šįkart jau droviau ir kareivių gretose ėmė plisti lengvas murmesys.

Akies krašteliu Biulė stebėjo, kaip prie jo prisiartino maršalo Lipė žirgas.

– Ir dėl ko gi išties mes kaunamės, o jūs aukojate gyvybes? – šaukė Biulė. – Kad aš, ganėtinai žemo ūgio generolas, galėčiau valdyti dar šiek tiek daugiau žemių!

– Oui! – šaukė jau tik keletas, o kiti tyliai žvelgė į jį.

– Ir kodėl gi jums tokia garbė mirti už imperatorių ir tėvynę, kai imperatorius ir tėvynė tenori vienintelio dalyko – jūsų pagalbos, o ne atvirkščiai!

Maršalas, atsiradęs šalia, garsiai sušnabždėjo:

– Ir ką čia išdarinėji, kvaily? Viską sugadinai!

Tačiau Biulė tęsė:

– Dabar esame mažoje šalyje, kuri po keleto metų ims vadintis Belgija. Ji nepriklausys nei prancūzams, nei anglams, o keletui laisvų valstiečių, kurie patys viską spręs, retsykiais išsirinks ministrą pirmininką, augins *pom frit* ir dalyvaus dviračių lenktynėse. Tad kokia gi nauda iš šito kareivių šaudymosi? Juk jie kovoja dėl kvailų karalių, kuriems atrodo, jog tai malonumas sukurti kaip įmanoma didesnę šalį, tačiau ten niekas nėra laimingas ir dar nė negavęs papusryčiauti.

Išskyrus Biulės balsą ir žiogo kojos kasymąsi, Vaterlo pievose buvo mirtina tyla.

– Turiu pasiūlymą! – garsiau šūktelėjo Biulė. – Visi keliaujam namo pusryčiauti!

– Oui, – pritarė kažkur vidury stovintis vienintelis kareivis.

– Išprotėjai! – pro dantis košė Lipė ir taip stipriai truktelėjo pavadžius, kad žirgas atsistojo piestu. – Atstatydinu tave, generatoriau!

– Aš turiu jums pasiūlymą, – šūktelėjo Biulė suglumusiems kariams. – Neduosiu jums jokių įsakymų, tačiau siūlau štai ką: sudėkite ginklus, žygiuokite namo, stipriai apsikabinkite savo žmonas bei vaikus ir nerūkykite lovose!

– Oui! – atsakė keletas karių.

– Pratybos! – sugriaudėjo Biulė. – Balsuokite už laisvą apsisprendimą ir pasitelkite protą!

– Oui! – atsakė dar keletu daugiau.

– Ir nebijokite, kad namie kažkas vadins mus bailiais! – toliau šūkalojo Biulė. – Maršalas Riavholas Lipė ką tik man pažadėjo papasakosiąs, kad stipriai kovėmės lyg kokie idiotai, tačiau, esant priešo jėgų pranašumui teko pasiduoti.

Lipė žirgas taip pašėlusiai stojosi piestu, kad persigandęs maršalas nuo jo nuslydo ir ant užpakalio nukrito žemėn.

– Na, ką pasakysite? – vėl užstaugė Biulė. – Ar iškart keliaujam NAMO?

Šįkart atsakymas buvo toks stiprus ir vienbalsis, kad dangus viršum Vaterlo užtemo, ir anglai, stovintys kitoje kelio pusėje, pamanė, kad prancūzai paleido savo pirmąją pabūklų salvę. O gal antrąją, nes iš pradžių jiems teko nušauti tą keistą mažą žmogelį naktiniais marškiniais, kuris it išprotėjęs tvirtino esąs Napoleonas.

– OUI! – džiūgavo prancūzų kareiviai. – OUI!

– Puiku! – sušuko Biulė. – Net žodeliu neužsiminkite nė vienai gyvai dvasiai apie tai, kas nutiko čia, Vaterlo. Sutarta?

– Sutarta! – šaukė jam atgal apie septyniasdešimt tūkstančių kareivių.

– Namo marš! – sukomandavo Biulė ir, apsukęs savo žirgą, girdėjo, kaip palei šonus nuleidžiami ginklai. O priešais save pamatė maršalą Lipė.

– Ką čia darai? – riaumojo maršalas, trindamas stuburgalį. – Nutrauki Vaterlo mūšį?

– Na ir kas? – nusižiovavo Biulė. – Iškelk man ieškinį?

– Iškelti ieškinį? Aš perduosiu Jus karo lauko teismui! – Lipė buvo toks įsiutęs, kad net akių obuoliai virpėjo.

– Šaunu, – tarė Biulė, nuslysdamas nuo balno. – Po rytinės vonios.

Jis nuskubėjo į palapinę ir jau buvo bekeliąs vieną koją į vonią, kai pajuto kažką aštrų sau ties nugara. Biulė atsisuko ir pažvelgė tiesiai į Riavholą Lipė, lai-

kantį rankoje kardą. Biulė ėmė plūstis ir pamatė, kad mirtį sėjančio plieninio kardo smaigalys nukreiptas tiesiai jam į tarpuakį, vos keli milimetrai nuo kaktos.

– Atsakyk man, – kalbėjo Lipė. – Ar tikrai *esi* Napoleonas? Nusiimk šitą daiktą nuo nosies, kad įsitikinčiau.

– Dėmesio! – komandavo Biulė. – Šuolis!

Tačiau aštrus it yla nurodymas rikošetu atšoko nuo maršalo.

– Sargyba! – šaukė Lipė, nenuleisdamas nuo Biulės akių. – Sargyba, čionai!

– Ar kas šaukė? – riestaūsis ir nuleistaūsis įėjo į vidų ir atsistojo už Lipė nugaros.

– Areštuokite šį apgaviką! – šaukė maršalas. – Suriškite rankas ir kojas ir padeginkite ant silpnos liepsnos, kol prisipažins esąs anglų šnipas. Tada pakarkite jį ant artimiausio medžio.

– Na, gerai, – atsiduso riestaūsis. – Prie darbo.

– O kam jį dar svilinti? – atsiduso nuleistaūsis. – Kodėl gi jo iškart nepakorus? Mes dar nė nepusryčiavome.

– Pradėkit! – užstaugė Lipė.

– Taip, maršale, – atsiduso abudu ir nuėjo prie Biulės.

– Luktelėkite! – sustabdė Biulė. – Tai maršalui reikia surišti rankas ir kojas.

– Įdomu, – tarė riestaūsis ir stabtelėjo. – O toliau?

– Kutenkite jį paukščių plunksnomis tol, kol

pasižadės būti kiek malonesnis. O tada išsiųskite jį namo kartu su pranešimu mamai.

– Riškit jį greičiau! – riaumojo Lipė. – Antraip jus pačius pakarsiu!

– Nejaugi? – paklausė nuleistaūsis, šiek tiek pakreipdamas ginklą, tarytum jis atsitiktinai nukryptų į maršalo pusę.

Lipė perbalo.

– Paklausykite manęs, mieli mano draugai, – prašneko jis. – Paaukštinsiu judu iki leitenantų, jeigu padarysite, kaip liepta. Tik pagalvokit, tapsite prancūzų kariuomenės karininkais. Be to, jūsų nebekarsiu. Ką pasakysite?

Riestaūsis su nuleistaūsiu susižvalgė. Po to pažvelgė į maršalą. O galiausiai – į Biulę.

– O ką pasakysite Jūs, generatoriau? Gal galite pasiūlyti ką geriau?

– Gerai, – tarė Biulė ir kairiuoju smiliumi pasikasė sau ausį. – Pusryčius. Ką tik keptos duonos su braškių uogiene.

– Šviežios duonos, – pakartojo riestaūsis ir pasižiūrėjo į nuleistaūsį.

– Braškių uogienės? – nepatikėjo nuleistaūsis ir pažvelgė į riestaūsį.

– Paklausykite, gerieji mano draugai... – kreipėsi Lipė. Tačiau tik tiek ir tesuspėjo pasakyti. Nes jau po akimirkos skylėta kojinė nuo dešinės kojos atsidūrė jo burnoje, o surištas ir pats pavirto kukurūzo burbuole.

– Ištempkite jį lauk ir kutenkite, – kalbėjo Biulė, atsisagstydamas uniformą. – Ir būtų puiku, jeigu pakabintumėt ant durų užrašą NETRUKDYTI, nes noriu nusimaudyti.

Anglai su Velingtono kunigaikščiu priešakyje tą dieną prie Vaterlo nesulaukė prancūzų pasipriešinimo ir įžygiavo tiesiai į ištuštėjusią jų stovyklą. Jie surado tik gausybę paliktų ginklų ir pabūklų, įskaitant ir kalėjimo požemius su pusiau išprotėjusia moteriške, su medine koja ir ilgu juodu švarku. Ir palapinę su užrašu NETRUKDYTI. Anglai, šiaip jau būdami nepaprastai mandagūs žmonės, paprastai neignoruotų tokio užrašo, bet, nemokėdami prancūzų kalbos, sukurnėjo vidun. Tačiau visa, ką jie surado, – vonia su bepradingstančiais paskutiniais laiko muilo likučiais.

– Tai nemalonu! – Velingtono kunigaikštis kreipėsi į savo vyrus ir susierzinęs spyrė į vonią. – Tikėjausi, kad teks džiaugtis pergale, nors abiejose pusėse bus daugybė žuvusiųjų. O laimime štai neiššovę nė menkiausio šūvio!

Vienas iš Velingtono karininkų kažką pašnibždėjo jam į ausį.

– Aha, – pertraukė jo kalbą Velingtonas. – Man kaip tik kilo idėja! Paklausykite, grįžę namo visiems papasakosime, kad kovėmės ir sumušėme tuos prancūzus. Kad tai buvo didžiausias mūšis istorijoje! O dar tas keistas mažas prancūzas naktiniais

marškiniais, nukritęs tiesiai iš dangaus, tikintis esąs Napoleonas ir tai mums tvirtinantis! – Kunigaikštis garsiai nusikvatojo. – Išsiųsime jį į tolimą salą, kad mūsų neišduotų, jeigu kartais atgautų sveiką protą. – Kunigaikštis it sąmokslininkas palinko prie karininkų ir tyliai jiems sušnibždėjo: „Ir nė vienai gyvai dvasiai nė žodžio apie tai, kas nutiko Vaterlo. Sutarta?“

– Sutarta! – choru atsakė visi karininkai.

Biulė sėdėjo ant kėdės šalia vonios pensione „Pom frit“. Apsimovęs didokas kelnes ir apsivilkęs per didelį švarką, pasiskolintus registratūroje iš ponios Trotuar. Drabužiai bent jau buvo sausi, ko nepasakytum apie permirkusią iki siūlelio mėlyną uniformą, kuria vilkėdamas jis atkeliavo ir kuri dabar kabojo bevarvanti ant kėdės atlošo. Biulė susiėmė rankomis už veido ir liūdnai pažvelgė į nešvarų vandenį. Nė vieno jų čia nėra! Jis vienui vienas!

Išskyrus septynkojį vorą, pavadintą Periu, esantį stikliniame inde ant veidrodžio lentynėlės šalia tūtelės su daktaro Proktoro itin greitai veikiančiais klijais. Peris klausėsi tylus ir akivaizdžiai supratingas, kai nusiminęs Biulė pridūrė:

– Ką man dabar daryti? Daugiau nebegaliu. Ar žinai, ką norėčiau veikti? Ogi sugrįžti į tuos laikus, kai dar nebuvome atsikraustę į Pabūklų gatvę, ir stengtis nesutikti nei Lizos, nei daktaro Proktoro!

Susirasčiau sau kitų draugų, su kuriais būtų žymiai mažiau rūpesčių.

Biulė susimąstė.

– Na, gerai, gal ir nesusirasčiau. Bet aš visiškai nenoriu čia būti toks vienišas... koks jaučiuosi dabar. Atsiprašau, Peri, tačiau tu ne iš tų, kurie tiktų į draugus.

Biulė spyrė koja į vonią, kad net sugaudė garsiai ir tarytum iš po žemių.

Tada jis nušoko nuo kėdės, išėjo iš vonios kambario ir susirangė lovoje.

Paskutinis dalykas, apie kurį jis pagalvojo prieš užmigdamas – kad rytoj iš ryto pagaliau papusryčiaus!

Biulė jau buvo įpusėjęs savo sapną apie kiaušinienę dydžio sulig kanalizacijos šuliniu ir tokias šviežias ir dar tebekriuksinčias kiaulienos juosteles, kai staiga buvo pažadintas.

Jis bus kažką išgirdęs.

Kažką vonios kambaryje.

Burbulai... tarytum kylantys iš gelmės... iš vandenų gelmės, laikas ir vieta... kažin kas atvyko... laiko vonia? Biulė atsisėdo lovoje ir žvelgė į tamsą, klausydamasis drebančia širdimi. Tačiau daugiau nesklido jokie kiti garsai.

Jis atsargiai šūktelėjo:

– Liza?

Tamsoje jo balsas skambėjo vienišas ir apnuogintas, nesigirdėjo jokio kito atsakymo.

– Daktare Proktorai?

Atsakymo vis nebuvo.

– Džuljeta?

Jokio atsakymo.

Biulė susirietė po antklode. Jis nenorėjo surikti dar ir ketvirto vardo, nei juo labiau apie jį pagalvoti. Mat ir mintyse jis imdavo mikčioti vien pagalvojęs apie R-R-Raspą.

Šitaip jis pragulėjo keletą minučių. Nieko nenutiko. O tokiems vyrukams kaip Biulė už visus vaiduokliškus nutikimus baisesnis tik vienintelis dalykas – kai niekas nenutinka. Būtent todėl jis pašoko iš lovos, nusėlino basas iki kėdės, kur kabojo šlapia uniforma, išsitraukė iš už diržo kardą, nutipeno iki vonios kambario durų ir užstaugė:

– Banzai, kiauliškas šunėke!

Biulė įpuolė vidun ir mojuodamas kardu ėmė kapoti tamsą į tris, keturias, na, galbūt penkias dalis. Įsitikinęs, kad tamsa ir visa joje tinkamai supjaustyta, įjungė šviesą. Nuo veidrodžio lentynėlės iš stiklinio indelio į jį įkypomis juodomis akimis paklaikęs žvelgė Peris. Tačiau ten nieko nebuvo, bent jau nieko, ko nebūtų matęs prieš atsiguldamas.

Jis suklydo.

Tuščias užkimštas vyno butelis ramiai plaukiojo vonioje, pilnoje vandens.

Jis atidžiau įsižiūrėjo. Ir vėl bus apsirikęs: vargu ar butelis tuščias.

-ENGLISCHE SCHWEINHUNDE

Biulė išsitraukė butelį, apžiojo dantimis kamštį ir traukė tol, kol pasigirdo „plop“. Jis apvertė butelį, jį papurtė ir ant vonios grindų iškrito popierėlis.

Biulė išskleidė jį ir ėmė skaityti. Akys bėgiojo eilutėmis, kol jo veidą nušvietė vis platėjantis šypsnys.

Tai buvo laiškelis nuo Lizos.

– Taigi, taigi Peri, senas drauge, – tarė jis, išskleidė laišką ir žvilgtelėjo į veidrodį pasitikrinti, ar nesusivėlęs. – Ir vėl mes kelyje. Mielai būtume sudarę tau draugiją, tačiau kviečia nauji nuotykiai. Pasakyk, ką žinai apie Prancūzijos revoliuciją ir galvų kapojimą giljotina?

14 skyrius

Gustavas Eifelis

PILVOTAS VYRIŠKIS vešliais riestais ūsais ir įsikandęs lenktą pypkę stebeilijo į mergaitę, netikėtai atsiradusią jo kontoroje. O ką jau kalbėti apie vonią. Jis primerkė akį ties monokliu ir pro lūpas išleido nustebimo atodūsį „puf“. Palei knygų lentynas aukštyn kilo tabako dūmų debesis.

Liza apsidairė. Ant sienų kabojo pastatų, tiltų, tvirtovių ir kitokių reikšmingų dalykų piešiniai, kurių niekaip nesutalpintum į paprastą kelionės bagažą. Ant rašomojo stalo palei langą gulėjo keletas eskizų, du tušti raudonojo vyno buteliai ir kapšas tabako. Langas žvelgė į didžiulę, atvirą ir gana tuščią aikštę. Sakykime, tiesiog stulbinamai tuščią. Išskyrus praeivius su cilindrais ant galvų ir skėčiais. Lizai pasirodė, jog ta vieta jai kažkaip keistai pažįstama.

– Kas tu? – paklausė vyriškis. – Ir iš kur atsiradai?

– Esu Liza, – tarė Liza, pasitempdama megztinio

rankovę. – Iš Pabūklų gatvelės Norvegijoje. Aš iš kito tūkstantmečio. O jūs greičiausiai Gustavas Eifelis?

Vyras linktelėjo ir tuo pat metu jam prasidėjo kosulio priepuolis.

– Žinau, kad esate išsigandęs, pone Eifeli, – aiškino Liza, lipdama iš vonios.

Vyriškis atsargiai mostelėjo, užsikosėjo ir pašnibždomis atsakė:

– Visiškai ne.

Jo veidas įgavo bijūno raudonį ir aiškiai kovojo su dusuliu. Kai pagaliau įkvėpė oro, sugirgždėjo gerklose ir sugurguliavo plaučiuose. Tada jis įsikišo pypkę į burną, užsitraukė ir patenkintas nusišypsojo.

– Nieko baisaus, tik menkas astmos priepuolis.

Liza pagalvojo, kad ponas Eifelis iš tiesų neatrodė išsigandęs, ko tikėtumeisi iš žmogaus, sulaukusio netikėto svečio – mergaitės vonioje, sakančios, kad atvyko iš ateities. Ir jau po akimirkos ji sulaukė atsakymo.

– Profesorius įspėjo, kad turėtumėte atvykti dviese, – pasakė ponas Eifelis. – Vadinasi, trūksta ponaičio Biulės.

– Ar kalbėjotės su daktaru Proktoru? – pertraukė jį Liza. – Kur jis?

Ponas Eifelis svajingai įkišo pirštą tarp dviejų liemenės sagų ir pasikasė sau pilvą.

– Šito tiksliai nežinau, mon ami. Mes matėmės gana trumpai, kaip tik šiame kabinete. Ir jis išvyko

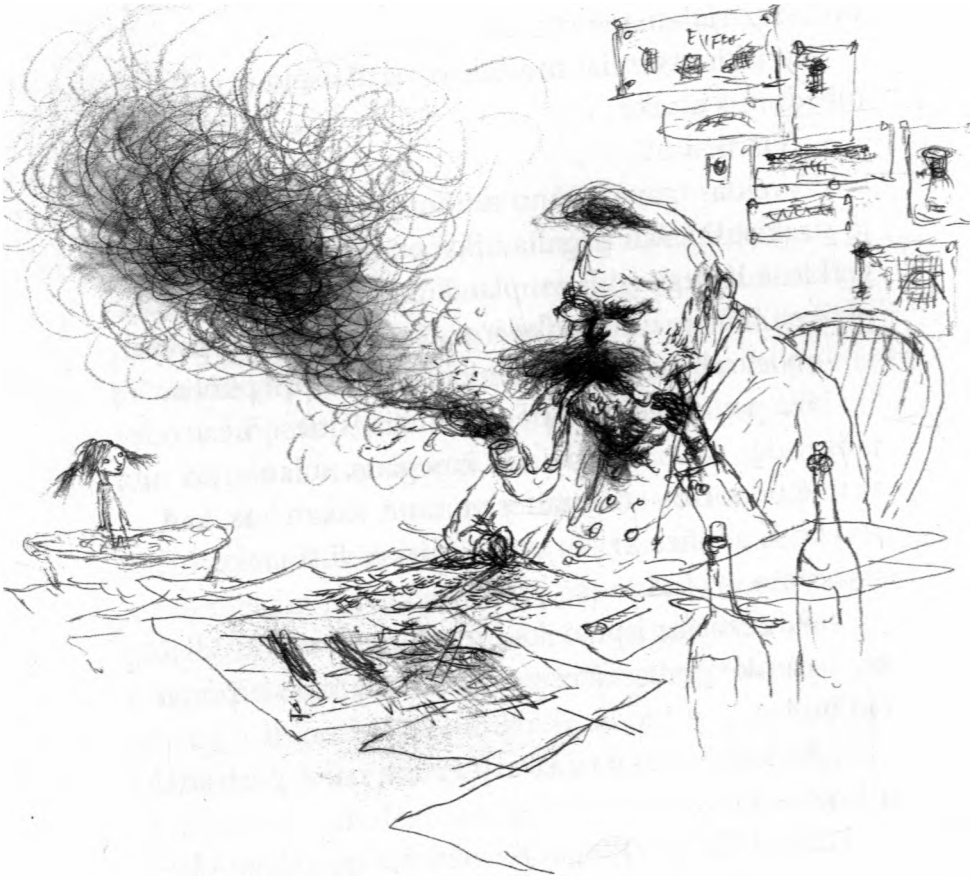

toliau. Tačiau kaip ir tu, atvyko vonioje. Laiko vonioje, paaiškino man.

– Ir jūs juo patikėjote? – pasiteiravo Liza. – Kad jis atradęs būdą keliauti laiku?

– Be abejo. Man būtų sunkiau mąstyti atvirkščiai. Kad niekas niekados taip ir neatrado būdų keliauti laiku. Aš inžinierius ir pasikliauju žmonių sugebėjimais kurti. Visa, kas išrandama, reikalauja didelės fantazijos ir trupučio logikos. – Eifelis liūdnai nusišypsojo. – Aš pats visiškai neturiu fantazijos ir kliaujuosi tik logika. Ko žmonijai visuomet pritrūksta, tai fantazijos.

– O, aš pažįstu vieną berniuką, kuris balansuoja ties sveiko proto riba, – turi jos su kaupu, – tarė Liza, nusausindama virš vonios šlapius savo plaukus.

– Iš tiesų? Man reikėtų jo čia tučtuojau.

– Kodėl gi?

Eifelis atsikosėjo ir galva mostelėjo į lango pusę.

– Kitąmet vyks pasaulinė paroda, ir Paryžiaus miesto taryba užsakė, kad nupaišyčiau bokšto, kuris tiktų šiai aikštei, eskizą. Jie iškėlė tik tris reikalavimus. Bokštas turi būti gražus, genialus ir visi, jį pamatę, turėtų netekti amo. – Eifelis lengvai paleido monoklį iš rankų, jį sugavo ir užsimerkęs pypke pasitrynė sau kaktą. – Problema tokia, kad man neužtenka fantazijos grožiui ir genialumui išreikšti. Ir tik vienintelis dalykas, nuo kurio prarandu amą, tai šis itin švelnus tabakas. Statybos turi prasidėti po keleto

mėnesių, ir dabar visi laukia, kada bus baigti mano brėžiniai. Bet aš jų dar neturiu. Jie mane išspirs ir pasodins piešti rėmų dviračiams.

Jam ir vėl prasidėjo naujas kosulio priepuolis, o raudonis išmušė veidą, tarsi būtų tapęs termometru.

– Kas per kvailystės, – sudraudė Liza. – Juk aišku, kad sugebate piešti ir gražiai, ir genialiai.

– Deja, – smaugiamas dusulio pratarė Eifelis. – Tesugebu paišyti plačius, tvirtus ir gana bjaurius tiltus. Kad ir tą, kurį jūsiškis profesorius atvyko prašyti manęs...

– Tikrai?

– Tai tiltas Provanse, kurio visi brėžiniai užbaigti ir kitą savaitę bus atiduoti. Profesorius norėjo, kad pakoreguočiau šiuos brėžinius ir tiltas taptų šiek tiek siauresnis. Dėl jūsų begemotų ir limuzinų...

– Taip, taip! – džiaugėsi Liza. – Siauresnį, kad daktaras Proktoras su Džuljeta galėtų pabėgti, nuvažiuoti į Romą ir ten susituokti!

– Taigi, jis šitaip ir sakė. Jaudinanti istorija, priverčianti nusibraukti ašarėlę. O aš ne prieš tą bjaurybę tiltą pasiaurinti. Todėl ištariau „taip".

– Jėga! – šaukė Liza, šokinėdama aukštyn žemyn. – Tuomet viskas susitvarkys! Bus puiku! Labai dėkoju, pone Eifeli! Viso geriausio! – ji vėl stryktelėjo į vonią.

– Lukterėk... – sustabdė Eifelis.

– Turiu paskubėti į savąjį laiką, kol muilas dar putoja. Jie greičiausiai laukia manęs.

– Profesorius negrįžo atgal. Jis jau nebepanoro, kad keisčiau tilto brėžinius.

– Ką? – išsižiojo Liza. – Kodėl?

– Mes kartu išgėrėme butelį vyno ir jis truputį man papasakojo, kaip klostėsi įvykiai ateityje. Ir staiga jis prisiminė, kai ką užmiršęs. Jeigu tiltas bus siauresnis, amerikiečių, išlaisvinusių Prancūziją nuo Hitlerio Antrajame pasauliniame kare, transportas juo nepravažiuos. Ir tai bus daug didesnė katastrofa nei jo su Džuljeta vedybos. Taigi, jau greitai tas Hitleris turėtų užgimti, ir, kaip suprantu, jis velniškai blogas vyrukas. Todėl mes nenorime, kad jis užvaldytų Prancūziją.

– Na, taip, žinoma, – pratarė Liza. – Vadinasi... vadinasi, viskas prarasta. Tuomet vis tiek laimės Klodas Klišė.

– Taip, ir daktaras Proktoras šitaip sakė, – pirmyn atgal lingavo Eifelis. – Todėl atsidarėme antrąjį vyno butelį, dar šiek tiek išgėrėme ir abudu kiek paverkėme.

– Ir kas toliau? – sukluso Liza.

– Padariau tik tai, ką sugebu, – kalbėjo Eifelis. – Pamąsčiau logiškai.

– Kaip?

– Tavasis profesorius pasakojo, jog kai Džuljetos proproproprosenelis, grafas iš Monte Krispo, buvo

giljotinuotas per Prancūzijos revoliuciją, turtą paveldėjo pašėlęs lošėjas Brailetas Margarinas. Jis kaipmat iššvaistė turtą, pastatęs jį ant aštuoniukės. Ir jeigu grafui nebūtų buvusi nukirsta galva, jis greičiausiai būtų susilaukęs vaikų. Ir tuomet jie būtų paveldėję Margarinų turtą, o ne girtuoklis Brailetas. Tada Margarinų šeima tebebūtų turtinga. Ir nebereikėtų Džuljetos tėvui atsakyti „taip" Klodo Klišė pasiūlymui vesti jo dukterį gelbėjant juos nuo bankroto. Todėl aš paklausiau profesoriaus, kodėl jam paprasčiausiai nenuvykus į Revoliucijos laikus ir neišvadavus grafo nuo giljotinos. Gana logiška, tiesa?

– Ganėtinai, – atsakė Liza. – Bet kas ta... ech, giljotina?

– O, štai, – entuziastingai kalbėjo Eifelis, – gana sumanus išradimas, kurį naudojo per Prancūzijos revoliuciją grafų ir baronų galvoms kirsdinti. Ir grafienių bei baronienių taip pat, jeigu jau apie tai prašnekome. Greitai ir tiksliai. Čak, čak! Kažkur turiu piešinius... – Eifelis ištraukė vieną rašomojo stalo stalčių.

– Nebūtina, – skubiai atsakė Liza. – Tai tenai ir išvyko daktaras Proktoras? Į Prancūzijos revoliucijos sūkurį?

– Taip, tačiau jis toje 1793 metų sumaištyje Paryžiuje turi surasti grafą. Todėl, tiesą sakant, tiksliai nežinau, kur jis dabar. Arba – tuomet. Arba – vienąkart. Ech, visa tai kiek glumina, tiesa? – Eifeliui

vėl prasidėjo kosulio priepuolis ir akys taip išsprogo, kad atrodė tuoj iššoks iš galvos.

Liza žvilgtelėjo į vonią, kurioje laiko muilo putos jau buvo visiškai bepradingstančios. Ji turi paskubėti, jeigu nori keliauti toliau.

– Ar jis daugiau nepaliko jokios žinutės, kad būtų lengviau jį rasti?

– Ne, – atsakė Eifelis, liūdnai purtydamas galvą. – Kiek pamąstęs profesorius paklausė manęs, ar neturėčiau panoraminio atviruko su 1888 metų Felikso Forė pašto ženklu. Šį bei tą, žinoma, turėjau, juk dabar 1888-ieji, o Feliksas Forė – mūsų prezidentas, tiesa? – juokėsi Eifelis. – Profesorius tvirtino, kad vieną dieną šie pašto ženklai bus labai reti ir vertingi, o tai, mano galva, visiškos nesąmonės. Juk pašto ženklų pilna kiekvieno prancūzo namuose! Iš tiesų jis gavo pašto ženklą ir šios aikštės, kurią dabar matai, atviruką.

– Žinojau, kad tai pažįstama vieta! – pertraukė jį Liza. Ji galvojo apie aikštę atviruke, kuriame tarsi kažko trūko. O dabar ji suprato, ko joje trūko...

– Jis parašė kažin kaip koduotai ir pasakė, kad tai dviem draugams Osle, – pasakojo Eifelis. – Ponaičiui Biulei ir panelei Lizai. Jis norėjo perduoti jums žinutę, kad atvyktumėt į tą pačią vietą, kur ir jis.

– Ir ta vieta... ech, 1793-iųjų Prancūzijos revoliucija?

– Taip, argi to nežinojote? Jis rašė tame atviruke.

– Greičiausiai tai buvo parašyta toje dalyje, kuri išsitrynė. Gal pasakytumėte, kur tos Prancūzijos revoliucijos ieškoti?

– Na... – ėmė sukti ūsą Eifelis. – Pradėčiau nuo Revoliucijos aikštės Paryžiuje, esančios priešais bauginantį kalėjimą – Bastiliją. Čia giljotina triūsė labiausiai, tikriausiai čia bus nukirsdinę ir Monte Krispo grafą.

– Ačiū, – padėkojo Liza. – Ir aš mąstau apie 1793-iuosius, apie Monte Krispo grafą ir Paryžiaus Pastiliją. Beje, kaip iš čia daktaras Proktoras išsiuntė atviruką?

Eifelis prunkštelėjo tai prisiminęs.

– Jis laikė atviruką po vandeniu vonioje kartu įkišęs ir galvą. Sakė galvosiąs apie tai, kur atvirukas turi nukeliauti. Ir štai – atvirukas vietoje. Greičiausiai galima išsiųsti tik visiškai panardintą į vandenį daiktą.

– Įdomu, – tarė Liza, rodydama į tuščius vyno butelius ant rašomojo stalo. – Ar galėčiau vieną jų pasiskolinti ir dar popieriaus su pieštuku?

– Dievui ant garbės, – tarė Gustavas Eifelis, pastumdamas ranka.

Liza įsitaisė prie stalo, čiupo pieštuką ir ėmė keverzoti tuščiame lape. Paskui jį sulankstė, įkišo į vyno butelį, iš šiukšlių dėžės išsitraukė du kamščius ir vieną jų įspraudė į butelio kaklą.

– Kas tai? – paklausė Eifelis.

– Žinutė apie tai, kur keliauju, – atsakė Liza. – Jeigu daktaras Proktoras gali siųsti daiktus laiko vonioje, tai ir aš galiu.

– Skamba logiškai. Kam tai skirta?

– Biulei arba Džuljetai. Nežinau, kur jie, tačiau nusiųsiu jiems laiškelį laiko vonioje į mūsų kambarį pensione „Pom frit“.

Paskutinių žodžių Eifelis jau nebegirdėjo, nes Liza įkišo galvą po vandeniu kartu su buteliu, o žodžiai sklido vandens paviršiumi virtę oro burbuliukais.

– Štai šitaip! – tarė ištraukusi galvą iš vandens. – Dabar jau išsiųsta!

Gustavas Eifelis juokėsi ir nustebęs purtė galvą.

– Dabar turiu paskubėti iškeliauti, – pasakė įšokdama į vonią.

– Ir aš turiu paskubėti, – prislėgtas tarė Eifelis. – Buvo malonu tave sutikti, Liza. Perduok linkėjimus profesoriui, jeigu jį pamatysi. Ir būkite malonūs, per daug nekeiskite istorijos.

Liza pamojavo ir panėrė po vandeniu.

Kai ji išnyko, Eifelis palinko viršum savo eskizų ir sumurmėjo:

– Velnias, ir kodėl gi jie nepaprašė manęs nupaišyti vieno iš tų įprastų bjaurių tiltų?

Tuomet jis atkreipė dėmesį į garsą, kurį skleidė ant medinių grindų betiškantys lašai. Jis apsidairė. Priešais jį vėl stovėjo Liza su muilo putomis plaukuose.

– Tai dar neišvykai, mon ami? – paklausė jis.

– Pagalvojau, kad atsidėkodama už pagalbą turėčiau jums kai ką patarti, – atsakė mergaitė, griebė vieną iš jo pieštukų ir ėmė piešti.

Eifelis stebėjo akis išplėtęs, kaip jos ranka vedžioja pieštuku aukštyn žemyn, tarsi tiksliai žinotų, kaip tai turėtų atrodyti. Skliautai, padailinimai, keturios kojos, išlinkusios panašiai kaip vonios. Buvo gražu, buvo genialu, tai... atėmė jam žadą.

– Šitaip, – paaiškino Liza. – Ar jums patinka?

Eifelis buvo priblokštas.

– K... kas tai?

– Bokštas.

– Taip ir atrodo. Bet tai ne tik bokštas, tai *fantastiškas* bokštas. Nuostabu! Bet kaip man jį pavadinti? Lizos bokštu?

Liza pasvarstė.

– Man regis, Eifelio bokštas skamba geriau.

– Eifelio bokštas? – nuo per didelio susidomėjimo inžinierių vėl ištiko kosulio priepuolis. – Taip manai? Nuoširdžiai dėkoju!

– Ačiū jums ir sėkmės, – tarė Liza, nužygiavo iki vonios, įsiropštė vidun, sumurmėjo „Paryžiaus Pastilija“, paniro ir dingo.

Kai ji vėl išniro, pirmiausia užuodė bjauriausią smarvę. Kitas ją prabloškęs dalykas – isteriškas žviegimas ir šnarpštimas. Ir jeigu Liza būtų tapusi Biule, ją labiausiai būtų jaudinę pusryčiai ir šviežia šoninė.

Į viršugalvį jai trinktelėjo medinis lentgalys. Kitą jo galą laikė ūmaus būdo valstietis su raudonai dryžuota kepure.

– Greičiau dink iš kiaulių užtvaro! – sušvokštė jis. – Lauk! Lauk!

15 skyrius

Prancūzijos revoliucija

LIZA METĖSI ŠALIN nuo lentos, antrąkart į ją grėsmingai artėjančios.

Ji kaipmat išsiropštė iš vandens ir laikėsi ant vonios krašto. Aplinkui ją ir po ja tarytum driekėsi gyvas rožinių kiaulių nugarų kilimas. Jos viena per kitą yrėsi artyn vonios.

– Jukš! Jukš! – šaukė susierzinęs ir su lazda besiartinantis valstietis.

Liza iššoko. Ji nusileido ant vienos kiaulės nugaros, ir lygų šnarpštimo ir čepsėjimo garsą pakeitė ausį veriantis žviegimas. Mergaitė čiupo kiaulei už ausų, o toji pasileido bėgti. Tolyn nuo kiaulidės tvoros link į visas šalis drabstydama purvą. Netikėtai ji sustojo, sutrepsėjo kanopomis ir taip kilstelėjo užpakalį, kad Liza staiga nuskriejo oru. Ji prašvilpė pro užtvarą, pro šakes ir paršelį, išklydusį iš kiaulidės, ir užsimerkė, nusiteikusi sunkiam nusileidimui. Nustebusi pramerkė akis, ir jai toptelėjo, kad įkrito į gilų

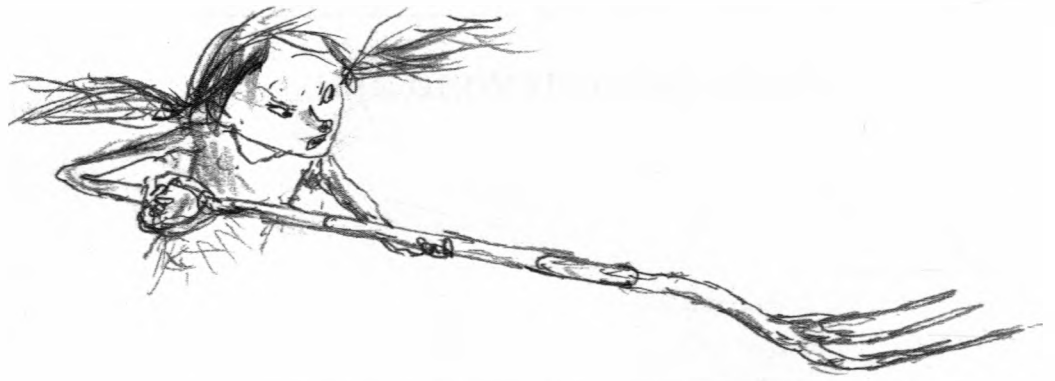

kubilą. Ji atsistojo, ranka persibraukė drabužius ir žvelgė į visu greičiu pas ją skubantį kaimietį.

Lizai buvo liūdna. Ji pavargo būti persekiojama, gyventi baimėje, pavargo keliauti ir nerasti to, ko ieško. Mergaitei buvo liūdna būti toli nuo namų, nuo mamos ir tėčio, liūdna šalia savęs neturėti savo mielojo meškučio. Jai jau gana. Ji nušoko žemėn, čiupo šakes ir nukreipė jas tiesiai į valstietį, surikusi drebančiu iš pykčio balsu:

– Persmeigsiu ir sumaitinsiu kiaulėms tave, bjaurus valstietpalaikis!

Valstietis sustojo it įbestas, nuleido lazdą.

– Ko... ko... tau reikia?

– Noriu savo meškučio! – suniurzgė Liza ir ėmė eiti artyn. – Ir dar noriu, kad parodytum man kelią į Pastiliją! Dabar pat! Šnekėk!

– P... P... Pastiliją? – pralemeno išsigandęs valstietis ir ėmė trauktis atbulas. – Tai... juk čia!

– Čia joks ne kalėjimas! Kur Revoliucijos aikštė?

– Man... man atrodo, galvoji apie Bastiliją!

– Bastiliją? – nustebo Liza.

– Taip. Ji šalia Revoliucijos aikštės, centre.

– Ar toli?

– Valanda kelio, jeigu... pasiskubinsi.

– Norėčiau ten atsirasti, kol Monte Krispo grafui dar nenukirto galvos.

– Oi, – išsigando valstietis. – T... t... tuomet turi mažai laiko.

– Kodėl? – nuleido šakes Liza.

– Nes Monte Krispo grafas bus nukirsdintas šiandien.

Liza numetė šakes šalin.

– Greičiau! Ar turi arklį, kurį galėčiau pasiskolinti?

– Arklį? – sušnarpštė valstietis. – Aš auginu kiaules, ne arklius.

Liza atsiduso. Ir apsidairė. Juoda šeriuota kiaulė, dydžio sulig motociklu, aštriomis iltimis išsirausė iš purvynės ir priėjusi artyn įspėjamai sukriuksėjo. Liza atsiduso. Tegul nebus gražu, tebus ir gana pavojinga. Trumpiau tariant, ji jos ant kiaulės nugaros.

Marselis su tėvais šiandien atėjo į Revoliucijos aikštę pasižmonėti.

– Ir patikrinti, ar budeliai tinkamai atlieka savo pareigas, – buvo prasitaręs tėvas.

Mama buvo paruošusi dailų priešpiečių krepšelį. Marseliui itin patiko sūris bri su prancūziška duona. Marselis paprastai nevadino duonos prancūziška, kaip kad, pavyzdžiui, ispanai savo duoną vadina ispaniška duona, danai – daniška, o ameri... na, žinote, apie ką kalbu.

Jis duoną vadino tiesiog duona.

Ir bri.

Ir gal šlakelį raudonojo vyno su vandeniu.

Jie sėdėjo ant patiesalo, kurį mama buvo išskleidusi ant šaligatvio akmenų pilnutėlėje aikštėje. Marselis viltingai žvelgė į priešpiečių krepšelį, o tėvai su kitais suaugusiaisiais spoksojo į ešafotą priešais. Budelis, nuoga suprakaitavusia viršutine kūno dalimi

ir juoda mova ant galvos su skylėmis akims, stipriu kimiu ir drebančiu balsu skaitė mirties nuosprendį nuteistajam. Tada jis trūktelėjo už virvės ir iš keturių metrų aukščio ešafoto viršaus it švilpdamas nukrito aštrus kaip yla kirvis. Aiškiai girdimu „čak!“ jis nukirto galvą vargšui, kurio kaklas buvo įspraustas į giljotinos įrenginį. „Čak!“ – atkartojo džiūgaujanti žmonių minia.

– Tik pažiūrėkit, – it pripažindamas linktelėjo tėvas. – Šitai vadinu nuostabiu nukirsdinimu. Matei, Marseli?

Bet Marselis nematė. Jis nuobodžiavo. Šitokie galvų kapojimai vyko visą vasarą, jie jas kirto be paliovos, galvos krisdavo į pintus krepšius priešais giljotiną, o kraujas sruvo nuo ešafoto žemyn grindinio akmenimis. O kartkartėmis, kai kas nors būdavo labai nusikaltęs arba per daug turtingas ir kilmingas, jie prisiūdavo jam galvą ir dar kartą nukirsdavo. Ne, Marseliui labiau patikdavo sekmadieniai prieš revoliuciją. Tada jis su mama ir tėčiu ateidavo į Revoliucijos aikštę pasiklausyti muzikantų, kurie grodavo aukštai, ant ešafoto pakylos priešais Bastiliją. Mat Marseliui patiko muzika ir jis norėtų tapti muzikantu. Trimitą, kurį gavo iš senelio, nešiojasi visur ir visada, jį pasiėmęs ir šiandien. Taigi, kol visi aplinkui buvo susirūpinę tuo, kas vyksta ant ešafoto, Marselis pakėlė trimitą prie lūpų ir ruošėsi sugroti trumpą dainelę, kurią pats sugalvojo. Tačiau

taip toli nenuėjo, mat sėdėdamas įsižiūrėjo į kažką gatvės pakraščiu šuoliuojant artyn jų. Tai neatrodė nei gražu, nei pavojinga, tiesiog priminė bjaurų jojimą ant kiaulės. O ant stambios deglos kiaulės sėdėjo mergaitė!

Kiaulė stabtelėjo, mergaitė nušoko ir nubėgo šaukdama į žmonių minią:

– Daktare Proktorai! Daktare Proktorai! Tai aš, Liza! Ar jūs čia? Daktare Proktorai!

Tačiau mergaitės balsą nustelbė kirvio švilpimas ir kapojimo garsas, taip pat minios džiūgavimas. Mergaitė stovėjo, šaukė ir šaukė, tačiau nesulaukė jokio atsakymo. Žinoma, ne, nes niekas negalėjo girdėti jos subtilaus vaikiško balselio. Ji pasidavė ir Marselis jau galėjo stebėti jos akyse besikaupiančias ašaras. Vargšelė stovėjo nusiminusi ir dairėsi. Kadangi Marselis buvo jautrus berniukas, jam labiau rūpėjo muzika ir artimų žmonių gerovė, todėl jis pasiėmė trimitą ir nuėjo prie mergaitės.

– Labas, – tarė jis.

Tačiau mergaitė buvo perdėm susirūpinusi reginiu, kad atkreiptų į jį dėmesį.

Marselis atsikrenkštė.

– Labas, Liza.

Ji atsisuko ir nustebusi žvelgė į jį.

– Al tau leikia pagalbos?

– Iš kur žinai mano vardą?

– Nes tu jį sušukai keletą kaltų: „Tai aš, Liza.“

– O taip, – nusišypsojo Liza, tačiau tai nebuvo džiugesio, o greičiau verksmingas šypsnys.

– Tavo balsas nesiekia taip toli – pel minią žmonių, – tarė Marselis. – Jeigu noli, kad tave išgilstų tas daktalas Ploktolas...

– Proktoras, – pataisė Liza.

– Taip il sakiau, – aiškino Marselis. – Tau leikia kažkokio limtesnio galso. Pavyzdžiui, šio. – Marselis ištiesė trimitą. – Il gal nusiimtum tą keistą spaustuką nosiai.

Liza žvilgtelėjo į jo instrumentą.

– Su juo negaliu šūktelėti vardo.

– Ne, – atsakė Marselis. – Tačiau aš galbūt galėčiau sugloti jam ką nols, kas leistų jam suplasti, kad tu esi čia.

– Kas tai galėtų būti?

– Nežinau. Gal yla kokia daktalo Ploktolo dainelė? Alba Lizos?

Liza papurtė galvą.

Marselis pakreipė galvą.

– Gal kokia dainelė iš tos vietos, kul gyveni?

– Pabūklų gatvės daina? – susimąstė Liza. – Nemanau.

– Na, ką gi, – atsiduso Marselis ir susimąstė. – Gal noli sumuštinio su sūliu bli il laudonaisiais bulokėliais?

Liza pažvelgė į Marselio trimitą. Mintis mintimi ir palieka. O svajonės – svajonėmis. O gal ir ne.

– Ar galėčiau pasiskolinti trimitą... turiu galvoje tavo *trimitą*?

Marselis pirmiausia žvilgtelėjo į ją, paskui – į instrumentą. Dvejojo. Tada linktelėjo ir ištiesė trimitą jai. Ji lūpas priglaudė prie pūstuko. Susikaupusi uždarė viduje tokius garsus kaip „sviš“, „čak“ ir „valio“. Apie šitai ji ir buvo svajojusi. Na, tai turėjo įvykti tikrai ne tokioje vietoje, kur žmonėms kapojamos galvos, bet vis dėlto ji troško sugroti šią dainą didžiulei žmonių miniai.

Liza uždėjo pirštus ant vožtuvų taip, kaip Biulė buvo ją mokinęs, ir ėmė pūsti. Pirmasis tonas nuskambėjo atsargiai ir lyg bandant. Antrasis suskambo netiksliai ir bjauriai. Trečiasis irgi buvo pro šalį. O ketvirtasis jau tiko. Ir penktasis. Marselis pritariamai linktelėjo švariai ir stipriai virš žydro popietės dangaus Revoliucijos aikštėje suskambus šeštajam tonui. Keista taip galvoti, bet tik mudu – tu ir aš – žinome, kad tai buvo pirmas kartas Prancūzijoje, o greičiausiai ir visame pasaulyje, kai nuskambėjo daina, kurią žino kiekvienas norvegas ir kuri vadinasi „Taip, mes mylim“.

Tonai veržėsi pro minios triukšmą ir privertė visus atsigręžti ir klausytis. Net ir budelis ant ešafoto pakylos, kuris dėl savo veiklumo buvo pramintas Kraujo šuliniu, nustojo dirbęs, atsuko ausis po juoda budelio kepure ir pasikasė sau nuogą statinaitės formos kūną. Tai gana patraukli melodija, pagalvo-

jo jis. Visa, ko trūksta... na, ko gi iš tiesų trūksta, tai gal... akordeono muzikos? Kraujo šulinys buvo pažadintas iš savo gilių muzikinių minčių, kai liesas it žibinto stulpas vyriškis su keistais akiniais, kurio galva buvo įkišta į giljotinos įrenginį, ėmė šaukti ir rėkti:

– Biule! Liza! Aš čia, aukštai!

Liza liovėsi grojusi ir apsidairė. Jos širdis daužėsi. Jokių abejonių, aišku, kieno tai balsas. Garsas *r* blerbė kaip sena žoliapjovė. Tai daktaras Proktoras! Ji šokinėjo aukštyn žemyn, mėgindama įžiūrėti, iš kur sklinda balsas.

Marselis kumštelėjo jai pečiu. Ji atsigręžė.

– Gali užsilipti man ant pečių, tada pamatysi, – pasakė jis.

– Išlaikysi? – nužvelgusi vaiką, skeptiškai paklausė Liza.

– Žinoma, – pritūpdamas atsakė Marselis.

Liza užsilipo jam ant pečių, o Marselis atsistojo – netvirtai ir svyruodamas.

– Aš čia! – skambėjo daktaro Proktoro balsas. – Greičiau! Na... ech, paskubėkit truputį!

– O ne... – sudejavo Liza, netekusi vilties.

Aukštai ant ešafoto ji pamatė liesą bejėgį vyrą menkais susivėlusiais plaukais ir suodinais motociklininko akiniais, rėkiantį keista kalba, kuri, tikėtina, buvo norvegų.

– Ką ten matai? – apačioje sudejavo Marselis.

– Daktaras Proktoras aukštai, ant ešafoto! Jie nukirsdins jį! Turime jį išgelbėti!

Liza pasisuko, nuslydo jo nugara žemėn ir ėmė bėgti, sprausdamasi pro minią.

– Ne! – šaukė Marselis. – Jie nukirsdina žmones, kurie mėgina sustabdyti nukirsdinimą tų, kurie turi būti nukirsdinti! Liza!

Liza nesiklausė, tik toliau brovėsi pirmyn.

Nuo ešafoto aidėjo kimus vibruojantis Kraujo šulinio balsas:

– Šis liaudies teismas pasmerkė daktarą Viktorą Proktorą nukirsdinimui, nes jis mėgino sustabdyti nukirsdinimą...

Kraujo šulinys įkišo ranką į pintą krepšį, už plaukų iškėlė galvą ir ją parodė stebinčiai miniai.

– ...ką tik nukirsdinto Monte Krispo grafo!

Minia vėl džiūgavo.

Liza jau buvo beveik pasiekusi ešafotą, tačiau užkliuvo už aukštos žmogystos, kuri nepasijudino.

– Malonėkite mane praleisti! – garsiai paprašė Liza ir pastukseno trimitu jai į petį.

Žmogysta lėtai atsisuko ir įsispoksojo į Lizą. Plačiai nusišypsojo ir sausu it dykumų vėjas balsu sušnibždėjo:

– Ei! Juk tai tu. Leisk man tave apkabinti!

Liza pajuto, kaip visa sustingo į ledą. Kraujas, tekantis jos gyslomis, riksmas lūpose, taip, laikas, rodos, liovėsi tiksėjęs, kai dvi rankos – laibos, bet

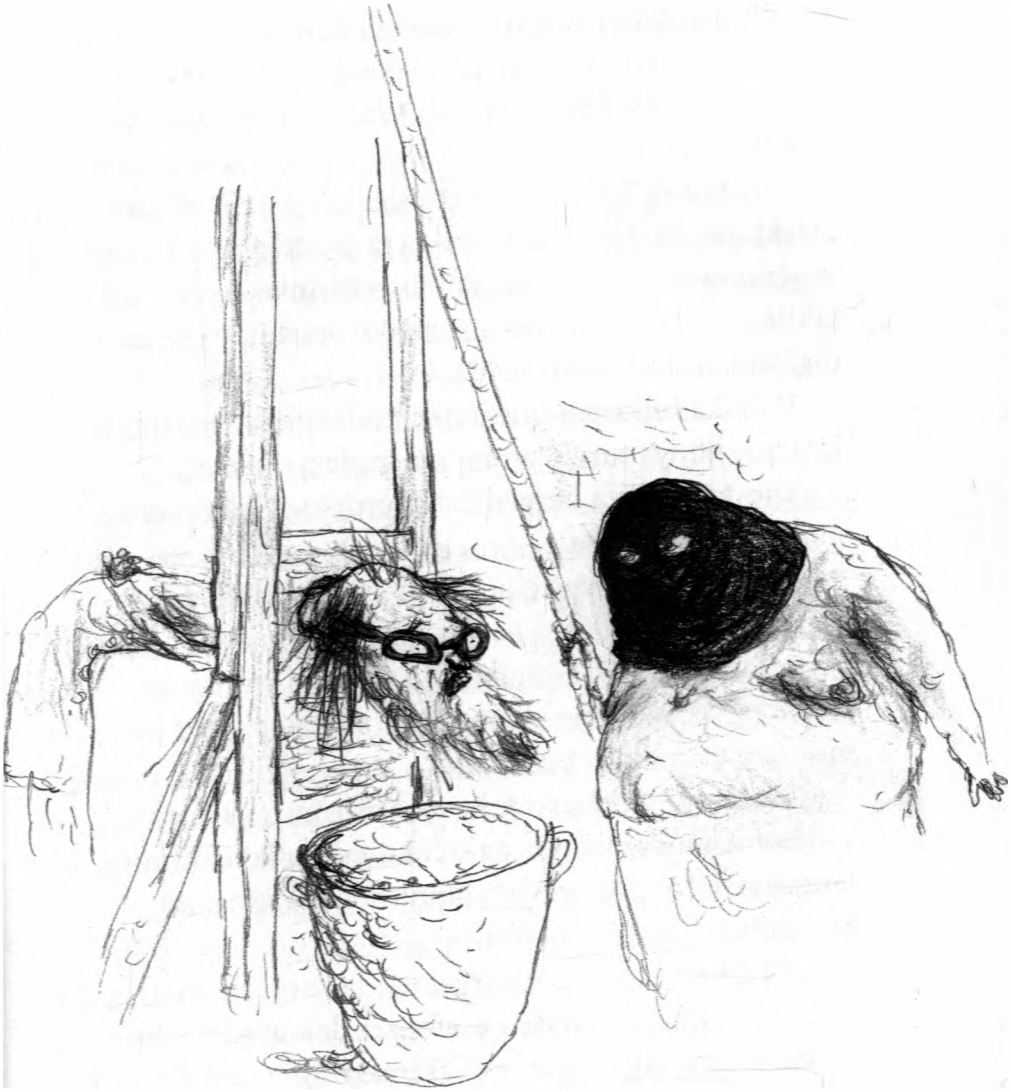

tvirtos kaip plienas – ją apsivijo. Velnias, kurį ji sutiko, atsidavė parūgusiomis kojinėmis.

Kraujo šulinys įmetė grafo galvą atgal į krepšį ir ant kaukės užsidėjo akinius. Dabar jis ėmė skaityti dokumentą:

– Liaudies Teismas apie teisiamąjį pareiškė šitai: „Daktaras Viktoras Proktoras yra mandagus žmogus ir gerai save pateikia. Tačiau jis pasirinko neteisingą taktiką šių laikų teismui ir pateikė prastus argumentus, kad atradęs laiko vonią, kuri...“

Publika linksmai nusijuokė, todėl prieš tęsdamas, Kraujo šulinys turėjo trumpam padaryti pauzę.

Tuo tarpu Liza bergždžiai spurdėjo geležiniuose moters gniaužtuose.

– Paleisk! – šnypštė ji, kai moteris skubiai sugriebė abi jos rankas.

– Ramiai, vaike, – šnibždėjo moteris jai į ausį. – Kartu pasidžiaukime pabaiga. Ar nežinojai, kad po viso šito atradimas bus mano?

Jos dantys tebebuvo tokie pat aštrūs, o akys apvedžiotos juodai kaip ir anksčiau, tačiau labiau nei fantazijose Lizą šokiravo laukinis beprotiškas jos žvilgsnis.

– Na, Liza, ar mėginsi išgelbėti tą vargšelį ten, aukštai? – Raspa parodė į ešafotą ir daktarą Proktorą, kuris, praradęs viltį, sekė akimis minią, kol Kraujo šulinys toliau skaitė nuosprendį, o aiškiai ėmusi nuobodžiauti publika ėmė švilpčioti.

– Fui, – sudejavo Liza. – Jeigu jie jį nukirsdins, atvyksiu pora valandų anksčiau ir jį išgelbėsiu.

Raspa juokėsi purtydama galvą.

– Nėra taip paprasta pakeisti istoriją, kaip jūs, idiotai, manote. Ar dar nepastebėjai? Net Viktoras nesupranta, kad nepraradęs gyvybės nepakeisi to, kas jau įvykę. O gal jau pamiršot, ką aš jums sakiau parduotuvėje? Istorija iškalta akmenyje ir tik nusiteikęs mirti gali pakeisti įrašus.

Dabar Liza tai prisiminė. Ar ne todėl jiems nesisekė užkirsti kelio viskam, kas jau įvykę?

– Kodėl žinai daugiau nei daktaras Proktoras apie tai, kaip pakeisti istoriją? – paklausė Liza, mėgindama išlošti laiko išlaisvinti rankai, laikančiai trimitą.

– Nes niekas už mane ilgiau nestudijavo laiko ir nežino apie jį tiek, kiek aš, mano mergaite!

Be kita ko, tai aš atradau laiko muilą.

– Laiko muilą? – sudejavo Liza. Ji prisiminė laikrodžius Ilgašvarkio laikrodžių krautuvėlėje ir nujautė, kad Raspa sako tiesą. Bet tuo pat metu prisiminė ir kažką kita.

– Bet... jeigu istorija iškalta akmenyje, tai daktaras Proktoras negali numirti dabar. Tada, pavyzdžiui, nebūtų atrasti bezdalų milteliai. Jūs sakėte, kad istorija būtų pakeista, o tai negerai!

– Tu negirdi, ką aš sakau, kvaila mergiūkšte, – supyko Raspa, leido juodai apvestiems akių vokams užslinkti virš didžiulių akies obuolių ir nuleido

balsą. – Mirtis yra išimtis. Tik miręs gali pakeisti istoriją. Nes pats pradingsti laike ir jau nebesugrįžti. Pažvelk, juk dabar viskas kaip ir anksčiau. Ir jeigu Viktoras mirs, jis dings visiems laikams ir istorija pasikeis.

Jos akys buvo plačiai išplėstos, o balse jutai ledinį juoką.

– Visa bus mano ir tik mano!

Liza beveik išlaisvino ranką, tačiau kuriam laikui stabtelėjo.

– Ką turi galvoje, viskas tavo?

– Jeigu Viktoras Proktoras mirs 1793-iaisiais, kaip manai, kas išsiims patentą laiko voniai? Kas taps didžiausiu pasaulyje atradėju?

Kraujo šulinys ant ešafoto baigė skaityti, skubiai peržvelgė savo popierių ir šūktelėjo vis garsėjančiam švilpynių koncertui.

– Puiku, žmonės, čia yra daug ir kitų dalykų, tačiau iš dalies tai tas pats, kaip ir su kitais. Todėl siūlau iškart ir pradėti.

Minia suūžė.

Raspa atlošė galvą ir pratrūko siaubingu juoku.

Liza pasinaudojo galimybe stipriai trūktelėti. Ji išlaisvino vieną ranką iš Raspos gniaužtų.

– Ei, tu, bjaurus žemės krabe... – pradėjo Raspa, bet taip ir nepabaigė. Trimitu ji gavo į galvą ir ilgas moterų spektaklis baigėsi visišku mergaitės išlaisvinimu.

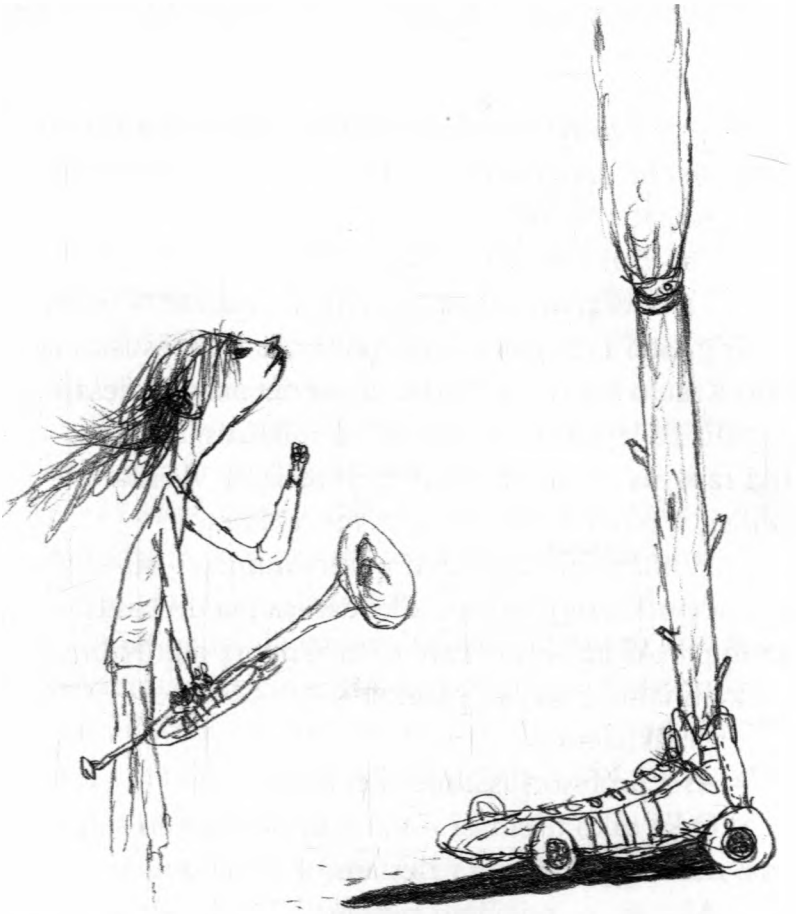

Liza skubėjo, prasmuko pro sargybinius, užtvėrusius kelią, ir užbėgo laipteliais prie ešafoto. Ji užšoko ant nugaros Kraujo šuliniui, laikančiam rankoje giljotinos įrenginio virvės galą.

– Sustokit! – šaukė ji. – Daktaras Proktoras nekaltas! Jūs klystate!

Kraujo šulinys pamuistė nugarą, tarsi ant jos būtų nutūpusi ne daugiau nei musė.

– Sargyba! – užriko jis.

– Mes čia! – atsakė balsas.

– Pasiruošę, pone Kraujo šuliny, – paantrino kitas.

Ir greitai Liza pajuto stiprias rankas, atplėšusias ją nuo Kraujo šulinio ir tvirtai ją sugriebusias. Priešais ją palinko trys veidai: rausvas su nukarusiais ūsais, irgi rausvas su riestais ūsais bei trečiasis, visiškai ne veidas, o juoda kaukė su skylėmis akims.

– Tu mėginai sustabdyti nukirsdinimą, – sugriaudėjo Kraujo šulinys, atkišdamas į ją drebantį smilių. – Aš apkaltinu tave už trukdymą nukirsdinti. Ar kaltinamoji turi ką pasakyti?

Liza aiktelėjo.

– Aš... profesorius... mes nekalti!

– O ką sako teismas? – užriaumojo Kraujo šulinys, nukreipęs žvilgsnį į riestaūsį su nuleistaūsiu.

– Aš... aš... – mikčiojo riestaūsis. – Ji tik vaikas.

– Tik vaikas, tiesa, – pritarė nuleistaūsis. – Tad dėl manęs tai...

Kraujo šulinys pervėrė juos žvilgsniu.

– Ar dar bus mėginančių stabdyti nukirsdinimą? – garsiai sušnypštė jis.

– Kalta! – sušuko riestaūsis.

– Kalta! – sušuko nuleistaūsis.

Kraujo šulinys nuėjo iki giljotinos ir atidarė įrenginį, kuriame buvo surakintas daktaras Proktoras.

– Užteks vietos dar vienam, guldyk ją čia. Dvigubas nukirsdinimas!

Sargybiniai prispaudė jos galvą šalia Viktoro Proktoro. Tuomet įrenginys pliaukštelėjo užsiverdamas viršum jų kaklų, ir tvirtai juos surakino.

– Sveikas gyvas profesoriau, – tarė Liza. – Gera vėl jus matyti.

Ji mėgino pasižiūrėti į šalį, tačiau buvo sunku, nes galva buvo stipriai prispausta.

– Labas, Liza, – atsakė daktaras Proktoras. – Apgailestauju, kad per mane patekai į šitokią situaciją. Iš tiesų labai apgailestauju.

– Et, ne tai dabar svarbiausia, – pratarė Liza ir šiek tiek suktelėjo galvą, kad pamatytų kraštelį dangaus. O štai ten, aukštai, apie trejetą su puse metrų virš jų saulė apšvietė labai žvilgius ir itin aštrius kirvio ašmenis.

– Tuomet visi pasakykime KIRS! – užbliovė Kraujo šulinys ir čiupo už virvės.

– OUI! – nuskambėjo atsakymas iš Revoliucijos aikštės.

– Duokite man *KA*! – subaubė Kraujo šulinys.

– Kaaaa! – nuaidėjo iš minios.

– Duokite man *I*!

– Iiiii!

– Perduodu jums dalies žmonių linkėjimus, – tarė Liza. – Anos iš Inavelio. Gustavo Eifelio. Ir, aišku, Džuljetos.

– Džuljetos, – sušnibždėjo susigraudinęs Proktoras ir užmerkė akis. – Nuvyliau Džuljetą...

Lizos akyse irgi sužvilgo ašaros. Ir galbūt tai nutiko dėl to, kad Lizai pasirodė tas, kas pasirodė, tuomet ji nukreipė akis į minią ir atkreipė dėmesį į Raspą, stovinčią antroje eilėje. Nes iš tiesų atrodė, tarsi Raspos akyse žvilgėjo ašaros.

– Duokit man *R*!

– Eeeer!

Už nugaros Liza išgirdo, kaip Kraujo šulinys paklausė sargybinių patarimo?

– KIRS su *c* ar *s*?

– Sakyčiau *c*, – sušnibždėjo riestaūsis.

– O man regis – *s*, – tarė nuleistaūsis.

Liza sumirksėjo, nustumdama šalin ašarą. Na ir baigtis! Saulė švietė, kvepėjo jazminais ir šviežiai kepta duona, o tolumoje ji galėjo klausytis paukščių giesmės ir kiaulių kriuksėjimo. Akys ir vėl ašarojo. Nejaugi daugiau nebepamatys mamos, tėčio ir Biulės? Ji dar porąkart sumirksėjo. Lauke žmonių galvose kažin kas skambėjo, greičiausiai paukščių giesmė.

– Duokite man *S*! – subliovė Kraujo šulinys.

– Essss!

Mėlynas vasaros paukštis. Baltomis kelnėmis. Ir trikampe skrybėle. Jis artėjo.

– Kas išeina? – riaumojo Kraujo šulinys.

– KIRS!

– Girdėjot?

– KIRS!

Paukštis didėjo. Matėsi aiškiau. Liza pastebėjo, kad jis neskrenda, o šokinėja žiūrovams nuo galvos ant galvos. Ir jis su... strazdanomis?

– Kas dabar? – bliovė Kraujo šulinys.

– KIRS!

Tai buvo... to negalėjo būti... bet tai buvo... TAI BUVO BIULĖ!

Labai miela! Ir nepaprastai baisu! Mat jau per vėlu. Liza girdėjo, kaip Kraujo šulinys patraukė virvę, ir nutilo paukščių giesmė bei kiaulių kriuksėjimas. Tebuvo girdėti tik krintančio kirvio švilpimas.

16 skyrius

Ir velnias ragus nusilaužtų

ORE SKAMBĖJO VIENAS TONAS. Tai buvo ką tik paleisto ir pašėlusiu greičiu link Lizos ir daktaro Proktoro kaklų artėjančių kirvio ašmenų garso tonas. Kirvis kaipmat atskirs jų galvas nuo kūnų, ir istorija pasikeis. Jau niekuomet daugiau jokia Liza nebegyvens raudonajame name Pabūklų gatvėje, o galų gale ir joks daktaras Proktoras – mėlynajame. Ir nebeliks tokių atradimų kaip bezdalų ir pirstukonautų milteliai bei prancūziški spaustukai nosiai. O laiko vonia bus atrasta kito asmens, konkrečiai – jo piktos asistentės Raspos. Kaip tik dabar Biulė artėjo prie ešafoto, tačiau jau per vėlu. Kraujo šulinys paleido giljotinos kirvį.

Kitaip tariant, perspektyvos gana liūdnos.

Liza užmerkė akis.

Kirvis jau čia pat, o švilpimas baigėsi garsiu dzingtelėjimu „dzingt“.

Liza numirė. Žinoma, kad ji mirė, juk jai nukirsta galva, o aplinkui visiška tyla. Tiesą pasakius, gana keista, kad kirviui nukritus, vietoje „čak“ pasigirdo „dzingt“. Bet kas iš to? Ir kai apie tai pagalvojo, irgi buvo gana netikėta, kad ji – jau netekusi galvos – dar gali girdėti garsus. Ar kad iš viso apie tai mąsto. Liza dvejodama pramerkė akis. Ji tikėjosi pamatyti pinto krepšio vidų, o aukščiau – savo pačios begalvį kūną. O pamatė bežadę minią, nepatikliai ir išsižiojus bespoksančią į juodu su profesoriumi.

Tada ji išgirdo pažįstamą balsą:

– Mieli paryžiečiai! Atėjo laisvės diena! Štai dabar mano kardas išgelbėjo šiuodu nekaltus revoliucijos vaikus, o vieną dieną gal išgelbės jus. Žinoma, kaip tik JUS. Nuo tironijos, eksploatacijos, korozijos ir kitų blogybių!

Liza pasuko galvą. Tiesiai virš jos ir profesoriaus kaklų ji pamatė kardo geležtę su ašmenimis, įsikirtusiais į giljotiną. Kardas aiškiai bus sustabdęs giljotinos geležtę likus paskutinėms nano sekundės dalims prieš jiems tampant begalviais. Arba bekūniais. Nelygu, kaip pažiūrėsi. Šalia ji išgirdo profesorių garsiai suaimanuojant: „Ar mes gyvi?“

– Gyvi, – sušnibždėjo Liza ir leido žvilgsniui slysti kardu iki jo rankenos maža rankele, laikančia kardą, ir toliau mažu vyruku su mėlyna uniforma.

Jis šnekėjo miniai, laisva ranka pašėlusiai gestikuliuodamas:

– Pasižadu sumažinti visus įmanomus mokesčius ir rinkliavas tabakui, benzinui, žaislams ir kelionėms pietų kryptimi!

– Biule! – garsiai sušnypštė Liza. – Ką čia veiki?

Biulė nutilo ir sušnibždėjo:

– Ša! Susitvarkysiu. Mėginu įkalbėti maždaug septyniasdešimt tūkstančių ginkluotų vaikinų keliauti namo. Tik pasiklausyk...

Biulė atsikrenkštė ir vėl prabilo:

– Panaikinsiu danties skausmus, gimnastikos pamokas ir šlapią sniegą. Atšauksiu mirties bausmę. Ypač kvailiems profesoriams ir mėgstančioms ginčytis mažoms mergaitėms. Jeigu man pritariate, Kalėdoms visi gausite po žaidimų konsolę!

Jis vėl nuleido balsą ir sušnibždėjo:

– Matot? Jie sutinka. Aš juos suvaldau.

– Baiminuosi, kad ne itin, – pastebėjo daktaras Proktoras.

Ir profesorius buvo teisus, žmonių minia susierzino ir ėmė niurnėti. Keletas gniaužė kumščius į ešafotą.

– Nukirsti! – šūktelėjo balsas iš apačios.

– Norime pamatyti, kaip baudžia mažą! – sušuko kitas.

Už jo nugaros ant ešafoto Kraujo šulinys atsigavo po šoko, kai kūdikis priartėjo it skrisdamas, kyštelėjo savo kardą į giljotiną ir sustabdė kirvį. O kas blogiausia, turbūt jį atšipino ir reikės galąsti iš naujo! Bet šis vaikis greičiausiai velnio neštas ir pamestas, taigi Kraujo šulinys ir du sargybiniai artinosi prie jo iš nugaros itin atsargiai.

– Bet, mieli tautiečiai, – gerai nusiteikęs juokėsi Biulė, – ar negirdėjote? Aš atšauksiu lietų sekmadieniais!

Kažkas iš minios nusitaikė į Biulę ir paleido sumuštinį su sūriu bri. Jis pasisuko ir pamatė Kraujo šulinį ir du sargybinius, betraukiančius kardą.

– Ir pakelsiu uždarbį visiems! – šaukė Biulė, bet jau nebeatrodė toks pasitikintis savimi. – Ypač... ech, budeliams ir sargybiniams su ūsais. Ką į tai atsakysit?

Bet niekas nieko į tai neatsakė. Budelis su sargybiniais lėtai ėjo artyn, pamažu artinosi ir susirinkusi minia, o pavojingas murmesys vis augo ir augo.

– Velnias, nieko nesuprantu, – suniurnėjo Biulė. – Prie Vaterlo man tai itin sekėsi!

– Galų gale turi surasti kitą būdą, – skubino daktaras Proktoras, – ir tučtuojau. Kitaip jie sudraskys mus į skutelius.

– Ką dar? –šnibždėjo Biulė. – Jau viską jiems pažadėjau! Ir ką gi ši liaudis mėgsta dar?

– Manau, – tarė Liza, – jie mėgsta... muziką.

– Muziką? – suabejojo Biulė.

– Dukart nukirsdinkit mažių, – kažkas užriko, o keletas atsakė: – Oui!

Biulė beviltiškai dairėsi aplinkui. Jis suvokė, kad žaidimas netrukus baigsis. Netrukus, bet kol kas dar nesibaigė. Juk argi jis ne sumanus vaikis, šį bei tą sugebantis? Jis gali greitai bėgti, moka taip puikiai meluoti, kad pats tuo įtikėtų, gali ir trimitu groti, kad net paukšteliai iš džiaugsmo pravirktų ir...

Trimitas!

Jo žvilgsnis nukrypo į varinį instrumentą, kurį Liza tebelaikė rankoje. O po akimirkos jis paleido kardą, nušoko nuo giljotinos įrenginio, praslydo pro

sargybinių rankas ir sugriebė trimitą. Greit jį prispaudė prie lūpų ir ėmė pūsti.

Pirmieji du tonai pakilo į mėlyną dangų, ir akimirksniu liovėsi vieversių ir liepsnelių daina bei bičių ir mėsinių musių zvimbimas. Kai iš trimito išsiveržė trečiasis ir ketvirtasis garsai, baigėsi grėsmingas murmėjimas. Mat, skirtingai nuo „Taip, mes mylim", ši daina visiems buvo girdėta anksčiau.

– Ar tai ne... – paklausė nuovoki moteriškė, laikydama vaikus už rankų.

– Na, tai turėtų būti... – atsakė valstietis, šake kasydamasis galvą po stora kepure su raudonais dryžiais.

Tačiau daugiau jau Biulė nebesugrojo, mat jį už rankų sugriebė du sargybiniai.

– Kiškit jį giljotinon, – užriko Kraujo šulinys. – Jis sustabdė du nukirsdinimus ir dabar pats turės būti nukirsdintas tris kartus! Ką pasakysit, žmonės? Duokit man *K*!

– Kaaaa! – atsakė minia. Ne taip garsiai ir entuziastingai, kaip Kraujo šulinys tikėjosi, tačiau jis žinojo, kaip priversti juos tinkamai balsuoti už kraujo praliejimą.

– Duokite man...

– Ne!

Balsas sklido iš minios ir buvo toks menkas ir silpnas, kad Kraujo šulinys galėjo lengvai jį nustelbti. Bet tai jį taip išvertė iš koto, kad jis net užmiršo tęs-

ti. Niekas jo laikais Revoliucijos aikštėje neatsikalbinėdavęs, neprotestuodavęs ir nekeldavęs balso prieš tai, kas jau nuspręsta. Mat visi žinojo, kad tai lygu prašytis tapti visa galva žemesniu.

– Leiskite jam gloti tlimitu, – šaukė balselis. – Nolime pasiklausyti muzikos! Kaip il anksčiau klausydavomės sekmadieniais.

Minia Revoliucijos aikštėje buvo tokia tyli, it pelė po šluota. Kraujo šulinys stebėjo minią ir jo veidą iškreipė įsiūčio grimasa, kurios po kauke niekas nematė.

– Kas čia buvo? – užriaumojo jis.

– Aš, – skambėjo balsas, – Malselis.

– Malselis? – pakartojo Kraujo šulinys. – Malseli, dabar tu būsi...

– Aš sutinku su Marseliu, – nuskambėjo kitas balsas, švokščiantis ir sausas it dykumų vėjas. – Norime pasiklausyti visos dainos. Juk tai „Marselietė".

Kraujo šulinys vėl neteko žado. Moterų minioje jis žvelgė į keistą juodaplaukę raganą juodu švarku.

– *Noriu pasklausytei muzikas*, – nuaidėjo kažkur toli, gale, pritariant kiaulių kriuksėjimui.

– *Ir ašei!* – rėkė moteris.

– Aš irgi! Sugrok „Marselietę", berniuk.

Kraujo šulinys atsigręžė į sargybinius.

– Tfu! – pratarė jis. Nepatenkintas linktelėjo, ir jie paleido Biulę. O jo nereikėjo dukart prašyti, todėl prisidėjo instrumentą prie lūpų ir ėmė pūsti. Jau nuo

pirmojo posmo vidurio žmonės ėmė giedoti kartu. Iš pradžių atsargiai, vėliau – garsiau.

– Kontre no dio la tiranija

Letandar sangla e leve!

O tiems, kurie neturi prancūziškų spaustukų nosiai, skambėtų taip:

– Prieš mus dabar tironija

Kruviną vėliavą kelia!

Biulė užšoko ant giljotinos viršaus ir stovėjo apžergęs daktaro Proktoro ir Lizos galvas, kurie irgi garsiai giedojo:

– Pirmyn! Pirmyn!

Te užvirs kraujas!

Tai be abejonės patrauklus tekstas, ir kai Biulė liovėsi grojęs, minia tebegiedojo. Galingame chore Biulė išskyrė tris balsus: šviesų, liauną, netariantį *r*, šaižų ir primenantį dykumą. O už savęs – šiurkštų ir vibruojantį Kraujo šulinio balsą.

– Išlaisvinkime visus pasmerktuosius mirti, – šūktelėjo Biulė giesmei pasibaigus. – Daugiau mirčių mums nebereikia, o ko gi tuomet mums reikia?

– Ko mums reikia? – šaukė žmonės Revoliucijos aikštėje.

– Duokite man *G*! – sušuko Biulė.

– Giee!

– Duokit man *Y*!

– Yyy!

– Duokit man *V*!

– Vėėė!
– Duokit man *I*!
– Iii!
– Kas išeina?
– Gyvi! – atsakinėjo minia. – Gyvi! Gyvi!

Dabar jau Biulė buvo toks nerimstantis, įsisiautėjęs, ekstazės pagautas ir lyriškas, kad turėjo imti ir uždainuoti. Kaip tarė, taip padarė.

– Ir lai jie bus gyvi, gyvi!

Tik jau nemirę, ne!

Kraujo šulinys pribėgo prie giljotinos įrenginio, jį atidarė, pakėlė Lizą su daktaru Proktoru, perbraukė ranka jiems palei drabužius ir susirūpinęs paklausė, ar jiems viskas gerai. Tai žinoma, kad viskas gerai, mat jie nubėgo tiesiai prie nykštukėlio su uniforma, sugriebė jį už rankų ir pakėlė, o jis vis dar tebešaukė:

– Ir lai jie bus gyvi, gyvi!

Priešais ešafotą žmonės ėmė šokti ir šokinėti aukštyn žemyn. Čia aistros kunkuliavo labiau nei kada nors anksčiau kruviniausiais ir sėkmingiausiais galvų kapojimo sekmadieniais. Kraujo šulinį užliejo keista šiluma, džiaugsmas matant žmones besidžiaugiančius, ir jis pats ėmė tuo gėrėtis.

Tas džiugesys nesiliovė, toji erzinamai paprastutė ir lengvai įsimenama daina kažkuo ypatinga. O kai džiugesys užliejo ir gerkles, Kraujo šulinys padarė tai, ko niekada per savo – grėsmingiausiojo Paryžiaus budelio – karjerą nebuvo daręs. Jis nusiplėšė kaukę ir parodė savo veidą. It po mosto liovėsi minios daina. Jie apstulbę žvelgė į jį. Mat Kraujo šulinys toli gražu nebuvo pritrenkiančio grožio vyras. Tačiau jis plačiai nusišypsojo ir griaudėjamai vibruojančiu balsu išreiškė savo požiūrį:

– Ir lai jie bus gyvi, lia lia!

Šventė vėl tęsėsi. Minia šėlo, linksminosi ir siautė. Ir niekas nė nepastebėjo, kaip trys asmenys dingo už ešafoto, už baisiojo Bastilijos kalėjimo pastato kampo. Žmonės minioje dainavo ir šoko, laistydami vieni kitus raudonuoju vynu. Kai kitą dieną jie atsikels skaudančiomis galvomis, klubais ir kaklais, ši daina daugumos bus pamiršta. Bet tik ne Kraujo šulinio. Jis ir toliau ją dainuos visą likusį savo gyvenimą. Jis išmokys jos ir savo vaikus bei anūkus, kurie, išsibarstę po visą pasaulį, – Angliją, Vokietiją, o kai kurie ir dar šiauriau, siaurame slėnyje, – dalysis šia džiugia gyvenimo žinia.

– Ar turite laiko muilo? – uždusęs pasiteiravo daktaras Proktoras. Dabar jis kartu su Liza ir Biule toli už savęs palikęs Bastiliją bėgo vingiuotomis Paryžiaus gatvelėmis. Liza ir Biulė nesiorientavo, kur esą, tuo tarpu profesoriui tylūs sekmadienio keliukai ir skersgatviai atrodė pažįstami.

– Turiu truputėlį, – atsakė Liza. – Bet nesu tikra, ar mums trims jo užteks. Turėjau jo šiek tiek sunaudoti, kol čia atvykau.

– Aš irgi šiek tiek turiu, – tarė Biulė. – Irgi nežinau, ar visiems jo užteks. Juk patys žinote, ir man jo reikėjo.

– Tikėkimės, kad užteks, – kalbėjo daktaras Proktoras, jiems užėjus už kampo. – Ar sutikote Džuljetą? Ar ji laukia pensione?

Tačiau dar nespėjęs sulaukti atsakymo, daktaras Proktoras taip staigiai stabtelėjo, kad Liza su Biule į jį atsitrenkė.

– O ne! – sušuko profesorius. – Kažkas paspruko su visa vonia. Tik pažvelkit!

Tačiau nebuvo į ką žiūrėti, nes ten, kur jis rodė, tebuvo ištuštėjusi prekyvietė su pora tuščių vaisių prekystalių.

– Kažkas turės sau naują vonią, – sumurmėjo Biulė. – Ką dabar darysim?

– O kur tavoji vonia, Biule? – paklausė Liza.

– Ten, kur buvai parašiusi butelio pašte, kad vyksti, – aiškino berniukas. – Pastilija. Keista vieta vykti. Nusileidau vidury vištidės.

– Supainiojau Bastiliją su Pastilija, – pasakojo Liza. – Jeigu turime per mažai laiko muilo miltelių, paskubėkime ten, kol dar anas muilas nenustojo putoti. Bet kaip? Kiaulių čia nėra.

– Kiaulių? – choru sušuko profesorius su Biule.

– Pamirškit, – atsiduso Liza, supratusi, kad bus per sudėtinga viską paaiškinti. – Ką dabar daryti?

– Taigi, ir ką dabar daryti? – vėl choru sušuko profesorius su Biule.

Trijulė susižvalgė kits į kitą, tikėdamiesi patarimų.

Ir kol jie šitaip stovėjo, nutvieksti saulės šviesos, besiskverbiančios tarp aukštų Paryžiaus namų, išgirdo linksmą arklio kanopų taukšėjimą ir didžiulių medinių ratų dardėjimą. Jie atsisuko. Iš už kampo žingsniuodamas pasirodė bėras arklys didelėmis juodomis blakstienomis. O už jo – karieta. Jos priekyje sėdėjo vežikas ir lingavo pirmyn atgal tarsi snausdamas. Paakiuose pūpsojo dideli maišai, buvo apsivilkęs apdriskusiu švarku ir kandžių sugraužta skrybėle, juoda ir ilga it kaminas.

– Karietos? – šūktelėjo nusižiovaudamas.

– Kaip ir buvo užsakyta! – riktelėjo profesorius. – Čionai!

Jie supuolė pro karietos duris, ir ji kaipmat vėl pajudėjo.

Čia, ant dviejų suolų, vietos buvo maždaug ketvertui žmonių, mat, kaip buvo užsakyta, vienas žmogus jau sėdėjo karietoje. Skrybėlės kraštelis buvo užsmu-

kęs ant akių, o jis, panašu, buvo giliai įmigęs, nes kūnas lingavo pirmyn ir atgal pagal karietos judėjimą.

– Keista, – pratarė Liza.

– Ir kas gi? – pasidomėjo profesorius.

– Vežikas nepaklausė, kur važiuosim.

– Suprantama, – atlaidžiai šyptelėjo Biulė. – Jis pirmiausia išleis mūsų keleivį.

– Bet mes neturime laiko! – sunerimo Liza. – Gal mums jį pažadinti ir paklausti, ar negalime iš pradžių važiuoti į Pastiliją.

Profesorius papurtė galvą.

– Bijau, kad tai negelbės, Liza. Manau, kad putų nebelikę.

Valandėlę sėdėdami jie mąstė, ir tik vienintelis dalykas, pertraukęs jų tylą – arklio kanopų kaukšėjimas į grindinį lėta žingine.

– Raspa čia buvo, – prasitarė Liza, – žmonių minioje. Ar matėt ją?

– Ne, – atsakė daktaras Proktoras. – Bet tai manęs nestebina.

– O? – Liza su Biule nustebę sužiuro į profesorių.

– Buvo tokia mintis, kad ji gali jus pasekti iki Paryžiaus, – atsiduso jis.

– Mintis? – choru sušuko Biulė su Liza.

– Taip. Aš pasiunčiau jus į jos krautuvėlę su pašto ženklu, kad ji suprastų, jog aš iškeliavau laiku ir kad mūsų atradimas veikia. Žinojau, kad tai supratusi ji mėgins išsiaiškinti, kur aš esu, ir norės pavogti mano

atradimą. Šitaip ji elgėsi būdama mano asistente Paryžiuje.

– Pavogti iš jūsų išradimą! – pertraukė Liza. – Tai kodėl norėjot atsivilioti ją čia?

– Nes nebeturiu laiko muilo, – paaiškino profesorius. – Žinojau, kad to, kuris buvo stiklainyje mano rūsyje užteks tik judviem čia atvykti, o visiems trims sugrįžti jau nebeužteks. Raspa vienintelė pasaulyje gali pagaminti daugiau laiko muilo. Man paprasčiausiai reikėjo ją pasikviesti čia.

– Kodėl gi jūs negalėjote pasiųsti jai atviruko ir paprašyti jos atvykti?

Profesorius ir vėl atsiduso.

– Raspa niekuomet laisvanoriškai neatvyktų manęs gelbėti. Ji manęs nekenčia.

– O kodėl?

Daktaras Proktoras pasikasė sau galvą.

– Būtent apie tai ir svarsčiau kurį laiką, tačiau taip ir neradau atsakymo. Niekad neketinau atimti iš jos garbės atradus laiko muilą.

– Tačiau... – kalbėjo Biulė. – Iš kur jūs žinojote, kad atėję pas ją mes išsiduosime, jog keliaujame į Paryžių.

Profesorius kreivai nusišypsojo.

– Aš žinojau, kad pirmiausia pašto ženklas ir atvirukas atkreips jos dėmesį. Antra, tu, Biule, esi magas daugelyje sričių, tačiau laikyti paslaptis – ne stiprioji tavo vieta, sutinki?

Liza kostelėjo.

– E-che-che, – sukrizeno Biulė kreivokai šyptelėjęs.

– Bet ką gi mums daryti? – susirūpino Liza. – Kaip mums surasti Raspą ir priversti ją pagaminti miltelių?

– Na, – prašneko profesorius, – ją rasti nebus sunku.

– O?

– Jūs turbūt nemanote, kad karieta privažiuoja tik užsakyta?

Daktaras Proktoras linktelėjo miegančio keleivio pusėn. Pažvelgė žemyn. Biulė ir Liza pasekė jo žvilgsnį iki grindų. O čia – pro keleivio apsiausto skvernų – kyšojo medinė koja su žalsva ratukine pačiūža.

17 skyrius

Kur Džuljeta?

ARKLIO TEMPIAMA KARIETA pasišokinėdama pirmyn atgal judėjo Paryžiaus gatvėmis. Joje sėdintys Liza, Biulė ir daktaras Proktoras spoksojo į savo keistą bendrakeleivį.

– Iš tiesų? – nuskambėjo kimus balsas iš po skrybėlės krašto. – Tai štai kodėl norėjai mane susigrąžinti, Viktorai? Kad pagaminčiau daugiau laiko muilo tau ir šitiems snargliams?

Skrybėlė buvo nusmaukta ant kaktos ir degančios Raspos akys įsiskverbė į daktarą Proktorą.

– Taip, suprantama, – atsakė daktaras Proktoras.

– Taip, suprantama! – sušvokštė Raspa ir numetė skrybėlę ant grindų. – Tai tik tiek aš tau buvau svarbi, Viktorai? Vargšė muilo virėja!

– Atvirkščiai, – atsakė profesorius ir nustebęs suraukė kaktą, – tu buvai nuostabi muilo virėja. Praktiškai, geriausia.

– Bet vis tiek muilo virėja! Niekada... niekada... – Raspos balsas šiek tiek drebėjo, – ...nieko kita...

– Ką turi galvoje, Raspa?

Ji žvelgė į daktarą Proktorą, o jos krūtinė vis kilnojosi.

– Nieko, – atsakė ji, ir atrodė, tarsi būtų stipriai peršalusi. – Net dabar, Viktorai, tu manai, kad ji laukia tavęs „Pom frit“, šita... šita. – Ji spjaute išspjovė vardą: „Žyliet Margaria!“

Biulė žvalgėsi čia į Raspą, čia į daktarą Proktorą. Berniukas nesuprato nieko, kas vyksta. Tačiau atrodė, kad ir profesorius, kuris paprastai suprasdavo gana daug, irgi ničnieko nebesuvokė.

Tik Liza atrodė gana stipriai atitrūkusi nuo situacijos. Ji pasilenkė prie Raspos ir paklausė:

– Kur Džuljeta?

Juodai išsidažiusi moteriškė nusikvatojo šiurkščiai it varna.

– Kodėl turėčiau jums tai pasakoti?

– Paklausyk, Raspa... – ketino įspėti daktaras Proktoras, tačiau buvo nutrauktas.

– Neturėtum nusiminti, Viktorai. Galvok, kad ji to nusipelnė. Pamiršk damą, ji tau niekas, šita ragana.

– Rag... Oi! – Profesorius pašoko karietoje ir trenkėsi galva į lubas. – Niekas neturi teisės moters, kurią myliu, vadinti ragana!

– Na jau, Viktorai, – juokėsi Raspa, – tavo metų vyriškis neturėtų taip jaudintis. Pagalvok apie širdį.

– Na, bent jau aš ją turiu, – atšovė profesorius. – O tu... tu... – Iš jo akių ištryško didžiulės profesoriškos ašaros. – Tu turi tik dideles šaltas smegenis!

– Raspa, kur Džuljeta? – pakartojo klausimą Liza. – Jūs aptikot jos pėdsakus laiko muile.

Raspa giliai atsiduso.

– Nežinau, kiek turite laiko muilo, tačiau tai, ką turite, geriau panaudokite grįžimui į savąjį laikmetį. Bent jau aš keliauju ten.

Ji vėl atsilošė suole, sukryžiuodama sveikąją koją virš medinės.

– Raspa... – apyverksnis sušnibždėjo daktaras Proktoras ir tikrų tikriausia profesoriška ašara nuriedėjo jam skruostu. – Maldauju! Tik atsakyk, kur yra Džuljeta ir gausi viską, ko panorėjusi.

– Ko tik panorėsiu? – Raspa pakėlė antakį.

– Ko tik panorėsi! Argi nesupranti? Jeigu nerasiu Džuljetos, mirsiu.

Raspa šoktelėjo po šių žodžių, tarytum jie būtų iššauti iš timpos ją erzinant.

– Iš tiesų? – aštriai paklausė ji ir pakėlė smakrą. – Tada ruošk laiko vonios brėžinius ir duok juos man! Cha!

– Tebūnie! – sušuko daktaras ir prajuko. – Gausi visą išradimą. Ir visus kitus, kuriuos atlikau. Visa tai tavo!

Raspa išsižiojo, bet neišleido jokio garso. Užsičiaupė, vėl išsižiojo ir pamėgino iš naujo.

– Tu... – sušnibždėjo ji, – tu nori pasakyti, kad atiduodi viską man vien tik dėl... tos moters?

– Taip, tikrai, – paskubomis atsakė daktaras Proktoras. – Daviau žodį. Ir ką apie mane bemanytum, žinai, kad visuomet laikausi žodžio.

Raspa išsižiojusi spoksojo į jį.

– Sutarta? – klausė profesorius.

– Sutarta, – vos girdimai ištarė Raspa. – Be to...

Ji sulaikė kvėpavimą ir įsiklausė į garsą, šiek tiek primenantį knarkimą.

– Kai patekau į kambarį, kuriame gyvenote pensione „Pom frit“, mergaitė ir berniukas jau buvo išvykę laiko vonioje. O Džuljeta dar buvo kambaryje. Aš prigąsdinau ją su senu, bet veikiančiu savo šautuvu. Daviau komandą jai lipti į vonią, stipriai įsikibau jai į plaukus ir pati įkišau savo galvą po vandeniu, susikoncentravau ir išsiunčiau ten, kur ji dabar ir yra. Lygiai taip pat, kaip tu, Viktorai, išsiuntei atviruką.

– Chm, – sutiko Viktoras. – Ir kur ją išsiuntei?

– Į tokią vietą, iš kurios nei paprastai pabėgsi, nei būsi surastas. Šiaip ar taip, ji yra ten, kur... kaipgi mes tai vadiname... ten, kur galėčiau pasiderėti.

Daktaras Proktoras nurijo seiles.

– Kur? Tęsk gi.

– Į kalėjimo vienutę Ruane, 1431 metų gegužės 30-ąją.

Daktaras Proktoras suraukė kaktą.

– Kodėl būtent ten ir tuo metu?

– Aš žinau, – pareiškė Liza.

– O? – sukluso daktaras Proktoras ir pažvelgė į ją.

– Mes kaip tik apie tai mokėmės istorijos pamokoje pas ponią Strubę. Joana Arkietė tądien buvo sudeginta ant laužo turgaus aikštėje Ruane.

– Ar tikrai? – žiūrėdamas į Raspą klausė profesorius.

Raspa gūžtelėjo pečiais.

– Tai man pirmiausia šovė į galvą.

– Nuojauta man kužda, kad kuo ilgiau lauksime, tuo daugiau bus problemų, – pasakė daktaras Proktoras.

Kaip tik tuo metu karieta sustojo ir jie išgirdo iš viršaus šūktelint vežiką:

– Madmuazele Raspa, tai Pastilija!

– Tai ir tau čia reikėjo? – paklausė daktaras Proktoras.

– Žinoma, – atsakė Raspa. – Manoji laiko vonia stovi čia. O, tiksliau, kiaulių garde.

– Jūs mane sekėte, – niršo Liza.

– Taip. Supratau, kad jis niekad nenuves manęs pas Viktorą. – Raspa linktelėjo Biulės pusėn, kuris, kaip jūs patys aiškiai matote, per daug ilgai tylėjo, kas visiškai neįprasta Biulei.

Jis susmukęs sėdėjo kėdėje, o tas garsas, kuris priminė knarkimą, kaip tik ir buvo tai – knarkimas.

Liza pavartė akis ir spyrė Biulei į koją, o jis pramerkė akis. Berniukas sumirksėjo, apsilaižė, nusišypsojo ir, dar apsnūdęs, bet turėdamas viltį, sušnibždėjo:

– Pusryčiai?

Jie išsiskubino iš karietos. Laimei, laiko vonios stovėjo ten, kur ir buvo paliktos. Tiesą sakant, jiems teko iškelti tris kiaulaites, besiurškiančias vonios vandenyje, o vištidėje gaidys buvo nutūpęs ant kitos vonios krašto ir it pašėlęs puolė kapoti, greičiausiai manydamas, kad dabar ši vonia priklauso jam.

Raspa įpylė laiko muilo į abidvi vonias ir pareiškė kartu su jais keliaujanti į Ruaną. Kaipgi kitaip ji būsianti tikra, kad jie neapgaus jos ir nepabėgs su laiko vonios brėžiniais?

Daktaras Proktoras neprieštaravo, kad judu su Biule keliautų laiko vonia, stovinčia vištidėje, o Raspa su Liza – su vonia, esančia kiaulidėje.

Kai Liza su Raspa pasiliko vienos kiaulidėje ir maišė laiko muilą, kad jis imtų putoti, Liza išgirdo Raspą šnirpščiant. Liza nieko nesakė, luktelėjo. Raspa dar kartelį sušnirpštė. Ir dar kartelį.

– Jūs jį mylėjote, tiesa? – galų gale paklausė Liza.

Raspa vėl sušnirpštė ir išsipūtė nosį.

– Viktoras apie tai niekada nesužinos, – pasakė ji. – Jam rūpėjo tik jo išradimai.

Liza tik linktelėjo. Ji jau gana seniai numanė, kad tik šitaip viskas susisietų.

– Aš viską dėl jo dariau, – kalbėjo šniurkščiodama ir tebemaišydama miltelius. – Būčiau mielai jam atidavusi tų kvailų miltelių receptą, jeigu tik jis būtų manęs paprašęs. Maniau, kad jis lėtokas, kad jam reikia šiek tiek daugiau laiko mane pamilti. Bet sužinojau, jog iš tiesų jis visiškai ne lėtas, kai vieną dieną spinduliuojantis džiaugsmu įpuolė į laboratoriją ir papasakojo įsimylėjęs prancūzaitę, kurią sutikęs gatvėje. – Ji daugybę kartų sušnirpštė. – Ir žinai ką?

– Ne, – atsakė Liza.

– Tuo metu aš buvau daug gražesnė už tą... tą... Žyliet Margaria. Noriu, kad žinotum!

– Na, taip, – pratarė Liza. – Bet jis įsimylėjo ją. Šitaip kartais nutinka.

Raspa liovėsi maišiusi ir paskersakiavo į Lizą.

– Ir kaipgi čia tapai Klara Protinguole, norėčiau tavęs paklausti? Juk esi tik vaikas, ką apie tai išmanai?

– Gal ir ne kažin kiek, – atsakė Liza. – Bet kartą praradau draugą ir susiradau naują.

Raspa iš kišenės išsitraukė nosinę ir išsipūtė nosį.

– Iš tiesų, – pratarė ji. – Naują draugą, pavyzdžiui – tave.

– Taip, – patvirtino Liza. – Niekada ne per vėlu susirasti naujų draugų, juk žinote tai.

Raspa bjauriai nusišnypštė.

– Norėčiau pasiteirauti Klaros Protinguolės, kas gi įsinorėtų susidraugauti su pikta sena moteriške, turinčia medinę koją?

– Na, – tarė Liza, pažvelgusi į muilą, jau ėmusį putoti, – pavyzdžiui, aš.

– Akių dūmimas, – atsikosėjo Raspa.

Liza neatsakė. Jiedvi tylėdamos maišė muilą, nors putų jau buvo užtektinai, kad galėtų keliauti toliau.

– Ar žinai, kas kvailiausia? – galų gale paklausė Raspa.

– Ne, – atsakė Liza.

Raspa šiurkščiai sukikeno.

– Nieko nesakyk Viktorui, bet aš visą laiką žinojau, kaip pasigaminti laiko vonią.

Liza liovėsi maišiusi.

– Ką čia dabar kalbat?

Raspa gūžtelėjo pečiais.

– Kad man visiškai nereikia jo brėžinių. Kad pati galiu pasigaminti savąją laiko vonią.

– Bet... bet kodėl atsekėte paskui mane ir Biulę į Paryžių, jeigu ne dėl brėžinių?

– Argi ne šitai tavo draugas Biulė vadina – paprasčiausia?

Liza šyptelėjo.

– Norėjote susirasti daktarą Proktorą, o ne jo laiko vonios brėžinius.

Raspa sunkiai atsiduso.

– Buvau kvaila, tikėjausi, kad... kad mes vis dar galėjome...

– Būti mylimaisiais?

Raspa kandžiai sukikeno.

– Gana kvaila, tiesa? Mylėti mane, pavyzdžiui. Seną raganą su medine koja ir blogu kvapu.

– Nežinau, – tarė Liza. – Tik aš nesuprantu, kodėl jūs padedate daktarui Proktorui ieškoti Džuljetos, jeigu turite visus brėžinius.

– Retsykiais, – prašneko Raspa, lipdama į vonią, – nutinka taip, kad net ir pačios raganos savęs nebesupranta. Ateik, Liza. Vykstame į tamsiausius viduramžius.

18 skyrius

Raganų naktis

VIDURAMŽIAI PASIRODĖ BESĄ labai tamsūs. It degutas. Tokie tamsūs, kad net kvapą gniaužia. Iš tiesų, beveik kaip naktis. Šitai Biulė suvokė stovėdamas vonioje ir šaukdamas tamsoje.

– Ar čia yra kas nors? – aidėjo balsas.

– Aš esu čia, – pasakė balsas, esantis šalia.

– Aš tai žinau, – tarė Biulė. – Atvykom ta pačia vonia. Klausiu, ar yra dar kas nors. Ar dar ką nors matot?

– Ne, – atsakė daktaras Proktoras. – Džuljeta? Džuljeta?

Jokio atsakymo.

– Džuljeta! – vėl pašaukė profesorius. – Džul... Oi!

– Kas čia buvo?

– Kažkas trenkė į galvą.

– O kas?

– Nežinau, lyg ir vonia.

– Ar čia yra kas nors? – pasigirdo Lizos balsas.

– Aš esu, – nuskambėjo šiurkštus, sausas it dykuma balsas.

– Žinau, – sušnibždėjo Liza. – Atvykom kartu toje pačioje vonioje. Norėjau sužinoti, ar...

– Mes čia visi drauge, – tarė Biulė. – Tik kur mes? Nieko neįžiūriu.

– Būtent ten, kur ir norėjome, – prašneko daktaras Proktoras, – Joanos Arkietės belangėje.

Biulės akys apsiprato prie tamsos ir jis galėjo įžvelgti aukštai, sienoje, esantį mažą grotuotą langelį. Ir trijų vonių, stovinčių padrikai, kontūrus.

– Džuljeta čia buvo, – pareiškė Biulė. – Matau jos vonią.

Pasigirdo aimana.

– Durys užrakintos. – tai buvo Raspos balsas. Biulė šiaip ne taip įžiūrėjo jos figūrą šalia to, kas atrodė labai panašu į nerimą keliančias masyvias geležines duris.

– Mes dar ir užrakinti, ir čia nėra jokios Džuljetos, – prašneko Liza. – Ką mums daryti? Ša! Girdėjot?

Biulė klausėsi sulaikęs kvėpavimą. Viskas, ką jam pasisekė išgirsti – garsus spragsėjimas iš lauko, tarytum šaudytų petardos tolumoje. Tačiau luktelėkime! Dabar jau ir jis išgirdo. Aimanas. Jos sklido iš... iš po Džuljetos vonios.

– Padėkite man apversti vonią! – sušuko Biulė.

Raspa su daktaru Proktoru atsidūrė keblioje situacijoje. Juodu pavertė vonią ant šono ir iš jos išsiliejo vanduo ant juodų, stipriai suplūktų grindų. O gi čia, po vonia, ant pilvo gulėjo moteris! Tuo metu tarp debesų pasirodė mėnulis ir apšvietė kalėjimo skylę, blyškų virpantį kūną ir rausvai rudus jos plaukus bei baltą suknelę.

– Džuljeta, čia tu!.. – džiaugsmu tryško Liza.

Tačiau greitai susilaikė, kai moteris pakėlė galvą ir pažvelgė į juos išgąsčio kupinomis žydromis akimis. Ji priminė Džuljetą, ta pati suknelės spalva ir tokios pat spalvos plaukai, tačiau tai buvo toli gražu ne Džuljeta. Ji atrodė labai jaunutė, galima sakyti, paauglė.

– Kas tu? – paklausė daktaras Proktoras.

– Esu Joana, – drebančiu balsu prašneko mergaitė.

– Joana Arkietė? – nustebo Liza.

Mergaitės plaukai buvo ilgi ir gražūs, lygiai kaip ir paveikslėlyje istorijos vadovėlyje, tik ji atrodė jaunesnė.

Mergaitė linktelėjo.

Biulė stovėjo it suakmenėjęs ir tebelaikė vonią už krašto. Jis prarado kalbos dovaną. Mergaitė po vonia buvo tokia graži, kokios jis nebuvo matęs. Ji buvo gražesnė už ponias, bučiavusias jį po dviračių lenktynių, ir už Džuljetą nuotraukoje, kai juodu su daktaru Proktoru buvo jauni. Taip, ji buvo gražesnė ir už kankano šokėjas Mulen Ruže.

– Kur Džuljeta? – paklausė daktaras Proktoras.

Mergaitė nesupratusi sumirksėjo.

– Toji, kuri atvyko čia su pirmąja vonia! – paaiškino profesorius.

– Aš nežinau, – atsakė Joana ir susirietė, tarsi manydama, kad jie atėjo jos mušti.

Galų gale Biulė paleido vonią, apsivertusią su didžiausiu trenksmu, ir pasilenkė prie mergaitės.

– Žinom, kad daug iškentėjai, Joana, – ceremoningai pasakė jis meistriškai pažemintu balsu ir uždėjo ranką jai ant peties. – Nebijok mūsų. Mes atvykome čia išlaisvinti Džuljetos. Ji – profesoriaus mylimoji. Ar žinojai?

Mergaitė jam palinksėjo, o jis jai plačiai nusišypsojo ir tarė:

– Aš pats neturiu mylimosios. O tu?

Liza kostelėjo ir kumštelėjo Biulei į šoną.

– Gal mums papasakosi, Joana, kas nutiko?

Mergaitės žvilgsnis bėgiojo nuo Lizos prie Biulės.

– Snausdama laukiau, kol jie mane paims, – prašneko ji. – Mane šiandien sudegins lyg raganą.

– Žinau, – energingai atsakė Biulė. – Nes tu padėjai sumušti anglus prie Orleano.

– Taip, – pritarė Joana. – Ir todėl, kad girdžiu Dievo balsą. Ir kad atsisakau kirptis dubenėliu.

– Kirptis dubenėliu?

– Taip, juk visi privalo turėti dubenėlio šukuoseną, kad įrodytų, jog tiki Dievą, tiesa? Jūs to nepadarėte, todėl čia ir atsidūrėte.

– Ne, – pareiškė Liza. – Yra taip, kaip sako Biulė. Mes čia atvykom vonioje iš ateities išgelbėti Džuljetos.

Joana ilgai žiūrėjo į juos.

– Kokie jūs vargšeliai! Jie nori mane sudeginti, nes aš pasakiau jiems girdėjusi iš Dievo keletą padrikų sakinių. O kas laukia jūsų, net sunku atspėti, kai kalbate tokius vėjus.

– Nesirūpink dėl mūsų, Joana, – įsiterpė daktaras Proktoras. – Geriau papasakok, kas nutiko.

– Pabudau atsivėrus geležinėms durims. Ir tada pastebėjau, kad kažkas virš manęs pastatė vonią. Kitą akimirką išgirdau, kaip kažkas iš jos lipa. Sargybiniai suriko ir, ištraukę šlapią moterį, ją išsivedė. Durys vėl užsitrenkė ir aš likau viena. Aš... aš... – jos žvilgsnis šokinėjo nuo Biulės prie Lizos ir profesoriaus, – ...manau, kad tamsoje jie palaikė ją manimi.

– O ne, – išlemeno Liza. – Manot, kad...

– ...jie išsivedė mano Džuljetą... – tęsė išsigandęs daktaras Proktoras.

– ...paspirginti ją ant laužo kaip iškeptą paršelį, – šūktelėjo Biulė.

Mergaitė linktelėjo.

– Aikštėje kaip tik priešais mus. Man taip jos gaila...

Ir staiga jiems visiems toptelėjo. Kad virpanti šviesa, krintanti iš aukštai pro langą ant sienos, visiškai ne mėnulio. Ir tas spragsintis garsas visai ne petardų, o degančio laužo.

– Ne! – suriko daktaras Proktoras ir parkrito ant kelių. – Ne!

Ilgi Raspos nagai įsigręžė Biulei į žastą ir jį pakėlė. Jis juto bjaurų Raspos kvapą visai arti veido.

– Į varnų lizdą, Napoleone!

Jau po akimirkos jis stovėjo Raspai ant pečių priešais grotuotą langelį.

– Oi, – sudejavo Biulė, – oi, oi.

– Ką matai? – nekantravo Liza. – Komentuok!

– Gerai, – pasakė Biulė. – Dabar mes priešais turgaus aikštę Ruane. Publika pasiruošusi ir komandos išsirikiavusios mirties bausmės ceremonijai. Visų šukuosenos labai kvailos – tikrų tikriausi dubenėliai. Namų komandos nariai apsivilkę kaip kunigai, laiko kryžius ir nukryžiuotąjį, murmėdami kovos lozungus iš storos knygos, greičiausiai – Biblijos. Svečių komanda – vienintelis asmuo – Džuljeta Margarin, tvirtai pririšta prie stulpo, apkrauto ryšuliais su malkomis ir paruošto uždegti. Aplink ją gausybė fakelų. Kaip matyti, deja, namų komanda – tikrieji favoritai. Laikas vargu ar...

– O ne! – nutraukė Joana. – Tai mane turėjo sudeginti, tai aš jiems ragana, o ne toji vargšė moteris!

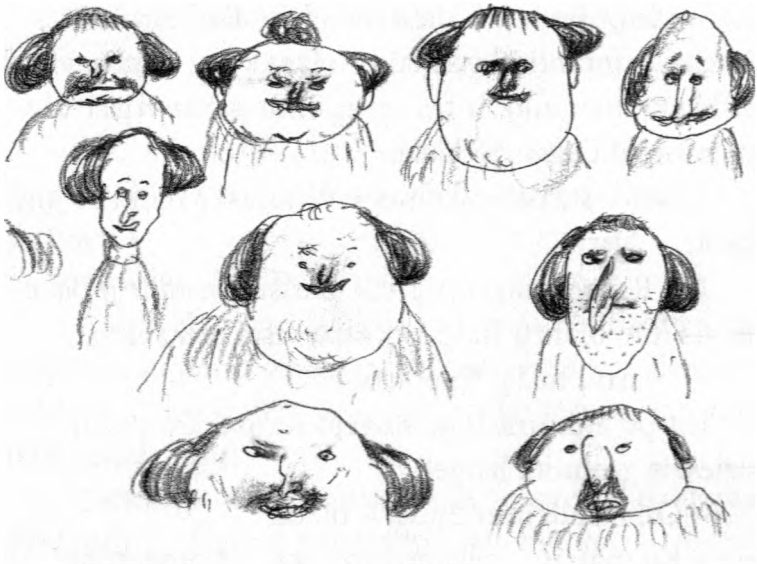

Biulė nušoko Raspai nuo pečių, pasitaisė uniformą, priglaudė ranką prie kardo rankenos ir garsiai paskelbė:

– Čia niekas nebus deginamas, mano mieloji Joana. Seržantas Biulė visus jus iš čia ištrauks ir išlaisvins Džuljetą. Pirmiausia patikrinkime plytas čia, sienoje...

– Kodėl? – paklausė visi kvartetu.

– Paprasčiausia, – atsakė Biulė, pirštais ėmęs liesti sienas. – Tokių kalėjimų sienose tarp plytų visuomet yra paslėptas raktas arba visraktis. Argi nesate matę filmų apie kalėjimus? Tereikia tik surasti tą plytą.

– Fui! – šūktelėjo Liza, leisdama žvilgsniui slysti siena, ieškant išjudintos plytos.

– Čia! – sušuko Biulė. – Kažkas kažką parašė ant kalkių skiedinio! Tai tikrai ji bus čia.

Visi priėjo artyn. Ir pro plyšelį taupioje mėnulio šviesoje ant sienos jie pamatė plytoje užrašytą datą. 1111 metų sausio 13-oji.

– Greičiausiai kalinys ją išraižė, – pasakė Biulė ir mėgino stumtelėti plytas aplinkui užrašą, tačiau nė viena nė nekrustelėjo.

– Vargu ar kalinys, – tarė daktaras Proktoras. – Pažvelk, kaip atrodytų, jeigu imtum raižyti cemento skiedinyje. – Jis išsitraukė peilį ir išraižė veiduką su dviem akim, burna ir nukarusiais ūsais.

– Pasižiūrėk, liktų aštrūs kraštai ir nelygus paviršius. O čia raidės užapvalintos, vienodo gylio griove-

liai išskobti cemente. Tai parašyta dar tuomet, kai jis buvo minkštas, vadinasi, vieno iš stačiusiųjų kalėjimą 1111-aisiais.

– Keista, – tarė Liza.

Visi atsisuko ir sužiuro į ją.

– Vienintelis, kuris raides rašo su akimis ir nosimi, tai Biulė.

Dabar visi atsisuko į jį.

– Ir kas iš to? – nesuprato Biulė. – Juk manęs 1111-aisiais nebuvo.

– Eureka! – sušuko daktaras Proktoras.

Dabar jau visi atsisuko į jį.

– Tai tu *parašei* šitai, – patvirtino daktaras Proktoras. – Tu gyvenai 1111-aisiais. Tik ten dar nenuvykai!

Labai keista, kaip staiga dvi trys, o kartais – ir visos keturios smegenys gali imti galvoti tą patį.

– Eureka! – šaukė visi kartu. Mat eureka reiškia „viską žinoti".

Raspa įbėrė laiko muilo miltelių į vonią ir maišė, kol Biulė šokinėdamas ant krašto ruošėsi. Jis palenkė sprandą, daktaras Proktoras pamasažavo jo pečius, o Liza pasilenkė jam prie ausies ir monotoniškai paragino:

– Galvok apie Ruano turgaus aikštę 1111 metų sausio 13-ąją. Tuo metu buvo statomas šis kalėjimas. Kai ten atsirasi, paimk raktą nuo geležinių durų, nunešk pas kalvį, kad nukaltų dar vieną. Tada nueik

pas mūrininkus ir paduok jiems, kad jie paslėptų jį tarp plytų. Paskui užrašyk datą ant skiedinio, kol jis dar nesustingęs. Gerai?

– Gerai, gerai, – linksėjo Biulė.

– Paskubėk, – sušnibždėjo Joana. Ji žvelgė į grotas, pro kurias matėsi ryškesnė šviesa ir girdėjosi stipresnis traškėjimas.

– Laiko muilas paruoštas, – skubino daktaras Proktoras. – Geros kelionės! Ir nepamiršk sugrįžti čia... – Jis pažvelgė į laikrodį. – Už dešimties sekundžių, be penkių minučių vienuoliktą vakaro. Greičiau!

– Palauk, – sustabdė Raspa, pasilenkė ir padavė jam mažą juodą odinį maišelį. – Bus lengviau įkalbėti kalvį ir mūrininkus tau padėti.

– Ačiū, – padėkojo Biulė, įsikišo maišelį į uniformos kišenę ir, surikęs: „Bombaaaaa!..“, šoko.

Muilo purslai ištiško iki pat grotuotos akies mūre.

– Kas tame maišelyje, Raspa? – paklausė garsiai daktaras Proktoras, stebėdamas sekundinę laikrodžio rodyklę.

– Formulė, kurią sukūriau laisvalaikiu, – atsakė Raspa. – Kaip pasigaminti *aurum* iš sieros dioksido, silicio ir išplakto kiaušinio.

– *Aurum?* – sukluso Liza.

– Tai lotyniškas aukso pavadinimas, – patikslino daktaras Proktoras. – Keturi... trys... du... ir... NULIS!

Visi spoksojo į muilo putas vonioje. Niekas nekalbėjo. Nieko neįvyko. Lauke girdėjosi sujudimas.

– Kažkas su tais 1111-aisiais negerai, – sunerimo Raspa.

Daktaras Proktoras vos girdimai sušnibždėjo:

– Jau per vėlu jį pasiimti.

– Nepasiduokit! – ragino Liza. – Jis netrukus pasirodys.

– Kas skatina tave tuo patikėti? – sušnarpštė Raspa.

– Jis mano draugas ir aš jį pažįstu, – atsakė Liza. – Biulė truputį užuomarša, visuomet truputį pavėluoja. Bet ateina. Toks jau jis.

– O ne, – sudejavo Joana. Visi atsisuko ir sekė jos žvilgsnį link grotuoto langelio, visi galėjo regėti aukštą ryškią ugnį nušvietus naktinį dangų.

Ir tuo pat metu jie išgirdo pliuškenimąsi vandenyje ir balsą tvirtai pareiškiant:

– Niekados nevykite į 1111-uosius!

– Biule! – sušuko Liza.

– Maistas atsiduoda piktosiomis dvasiomis, lovos pilnos šiaudų ir blusų, dantys sugedę ir jokių televizorių. – Raudonplaukis berniukas stovėjo ant vonios kraštelio priešais juos nutaisęs triumfuojančią miną.

– Paskubėk! – ragino daktaras Proktoras. – Kodėl taip užtrukai?

– Atsiprašau, – atsakė Biulė, nušokdamas ant grindų. – Bet maras pražudė visus miesto kalvius, todėl teko joti į kitą miestą. Grįždamas atgal nuo maro krito žirgas, taigi teko eiti pėsčiomis visą likusį

kelią. O kai atėjau, visi mūrininkai jau buvo išmirę, todėl teko dirbti pačiam. Būtent...

Jis išsitraukė kardą iš makšties ir smeigė į tinką tarp dviejų plytų.

– ...čia!

Biulė ištraukė geležtę ir iš sienos pabiro sausi skiedinio gabaliukai. Jis įkišo pirštus tarp plytų, juos pajudino ir ištraukė ten gulėjusį raktą. Berniukas nubėgo prie geležinių durų, įkišo raktą į spyną ir pasuko. Tiksliau sakant, mėgino pasukti. Bet jis nejudėjo.

– Po velnių! – šaukė Biulė.

Už jo nugaros profesorius šokinėjo aukštyn žemyn.

– Kas negerai?

– Chm, – tepasakė Raspa ir pasilenkė prie spynos. – Bijau, kad jie bus pakeitę užraktą nuo 1111-ųjų. Daug darbo, o naudos mažai.

– O ne, – pasakė Joana. „Trečią ar ketvirtąkart ji šitai sako", – mąstė suirzusi Liza.

– Mes nugalėti, – teištarė profesorius ir sukniubo ant kelių. – Deja.

– Deja, – tepasakė Biulė.

Tačiau kol visi kiti dejavo, Lizai kažin kas toptelėjo. Ji nuėjo prie durų, palenkė rankeną žemyn ir stumtelėjo duris.

Dejavimas staiga liovėsi ir jie išgirdo nesuteptų vyrių girgždesį durims atsiveriant.

– Kaip?.. – pradėjo daktaras Proktoras.

– Paprasčiausia, – tarė Liza. – Žinodami, kad išsivedė vienintelę kalinę, kodėl dar turėtų rakinti duris? Eime!

– Palaukit! – rėkė Joana. Jie atsisuko į ją ir didžiai savo nuostabai pamatė, kad mergaitė išsitraukusi šukas ir labai greitai šukuoja plaukus.

– Juk ten daugybė žmonių, ar ne? – paklausė kiek įsižeidusi ir vėl paslėpė šukas suknelėje.

Paskui visi išgužėjo pro duris, nubėgo tamsiais koridoriais, aukštyn laiptais, vingiuojančiais bokštuose it kirminai ir besibaigiančiais durimis, vedančiomis prie vartelių, o iš ten – į atvirą vietą.

Čia jie sustojo. Liepsnos atspindžiai šoko jų veiduose.

– O ne, – pasakė Joana, rankomis užsidengdama akis.

– Mes pavėlavom, – tepasakė daktaras Proktoras.

19 skyrius

Atgal į šiuos laikus

LIZA STOVĖJO LYG SUAKMENĖJUSI. Ji tai jau buvo mačiusi. Paveiksle. Knygoje. Istorijos vadovėlyje.

Liepsnos, laižančios stulpą su stipriai pririšta būtybe balta suknele.

Vyras kunigo drabužiais stovėjo priešais laužą ir laikė nukreipęs kryžių į pririštą prie stulpo moterį. Minia turgaus aikštėje buvo tyli, girdėjosi tik liepsnos šokinėjimas ir kito kunigo, lotyniškais žodžiais besišaukiančio nakties dangaus, balsas. Dabar jau Liza viską suprato: kodėl Joana Arkietė istorijos vadovėlio piešinyje yra labai panaši į Džuljetą Margarin. Liza sudrebėjo. Ji juto, kad tai gali reikšti tik viena: tai, kas turi įvykti, visuomet įvyksta. Ir kad per klaidą vietoj Joanos Arkietės ant laužo 1431 metų gegužės 30-ąją buvo sudeginta Džuljeta Margarin. Ir kad ir kaip ten būtų ar ką jie dabar bedarytų, tai neturės reikšmės, juk ji matė Džuljetos paveikslą istorijos vadovėlyje. Tai iškalta akmenyje ir jau nepasikeis.

– Jau per vėlu... – sušnibždėjo Liza. – Visą laiką tik per vėlu ir per vėlu.

Ji sušnibždėjo taip tyliai, kad nei profesorius, nei Biulė su Joana jos neišgirdo. Bet Raspa turėjo ją išgirsti, nes ji pasilenkė prie Lizos, ir jos sausas it dykuma balsas suzvimbė mergaitei paausy:

– Galbūt, Liza. Galbūt. Bet vis dar išlieka vienintelis dalykas, kuris ją galėtų išgelbėti.

– Mirtis, – šnibždėjo Liza. – Jūs sakėte, kad tik trokšdamas numirti gali pakeisti istoriją.

– Teisingai.

– Daktaras Proktoras, – lėtai dėstė mintį Liza. – Jis prasitarė geriau jau mirsiąs, nei ją prarasiąs.

– Jis taip sakė, – pritarė Raspa. – Bet tai turi įvykti prieš Džuljetai numirštant.

Liza įsikando sau į apatinę lūpą. Liepsnos jau laižė Džuljetos suknelę. Daktaras Proktoras kūkčiodamas sukniubo ant kelių.

– Paprasčiausia, – vadovavo Liza. – Biule, ar vis dar turi pirstukonautų miltelių?

Bet Biulė nieko negirdėjo, tik spoksojo į laužą. Todėl Liza įkišo rankas į abi jo kelnių kišenes ir ištraukė plastikinį maišelį.

– Ar tai laiko muilas?

– Ne, – atsakė Liza. – Tai dar didesnis atradimas. Daktaro Proktoro. Ji atvertė galvą, išsižiojo ir prisipylė pilną burną melsvų pirstukonautų miltelių.

– Ką čia darai? – paklausė Raspa.

– Keičiu istoriją, – atsakė Liza. – Aštuoni! Perduokit daktarui Proktorui, kad ruoštųsi užimti Džuljetos vietą. Septyni!

– Ką?

– Šeši! Penki!

Biulė, Joana ir profesorius atsisuko į Lizą su Raspa.

– Biule ir Joana, – šūktelėjo Liza, atsukdama užpakalį į laužo pusę, – laikykit mane tvirtai!Keturi! Trys!

Biulė iškart suprato, ką jo geriausia draugė turi galvoje. Kol Raspa kuždėjo kažką daktarui Proktorui ausin, Biulė šoktelėjo pirmyn, sugriebė Lizą už rankos ir mostelėjo Joanai, kad ji čiuptų už kitos.

– Du! Vienas! Nu...

Sprogimo būta tokio stipraus, kad Biulės ausys net subliuško iš skausmo, daktaras Proktoras pajuto kažkokį traškesį kaukolėje, o Raspai atšoko blakstienos. Vėliavų stulpai aikštėje pasviro ir nulinko, minia iškriko, o kunigai su suknelėmis ir papuošalais ant kaklų ėmė verstis kūliais. Kai jie pagaliau susivokė, kur esą, ėmė kosėti ir mirksėti perštinčiomis ir ašarojančiomis akimis, tačiau nieko neįžiūrėjo. Mat laužas ir visi fakelai buvo nupūsti, o virš nakties apgaubto turgaus kilo dūmai.

– Biule! – patamsyje pašaukė Liza ir sukosėjo.

– Joana! – tamsoje šaukė Biulė ir užsikosėjo.

– Daktare Proktorai! – rėkė kosėdama Joana.

Daktaras Proktoras neatsiliepė. Bet pasigirdo iš aikštės šaukiantys balsai:

– Vėl užkurkime laužą!

Biulės ranka susirado kitą ranką.

– Ar tai tu, Liza? – šaukė jis. – Kalbėk su manimi, Liza!

Balsas sušnibždėjo jam tiesiai į ausį:

– Mergaitės negali bezdėti taip, kaip tu. Esi man skolingas toną karamelės.

– Liza!

– Eime, suraskim Džuljetą.

Tamsoje ir pro dūmus jie ieškojo apgraibomis, kol Biulės rankos palietė kažkieno galvą, bet greit atšoko.

– Tu veli man plaukus!

– Joana, – apsidžiaugė Liza, – susikibkime rankomis, kad nepasimestume!

Tačiau tai nebuvo taip svarbu, nes dūmai ėmė sklaidytis ir jie galėjo įžiūrėti vėl įžiebtus pirmuosius fakelus turgaus aikštėje. Ir girdėti šaukiančius balsus:

– Čia buvo keli keisti žmonės, kurie užpakaliu uždegė pabūklą, mačiau juos!

– Raganos ir troliai! Sugaukim juos.

– Laikas nešdintis, – įspėjo Biulė.

– Bet... Džuljeta? – paklausė Joana.

– Ir Raspa, – prisiminė Liza. – Raspa?

– Žiūrėkit, – rodė Biulė, – kažkas ateina!

Ir iš tiesų prie jų, apgaubtos dūmų, skubėjo dvi žmogystos. Jos nebuvo panašios nei į kunigus, nei į vyskupus, nei į kalėjimo sargybinius.

– Bėkit, vaikai, bėkit! – Tai buvo Džuljetos balsas. – Jie mus seka. Atgal į kalėjimo vienutę!

Jie bėgo. O bebėgdami girdėjo nemalonų ir dabar jau pažįstamą garsą. Jiems už nugarų traškėjo malkų ryšuliai, kaukdama liepsnojo ugnis, švilpė oras, besiveržiantis link raganų laužo.

– Vaikai, nesisukiokit ir nesidairykit! – šaukė Džuljeta.

Jie darė, kaip liepti: nesidairė atgal, tik bėgo. Bėgo ir mėgino negalvoti, kas galėjo nutikti daktarui Proktorui prie laužo. Jie įbėgo pro vartelius ir pro atdaras duris, užsidarinėjančias jiems už nugarų, spiraliniais laipteliais žemyn, tuo pačiu koridoriumi, kol galiausiai įbėgo į tamsią kamerą. Liza palaikė duris, kol kiti du įbėgo ir jas uždarė.

Pro grotas sienoje plazdėjo laužo šviesa.

– Siaubinga... – kuždėjo Joana.

– Turiu pamatyti! – susirūpino Biulė ir įsikibo į suodiną, liesą ir aukštą žmogystą, įėjusią kartu su Džuljeta.

Žmogysta prisišliejo prie sienos ir Biulė užsiropštė jai ant pečių. Buvo nesunku įžiūrėti. Liepsnos laižė jai veidą... Palaukite! Jos? Tai... tai juk...

Biulė pirmiausia pažvelgė į moterį ant laužo, paskui į žmogystą, ant kurios pečių stovėjo.

– Daktaras Proktoras? – suglumo Biulė.

– Taip, viso šito jau gana, – atsiduso profesorius.

– Bet... bet...

– Raspa padėjo man išlaisvinti Džuljetą visoje šioje sumaištyje ir dūmuose, – dėstė profesorius. – Turėjau pats ten prisirišti prie stulpo, tačiau tuo metu visa aptemo. Paskui iš tiesų nė nebežinau, kas nutiko.

– Bet aš žinau, – įsiterpė Džuljeta. – Dievai žino, kodėl Raspa trenkė Viktorui savo medine koja. Aš užvirtau ant Viktoro ir vėl atsigavau, o kai apsidairiau, Raspos pro dūmus nebemačiau. Tada pastačiau jį ant kojų ir supratau, kad turiu bandyti nutempti iki kalėjimo kameros, kur stovi manoji laiko vonia, kad galėtume išvykti. Ir tuomet pastebėjau jus, mieli vaikai... jūs negalit nė įsivaizduoti, kaip man palengvėjo!

– Ir mums, – apsidžiaugė Liza. – Biule, į ką tu žiūri?

Biulė žvelgė pro grotas. Liepsnos dabar laižė ilgą švarką ir medinę koją, o jos veidas švietė raudonai ir gelsvai. Biulė nebuvo tuo įsitikinęs, tačiau atrodė taip, lyg ji stovėtų ir šypsotųsi pro savo aštrius dantis. Ir ji kažką riktelėjo. Buvo sunku įsiklausyti pro liepsnų šniokštimą, tačiau jam pasigirdo, kaip... kaip:

– Duokit man *L*.

– Eeell, – Biulė iš visų jėgų suriko pro lango grotas.

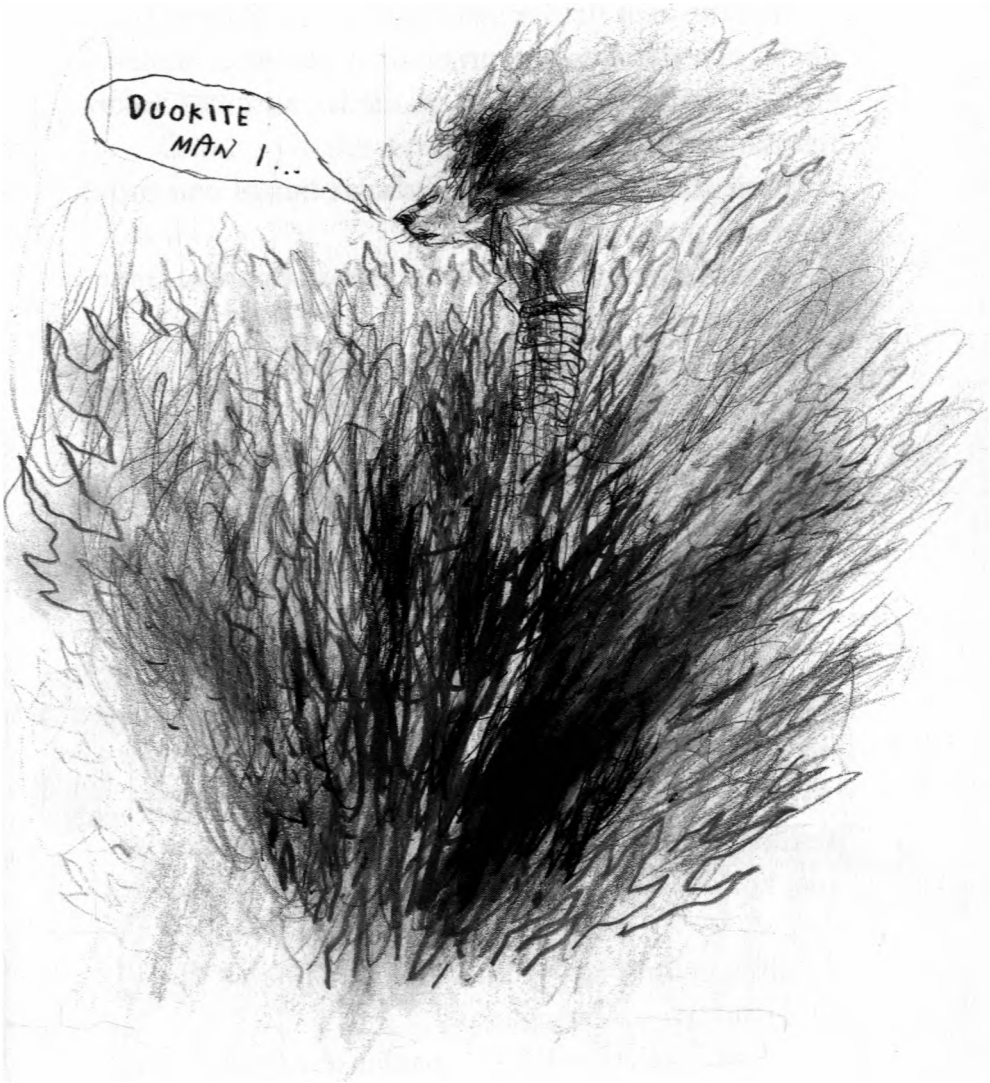
DUOKITE MAN !...

– Duokit man *I*... – ataidėjo iš kitos pusės.

– Iii!

Tačiau laužo ūžesys viską nustelbė ir Raspą apgaubė liepsnos. Jos vinguriavo ir it kometos žarstė žiežirbas nuostabiame ir juodame lyg aksomas nakties danguje.

Biulė dar kiek luktelėjo. Tada nusliuogė nuo profesoriaus pečių žemyn.

– Mums nebereikia laukti Raspos, – pasakė Biulei itin neįprasta intonacija.

– Ką? – sukluso Joana su Džuljeta.

Bet daktaras Proktoras su Liza nieko neatsakė. Profesorius ilgai žiūrėjo į Biulę. Paskui iš lėto palinksėjo ir įlipo į vieną iš vonių.

– Ateikite, žmonės, turime išvykti, kol dar vonioje nenustojo putoti.

– Žiūrėkit, – tarė Liza, rodydama į grindis.

Jie žvelgė į stiklinį Raspos indą su laiko muilu.

– Chm, – prabilo daktaras Proktoras, paimdamas stiklainį. – Tai reiškia, kad mums užteks miltelių trumputėms atostogoms. Mes jų nusipelnėme. Ką pasakytumėt apie porą dienelių saulėtoje Karibų saloje, kol dar turizmas jų nepasiekė?

Kai du kalėjimo sargybiniai atplėšė kameros duris, tepamatė tris tuščias vonias.

– Ką tai galėtų reikšti? – paklausė vienas iš aukščiausių.

Po šalmu jis slėpė labai kvailą dubenėlio šukuoseną, o viršum lūpos – vešlius riestus ūsus.

– Taigi, ir ką tai reikštų? – paklausė antrasis. Jo šukuosena po šalmu buvo nesuvokiamai keista, o viršutinė lūpa su keliais pūkeliais ir be jokių ūsų.

– Chm, – pasakė riestaūsis. – Šįvakar, kai išsivedėm Joaną Arkietę, tebuvo viena vonia, o ne visos trys.

– Tai žinoma, taip ir buvo, – sušnarpštė beūsis.

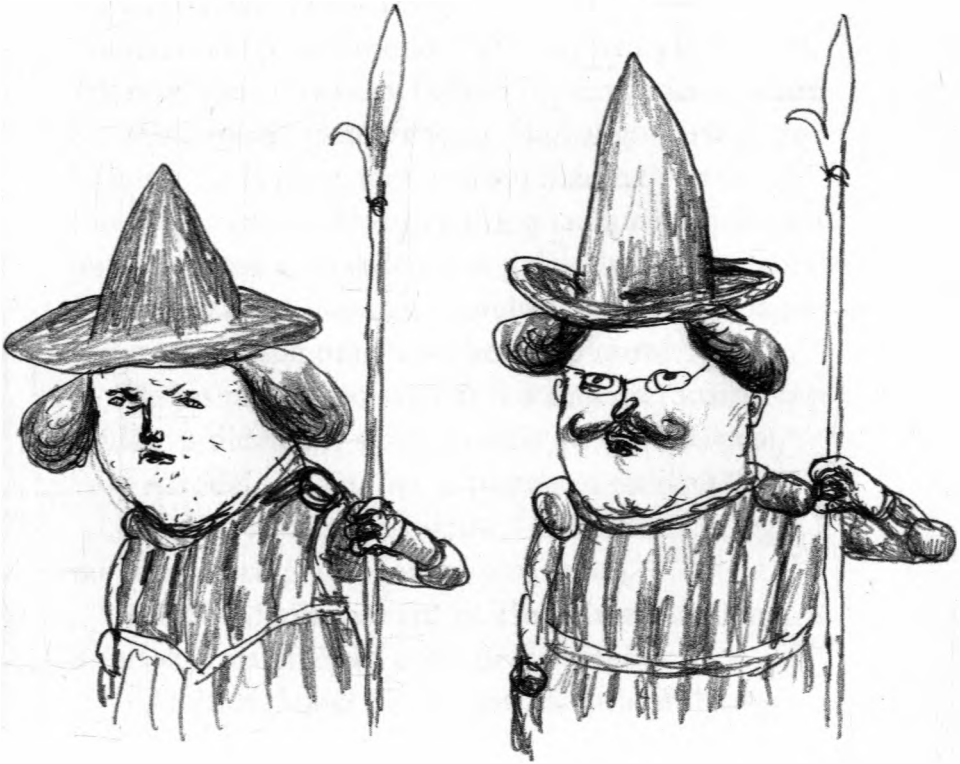

– Taigi, taigi, – pritarė riestaūsis. – Vadinasi, mes nesuradom tų, kurie šaudė iš pabūklų. Tada einam.

– Chm, – nustebo beūsis, įsitaisęs prie sienos, kur kažin kas aiškiai patraukė jo dėmesį.

– Kas tai? – paklausė riestaūsis, prieidamas artyn.

– Šitie piešiniai čia, – atsakė beūsis. – Įmantrūs ūsai. Nesu matęs tokių anksčiau, tartum nukarusių. Visgi manau, kad norėčiau...

– Einam, – tarė riestaūsis ir išsitempė antrąjį kartu.

20 skyrius

Indija

DANGAUS MĖLYNĖS BANGOS duždavo į baltutėlį krantą, o ant jo užsimerkusi ant nugaros gulėjo Liza. Tik retsykiais ji prasimerkdavo ir pamatydavo palmę, besistiebiančią į giedrą dangų. Šioji augo įstrižai, palinkusi į jūros pusę, tarsi trokštų maudytis kartu su Džuljeta, daktaru Proktoru ir Joana, kurie pliuškenosi jūros bangose arba patenkinti gulėjo lyg nieko nebūtų nutikę. Liza irgi taip būtų norėjusi, tačiau vien pagalvojus apie Raspą praeidavo bet koks noras.

Kažkas jai užstojo saulę ir ji atsimerkė. Susirūpinęs veidas su didelėmis strazdanomis žvelgė iš aukštai.

– Atrodai susirūpinęs, – pastebėjo mergaitė.

– Nes tu labai susimąsčiusi, – tarė Biulė. – Tegul tai būna atostogos. Ir jokių apmąstymų.

Jis bandė išsilaikyti ant įstrižo palmės kamieno, o nušokęs atsigulė ant pilvo tiesiai priešais ją.

– Ar žinai, kodėl Raspa prisirišo prie stulpo? – paklausė Liza.

– Nes tik mirtis gali pakeisti istoriją, – atsakė Biulė ir užmerkė vieną akį, o atlenkęs ranką atgal bergždžiai mėgino pasikasyti sau tarp menčių.

– Taip, bet ar žinai, kodėl ji neleido pasiaukoti daktarui Proktorui, o užėmė jo vietą?

– Paprasčiausia, – atsakė Biulė ir pamėgino su kita ranka, jeigu kartais ji pasirodytų kiek ilgėlesnė. – Ji mylėjo jį.

– Ar tu tai žinojai? – paklausė apstulbusi.

– Aišku, meilė visuomet spinduliuoja iš toli, – tarė Biulė ir nulaužė mažą šakelę. – Ir Raspa galiau-

siai pamatė, kad daktaras Proktoras buvo mirtinai įsimylėjęs Džuljetą. Pamačiusi ją ant laužo, Raspa suvokė, kad vienintelis dalykas, kuris padarytų jį laimingą, leisti jam būti su mylima moterimi. Todėl ji pasirūpino, kad juodu būtų kartu. Galima pasakyti, kad ji pasiaukojo dėl meilės. Tik ne dėl savęs pačios.

Liza buvo sujaudinta.

– Na, Biule! Maniau, kad jūs, berniukai, nieko nenutuokiate apie panašius dalykus.

– Žinoma, dar ir kaip, – pasakė Biulė ir mėgino šakele pasiekti tą vietą, kur niežtėjo. – O aš maniau, kad mergaitės nesugeba bezdėti.

– O, Biule... – sušnibždėjo Liza su ašara akies kamputyje. – Argi ne gražu?

– Taip, ganėtinai, – ir pasitenkinimo šypsnys nuslinko jo veidu, kai šakele ėmė kasytis aukštyn žemyn tarp menčių. – O jeigu čia dar būtų ir pusryčiai. Restoranas, kuriame patiektų kiaušinį su trupučiu kumpio, tikrai būtų ne pro šalį.

– Biule! – subarė Liza. – Turiu galvoje Raspą! Ji neturėjo draugų... jos... jos... – mergaitės akys pritvinko ašarų, – ...labai gaila.

– Sutinku, – tarė Biulė, įsikišo šakelę į ausį ir dar kiek pasikasė čia. – Bet ar tu pritari, kad būtų smagu gauti truputį kitokio maisto nei bananai ir kokosai, kuriuos susirandame patys?

Liza nieko neatsakė, tik atsigulė ant pilvo ir įbedė žvilgsnį į jūrą. Jie čia praleido tris dienas. Buvo sma-

gu, tačiau Biulė teisus. Toli horizonte pasirodė daug švininių debesų. Liesas ir vis dar baltutėlis daktaras Proktoras išbrido iš vandens ir ėmė sausinti motociklininko akinius.

Jis šypsodamasis krito šalia jų.

– Na, mano geriausieji draugai, ar viskas gerai? – domėjosi jis.

Juodu tylėdami linktelėjo.

– Truputį ilgitės namų?

Jie tylėdami linktelėjo.

– Ir aš, – prasitarė daktaras Proktoras. – Ar suradai restoraną, Biule?

– Ne, – atsakė berniukas. – Perėjau visą salą, tačiau sutikau tik du vyrukus, atplaukusius irkline valtimi ir besiteiraujančius, kokia čia vieta.

– Šit kaip? Ir kas gi jie tokie?

– Nežinau. Šnekėjo dar prastesne anglų kalba nei manoji, bet aš supratau, kad vienas iš jų vardu Kristupas Ko... Ko... kuo vardu tas seklys iš televizijos?

– Kolumbas? – pasiūlė variantą Liza.

– Būtent! – atsakė Biulė. – Ar kažkaip panašiai. Aš pajuokavau ir atsakiau, kad tai Indija. Ir, atrodo, jis manimi patikėjo. Jie kaipmat sušoko į valtį ir nuirklavo prie laivo, stovinčio su išmestu inkaru.

– Chm. – Daktaras Proktoras pakilo ir nužvelgė tris laiko vonias, beveik užraustas smėlyje po palmėmis. – Manau, jau pats laikas jums keliauti namo į Pabūklų gatvę, kol čia neprigužėjo žmonių.

– Mums? – sukluso Biulė. – O jūs nevyksite su mumis?

– Mes su Džuljeta keliausim į Paryžių susitvarkyti reikalų su Klodu Klišė.

– Be mūsų? – choru suriko Liza su Biule.

– Taip, – tvirtai atsakė daktaras Proktoras. – Jau ir taip įtraukiau jus į itin rimtą pavojų. Juk patys suprantate, kad elgiuosi visiškai neatsakingai?

– Na, gerai, – pratarė Liza. – Bet jūs pamiršote vieną dalyką.

– Iš tiesų, – pritarė Biulė.

– Mes esame komanda, – kalbėjo Liza.

– Taip, – ėmė aiškinti Biulė, – mes komanda. Ir mums visiškai nesvarbu, kad visi kiti galvoja, jog mes tik vargana trijulė. Nes mes žinome daugiau. Mes žinome... mes žinome... ech...

– Mes žinome, – toliau tęsė Liza, – kad kai draugai pasižada vieni kitiems padėti, vienas plius vienas plius vienas yra žymiai daugiau nei trys.

Proktoras ilgokai žvelgė į juos.

– Tai puikiai pasakyta, panašiai ir aš pats buvau sakęs, bet...

– Jokių „bet“! – pareiškė Biulė. – Tai jūsų žodžiai. Ir jūs žinot, kad mes žinom, jog jūs žinot, kad jūs niekaip negalite priversti mūsų jums nepadėti kovoti su Klodu Klišė.

Profesorius turėjo lėtai pakartoti sau šį sakinį, kad suprastų, ką Biulė turėjo galvoje. Todėl suglu-

męs žvilgčiojo nuo vieno prie kito. Galiausiai atsiduso ir pasidavė:

– Iš tiesų tai jūs draugai – užsispyrėliai.

– Tai ko dar laukiam? – paklausė Biulė. – Aš pasiruošęs! O tu, Liza?

Liza linktelėjo.

Biulė užsilipo ant palmės kamieno, stengdamasis išlaikyti pusiausvyrą, ėmė muštis į krūtinę ir šaukti jūros žydrynėn:

– Klodai Klišė, atvyksta Krem Biulė!

21 skyrius

Krem Biulė

BIULĖ ATSARGIAI ATSISTOJO vonioje ir apsidairė. O žaliausiasis eglyne! Nė menkiausios abejonės, kad jie pensione „Pom frit“. Čia stovėjo vonia, kabėjo veidrodžio lentynėlė, o ant jos – dėžutė su Periu, septynkoju siurbėle voru iš Peru. Bet tas atstumiantis garsas...

– Kas per skylių skylė? – sušnabždėjo Liza, atvykusi su antrąja vonia.

– Dreba, kaip dirbant dvidešimčiai kompresorinių grąžtų, – pastebėjo permirkęs iki siūlelio daktaras Proktoras, o nuo jo varvėjo vanduo.

– Tie garsai iš lauko, – pasakė Joana. Ji stovėjo prie durų ir jau buvo pasiruošusi nulenkti rankeną, kai Džuljeta jai pakuždėjo:

– Palauk! Žinau, kas tai.

Visi į ją sužiuro.

– Tai begemotai knarkia.

– Bege!..

– Taip, – pasakė Džuljeta. – Bet tai ir blogiausia, čia knarkia vyras, kurį net per daug gerai pažįstu.

– O ne, – pašnibždomis ištarė daktaras Proktoras.

– Klodas, – dar tyliau sušnibždėjo Liza.

– Klišė, – sušnabždėjo Biulė taip tyliai, kad tik pats išgirdo per tokį stiprų knarkimą. Jis prišoko prie durų, pasistiebė ant pirštų galų ir pasižiūrėjo pro rakto skylutę.

– Ką matai? – paklausė Proktoras.

– Vieną... du... tris vyrus, – atsakė Biulė, – visus miegančius ant kėdžių. Tas prie radiatoriaus, su siauručiais ūsais, su plačiomis petnešomis ir stipriais segtukais. Jis atrodo slidesnis už ungurį inde, pilname gleivių.

– Tai Klodas Klišė, – tyliai tarė daktaras Proktoras. – O kas tuodu?

– Jie atrodo panašūs į... taip, skamba gal ir pašėlusiai, bet nekantrauju jums pranešti, tik tvirtai įsikibkite. – Biulė atsisuko į juos visus. – Panašūs į BEGEMOTUS.

Nors ir keista, šis pranešimas visiškai jų nenustebino. Nusivylusios publikos ramybė privertė Biulę vėl nusisukti prie rakto skylutės.

– Vienas sėdi prie lango, o antrasis įrėmęs nugarą į išėjimo duris. Vadinasi, bus neįmanoma išsprukti nepastebėtiems. O kadangi esame nusiteikę blogoms naujienoms, tai du iš jų laiko apglėbę ginklus.

Džuljeta sudejavo.

– Jie laukia mūsų sugrįžtant. Taigi... taigi...

– Šito jau gana! – pareiškė daktaras Proktoras. Jis nebešnibždėjo, jo balsas drebėjo iš įsiūčio. – Biule, pasitrauk, atėjo laikas atsiskaityti su šiuo žmogumi...

– Ne, Viktorai! – Džuljeta atsistojo priešais jį. – Pagalvok apie vaikus ir Joaną. Jie prikiš jums pilnas kišenes monetų ir įmes jus į Seną.

Proktoras stabtelėjo. Jis susmuko ant vonios krašto, susiėmė rankomis už galvos ir nusivylęs suaimanavo.

– Tu teisi. Ir ką gi mums daryti?

– Chm, – atsakė Džuljeta.

– Chm, – jai pritarė Liza.

– Chm, – pakartojo ir Joana.

Pasigirdo menkas „pliumpt“, o po jo ir Biulės balsas:

– Nusiraminkit, žmonės, aš turiu planą.

Jie sužiuro į Biulę, o jis lyg užkerėtas žvelgė sau į smilių ir patenkintas užkišo jį už šlaunies.

– Planas tiek paprastas, tiek ir genialus. – Jis atsisagstė uniformos švarką ir įkišo ten ranką. Tada pirmiausia išsitraukė Marselio trimitą ir, atitraukęs nuo savęs, vėl įkišo ranką atgal. – Už lango jau greit brėkš diena, taigi pats laikas miegalius prikelti taip, kad jie ilgai to nepamirštų. Planas ištestuotas paties Napoleono ir vyksta labai paprastai, supilant miltelius į pražiotas burnas tiems... tiems... – Tačiau Biulės veido išraiška pasikeitė, o ranka vis dar karštligiškai tebeieškojo uniformos švarke.

– Kas gi čia dabar? – paklausė daktaras Proktoras. – Kažką pametei?

– Truputėlį pasikeitė planai, mieloji publika, – tarė Biulė ir, plačiai rodydamas dantis, nusišypsojo. – Atrodo, maišelis su pirstukonautų milteliais tebeguli Ruano turgaus aikštėje 1111-aisiais. Bet nusiraminkite, viskas Biulės yra kontroliuojama, todėl lengvai ir patogiai pereisime prie plano B.

– Kuris yra? – skeptiškai paklausė Liza.

– Kad jūs manimi pasitikite.

Kiti trys irgi atsisuko į Biulę, bet jis daugiau nieko nebesakė, tik permetė kūno svorį ant kulnų ir išspaudė keistą nenatūralią šypseną.

– Ir tai visas planas? – galiausiai paklausė Liza.

– Taip, – atsakė Biulė, čiupdamas nuo veidrodžio lentynėlės Daktaro Proktoro itin greitai veikiančius klijus. – Plius tai, kad ketinau pažaisti trumpą žaidimą „Rytmečio signalas keltis“. Po to dar norėčiau impervizuoti.

Liza lėtai purtė galvą.

– Ką reiškia „impervizuoti“, Biule? – paklausė Joana.

Biulė jai atsakė plačiausiai šypsodamasis:

– Tai, mano miela Joana, reiškia, kad aš, seržantas Biulė, noriu surasti naujų formų, nes visos suplanuotos senosios jau nebeveikia.

– Mes tai vadiname Biulės metodu, – sumurmėjo Liza, kol Biulė spoksojo į žavų Joanos žvilgsnį.

– Išgirdę grojant trimitą, bėkit prie durų, – išpyškino Biulė, čiupo trimitą ir nuspaudė žemyn durų rankeną.

– Palauk... – pradėjo Proktoras, bet Biulės jau nebebuvo.

– Ką jis daro? – sudejavęs profesorius paklausė Lizos, laikančios praviras duris ir stebinčios Biulę.

– Jis stovi priešais vieną begemotą, spaudžia klijų tūbelę... priklijuoja šautuvus jiems prie pažastų. O dabar štai daro ir su antruoju begemotu...

– Na ir Biulė! – šnabždėjo Joana.

– Jis... jis eina iš už nugaros Klodui Klišė, – tęsė Liza. – Ir... ir atsega kelnių petnešas iš nugaros... ir... ir Klodas Klišė liaujasi knarkęs...

– O ne!

– O taip. Ir dabar... Klodas pasisuka ir... ir dabar...

– Dabar? Dabar?

– Dabar ir vėl jis knarkia.

Vonios kambaryje nuskambėjo sutartinis palengvėjimo atodūsis.

– Biulė pririša petnešų galus prie radiatoriaus, – šnibždėjo Liza. – Štaip. O dabar jis ropščiasi ant palangės... giliai įkvepia... jis... jis...

Rytmečio signalas keltis rėžia it peilis griaudėjantį knarkimą, kuris netrukus baigiasi. Biulė nuleido trimitą ir pastebėjo tris poras išskėstų akių spoksant į jį.

– Keltis ir stotis! – rėkė Biulė. – Noriu matyti aiškų žvilgsnį ir abi kojas ant grindų! Tučtuojau!

Lyg po tikros komandos visi trys kambaryje buvę vyrai atsistojo.

– Čiupkit jį! – rėkė vyras su petnešomis ir siauručiais ūsais.

– Pone Klišė! – sudundėjo vienas iš begemotų, pamėginęs atitraukti ginklą nuo savo kelnių. – Šautuvas... jis... tvirtai laikosi!

– Tai tiesiog jį pagriebkit! Juk tai viso labo tik mažutėlis berniūkštis.

Kai begemotai puolė prie jo, Biulė pamatė prasiveriant vonios duris ir visus keturis draugus tyliai pro jas išslenkant.

– Prieikite, o milžinai tamsiausiųjų žemyno gelmių! – giedojo Biulė, nušokdamas nuo palangės ant rašomojo stalo kėdės, o begemotai ėmė jį gaudyti. Vienas iš jų puolė prie kėdės, tačiau Biulė greit užšoko ant rašomojo stalo.

Baldai buvo išvartyti, o lempos sudaužytos krypuojančių begemotų, medžiojančių mikroskopinio dydžio įžūlų raudonplaukį. Biulė įsitikino, kad jo draugai saugiai atsirado už durų ir bėga link laiptų, o abudu begemotai tuo metu trepsėjo taip, kad net grindys lingavo ir kabantis šviestuvas suposi. Bebėgdamas jis įgavo pagreitį, šoko ir tiesė rankas į minėtąjį šviestuvą. Jį sugavęs galėjo mestis pravirų durų link ir šitaip pagaliau būtų išsigelbėjęs. Tai neturėtų būti taip sunku, juk šimtus kartų matė per televiziją ir filmuose, kaip pagrindiniai veikėjai skrenda oru kaip akrobatai. Problema tik ta, kad Biulės rankos... na, jos tik truputėlį trumpesnės už visų tų herojų. O ir lempa kabojo šiek tiek aukštėliau nei tos, kurios greičiausiai naudojamos filmuose.

Biulės rankos mosikavo, tačiau tesugavo orą. Ir ketinęs pakilti aukštyn, jis krito žemyn, o grindys artėjo didžiuliu greičiu.

– Bomba... – susizgribo burbtelėti Biulė, o maža riesta jo noselė net sugurgždėjo į parketą.

– Dabar jis mūsų. – Biulė išgirdo nuo kėdės šalia radiatoriaus sušnibždant Klodo Klišė balsą.

Biulė apsivertė ant pilvo. Virš jo stovėjo du begemotai. Jie barškino monetomis.

– Prikišk jam kišenes, – šnabždėjo Klišė balsas. – Ir meskit jį pro langą.

Biulė matė artėjant begemotų kanopas. Jis užsimerkė ir pajuto, kaip jam šoną glosto ranka. Tuomet ji kad trūktelės, suradusi jo kardą ir ištraukusi jį iš makšties.

– Šalin kanopas nuo Biulės, atrajotojai!

Biulė atsimerkė. Viršum jo stovėjo Joana, stebėdama begemotus ir pasiruošusi kirsti jiems kardu.

– Sugrįžai, – pasakė Biulė.

– Negalėjau palikti tavęs, Biule, – ramiai pasakė ji. – Juk aš Joana Arkietė, didžiausia istorijoje karvedė moteris.

– Joana Arkietė, kur gi ne! – Jie išgirdo ant kėdės už begemotų Klodą Klišė garsiai juokiantis. – Kiekvienas kvailelis žino, kad 1431-aisiais buvai sudeginta ant laužo. Nesi ir panaši į ją. Joana Arkietė turėjo net lūpų dažus, medinę koją ir buvo su šukuosena.

– Su šukuosena! – įniršusi suriko Joana.

– Tereikia pažvelgti į senus piešinius iš tų laikų, kai ją sudegino, – pasakė Klodas Klišė. – Vaikinai, čiupkite melagę.

Begemotai artėjo prie jos.

Biulei labiausiai norėjosi būti užmerkus akis, bet jos tebebuvo išplėstos. Ir dėl to jis nepasigailės. Nes tai, kas vyko, buvo netikėčiausia iš viso to, ką tik jis kada nors buvo stebėjęs.

Joana valdė kalaviją abiem rankomis. Ginklas taip greit sukiojosi jos rankose, kad Biulė nė neįžiūrėjo geležtės, o matė vien tik miglotą, išplaukusį žėrinčio ir aplinkui siautėjančio plieno vaizdą. Prasisukęs viršum diržo sagčių, švarkų sagų, marškinių rankovių ir plaukų kuokštų, sukėlė garsus, girdimus ką kerpant. Ūsai, kirpčiai ir skyrimai pradingo.

Kai Joana baigė, du begemotai stovėjo priešais ją it paralyžiuoti, nusmukusiomis iki kulkšnių kelnėmis, nuogomis rankomis, kyšančiomis iš apkarpytų švarkų ir marškinių rankovių ir su tokiomis baisiomis dubenėlio šukuosenomis, kokių Biulė nebuvo matęs nė viduramžiais.

– Štai jums ir šukuosenos, – rėkė Joana. – Eime, Biule!

Ji pakėlė Biulę ant kojų ir išsitempė pro duris.

Bėgdami laiptais jie girdėjo Klodą Klišė šaukiant:

– Duokit man ginklą! Dar ir kelnes nusimaukit ir viską paduokit man!

Biulė su Joana nusileido į apačią, prabėgo pro kabančias Trotuar šeimos nuotraukas, pro fotelius, stovinčius vestibiulyje, pro registratūrą, kurioje dirbanti ponia Trotuar dar spėjo paklausti: „Išvažiuojate?“ prieš jiems pradingstant už besisukančių durų. Pagaliau ir juodu atsidūrė aikštėje.

– Čionai!

Jų akis užmatė daktarą Proktorą, Lizą ir Džuljetą, stovinčius kitoje aikštės pusėje šalia tuščių daržovių prekystalių ir laukiančius jų.

– Saugokitės! – suriko Liza.

Ir tuo pat metu už savęs išgirdo šnopuojantį balsą:

– Stovėkit ramiai, kitaip ištaškysiu į gabalėlius!

Joana ir Biulė sustojo. Tada atsisuko.

Klodas Klišė stovėjo per keletą metrų nuo jų su ginklu prie skruosto ir taikėsi. Ant ginklo vamzdžio vis dar kabojo abiejų begemotų kelnės.

Klodas Klišė stovėjo kiek pasviręs į priekį, tarytum pūstų stiprus vėjas. Ir visiškai aišku kodėl. Petnešos, prasidedančios nuo juosmens, einančios per pilvą, pečius ir tebesitęsiančios tolyn prie besisukančių pensiono „Pom frit“ durų ir už jų, buvo įtemptos it styga. Iš tiesų tai labai kokybiškos petnešos, iš kurių Klodas Klišė stipriai praturtėjo.

– Prieik arčiau, mažasis nykštuk. Esu tikras, kad tave pričiupau! – Biulei šaukė Klodas Klišė, prispaudęs pirštą prie šautuvo gaiduko.

– Mielai jums pagelbėčiau, mesjė Klišė, – kalbėjo berniukas. – Bet viską įvertinus aišku, kad tai jūs į mane šausite, o aš mirsiu, todėl protingiau būtų *jums* prieiti porą žingsnių arčiau *manęs*.

– Tu, neišauklėtas storžievi! – griaudėjo Klišė ir paėjėjo dar vieną žingsnį, tuo tarpu petnešos protestuodamos vibravo ir švilpė. Tačiau Klišė

buvo
toks įsiau-
drinęs, kad visiškai
nekreipė dėmesio į tai,
kas jį tempia atgal.
– Aš jau *visiškai* čia pat, tai
gal dar paskutinį žingsnelį, pone baro-
metre, – viliojamai šypsojosi Biulė.
– Ruoškis paskutiniam šūviui! – pareiškė Klišė, pakeldamas koją dar žingsniui žengti.

Ir to užteko. Nutiko tai, kas nutiko. Pono Klišė veido išraiška pasikeitė, kai jis pajuto praradęs pusiausvyrą ir kūną virstant atgal su vis stiprėjančia jėga. Jis taip greitai praskrido pro besisukančias duris pakilęs virš žemės. Praskriejo ir pro registratūrą, kurioje ponia Trotuar tespėjo paklausti: „Atvykote?“, pro krėslus, laiptais aukštyn pro Trotuar šeimos nuotraukas ir pro atdaras duris į kambarį, kuriame galva taip smarkiai trenkėsi į radiatorių, kad nuskambėjo kaip didžiojo Dievo Motinos katedros Paryžiuje varpo gaudesys.

Vis dar virš miesto tebegaudžiant šiam garsui mūsų draugai galėjo stebėti, kaip du mirtinai išsigandę, į begemotus panašūs vyrai – skarmaluoti ir

tik su trumpikėmis – nėrė iš pensiono „Pom frit“ ir dingo už artimiausio posūkio.

– Ką jūs jiems padarėte? – paklausė Liza. – Tai baisiausios iš visų matytų dubenėlio šukuosenų.

– Ne *mes*, – paaiškino Biulė ir pirštu parodė į Joaną. – *Ji*.

– Aš tik truputį inprofisavau, – atsakė Joana.

– O dabar... – aiškino daktaras Proktoras ir pakėlė ginklą, kurį pametė Klodas Klišė, – ...mes aplankysime ligonį Klišė.

Jiems įėjus Klodas Klišė sėdėjo atsirėmęs į radiatorių ir atrodė taip, lyg tebemiegotų. Tačiau jis neknarkė, kvėpavo lygiai, o akių vokai retsykiais sutrūkčiodavo.

– Netrukus jis vėl atgaus sąmonę, – kalbėjo daktaras Proktoras. – Kaip matome, beveik neįmanoma pakeisti istorijos. Klodas Klišė yra ir tebeliks vedęs Džuljetą, ir jis niekuomet nesutiks skirtis savo noru. Gal turite pasiūlymų, kaip mums elgtis?

– Bėgti, – pasiūlė Liza. – Jūs galėtumėte gyventi kartu Pabūklų gatvėje.

Proktoras papurtė galvą.

– Klodas ir jo begemotai surastų mudu, kad ir kur beišvyktume.

Džuljeta užsidengė veidą rankomis.

– O kaip aš norėčiau, kad jis pabustų viską pamiršęs. Kad pamirštų esąs barometras, pamirštų mane ir kad mes kada nors buvome susituokę.

– Chm, – tepasakė Biulė. Jis pakilo ir nuėjo į vonios kambarį.

– Iš tikrųjų jis stipriai susitrenkė galvą, – pasakė Proktoras. – Tačiau tikėtis, kad prarado atmintį, būtų per daug.

– Palikite tai man, – tarė Biulė, išeidamas iš vonios kambario su stikliniu indeliu rankoje. – Ir Periui.

– Periui? – susirūpino Joana, įsispoksojusi į mažą voriuką stikliniame indelyje.

– Septynkojis siurbėlė voras iš Peru. – Biulė žengė prie sąmonę praradusiojo ir atidarė dangtelį visiškai prie pat jo ausies. Ir ką gi – mažasis voriukas dingo.

– Ką tu darai? – išsigando Džuljeta.

– Klausimas turėtų skambėti taip – ką *jis* daro.

Mat jeigu tai siurbėlė voras, dabar jis kaip tik turėtų būti įsisiurbęs jam į galvą ir naikinti jo smegenis. Klodas prabus lyg sapnavęs gražų sapną, puikiai jausis ir bus geros nuotaikos. Ir norėdamas prie ko nors prikišti nagus, to nebeprisimins. Nebeprisimins nieko. Ničnieko.

Biulė nužvelgė abejojančius veidus.

– Taip ir yra! – pasipiktino Biulė. – Visa tai aiškiausiai aprašyta knygoje GKGN.

– GKGN? – paklausė Džuljeta.

– Trumpinys GYVŪNAI, KURIŲ GERIAU NE...

– Biule! – sudejavo Liza. – Gyvūnai toje knygoje tokie, kokius tu susigalvoji!

– Vadinasi, jų nėra! – pasipiktino Biulė, sukryžiuodamas rankas, ir atrodė rimtai įsižeidęs. – Na, tai jeigu taip norite, galite pasinaudoti Klišė metodu. Prikiškite jam kišenes monetų ir įmeskite į upę!

Daktaras Proktoras papurtė galvą.

– Tuo mes nuo jų ir skiriamės, Biule. Mes šitaip nesielgiame.

– Na, gerai, – vis dar įsižeidęs patarinėjo Biulė. – Nereikia tų monetų, tiesiog įmeskim į upę. Taip bus teisingiau.

– Biule!

Biulė piktai treptelėjo koja.

– Bet juk jūs žinote, kad neįmanoma pasodinti jo į kalėjimą. Neatsiras nė vieno teisėjo Paryžiuje, kuris jį nuteistų! O kai nubus, jis...

– Eureka! – ėmė šaukti Liza.

Abudu besikivirčijantieji atsisuko į ją. Mat jie žinojo, kad Liza tokiais žodžiais kaip „eureka“ nesimėto.

– Kalėjimas, – pasakė mergaitė.

– Ką turi galvoje? – nesuprato daktaras Proktoras.

– Padarysim tą patį, ką Raspa padarė Džuljetai! Laiko vonia išsiųsime jį toli toli į kalėjimą.

– Puikiai sugalvota! – apsidžiaugė Biulė. – O pabudęs neprisimins, kaip ten atsidūrė, ir nepasiaiškins, kad yra nekaltas!

Tuo tarpu daktaras Proktoras neatrodė itin susižavėjęs šia mintimi.

– Nė nebežinau, ar gerai vykdyti teisingumą savomis rankomis. Juk mes ne teisėjai.

– Gal turite geresnę mintį? – paklausė Biulė.

– Ne, – prisipažino daktaras Proktoras.

– Mes jį galime nusiųsti į tokią vietą, kur jis prabūtų tol, kol mes apsispręstume, – kalbėjo Liza. – O ten nuvykę jį pasiimtume.

Tai pasirodė gera mintis ir todėl iškart pradėjo ruoštis. Jie atsegė petnešas ir, visiems padedant, atvilko jį į vonios kambarį ir įkėlė į vonią.

Jiems toliau besiruošiant, kažkas atsargiai pasibeldė į duris, ir Džuljeta nuėjo jų atidaryti.

– Kur mes jį išsiųsime? – pasidomėjo Liza.

– Palik tai man, – nuramino Biulė ir čiupo indą su laiko muilu. – Žinau itin puikią vietelę.

Džuljeta kyštelėjo galvą į vonios kambarį:

– Svečiai pas tave, Viktorai. Ir pas tave, Liza.

– Chm, – nusistebėjo Proktoras. – Kas tai galėtų būti?

– Prancūzė ponia, kurią abudu pažįstate, – patikslino Džuljeta. – Ji sakosi esanti teisėjo pavaduotoja.

– Nepažįstu jokių prancūzių ponių, – pareiškė Liza. – Juo labiau – nei teisėjų, nei jų pavaduotojų.

– Nebūk tokia įsitikinusi, – pasakė Džuljeta ir sumirksėjo akimis.

Liza su daktaru Proktoru įėjo į kambarį, o čia jų laukė elegantiška moteris. Ji vilkėjo dalykišką kostiumėlį, su kuriuo atrodė dar lieknesnė nei iš tiesų. O jos akiniai atrodė taip, lyg jai jų iš viso nereikėtų. Kažin kas joje atrodė pažįstama.

Moteriai už nugaros stovėjo du policininkai su uniformomis. Kiekvienas su tam tikrais ūsais. Manau, kad aiškinti su kokiais konkrečiai nebereikia.

– Bonžur, Liza, – nusišypsojo dama, tiesdama ranką, ir kažką prancūziškai pasakė.

– Ech... – pradėjo Liza, o Džuljeta jai ryžtingai spragtelėjo spaustuką ant nosies.

– Greičiausiai manęs nebeatpažįsti, – prašneko moteris. – Be apsiausto.

– O... ne, – nustebo Liza.

– O jeigu nusiimčiau ir šiuos? – paklausė moteris, nusiimdama akinius.

Liza įsižiūrėjo.

Iš tiesų ji buvo jau subrendusi moteris, bet juk tai... mergaitė, kurią sutiko Inavelyje prie tilto.

– Ana? – nutraukė tylą Liza.

– Žinoma, – juokėsi moteris. – Greičiausiai būčiau nustebusi vėl tave pamačiusi, tačiau visą gyvenimą manęs neapleido nuojauta, kad mes dar pasimatysime. Nuo tos dienos, kai tave sutikusi ant tiltelio apsisprendžiau.

– O?

– Ar prisimeni, apie ką kalbėjomės?

– Chm. Taip! Kaip baisu, kai niekas nepajėgia sustabdyti tokio asmens kaip Klodas Klišė.

– Būtent. Bet tu sakei, kad *aš* turėčiau pamėginti. Ir aš apsisprendžiau. Rimtai mokiausi mokykloje, studijavau teisę Paryžiuje, o vėliau ilgai ir sunkiai dirbau, kol tapau teisėja. Paskutiniais metais vadovavau Klodo Klišė bylos tyrimui. Slapčia sekėme jį dieną ir naktį, rinkome įrodymus, kad jis niekšas. Prieš porą dienų apsisprendėme, kad jau turime pakankamai įrodymų ir galime jį pričiupti. O kai šiandien jis pasirodė čia, nusprendėme jį suimti.

– Puikios naujienos! – suplojo iš džiaugsmo Liza. – Ar girdėjote, daktare Proktorai? Mums nebereikia jo niekur siųsti.

Liza vėl atsigręžė į Aną.

– Juk pažadate kuriam laikui pasodinti jį į kalėjimą, tiesa?

– Taip, pažadu, – juokėsi Ana Šioli. – Jis turėtų praleisti už grotų daugybe metų, ypač dabar, kai tapome liudininkais, kaip jis šiandien savomis rankomis mėgino nušauti nepaprastai mielą mažą raudonplaukį berniuką. Turiu pasakyti, kad berniukas vis dėlto labai vikrus.

– Jis *nepaprastai* vikrus, – juokėsi profesorius.

– Mes laisvi! – džiūgavo Džuljeta ir pabučiavo į lūpas Proktorui, kuris visas išraudo.

– Jėga! – krykštavo Joana.

Lizai irgi norėjosi džiūgauti, tačiau vienas žodis, kurį ištarė daktaras Proktoras, iškart suskambo jos galvoje it žadintuvas.

Vienas policininkas atsikrenkštė.

– Ne, mes pasiruošę įeiti vidun ir areštuoti tą niekšą.

– Taip, dabar turime užtektinai įrodymų, – pasakė antrasis, priėjo prie vonios durų ir jas atidarė.

– Ką čia daro tas mažylis? – paklausė pirmasis policininkas. – Trenka galvą?

– O kur Klodas Klišė?

Tuo metu Lizai įstrigo žodis. *Vikrus*. Biulė buvo *vikrus*. Tai jau taip.

Policininkai nevalingai atsitraukė per žingsnį, kai mažylis ištraukė galvą iš putoto vonios vandens, nupūtė putas nuo nosies ir šnopuodamas sušuko:

– Padaryta!

Raudonais varvančiais kirpčiukais apkritusiu veidu praslinko šypsena.

– Ar tu... ar tu?.. – pradėjo Džuljeta.

– Pasisveikinsiu ir pasakysiu, – juokėsi Biulė. – Šią akimirką jo jau nėra, viskas.

– Tuomet turime grįžti ten ir jį pasiimti, – kalbėjo Proktoras. – Jis turi būti areštuotas čia ir dabar.

– O? – susidomėjo Biulė. – Nuostabu. Tik, manau, reikia truputį paskubėti, pamiršau, kad teks pasiimti ir... ech, sunaudojau visus dar likusius miltelius.

– Oi, – susirūpino Proktoras. – Gerai, turime paskubėti, kol dar vanduo vonioje putoja. Aš vykstu pats ir...

Tačiau Liza visa tai matė. Ji matė gerai pažįstamą kreivą Biulės šypsnį, kuris iškalbingai pranešė, kad šis planas nueis šuniui ant uodegos tikrąja išsireiškimo prasme. Ir vis tiek Liza liko ne mažiau nustebusi, kai Biulė atgniaužė kumštį ir delne gulėjo kamštis, tuo metu vonioje pasigirdo, kaip išbėgant į kanalizaciją gargaliuoja paskutinis menkas putoto vandens kiekis.

– Na aš greičiausiai mažumėlę... ech, per vikrus.

Pensiono „Pom frit“ ketvirtuoju numeriu pažymėtame kambaryje įsivyravo tyla. Visi spoksojo į Biulę. Ir toliau tylėjo. Ilgai. Labai ilgai.

– Na, gerai, – pagaliau pratarė Biulė, sunerdamas rankas. – Kas padaryta – padaryta. Ar dar kas nors be manęs pageidauja pusryčių?

22 skyrius

Tokijas

KLODAS KLIŠĖ PABUDO pamėginęs kvėpuoti po vandeniu. O kadangi, kaip žinoma, kvėpuoti vandenyje visiems kitiems, išskyrus žuvis bei jūros gyvūnus, ne itin gerai sekasi, jis jau buvo bepradedąs skęsti. Todėl nevalingai ėmė malti rankomis ir kojomis. Ir jam pasisekė – jis įkvėpė oro, o supratęs, kad galva iškilusi virš vandens, atsisėdo vonioje. Aplink jį augo medžiai. Aukšti kamienai su apsivijusiais vijokliais. Aukštai virš jo kamienai susiliejo su ryškiai žalia ir labai tankia lapija. Nė menkiausios abejonės – jis džiunglėse.

Bet kaip po galais jis čia atsidūrė su VONIA? Klodas Klišė suraukė kaktą ir pamėgino prisiminti. Bandė prisiminti, kas jis toks ir iš kur atvyko, kas nutiko prieš pabundant šioje vonioje su baisiausiu galvos skausmu.

Manote, kad jis ką nors prisiminė? Tas, kuriam į

ausį ar galbūt dar giliau įsisiurbė voras – ir ne kitoks, o septynkojis siurbėlė voras iš Peru.

Taip, atsakymas būtų toks: jis prisiminė viską, absoliučiai viską.

Jis, pavyzdžiui, atsiminė esąs Klodas Klišė, barometras, turintis gana daug turto. Jis turėjo, be kita ko, didžiulį kalną pinigų, petnešų atradimą, miestelį su begemotais, Margarinų pilį ir barono dukrą vardu Džuljeta. Prisiminė sėdėjęs pensione „Pom frit", kvailo atradėjo, kurį Džuljeta manė įsimylėjusi, kambaryje. Ir jis *labai* gerai prisiminė mažą raudonplaukį snarglių, apsirengusį it Napoleonas, ir merginą, kartojančią, kad ji – Joana Arkietė. Taip, jie bus jį apkvailinę! Tai jie nusipelnė kelionės su smulkiomis monetomis į Senos dugną.

Klodas Klišė atsistojo ir išlipo iš vonios. Jis nejuto nė menkiausios baimės. Visiškai ne! Na, gal jis ir ne Paryžiaus karalius? Kad ir kaip toli į tas džiungles būtų nukeliavęs, tai tik laiko klausimas, kada sugrįš namo. O tada tai prasidės medžioklė!

Jis ėmė eiti taku į šviesą proskynoje.

Priėjęs artyn, išgirdo garsus, panašius į zvimbesį ir traškesį.

Gal čia tiksi tigrai, žagsi hienos ir pliaukši gyvatės?

O gal kaukši susiveriantys krokodilo nasrai?

Cha! Jo šitai neišgąsdins. Klodas žygiavo pirmyn ir stūmė šakeles nuo savęs.

Ir štai tiesiai priešais jį stovėjo būtybės, zvimbančios ir keliančios traškesį.

Zzzz-trakšt! Zzzz-trakšt!

Klodas ėmė garsiai juoktis.

Jis pamatė būrį siauraakių žmonių, stovinčių viduje už grotų. Ir tai galėjo būti tik narvas. Žmogus įkypomis akimis fotografavo mažu aparatėliu. Zzzz-trakšt! Juokinga! Kai jie pastebėjo Klodą, persigando ir ėmė kalbėtis keista, kvarksinčia kalba.

– Be, beždžionės! – sušuko Klodas, mat jam patiko, kad žmonės jo bijo. Jis iš tiesų buvo puikios nuotaikos. Už žmonių pro medžius jis regėjo dangoraižius. O kur dangoraižiai, netoli ir oro uostas.

– Čia dar ne pabaiga, daktare Proktorai... – murmėjo sau panosėje ir gniaužė kumščius. Bet savo nuostabai jis atkreipė dėmesį, kad narvas tęsiasi ir į kairę, ir į dešinę puses. Ir ne siauraakiai fotografai, o tik jis pats pakliuvęs į narvą. Chm. Jokio skirtumo! Reikia tik susirasti vartelius iš šio prakeikto narvo.

– Ei, kur durys? – šaukė Klodas Klišė, o kitoje pusėje stovintys žmonės į jį spoksojo. Vadinasi, jie spoksojo visai ne į *jį*. Jam atrodė, kad jie žiūrėjo aukštyn. Jie liovėsi zyzę ir traškėję savo kameromis. Tyloje Klodas Klišė išgirdo gerai pažįstamą garsą.

Knarkimą. Bet ne begemotų. O kažkieno, žymiai didesnio. Tuo metu pasirodė, tarytum aplinkui apsiniaukė.

Klodas Klišė vos ne vos spėjo apsižvalgyti, pagalvoti ir susivokti, kaip istorija apie Klodą Klišė baigsis. Ir tuomet nutiko štai kas.

Sudrebėjo žemė ir pakilo dulkės, kai milžiniškas knarkiantis dramblys, o kiek man žinoma, ir Klodas Klišė griuvo ant žemės. Narvas taip sudrebėjo, kad iš lauko pusės atsikabino metalinė iškaba ir nukrito į asfaltuoto kelio, vedančio į Tokijo Zoologijos sodą, pakraštį.

Ir vėl visa nuščiuvo. Tesigirdėjo tik metalinės iškabos žvangesys, nustojusios suktis ir krintančios visiškai palei kojas mažai mergaitei, kuri ėjo įsikibusi į tėčio ranką. Toji iškaba nukrito viršutine puse, o mažoji mergaitė buvo pradėjusi mokytis skaityti, todėl ji garsiai ir skiemenuodama skaitė savo tėčiui:

– Kong...

– Taip, – atsakė tėtis.

– Kongo...

– Puiku, – džiaugėsi tėtis.

– Kongo cėcė...

– Dar kartelį! – paragino tėtis.

– Kongo cėcė dramblys!

– Girdėjot? – sušuko tėvas vis dar persigandu-

siems žiūrovams. – Mano dukrai tik ketveri ir ji jau skaito! Aš – genialios mergaitės tėvas.

– Vaje, – tepasakė vienas turistas.

Kažkas išsitraukė fotoaparatą.

Zzzz-trakšt.

23 skyrius

Vėl namuose

– BONSUAR!

Sekmadienio popietę Lizos tėvai šypsodamiesi žvelgė į savąsias knygas ir į savo dukrą, staiga atsiradusią tarpduryje ir sučiauškėjusią prancūzišką pasisveikinimą.

– Bonsuar ir tau, – atsakė komendantas tėtis. – Ar smagu buvo Sarpsborge?

– Džiaugiuosi vėl jus matydama, – pasakė mergaitė, pirmiausia priėjusi prie tėvo, o tada prie mamos ir kiekvieną iš jų stipriai apsikabinusi.

– Aktyviai praleidai savaitgalį, – juokėsi mama. – Ar tai Anos tėvas tave atvežė? Atrodo, girdėjau variklio gaudesį.

– Tai daktaro Proktoro motociklas, – atsakė Liza. – Sutikau jį pakeliui ir parvažiavom kartu. Ar jūs nebūtumėte prieš, jei mane ir Biulę jis pakviestų į sodą vakarienės?

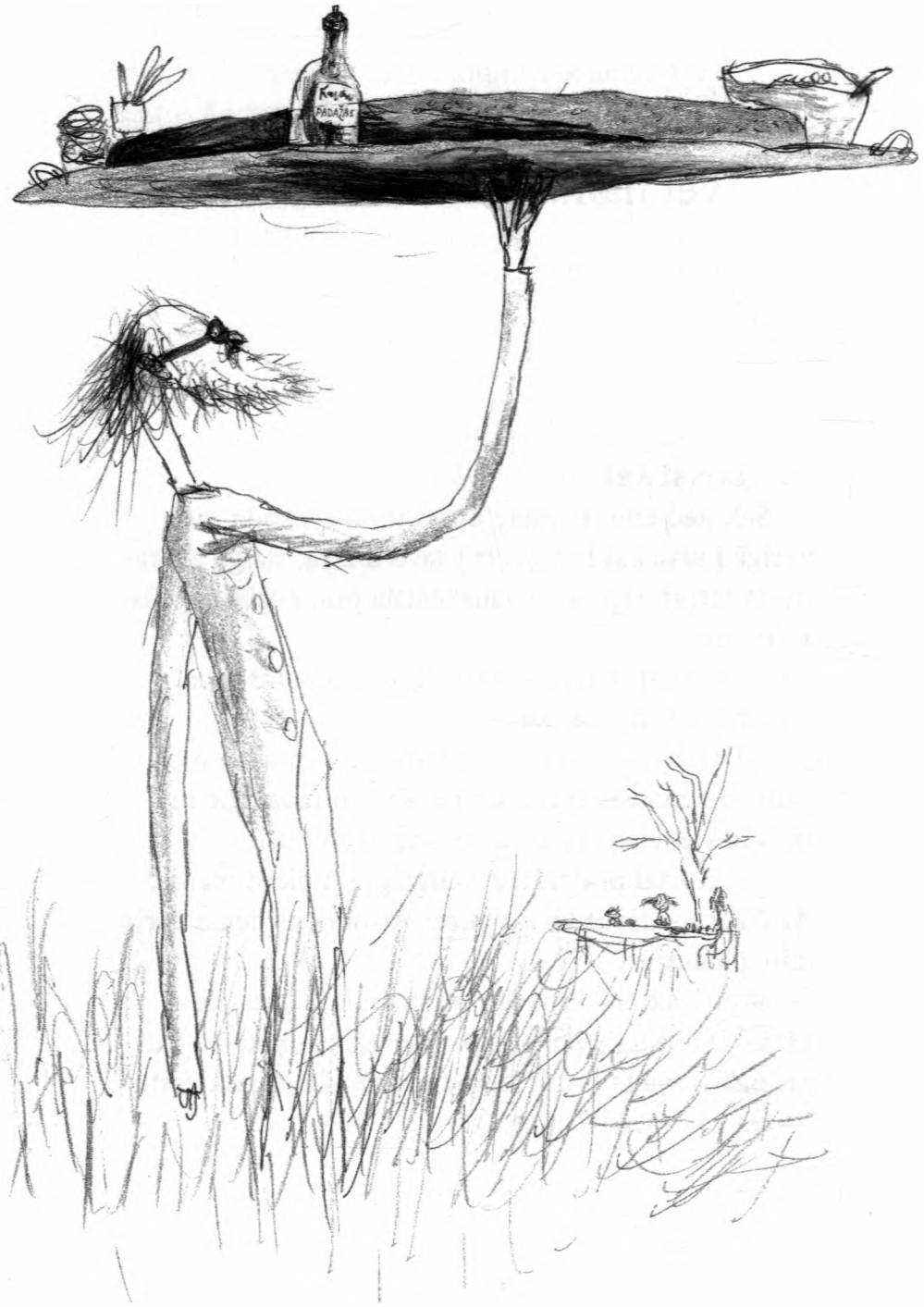
PADARAK

– Žinoma, – atsakė mama. – Tik neužsibūk, rytoj į mokyklą. Beje, ar pasimokei groti klarnetu? Juk rytoj orkestro repeticija.

– Oi. Dabar pagrosiu.

Liza numetė kuprinę ant grindų ir nubėgo į savo kambarį. Netrukus pasigirdo kiek šiurkštokas klarneto, grojančio... ar tik ne „Marselietę“, garsas.

– Ar žinai, kodėl man labiausiai patinka gyventi Pabūklų gatvėje? – niūniuodamas paklausė komendantas. – Kad čia taip saugu ir nuobodu, ir visiškai nėra reikalo nerimauti, kad kas nors nutiks.

Prie stalo aukštoje žolėje po kriauše daktaro Proktoro kieme pasiruošę sėdėjo Džuljeta, Liza ir Biulė. Jie džiūgavo pamatę daktarą Proktorą, išeinantį iš namelio ir balansuojantį su padėklu, ant kurio puikavosi maždaug pusantro metro karamelinis pudingas.

– Prašau, – pasakė uždėdamas padėklą ant stalo.

Po devyneto minučių visi keturi sėdėjo atsilošę išsipūtusiais pilvais ir patenkinti.

– Kalbėjausi telefonu su Joana, – pasakė Džuljeta. – Deja, ji negavo darbo grožio salone Monmartro rajone. Kirpėjui jos darbo metodai pasirodė kiek dramatiški. O dubenėlio šukuosena šiais laikais vis dar nemadinga.

– Tai tik laiko klausimas, – sakė Biulė.

Kiti trys nieko neatsakė, tik sėdėjo tylūs ir skeptiškai nusiteikę prieš raudonplaukio dubenėlio šu-

kuoseną, kurią atsisveikindama kartu su bučiniu į strazdanotą nosį padovanojo Joana.

– Kas gi čia dabar? – susidomėjo Biulė. – Mados žinovai turėtų žengti priekyje, tiesa?

– Nesvarbu, – juokėsi it kudakuodamas daktaras Proktoras. – Ji susirado kitą darbą, tiesa, Džuljeta?

– Taip, – atsakė Džuljeta. – Joana dirbs turistų gide istorijos muziejuje Versalio pilyje. Ji pasakos apie viduramžius, ir apie garsiąją Joaną Arkietę, vedusią prancūzus į karą su anglais ir galų gale sudegintą ant laužo. Muziejaus vadovai buvo sužavėti labai išsamiomis jos žiniomis.

Profesorius atsikrenkštė.

– Pakalbėkime ir apie draugus, kurių nebėra tarp mūsų. Kol jūsų laukiau, dar apsukau ratą Rožių gatve ir pravažiavau Ilgašvarkio laikrodžių krautuvėlę.

Visi sužiuro į jį.

– Laikrodžių krautuvėlės čia nebuvo, – kalbėjo Proktoras. – Toje vietoje įsikūrusi sena papuošalų krautuvėlė.

– Sena? – pertraukė Biulė. – Neįmanoma. Ilgašvarkio laikrodžių krautuvėlė dar penktadienį čia buvo!

Profesorius papurtė galvą.

– Aš tai žinau. Tačiau senas taksi vairuotojas, kuris buvo sustojęs visiškai priešais, pasakojo, kad papuošalų krautuvė čia dar nuo tada, kai jis buvo mažas. Ir apie jokią Ilgašvarkio laikrodžių krautuvėlę nebuvo girdėjęs.

Jie minutėlę pasėdėjo ramūs, kiekvienas su savomis mintimis. Kai Liza nusprendė įsidėti sau į lėkštutę dar gabalėlį karamelinio pudingo, labai nustebo pamačiusi, kad lėkštė tuščia. Ji pasižiūrėjo į Biulę, žvelgiantį nekaltomis žydromis akimis ir išpūstu žandu, mėginančiu kažką nuryti.

– Biule! – pyktelėjo ji. – Tu suvalgei mano porciją!

Jis atsakė kažką, kas paskendo pudinge, besiveržiančiame pro lūpų kampučius.

– Kaip? – nesuprato Liza.

Biulė atlošė galvą ir sušveplavo:

– Kaltink mane.

Ir profesorius, Džuljeta bei Liza jau nesusilaikė nenusikvatoję.

Tada jie ėmė perpasakoti tuos fantastiškus potyrius, išgyventus per dvi dienas. Arba per paskutiniuosius devynis šimtus metų. Viską apie tai, kaip jiems pasirodė. Apie Biulę, dalyvavusį „Tur de Frans“ lenktynėse ir nutraukusį Vaterlo mūšį. Apie Lizą, nupiešusią Eifelio bokštą ir vienu pirstelėjimu užgesinusią visą raganų deginimui skirtą laužą. Apie daktarą Proktorą, kuris turėjo būti nukirsdintas, bet vien tik trimito garsų išgelbėtas. Ir apie Džuljetą, kuri pagaliau tapo laisva ir iš Klodo Klišė neišgirdo nė cyptelėjimo.

– Į sveikatą! – oficialiai pasakė daktaras Proktoras ir visi pakėlė taures su kriaušių limonadu. – Ne

už tai, kad žmogus galėtų keisti istoriją. Bet už tai, kad būtų galima keisti ateitį.

Ir jie susidaužė. Tačiau karameliniam pudingui ir sekmadieniui ateities jau nebebuvo. Padėklas buvo tuštutėlis, mėnuo jau patekėjęs, o paukšteliai, užėmę vietas kriaušėje, kad pasiklausytų fantastiškų istorijų, buvo pradėję žiovauti.

Tad jie palinkėjo vieni kitiems labos nakties, Proktoras su Džuljeta įėjo į mėlynąjį namelį, Liza – į raudonąjį, o Biulė – į geltonąjį.

Savo kambaryje Liza mąstė apie laikrodžių krautuvėlę, kurios nebėra ir kuri tarsi nė nebūtų egzistavusi. Jai kažin kas toptelėjo ir ji ėmė raustis tarp knygų, kol susirado istorijos vadovėlį. Atsivertė skyriaus apie Joaną Arkietę puslapius ir garsųjį jos sudeginimo paveikslą. Ji persigandusi atsikvėpė, tarsi iš dalies ir būtų šito laukusi.

Paveikslas buvo kitoks.

Moteris jau buvo nebe ilgais rausvai rudais plaukais, o juodais it anglis. Jos lūpos buvo raudonai dažytos, ilgi raudonai nulakuoti nagai, o apačioje – po suknele – ar tik nepanašu į ratukinę pačiūžą?

Liza nurijo seiles ir prisiminė Raspą, kuri paaukojo savo gyvybę dėl meilės. O galbūt sumokėjo už tai, ką mėgino sugriauti. Liza prisiminė, ką, tik pradėjus kalbėti apie šią istoriją klasėje poniai Strubei, buvo sakęs Biulė:

– Jeigu nori tapti tikru šventuoju, turi mirti.

Liza nusprendė, kad rytojaus rytą ji nukopijuos, išdidins Raspos nuotrauką ir pasikabins ant sienos virš lovos. Ne todėl, kad tai garsus paveikslas ir visi žino, jog moteris lauže – šventoji, o todėl, kad Lizai jis primins kai ką svarbaus. Tai, kad padarius kažką bloga, niekada ne per vėlu ištaisyti. Kad šitaip visi galėtų bet kada šiek tiek pakeisti istoriją.

Liza užvertė istorijos vadovėlį ir pažvelgė į Biulės miegamojo langą.

Tikra tiesa: šešėlių teatras prasidėjęs. Jame aiškiai vaidino mažas berniukas ir truputį didesnė mergina, kurie šoko kankaną ir bučiavosi. Liza sukikeno, beveik galėtum pagalvoti, kad Biulė įsimylėjo. O dabar jis atsistojo lovoje ir ėmė šokinėti aukštyn žemyn. Už mažutėlį berniuką dvigubai didesnis šešėlis atliko *salto mortale*, o Liza juokėsi taip, kad net ėmė žagsėti. Juokėsi taip, kad net apsiašarojo. Juokėsi taip stipriai, kad teko uždėti galvą ant pagalvės ir užsimerkti. Ir tuomet ji užsnūdo.

Daktaras Proktoras ir galbūt pasaulio pabaiga

1 skyrius

Pasaulinis karas ir žagsulys

OSLE NAKTĮ SNIGO. Didžiuliai, akivaizdžiai tyri sniego dribsniai leidosi iš dangaus ant stogų, gatvių ir parkų. Orų pranešimuose greičiausiai buvo užsimenama, kad sniego dribsniai – ne kas kita, o debesyse sušalęs lietus, bet faktas lieka faktu, kad niekas nėra *visiškai* tuo tikras. Sniego dribsniai, pavyzdžiui, galėtų kristi iš mėnulio, kuris retsykiais kyšodavo pro plyšį debesyse ir skleisdavo žemėn savo magišką šviesą virš miegančio miesto. Leisdamiesi ant asfalto priešais Rotušę, greitai tirpo ir vandeniu nubėgdavo į artimiausią kanalizacijos šulinį, pro angas žemyn ir suvarvėdavo į vamzdžius, iškart vedančius į kanalizacijos vamzdyną, išraizgytą giliai po visu Oslu.

Niekas tiksliai nežino, kas ten žemai kanalizacijos pasaulyje, bet jeigu būtum toks kvailas bei drąsus ir šią šaltą gruodžio naktį pamėgintum ten įšokti, tylėtum sulaikęs kvėpavimą, gal ir išgirstum vieną ar kitą keistą garsą. Lašančio vandens, gurguliuojančios

kanalizacijos, šmirinėjančių žiurkių, kvarkiančių varlių. O jeigu esi tikras nelaimėlis – išgirstum dar ir poros didelių anakondos žandikaulių, sugirgždančių atsiveriant dideliems lyg plaukimo ratas nasrams, seilėtekio garsą ir ausis apkurtinantį susičiaupiančių nasrų kaukštelėjimą. Jau tuomet tai tikrai būsi nurimęs, mano nelaimėli drauge. Bet kadangi nesi toks nelaimėlis, tai šiąnakt išgirsi kitokius garsus. Garsus, kurie tave nustebins. Metalinės vaflinės, kuri pliaukšteli uždaroma, spragsinčio besilydančio sviesto, garsiai murmančių balsų, vėl atidaromos vaflinės. O tada – tylaus kramtymo.

Pagaliau sniegas liovėsi kritęs, žmonės Osle ėmė keltis naujai dienai ir tamsoje keliauti į darbus ir

mokyklas. Ir kai ponia Strubė ėmė pasakoti savo mokiniams apie pasaulinį karą, pablyškusi žiemos saulė, vėl pramiegojusi, vogčiomis žvilgčiojo pakilusi virš kalvos.

Liza sėdėjo suole ir žvelgė į lentą. Ponia Strubė joje buvo užrašiusi: PASAULINI KARAS. Ji bus pamiršusi raidę S. Turėtų būti PASAULINIS KARAS. Šitai kankino Lizą, nes ji mėgo, kad žodžiai būtų rašomi teisingai. Dėl to mergaitė niekaip nepajėgė susikaupti ir klausytis, ką pasakoja ponia Strubė, kaip vokiečiai užpuolė Norvegiją 1940-aisiais ir kaip keletas didvyrių taip susitvarkė su jais, kad norvegai laimėjo karą ir galėjo giedoti: „Pergalė mūsų, mes laimėjom, pergalė mūsų."

– O ką tuomet veikė kiti?

– Mes keliame rankas, Biule, kai norime ko nors paklausti! – subarė ponia Strubė.

– Iš tiesų, jūs taip ir darote, – tęsė Biulė. – Bet nematau, kad dėl to sulauktumėt geresnių atsakymų. Manasis būdas, ponia Strube, yra tiesiog pasičiupti žodį... – Mažasis raudonplaukis ir gana strazdanotas berniukas vardu Biulė pakėlė mažytę rankelę į orą ir tarsi nuskynė nematomą obuolį. – Šitaip! Pagriebti žodį, jį palaikyti, suteikti jam manosios jėgos, uždėti sparnus ir paleisti jį jums...

Ponia Strubė palenkė galvą ir pūpsančiomis akimis žvelgė pro akinius, kurie dar per centimetrą

pasislinko ant jos ir taip ilgos nosies. Ir Liza jau išsigando pastebėjusi, kad ji pakėlė ranką pasiruošusi savo liūdnai pagarsėjusiam smūgiui į suolo paviršių. Ponios Strubės delno smūgio į pušį garsas buvo šokiruojantis. Buvo kalbama, kad jis priverčia vyrus

pravirkti, o mamas – imti šaukti „mama“. Liza susimąstė, ar tik ne Biulė bus šitai sakęs, vadinasi, tai ir nebus šimtu procentų taip, kaip jis sakė.

– O ką padarė tie, ne didvyriai? – pakartojo Biulė. – Atsakykite, miela mokytoja, jeigu tik jūsų grožis nenustelbia jūsiškių žinių. Atsakykite ir leiskite mums gerti iš žinių taurės.

Ponia Strubė nuleido ranką ir atsiduso. O Lizai pasirodė, kad ji pastebėjo, kaip prasiveržę pro jos griežtumą suvirpėjo mokytojos lūpų kampučiai. Ponia Strubė buvo ne iš tų, kurios perdėtai šypsosi ar kitaip žaidžia su mimika.

– Kiti norvegai, kurie visiškai nebuvo didvyriais karo metu, – pradėjo ji, – jie... ech, džiūgavo.

– Džiūgavo?

– Jie džiūgavo dėl didvyrių. Ir dėl karaliaus, pasitraukusio į Londoną.

– Vadinasi, jie nieko nedarė, – pareiškė Biulė.

– Tai nėra taip paprasta, – atsakė ponia Strubė. – Visi negali būti didvyriais.

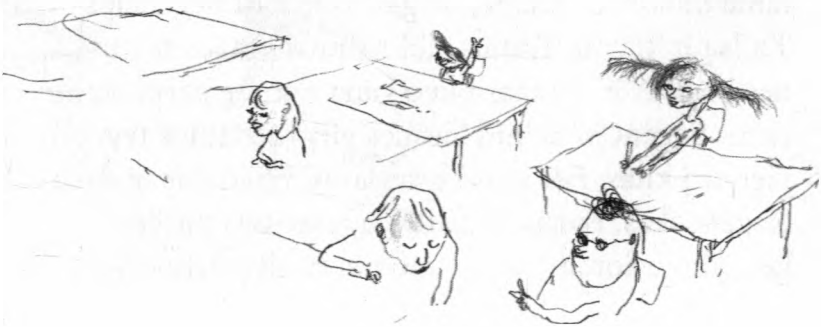

– O kodėl ne?

– Kodėl ne ką?

– Kodėl visi negali būti didvyriais? – nenurimo Biulė, papurtydamas raudonus kirpčiukus taip, kad jie pakilo net už suolo krašto.

Tyloje, kuri sekė vėliau, Liza galėjo girdėti riksmus ir žagsulį klasėje už sienos. Mergaitė žinojo, kad ten dirba naujasis darbų mokytojas Gregoras Galvanijus, kurį jie vadino ponu Žagsuliu, nes susijaudinęs jis imdavo žagsėti.

– Trulsai! – iš nevilties falcetu cypė Gregoras Galvanijus. – Hik. Trymai! Hik.

Liza girdėjo piktavališką Trulso juoką ir ne mažiau piktavališką dvynio brolio Trymo juoką, bėgančiųjų žingsnius ir užsitrenkiančias duris.

– Ne visi gimę būti didvyriais, – pasakė ponia Strubė. – Didžioji dalis žmonių tenori gyventi ramybėje ir taikoje, užsiimti savais reikalais ir kad kiti jų neskaudintų.

Čia jau visi likusieji klasėje liovėsi klausytis ir ėmė spoksoti pro langus. Mat tenai, sniegu padengtame mokyklos kieme, jie galėjo matyti bėgančius Trulsą ir Trymą Tranus. Tai nebuvo gražus reginys, nes Trulsas ir Trymas buvo gana nutukę berniukai ir jiems bėgant jų kelnių klešnės girgždėdamos trynėsi vienos į kitas. Bet juos besivejantis buvo dar mažiau elegantiškas. Ponas Žagsulys manevravo pasilenkęs, įlinkusiomis į vidų kojomis su šlepetėmis, kaip

gremėzdiškas briedis, nutviekstas rytmečio saulės. Manevravimo ir susilenkimo priežastis buvo ta, kad biuro kėdė greičiausiai buvo stipriai pritvirtinta prie pono Žagsulio užpakalinės kelnių dalies. Ponia Strubė pažvelgė pro langą ir sunkiai atsiduso:

– Biule, bijau, kad kai kurie žmonės yra itin paprasti be menkiausios kruopelytės didvyriškumo viduje.

– O kas ten su kėde, – tyliai paklausė Biulė.

– Atrodo, lyg būtų *prisiūta* jam prie kelnių, – ištarė Liza ir nusižiovavo. – Pažvelkit, jis eina link ledo...

Gregoro Galvanijaus, pravarde Žagsulys, šlepetės ėmė slysti ir jis nugriuvo. Tiesiai ant užpakalio. O kadangi užpakalis buvo prisiūtas prie kėdės, o kėdė – su

ratukais, gerai suteptais, o mokyklos kiemas driekėsi žemyn iki nuokalnės, besibaigiančios ties Pabūklų upeliuku, tai ponas Žagsulys staiga pasijuto kaip ne savo noru nuokalne žemyn ant biuro kėdės, įgaunančios nuo sukimosi vis didesnį pagreitį, važiuojantis keleivis.

– Gerasis dieve! – suriko persigandusi ponia Strubė, suvokusi, kad jos kolega skuba į pasaulio – arba bent jau mokyklos kiemo – pabaigą.

Keletą sekundžių buvo taip tylu, kad girdėjosi tik ratelių dardėjimas ledu, slidžių šlepečių, beviltiškai mėginančių sustabdyti, trynimasis ir dar karštligiškas žagsulys. Ir staiga kėdė su darbų mokytoju atsitrenkė į sniego pusnį kiemo gale. Pusnis kaipmat išgaravo, o po akimirkos ore buvo pilna sniego miltelių. Kėdė ir Gregoras Galvanijus buvo dingę be pėdsakų.

– Žmogus už borto! – griaudėjo Biulė, užšokdamas ant suolo ir šokinėdamas nuo vieno suolo ant kito artyn durų.

O kiti sekė jam iš paskos, taip pat ir ponia Strubė, ir nespėjus nė suskaičiuoti iki trijų kieme jau buvo visi, išskyrus Lizą. Ji stovėjo prie lentos su kreida rankoje ir tarp raidžių *I* ir *K* parašė *S*. PASAULINIS KARAS. Šitaip. Ir taip pat išpuolė į kiemą.

Šalia sniego pusnies ponia Strubė su kitu mokytoju bandė išlaisvinti Gregorą Galvanijų, stipriai tebesėdintį kėdėje.

– Kaip ten viskas buvo, Gregorai? – susirūpino ponia Strubė.

– Hik! – žagsėjo Gregoras. – Aš apakau!

– Tikrai ne, – ramino ponia Strubė ir įkišo pirštą į jo vidinę akinių pusę susikaupusiam ant stiklų sniegui nuvalyti. – Štai taip...

Galvanijus suglumęs sumirksėjo ir išraudo, pamatęs ją šalia.

– O, sveiki ponia Strube! Hik!

– Truputėlį triukšmo, – Liza pasakė Biulei, kuris visuomet būdavo pirmas įvykių sūkuryje, tai ir dabar jis buvo apibertas baltais Galvanijaus išdrabstytais sniego miltais. Biulė nieko neatsakęs žvelgė tolyn į Pabūklų upelės pusę.

– Ar kažkas negerai? – pasiteiravo Liza.

– Prieš ateidamas pas jus pamačiau kažin ką tenai, apačioje. Visą aplipusį puriu sniegu.

– Aplipusį ką?

– Tai ir yra, kad nežinau. Sniegui ištirpus nieko nebeliko.

Liza atsiduso.

– Turėsime kažką daryti su tavo perdėtai jautria vaizduote, Biule. Galbūt daktaras Proktoras gali išrasti ką nors vaizduotės jautrumui sumažinti.

Biulė sumirksėjęs nuo vokų nusivalė sniegą ir čiupo jai už rankos.

– Eime!

– Biule...

– Eime, – pakartojo Biulė ir timptelėjo už pūkinės striukės užtrauktuko.

– Vidurys pamokos!

Bet Biulė tęsė savo. Jis jau buvo ėmęs nardyti giliai po sniegą, o dabar ėmė slysti ant pilvo nuo stataus šlaito į apledijusio upelio pusę.

– Biule! – šaukė Liza, brisdama paskui. – Nevalia eiti prie upelio!

Biulė, jau pasikėlęs ant kojų, triumfuodamas rodė į kažką sniege.

– Kas tai? – paklausė Liza ir priėjo arčiau.

– Pėdsakai, – atsakė Biulė. – Pėdų atspaudai.

Liza atkreipė dėmesį į beveik taisyklingus gilius pėdsakus sniege. Jie tęsėsi upeliu, ant kurio tebuvo menkas sniego sluoksnis.

– Kažkas perėjo per upelį, – tarė Liza. – Na ir kas?

– Pažvelk į pėdsakus, – pasakė Biulė. – Jie ne žvėries, sutinki?

Liza permąstė, kokius gyvūnų pėdsakus jiems yra tekę matyti per gamtos pamokas. Letenų, gnyplių, varnų pėdų. Į nė vieną iš jų nepanėšėjo. Ji linktelėjo su juo sutikdama.

– Ir tai nėra nei aulinių batų, nei batelių pėdsakai, – tarė Biulė. – Mistika...

Jis ėmė žvalgytis pėdsakų ant ledo.

– Palauk! – šaukė Liza. – Pagalvok, jeigu ledas yra...

Tačiau Biulė nesiklausė. O saugiai perėjęs į kitą pusę, atsisuko ir paklausė:

– Tai eini?

– Jeigu ledas išlaiko tave, tai dar nereiškia, kad išlaikys mane, – sušnibždėjo Liza, baimindamasi, kad ponia Strubė pamatys juos nuo mokyklos kiemo pusės.

– Ei? – ragino Biulė.

Liza rodė į ledą.

Biulė atsakė, rodydamas į savo galvą:

– Pasitelk riešuto dydžio smegenėles! Pažvelk į pėdsakus! Tas, kuris čia ėjo, yra žymiai didesnis už tave ir mane kartu sudėjus!

Liza nemėgo, kai Biulė vaidindavo esąs už ją protingesnis. Todėl ji porą sykių piktai patrepsėjo sniege. Pagalvojo apie tai, ką komendantas tėtis, o dar blogiau – komendantė mama pasakys, kai ji pareis namo su ponios Strubės pastaba. Juto, kad visiškai to nenorėtų.

Ir vis dėlto ji ryžosi. Taip jau nutinka, kai savo nelaimei esi tapęs geriausiu tokio nutrūktgalvio kaip Biulė draugu.

Pėdsakai vedė ratu pro nedidelę ir jaukią lazdynų giraitę, viršum riešutmedžių tilto, atgal į mokyklos kiemą ir laiptais aukštyn į sporto salę. Juodu pravėrė duris ir įėjo vidun.

– Žiūrėk, – ištarė Biulė, rodydamas į šlapius pėdsakus ant grindų. Tačiau jie jau nebebuvo tokie ryškūs perėjus koridorių,

drabužinę ir galiausiai atsidūrus tuščioje sporto salėje. Čia jau jie buvo visiškai beišnykstą.

– Šlapios kojos, – pasakė Biulė ir įkvėpė oro, tarsi uosdamas.

– Kas tai? – susidomėjo Liza, pastebėjusi mokyklos orkestro vėliavą, atremtą į salės sienelę už čiužinių ir seno, šokinėti skirto ožio. Šioje salėje jiems vykdavo orkestro repeticijos. Vėliava buvo mėlyna, o užrašas išsiuvinėtas aukso siūlu: DIOLGENO MOKYKLOS ORKESTRS.

Biulė ėmė eiti durų link, o Liza skubėjo iš paskos. Ir nors ji buvo protinga ir drąsi mergaitė, nebijanti vaiduoklių, pabaisų ir kitokių dalykų (Cha! Ir kuris gi dešimtmetis to bijo?), pasilikti vienai nesinorėjo. Mat buvo kažkas, kas privertė jos odą pašiurpti, – kažkas ne taip, ir ji ėmė jaustis tarsi sapne.

Mokyklos kieme prie sniego pusnies stovinti direktorė garsiai klausė, ar kas galėtų papasakoti, kas prisiuvo prie kėdės pono Galvanijaus kelnes. Biulė su Liza stovėjo aukštai ant laiptų prie įėjimo į salę ir matė išsigandusius mokinius, čia žiūrinčius į direktorę, čia į Trulsą su Trymu, kurie stovėdami petys į petį, sukryžiavę rankas varstė visus įspėjančiais žvilgsniais.

– Neatsiras nė vieno, kuris pasakytų, kad tai Trulso ir Trymo darbas, – atsiduso Liza.

– Ponia Strubė buvo teisi, – tarė Biulė. – Didžioji dalis žmonių nori ramiai ir taikiai užsiimti savais reikalais ir kad kiti jų neskaudintų.

Ir kaip tik tuomet nuaidėjo skambutis pamokai. O gal ir pertraukai. Lizai pasirodė, kad ši diena iš tiesų keistoka.

O dar keisčiau pasidarė vidury paskutiniosios pamokos. Mat tuomet Liza suprato, kas gi čia vis dėlto taip keista. Jai tai toptelėjo kaip po Trulso su Trymu mestos į galvą sniego gniūžtės. Orkestro vėliava! Ją su išsiuvinėtu auksiniu užrašu buvo mačiusi šimtus kartų. DIOLGENO MOKYKLOS ORKESTRAS. O tada jie matė užrašą: DIOLGENO MOKYKLOS ORKESTRS. Praleista paskutinioji A. Liza vėl pajuto šiurpuliukus palei nugarą. Kaip gi taip gali būti?

Vėl nuaidėjo skambutis pertraukai ir Liza nusitempė Biulę į tuščią salę pasižiūrėti senos vėliavos. Biulė tikrino visas raides paeiliui:

D-I-O-L-G-E-N-O-M-O-K-Y-K-L-O-S-O-R-K-E-S-T-R-A-S.

– Bet anąkart trūko A šioje vietoje! – tarė sunerimusi Liza. – Tikrai!

Biulė suglaudė pirštų galiukus ir atsisuko į ją.

– Galbūt daktaras Proktoras galės tau, mieloji Liza, pasiūlyti ką nors vaizduotės jautrumui sumažinti.

– Aš visiškai nieko neišsigalvoju! – beviltiškai suriko Liza.

Biulė jai draugiškai patapšnojo per nugarą.

– Liza, ar žinai, kuo mudu skiriamės?

– Ne. Arba – taip. Daugiau ar mažiau.

– Skirtumas tas, Liza, kad būdamas tavo draugu aš visuomet aklai tikiu tuo, ką tu sakai.

– Tai dėl to toks skirtumas, Biule, – kalbėjo Liza, – kad aš visada sakau tai, kaip yra iš tiesų.

Biulė susimąstęs pažvelgė į vėliavą.

– Na, manau jau laikas mūsų draugų paklausti patarimo.

– Mes neturime *draugų*, Biule. Išskyrus vienas kitą. Teturime tik po vieną draugą!

– O skamba taip, lyg būtų visas būrys, – tarė Biulė ir ėmė švilpauti pirmuosius „Senojo medžiotojų maršo“ garsus. O tuomet ir Liza nesusilaikė – ėmė švilpauti klarneto garsais.

Ir su „Senojo medžiotojų maršo“ garsais jie žygiavo iš mokyklos Pabūklų gatve pro raudonąjį namelį, kur gyveno Liza, pro geltonąjį, kuriame gyveno Biulė, prie keistojo, mėlynojo perkrypusio namelio, giliausiai pasislėpusio, beveik nematomo pro pusnis, kuriame gyveno jų vienintelis draugas. Jie brido sniegu pro pliką kriaušę ir pasibeldė į duris, nes durų skambutis vis dar neveikė.

– Daktare Proktorai! – šaukė Biulė. – Atidarykit!

Nesbø, Jo

Ne-154 Daktaras Proktoras ir laiko vonia : [romanas] / Jo Nesbø ; iš norvegų kalbos vertė Alvyda Gaivenienė. – Vilnius : Alma littera, 2013. – 328 p. : iliustr.

ISBN 978-609-01-1208-3

Knygų „Daktaras Proktoras ir laiko vonia“ bei „Daktaras Proktoras ir pirstukonautai“ autorius Jo Nesbø (Jo Nesbė) yra vienas geriausių šių laikų detektyvinių ir kriminalinių romanų rašytojų, jau pelnęs keletą premijų ir apdovanojimų. Nuotaikingos „Daktaro Proktoro“ knygelės su šmaikščiomis iliustracijomis iškart užkariavo mažųjų skaitytojų širdis. Apie daktaro Proktoro, keisto profesoriaus, ir mažojo raudonplaukio Biulės nuotykius vaikai skaito jau daugiau nei 22-jose pasaulio šalyse. Smagus pasakojimas lyginamas su Roaldo Dahlo (Roaldo Dalio) knygomis: „Čarlis ir šokolado fabrikas“, „Matilda“, „Raganos“.

UDK 821.113.5-93

Jo Nesbø

Daktaras Proktoras ir laiko vonia

Iš norvegų kalbos vertė Alvyda Gaivenienė
Redagavo Milda Juknevičiūtė
Korektorė Rasa Mielkuvienė
Viršelio dailininkas Agnius Tarabilda
Viršelio iliustracija Per Dybvig
Maketavo Jurga Morkūnienė

Tiražas 1800 egz.
Išleido leidykla „Alma littera“, Ulonų g. 2, LT-08245 Vilnius
Interneto svetainė: www.almalittera.lt
Spaudė UAB „Spindulio spaustuvė“,
Vakarinis aplinkkelis 24, LT-48184 Kaunas
Interneto svetainė: www.spindulys.lt

Ėluib ri Azil gauna keistoką atviruką iš Paryžiaus. Jis nuo Daktaro Proktoro. Tačiau kodėl profesorius atviruke žodžius užrašė atvirkščiai? Atrodo jam gresia nelaimė! Jaunieji bičiuliai išvyksta paskui profesorių į Paryžių. Tai tik kelionės pradžia, nes išradingų išradimų kūrėjas Daktaras Proktoras sukūrė laiku keliaujančią vonią!

Liza su Biule vyksta paskui profesorių į Napoleono laikus, Vaterlo mūšį, aplanko daug istorinių vietų, sutinka garsiausių asmenybių. Kelionė laiko vonia žada kvapą gniaužiančių nuotykių viduramžiuose. Tik ar jiems pavyks išgelbėti profesorių ir jo didžiąją meilę – Džuljetą Margarin?

Norvegų autoriaus **Jo Nesbø** (Jo Nesbės) antroji knygelė apie keistą profesorių ir neįtikėtinus jo išradimus. Šįkart neperskiriamos trijulės – nenuoramos Biulės, ištikimosios draugės Lizos ir daktaro Proktoro laukia neįtikimiausi nuotykiai laiko vonia.

9 786090 112083

www.almalittera.lt

knygų klubas

Tapkite Knygų klubo nariu!

- Nemokamas knygų katalogas kiekvieną ketvirtį
- Naujausios ir populiariausios knygos
- Ypatingi pasiūlymai
- Knygų pristatymas į namus, darbovietę ar paštą

www.knyguklubas.lt